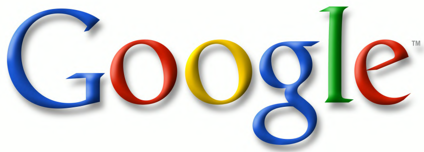

DOMI NUS ILLU
MINA TIO MEA
Taylor Institution.
1886

Ο ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΔΡΑΜΑ

ΕΙΣ 5 ΠΡΑΞΕΙΣ.

Τὰ ἀναφερόμενα ὑποθέτονται ὅτι ἐσυνέβησαν εἰς τὴν Ζάκυνθον κατὰ τὰ 1712 περὶ τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου.

ΠΑΡΑ

Α. Μ. (Antonios Matesis)

ΖΑΚΥΝΘΙΟΥ

ΕΝ ΕΤΕΙ 1829—1830.

ΜΕΤΑ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ.

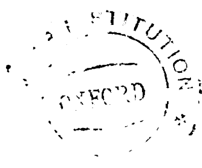

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩι,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «*Ο ΖΑΚΥΝΘΟΣ*»

Κωνσταντίνου Ῥωσσολίμου.

1859.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ.

ΔΑΡΕΙΟΣ ΡΟΝΚΑΛΑΣ, Ἄρχοντας ἀπὸ τὰ πρῶτα σπίτια. (Ἐκ τῶν παλαιοτέρων καὶ πλουσιωτέρων οἰκογενειῶν.)
ΡΟΝΚΑΛΕΝΑ, Ἀρχόντισά του.
ΔΡΑΓΑΝΙΓΟΣ, Ἀρχοντόπουλό του.
ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑ, Ἀρχοντοποῦλά του.
ΜΠΟΥΣΑΚΑΣ, σέμπρος του.
Ἕνας δουλευτής του ποῦ δὲν μιλεῖ.
ΛΑΝΑΡΩ, δουλεύτρα του.
ΦΙΛΙΠΠΑΚΗΣ ΓΙΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ, Ἄρχοντας ἀπὸ τὰ δεύτερα σπίτια.
ΓΛΟΣΣΙΔΗΣ, δουλευτής του.
Ἕνας ἄλλος δουλευτής του ποῦ παῤῥησιάζεται μόνον μάσκαρα, ἤγουν μὲ προσωπεῖον καὶ μὲ ἐπὶ τούτου φορέματα.
ΓΕΡΑΣΙΜΑΚΗΣ, φατόρος (fattore) (πράκτωρ) τοῦ Πρεδεδούρου (Proveditore) προβλεπτοῦ ἢ κυβερνήτου.
ΓΕΡΟ-ΝΙΚΟΛΑΣ, πουλητής.
ΚΟΣΜΑΣ ΚΑΡΑΠΑΤΗΣ, } ἀπὸ τὴν ὕστερη τάξι τοῦ λαοῦ.
ΘΩΜΑΣ . . . . }
Μία Ὀβρῆα. (Ἑβραῖα.)
Τρεῖς τραγουδηστάδες.
Καπορὰλ-ΤΡΑΠΟΛΑΣ, (Caporale,) (Δεκανεύς,) καὶ ἔξη Μαρκουλῖνοι. (Στρατιῶται Ἐνετοί.)
Διάφοροι διαβάται, πουληταὶ τοῦ δρόμου, ἐργάται, παιδία.

Ἡ σκηνὴ εἰς τὴν Ζάκυνθον εἰς ἕνα πλάτωμα ὑποκάτω ἀπὸ τὸ Ἀρχοντικὸ τοῦ Ῥονκάλα εἰς τὴν πρώτην καὶ τρίτην πρᾶξιν, καὶ εἰς τὴν δεύτερην, τέταρτην καὶ πέμπτην εἰς μίαν κάμαραν τοῦ αὐτοῦ Ἀρχοντικοῦ.

ΔΙΑΣΑΦΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ.

Τὸ πλάτωμα, σκηνὴ τῆς πρώτης καὶ τρίτης πράξεως, πρέπει νὰ ἔχῃ δύο δρόμους. Τὰ παράθυρα τοῦ ἀρχοντικοῦ τοῦ Ῥονκάλα νὰ ἔχουν Τσελουζίαις (gelosie,) (εἶδος κιγκλίδων ἐκ λεπτῶν σανίδων,) καὶ ὑποκάτω ἀπὸ ἕνα παράθυρο ὀλίγον χαμηλὰ, νὰ ὑπάρχῃ ἕνα πεζοῦλι μὲ μία γάστρα Βασιλικό.

Ἄντικρυ αὐτοῦ τοῦ παραθύρου ἕνα πωλητεῖο μὲ λινάρι, σῦκα ξερὰ καὶ διάφορα ἄλλα εἴδη.

Ἡ κάμαρα, σκηνὴ τῆς δεύτερης, τέταρτης καὶ πέμπτης πράξεως, πρέπει νὰ ἔχῃ περισσότερο ἀπὸ μία θύραν. Ἡ συγύρισή της (τὰ ἔπιπλα) νὰ ἦναι ὡς ἐσυνηθίζετο εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράματος· προσέτι μὲ μίαν τράπεζαν κάρυνην εἰς τὴν μέση καὶ εἰς ἕνα μέρος καντῆλι ἀσημένιο μὲ καντηλοβάσταγο, τὸ ὁποῖον νὰ ὑποθέτεται ὅτι εἶναι ἐμπρὸς εἰς ἁγίαις εἰκόναις.

Ἡ ἐνδυμασία πρέπει νὰ ἦναι τῆς ἰδίας ἐποχῆς ὡς ἄνω.

§§§

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Φιλιππάκης καὶ οἱ δύο ἄνθρωποι του ὅλοι μάσκαραις γυναίκεια ἐνδυμέναις, καὶ Γέρο-Νικόλας εἰς τὴν θύρα τοῦ Μαγαζιοῦ του.

ΦΙΛ. Τ'ΩΡΑ εἶναι μεσημέρι καὶ κάνεὶς δὲν περνᾷ ἐδῶθε. Ἠμπορῶ νὰ τὴν ἰδῶ χωρὶς νὰ μᾶς ἐμποδίσουν, καὶ χωρὶς νὰ δώσω ὑποψία. Ἂν περάσῃ καὶ κανεὶς, θὰ στοχασθῇ πῶς εἴμασθε δικαῖς της. Σοῦ εἶπε βέβαια ἡ πουλήτρια πῶς τὴν εἰδοποίησε; Αἴ; Γλοσσίδη;

ΓΛΘΣ. Χώρις ἄλλο, καὶ ἡ ἀρχοντοποῦλα τῆς ἔταξε πῶς τὸ μεσημέρι προβαίνει.

ΦΙΛ. Καὶ ἐβεβαιώθηκες, μοῦ εἶπες, πῶς ὁ πατέρας της δὲν εἶναι 'στὴν χώρα.

ΓΛΟΣ. Σοῦ ματαλέω πῶς εἶν' ἔξω ἀπὸ ἐχθὲς τὸ βράδυ, καὶ ὁ ἀδελφός της ἀκόμη, εἰδεμὴ δὲν ἐπρόβαινε. Ἂν ἦτον ὁ πατέρας της 'στὴν χώρα δὲν ἤθελα νἆμαι μήτε ψύλλος 'στὸν κόρφο της.

ΦΙΛ. Σκασμός! ποῦ πάντα θὰ μοῦ 'βγαίνῃς ὄξω μὲ τοὺς φόβους σου καὶ δὲν ἠξέρεις μήτε τὶ λόγια πετᾷς ἀπὸ τὸ ςόμα σου. Ἂν φοβᾶται τοὺς γονέους της, τοῦτο στέκει καλὰ εἰς μίαν ἀρχοντοποῦλα. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι τὸν Γέρο-Ρουκάλα, οὔτε ὅλη του τὴν φικολογιά. Ἔχω κ' ἐγὼ δικοὺς καὶ φίλους, ποῦ 'μποροῦν νὰ μὲ κάμουν νὰ βγάλω καλὰ κάθε ὑπόθεση, καὶ τούτην ἀκόμη ἐλπίζω γλήγορα νὰ τὴν ἐπιτύχω ὅπως ἐπιθυμάω. Ὄχι διὰ τὸν πατέρα της, παρὰ δι' αὐτὴν ποῦ τὴν ἀγαπάω, καὶ διὰ τὸν ἀδελφόν της, ποῦ εἶναι ἕνας

καλότατος νέος· καὶ διατὶ εἰς ὅ,τι αὐτὴ εὑρίσκεται εἶναι δικό μου μόνον τὸ φταίσιμο, ἐπειδὴ ἐκεῖ ποῦ τὴν ἀπάντησα δὲν εἶχε τρόπο ν' ἀντισταθῇ, καὶ ἀφοῦ ἔμαθα ποία ἦτον, καὶ ἐκατάλαβα τὸ κακὸ ποῦ ἔκαμα εἰς μίαν τίμιαν ἀρχοντοποῦλα, ἐπάσχισα νὰ τὸ διορθώσω καὶ τῆς ἔταξα πῶς τὴν ζητῶ διὰ γυναῖκα καὶ τὴν στεφανόνομαι τὸ γληγορότερο, καὶ οἱ γονέοι της μοναχοὶ εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀργοπορίας.

ΓΛΟΣ. Ὅλα τὰ καταλαβαίνω, καὶ ἡ ἀφεντιά σου εἶσαι νοικοκύρης νὰ μὴν φοβᾶσαι, ἀμὴ ἐγὼ ἀπὸ σιγμὴ εἰς σιγμὴ παντέχω καμμίαν συμφορὰ ἀπάνω μου. Καὶ τώρα ἀκόμη, ἂν κανεὶς μᾶς γνωρίσει!....Ἡ ἀφεντιά σου εἶσαι νειὸς, ἔχεις ἅρματα καὶ ἀντισέκεσαι, ἀμὴ ἐμὲ, ἂν μοῦ κάμουν πλουμουδάτη τὴν ῥάχη μὲ τὸ ῥαβδί;

ΦΙΛ. Ἂν σ' ἐγγίξουν ἔχουν νὰ κάμουν μ' ἐμέ.

ΓΛΟΣ. Ἀφοῦ μὲ πελεκήσουν! Σ' εὐχαριστῶ, Φιλιππάκη μου, ἀφέντη μου.

ΦΙΛ. Φθάνουν ἡ φλυαρίαις.—Δὲν βλέπω νὰ προβαίνῃ. Τί δηλοῖ; Ἂς τραβηχθοῦμε κατὰ τὸ μαγαζί.—Ἐσὺ *εἰς τὸν ἄλλον ἄνθρωπόν του* στάσου καὶ ἀγνάντευε ταῖς δύο στράταις, καὶ ἂν ἰδῇς νὰ ἔρχεται κἀνεὶς 'πές μας το.

ΝΙΚ. Κυράτζαις Μάσκαραις, ὁρίζετε νὰ ψωνίσετε;

ΓΛΟΣ. Ἔχεις καλὸ λινάρι;

ΝΙΚ. Ἐμπρός σας εἶναι μὲ συμπάθειο, ἐξαίρετο, τῆς Ἀλεξάνδριας, μὲ τρεῖς μοναχαῖς λίτραις 'βγάνεις ἕνα πέζο σκουλιά.

ΓΛΟΣ. Ὤ! γέρο, σ' ἐγελάσαν ἐκεῖ ποῦ τὸ 'πῆρες χοντρικῶς, μένει ὅλο στὴν σπιγάτζα.

ΝΙΚ. Συμπάθησέ με, Κυράτζα, δὲν ἠξέρω ποία εἶσαι, μὰ ἂν καταλαβαίνῃς ἀπὸ λινάρια, φαίνεται πῶς ὁρίζεις νὰ γελάσῃς μ' ἐμέ. Δὲν εἶναι πρώτη φορὰ ποῦ πραγματεύομαι εἰς ἐτοῦτα τὰ εἴδη κ' ἐδῶ 'στὴν Ζάκυνθο καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους τόπους. Ἐγὼ ἐγέρασα εἰς ἐτούτην τὴν τέχνην καὶ τώρα ὁρίζεις νὰ μὴν ἠξέρω τί ἀγοράζω καὶ τί πουλῶ; Ψωνίσετε διατὶ δὲν τὸ μετανόνετε.

ΓΛΟΣ. Ἂς ἰδοῦμε.

ΦΙΛ. Ἀκόμη δὲν προβαίνει! Ἐσὺ δὲν θὰ μοῦ λὲς τὴν ἀλήθεια, *πρὸς τὸν Γλωσσίδη.*

ΓΛΟΣ. Ἀφέντη δὲν 'μπορῶ νὰ σοῦ εἰπῶ ἕνα δι' ἄλλο, δὲν εἶμαι παιδί. Ἡ πουλήτρα βέβαια ἔτση μοῦ εἶπε. Μὰ νά, τώρα βαρεῖ τὸ μεσημέρι. *Βαροῦν ἕξη ὥραις καὶ ἀκούονται ἀπὸ τὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Ῥοκάλα.*

ΦΙΛ. Ἔχεις δίκιο.—Ἔλα, Γέρο, τί κάνουμε;

ΝΙΚ. Ὅ,τι προςάζετε. Ὁρίζετε καὶ σκουλιά; ἔχω βενέτικα, κοπιάσετε μέσα. *Ἐμβαίνει εἰς τὸ μαγαζί.*

ΦΙΛ. Ἂς ἰδοῦμε καὶ τὰ σκουλιά. Πήγαινε μέσα νὰ τὰ διαλέξῃς ποῦ καταλαβαίνῃς καλήτερα, *πρὸς τὸν Γλοσσίδη, καὶ ἔπειτα μὲ χαμηλὴ φωνή·* Βάςαξέ τον ἕως ποῦ νὰ σὲ κράξω. *Ἐμβαίνει καὶ ὁ Γλοσσίδης εἰς τὸ μαγαζί.*

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ.

Γαρουφαλιὰ ποῦ προβαίνει ἀπὸ τὴν τσελουζία μισανοικτή, καὶ ὅσοι ἔμειναν ἀπὸ τὴν πρώτην σκηνή.

ΓΑΡ. Φσύ,—φσύ.

ΦΙΛ. Ἐδῶ εἶμαι, Γαρουφαλιά μου, πόσον καιρὸ ποῦ εἴχαμε νὰ εἰδοθοῦμε!

ΓΑΡ. Κ' ἐγὼ πολὺ τὸ ἀπεθύμησα, μὰ βλέπεις πόσο δύσκολα ἔχουμε τὴν εὐκαιρία!

ΦΙΛ. Ἤθελα νὰ σοῦ φανερώσω μὲ τὸ στόμα μου, πῶς ἡ ἄργητα δὲν προέρχεται ἀπὸ ἐμέ. Ἔστειλα πολλαῖς φοραῖς προξενιό, ἀλλ' ὁ πατέρας σου δὲν θέλει νὰ δώσῃ σοςὴ ἀπόκρισι. Τὸ βλέπω κ' ἐγὼ πῶς στενεύει ὁ καιρός, καὶ δὲν ἠξέρω τί μέτρα νὰ πάρω. Συμβούλευσέ με καὶ σύ....

ΓΑΡ. Ἐγὼ θέλεις νὰ σὲ συμβουλεύσω;... Δὲν μὲ ἀγαπᾷς, Φιλιππάκη. Ἂν μὲ ἀγάπαες,—ἀφοῦ ἐσὺ μ' ἔκαμες καὶ ὑπόφερα καὶ ὁλημερνῆς ὑποφέρω τόσα βάσανα, δὲν μὲ ἄφινες τώρα 'σὰν τὴν καλαμία στὸν κάμπο, λέγοντάς μου μόνον πῶς δὲν παύεις νὰ μηνᾷς προξενιό.

ΦΙΛ. Ἐγὼ δύνεται νὰ μὴν σ' ἀγαπάω, Γαρουφαλιά μου; καὶ δύνεται ἀκόμη ν' ἀστοχήσω τὸ χρέος μου, καὶ τὸ λόγο τῆς τιμῆς ὁποῦ ἔδοσα τοῦ ἀδελφοῦ σου; Ἀλλὰ πῶς δὲν παύω

νὰ σὲ ζητάω, εἶναι ἴσως ψέματα; καὶ τί ἄλλο περισσότερο νὰ κάμω;

ΓΑΡ. Ἕνας ποῦ ἀληθεινὰ ἀγαπάει καὶ θέλει νὰ σταθῇ εἰς τὸ λόγο του, καὶ νὰ κάμῃ τὸ χρέος του, ἔχει χρεία νὰ κάνῃ παρόμοιαις ἐρώτησες; Ἡ ἀγάπη χίλιους τρόπους συμβουλεύει, καὶ μάλιστα ὅταν τὸ πρᾶμα δὲν ἔχει καρτεροσύνη. Ξέρεις πῶς ἡ μάνα μου, διατὶ φοβᾶται τὸν πατέρα μου, μοῦ δίνει νὰ πίνω χίλια φαρμάκια, καὶ ὡς τόσο τοῦ λέει πῶς εἶμαι ἀσθενησμένη; Διατὶ αὐτὴ ἐστάθηκε ἡ αἰτία, ποῦ μὲ ἄφισε κ' ἐγείνηκα μάσκαρα μὲ ἐκείναις ταῖς ἀνόηταις γυναίκαις, καὶ μὲ ἀπάντησες εἰς τοὺς Κήπους, ποῦ νἄθελε σχιστῇ ἡ γῆς νὰ μὲ καταπιῇ!

ΦΙΛ. Μὴ λὲς ἐτοῦτα τὰ λόγια, Γαρουφαλιά μου.—Ἔχεις δίκηο εἰς ὅλα. Τὸ μοναχὸ ἄδικο ποῦ ἔχεις εἶναι νὰ λὲς πῶς δὲν σ' ἀγαπάω, διατὶ σ' ἀγαπάω 'σὰν τὸν ἑαυτό μου. Ὅσο μὲν διὰ ἐκεῖνα ποῦ σοῦ δίνῃ νὰ πέρνῃς ἡ Ὀβρήα δὲν ἠξέρεις πῶς εἶναι ἀπὸ ἐμὲ ὁρμηνεμένη καὶ γελᾷ τὴν μάνα σου; Μὴν φοβᾶσαι ἀπὸ αὐτά.

ΓΑΡ. Πηγαίνει καλά. Ὅμως ὁ πατέρας μου 'μπορεῖ νὰ τὸ μάθῃ, διατὶ ἀγκαλὰ κ' ἡ ὑπόληψι ποῦ ἔχει εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ εἰς τὴν ἀρχοντιά του διώχνει κάθε του ὑποψία, διὰ τὰ ὑποκείμενα τῆς φαμελιᾶς του, ὅταν τὸ πρᾶμα δὲν δύνεται πλέον νὰ κρυφθῇ στανικῶς του θὰ τὸ πιστεύσῃ. Καὶ τότες καταλαβαίνεις κἂν, εἰς τί ἡ δύστυχη θὰ βρεθῶ; Δὲν λυποῦμαι τόσο διὰ τὴν ζωή μου, ποῦ μήτε ὁ Θεὸς, τολμῶ καὶ λέω, 'μπορεῖ νὰ μοῦ τὴν γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν ὀργὴ τοῦ πατέρα μου, μὲ γνοιάζει περισσότερο διὰ τὴν τιμήν μου διατὶ ποῖος θὰ πιστεύσῃ πῶς ἐγὼ δὲν ἔχω φταίσιμο; Δὲν μὲ λυπᾶσαι, Φιλιππάκη, δὲν μὲ λυπᾶσαι; *κλαίει.*

ΦΙΛ. Ἐγὼ δὲν σὲ λυποῦμαι ψυχή μου; Θέλει ἰδεῖς πῶς θὰ κάμω κάθε πρᾶγμα διὰ νὰ γένῃς δική μου τὸ γληγορότερο.

ΓΑΡ. Καὶ τοῦτο μόνο 'μπορεῖ νὰ μοῦ φυλάξῃ τὴν τιμή, καὶ νὰ βουλώσῃ τὰ στόματα τοῦ κόσμου. Διατὶ ἀφοῦ εὐχαριςηθῇς ἐσύ, ποῦ σὲ ἔχουν διὰ τίμιον ἄνθρωπον, καὶ ὄχι στανικῶς σου νὰ μὲ στεφανοθῇς, θέλει κἂνε πιστεύσουν πῶς ἄλλος

δὲν μὲ ἀπάτησε.

ΦΙΛ. Ἔχεις δίκηο· νὰ γένῃ τὸ γληγορώτερο. Θὰ βάλω δικοὺς καὶ φίλους νὰ μιλήσουν τοῦ πατέρα σου· ἂς μὴν παύῃ καὶ ὁ ἀδελφός σου νὰ τὸν παρακινάῃ. Ἂν ἰδῶ ὡς τὸ ὕστερο πῶς δὲν κατορθώνω τίποτες, θέλει μεταχειρισθῶ καὶ τὸ μέσο ποῦ θὰ μὲ ἐχθρεύσῃ καὶ μὲ τοὺς δικούς σου καὶ μὲ τοὺς δικούς μου, ἀλλὰ θέλει τὸ μεταχειρισθῶ, παρὰ νὰ σοῦ συνέβῃ τὸ παραμικρὸ κακό.

ΓΑΡ. Ἄφισέ το, παρακαλῶ, διὰ ὕστερο. Δυστυχία μου! Εἶμαι στενοχωρημένη νὰ πέσω εἰς μίαν ἀτιμία διὰ νὰ ἀποφύγω μίαν μεγαλήτερη, καὶ νὰ φυλάξω τὸ σπίτι μου ἀπὸ μεγάλη ἁμαρτία καὶ συφορά. Πρέπει ὅμως νὰ διαλέξω τὸ μικρότερο κακό. Βλέπεις, Φιλιππάκη, εἰς τί μ'ἔφερες; Δὲν σὲ καταριοῦμαι, κακόρκε, διατὶ σ'ἀγαπάω.

ΦΙΛ. Μὴ βαροκαρδίζῃς, ψυχή μου. Θά 'λθῃ ὥρα νὰ χαροῦμε τὴν ἀγάπη μας. Καὶ ἀγκαλὰ ἡ ἀφορμή της ἐστάθη ἡ τύχη, ἢ νὰ 'πῶ καλήτερα ἡ τρελάδα, ἐλπίζω νᾶναι πάντα μιὰ ἀγάπη ποῦ νὰ μὴν μαρτυράῃ τέτοιαις ἀνόηταις προξενήτραις.

ΓΑΡ. Τὰ λόγια σου εἶναι γλυκά, ὁ Θεὸς νὰ κάμῃ νᾶναι πάντα ἔτσι κ' ἡ καρδιά σου διὰ ἐμέ.

ΦΙΛ. Πάντα, Γαρουφαλιά μου, εἶσαι βέβαιη. Ἡ ἀγάπη μου δὲν προέρχεται μόνον ἀπὸ τὴν ὠμορφία τοῦ προσώπου σου ἀλλὰ ἀπὸ ταῖς ἀρεταῖς ποῦ εἶδα εἰς ἐσέ, τὴν καλοσύνη τῆς ψυχῆς σου ποῦ ἐγνώρισα ταῖς λίγαις φοραῖς ποῦ ἐσυνομιλήσαμε, καὶ ποῦ μ' ἔκαμε νὰ συλλογισθῶ κ' ἐγὼ διὰ τὰ ἐλαττώματά μου καὶ ν' ἀλλάξω ζωή. Τοῦτο εἶναι τὸ μεγαλήτερο σημάδι ἀγάπης ποῦ 'μπορεῖς νὰ ἔχῃς ἀπὸ μέρος μου. Δὲν βλέπεις ἀκόμη τί τρόπους μεταχειρίζουμαι διὰ νὰ λάβω τὴν εὐκαιρία νὰ σὲ ἰδῶ καὶ νὰ σοῦ μιλήσω δίχως νὰ λάβῃ κανεὶς ὑποψία εἰσὲ λόγου σου; Ὁ Θεὸς νὰ κάμῃ τὸ γληγορώτερο νὰ μὴν ἔχουμε χρεία ἀπὸ αὐτὰ τὰ μέσα, καὶ νὰ παύσουν τὰ ἐμπόδια 'ς τὴν ἕνωσί μας, διὰ νὰ χαίρουμαι πάντα, Γαρουφαλιά μου, τὴν θεωρία τοῦ ἀγγελικοῦ σου προσώπου, καὶ τὰ γλυκὰ καὶ φρόνιμα λόγια σου νὰ μοῦ γλυκαίνουν πάντα τὴν καρδιά μου.

ΓΑΡ. Ἄχ! Φιλιππάκη! πότε νά 'βγω ἡ δύστυχη ἀπὸ τὴν τυρανίς

ωμένη ζωὴ ποῦ ὑποφέρνω! Οὔτε ἡμέρα οὔτε νύχτα οἱ κακοὶ ςοχασμοὶ μὲ ἀφίνουν ἥσυχη. Ὅταν ὁ ὕπνος ἔρχεται διὰ ʼλίγαις ςιγμαῖς καὶ μοῦ κλεῖ τὰ μάτια, τρομερώτατα ὀνείρατα μὲ ταράζουν, καὶ πολλαῖς φοραῖς ξυπνάω βουτημένη στὰ δάκρυα· διατὶ μοῦ φαίνεται νὰ βλέπω εἰς κίνδυνο ἐσὲ ποῦ ἔγεινες καὶ νύχτα καὶ ἡμέρα ὁ πρῶτός μου λογισμός. Πῶς μὲ ξυπνᾷ τὸ καρδιοκτύπι ποῦ μοῦ προξενεῖ ὅταν μοῦ φαίνεται νὰ σὲ βλέπω ἐμπρός μου σκοτωμένον ἀπὸ τὸν πατέρα μου, ποῦ βλέπω νὰ ὁρμᾷ καὶ καταπάνω μου διὰ νὰ μὲ ξεσχίσῃ καὶ νὰ ἁρπάξῃ ἀπὸ τὰ σωθικά μου τὸν καρπὸν τοῦ σφάλματός μας! Αὐτὰ τὰ τρομακτικώτατα ὀνείρατα μοῦ σηκώνουν τὸν ὕπνο, καὶ δὲν μοῦ ἀφίνουν ἀρκετὸν νοῦ νὰ καταλάβω εὐθὺς πῶς εἶναι γεννήματα τῆς ταραγμένης φαντασίας μου, καὶ μὲ ἀφίνουν τὴν ἐπίλοιπη νύχτα τὴν ἀδημονία, καὶ τὸν σκληρὸ στοχασμὸ ποῦ μὲ ταράζει περισσότερον ἀπὸ τὰ ὀνείρατα, λέγωντάς μου πόσον αὐτὰ εἶναι δυνατὸ νὰ ἀληθεύσουν. Ὦ! συφορά μου, συφορά μου. Κάμε τὸ γληγορώτερο, Φιλιππάκη, ʼλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦτα τὰ μαρτύρια.

ΦΙΛ. Ὁλημερνής, Γαρουφαλιά μου, ἔχεις ʼςὸν νοῦ σου παρόμοιους λυπηροὺς στοχασμοὺς καὶ διὰ τοῦτο σὲ ταράζουν καὶ εἰς τὸν ὕπνο σου. Ἀλλʼ ἄδικα θέλεις νὰ θλίβεσαι μὲ παρόμοιαις φαντασίαις, ἄδικα ταράζεσαι. Ὁ πατέρας σου δὲν ἠξεύρει τίποτες ἀπʼ ὅσα ἠμποροῦσαν νὰ ἀνάψουν τὸν θυμό του ἐναντίον σου καὶ ἐναντίον μου, καὶ πρὶν τὰ γνωρίσῃ ἐλπίζω νὰ τελειώσουν καθὼς ἐπιθυμοῦμε. Ἀλλὰ ὑπόθεσε κῄόλας πῶς ἐγνώριζε ἐκεῖνο ποῦ ἐμεῖς νομίζουμε ὀφελιμώτερο νὰ τοῦ κρύψουμε· βέβαια εἶναι ἄνθρωπος ἀπὸ τοὺς πλέον δυναστικοὺς καὶ ἐκδικητικούς· ἀλλὰ τὸν ἔχεις τόσο σκληρὸ ὥςτε νὰ βάλῃ χέρι ἐναντίον εἰς τὸ αἷμά του, καὶ τόσο τρελὸν ποῦ νὰ μὴν ἰδῇ πῶς ὁ σκοτομός μου ἤθελε περισσότερο φανερώσει ἐκεῖνο ποῦ θὰ ἦτον ἡ ἐπιθυμία του νὰ μείνῃ ἂν ἐδυνότουν κρυφό; καὶ δὲν ἤθελε μάλιστα ὁ ἴδιος μὲ βιάσει νὰ κάμω ἐκεῖνο ποῦ τώρα ἐγὼ τοῦ γυρεύω, καὶ ποῦ δὲν ἠξεύρω διατὶ θέλει νὰ μοῦ ἀρνῆται;

ΓΑΡ. Ὤ! Φιλιππάκη, εἶσαι ἄνδρας καὶ δὲν καταλαβαίνεις τί εἶσασθε ἀρκετοὶ νὰ κάμετε οἱ ἄνδρες, ὅταν σᾶς τυφλώσῃ ὁ θυμός;

ΦΙΛ. Μὴ φοβᾶσαι, μὴ φοβᾶσαι. Μιμήσου τὸν ἄνδρα σου ποῦ δὲν αἰσθάνεται κανένα φόβο, καὶ μάλιςα ἀκούω τὴν καρδιά μου ζεστὴ πῶς θὰ σὲ ἀπολαύσω γλήγορα, Γαρουφαλιά μου· καὶ διὰ τοῦτο διῶξε τοὺς θλιβεροὺς στοχασμοὺς, μὴ θέλῃς νὰ μοῦ πικρένεσαι τοῦ κακοῦ, ἄφισε...... *ἡ Γαρουφαλιὰ κυτάζει ὀπίσω της.* Αἲ, τί εἶναι;

ΓΑΡ. Ἡ μάνα μου ἐσηκόθηκε ποῦ εἶχε καθίσει νὰ χτενιστῇ. Ἔχε 'γειὰ καὶ ἀπιθώνω τὴν τύχη μου ἐπάνω σου. Εἰς ἐσὲ κρέμουμαι.

ΦΙΛ. Μεῖνε ἀκόμη μία στιγμή.

ΓΑΡ. Δὲν 'μπορῶ. Ἔχε 'γειὰ πήγενε καὶ τοῦ λόγου σου μὴν ἔλθῃ κανένας περίεργος ἢ πονηρὸς καὶ κακολογιάσῃ.

ΦΙΛ. Στάσου ὀλίγο ἀκόμη νὰ σὲ ἰδῶ. *Εὐγαίνει εἰς τοῦτο τὸ ἀναμεταξὺ ὁ Γλοσσίδης καὶ στέκει εἰς τὸ ἔρβα καὶ ἔβγα τῆς πόρτας, κυττάζοντας καμπόσα σκουλιὰ ποῦ ἔχει 'στὰ χέρια του, εἰς τρόπο ποῦ δὲν ἠμπορεῖ ὁ Γέρο-Νικόλας νὰ προβάλῃ.* Τί ὤμορφο βασιλικὸ ποῦ ἔχεις, θέλθω ἀπόψε νὰ σοῦ τὸν κλέψω.

ΓΛΟΣ. Κόπιασε ἐδῶ, Κυράτζα Μάσκαρα. *πρὸς τὸν Φιλιππάκη.*

ΓΑΡ. *Μιλῶντας ἀγάλια.* Μὴν τὸ κάμῃς διὰ τὸ Θεό. Θέλεις νὰ μὲ βάλῃς εἰς ἄλλα βάσανα;

ΦΙΛ. *Μιλῶντας ἀγάλια.* Γελάω ψυχή μου, δὲν τὸ κάνω ποτὲ τέτοιο πρᾶγμα.

ΓΑΡ. Στὸ καλό.

ΦΙΛ. Ἔχε 'γειὰ Γαρουφαλιά μου. *'Εμβαίνει μέσα ἡ Γαρουφαλιά.*

ΓΛΟΣ. Κυράτζα Μάσκαρα.

ΦΙΛ. Ἐδῶ εἶμαι, Κυράτζα Μάσκαρα.

Ὁ ἄλλος δουλευτ. Ἐπλάκωσε ἐδῶθε ὁ Γερασιμάκης. *δείχνοντας τὴν ςράτα.*

ΦΙΛ. Ὁ φατόρος τοῦ Πρεβεδούρου;

Ὁ αὐτὸς δουλευτ. Ὁ ἴδιος, ἀγάλια, ἀγάλια καὶ ξεφτυλῶντας τὰ δόντια του.

ΦΙΛ. Ἆ; φύγουμε.

ΓΛΟΣ. Τὰ σαρανταπόρατα καὶ σκαυλουμπουρθῶντας. *Ὁ Γλοσσίδης εἰς αὐτὰ τὰ λόγια πετᾷ χάμου τὰ σκουλιὰ καὶ εὐθὺς καὶ οἱ τρεῖς πέρνουν τὴν ἄλλην στράταν καὶ φεύγουν.*

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Ὁ Γέρο-Νικόλας 'βγαίνει ἀπὸ τὸ μαγαζί του.

ΝΙΚ. Τί 'πόλτψι, *σηκόνοντας ἀπὸ χάμου τὰ σκουλιά,* Γαϊδούραις! ......Ἀφοῦ μοῦ ἀνακάτωσαν ὅλο τὸ μαγαζί..........

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Γερασιμάκης ἔρχεται ἀργὰ καὶ ξεφτυλῶντας τὰ δόντια του καὶ αὐτός.

ΓΕΡ. Τί ἔπαθες, Μπάρμπα Νικόλα, καὶ φωνάζεις; Τὰ γεράματα σ' ἔκαμαν νὰ γένῃς παράξενος καὶ φωνιαλᾶς.

ΝΙΚ. Ὤ! ἀφέντη, σοῦ ἀρέσει πάντα νὰ μὲ κεντᾷς. Ἂν ἦμαι γέρος, ἀρχινᾷς νὰ γερᾷς καὶ τοῦ λόγου σου.

ΓΕΡ. Ναὶ, ἀμὴ δὲν φωνάζω 'σὰν καὶ λόγου σου.

ΝΙΚ. Ἡ φωναῖς μου δὲν βλάβουν κανέναν. Δὲν ἠξέρω ἂν καὶ τὰ λόγια σου τ' ἀγαληνὰ κάνουν τὸ ἴδιο.

ΓΕΡ. Χά! Χά! Χά! *γελῶντας.* Εἶσαι πολὺ μέτωρος, Μπάρμπα Νικόλα. Μὰ ἔτσι ἐκεῖνοι ποῦ ἐταξειδεύσανε· ποῦ εἶδαν Πόλε καὶ Σμύρνη ἔχουν εἰς τὰ λόγια τους κάποιαις νοστιμάδαις! ......Θυμοῦμαι καὶ τὸν Γέρο-Λάμπη.....τὸν ἐγνώρισες;

ΝΙΚ. Ἂν τὸν ἐγνώρισα; Δὲν ἐταξειδεύσαμε μαζὶ διὰ ἐφτὰ χρόνια; Ἤμουνα μὲ αὐτὸν εἰς τὴ Ταϊγάνι, ὅταν μᾶς ἔμεινε τὸ καράβι μὲς τὸ χιόνι κ' εἴδαμε κολομπιρίδαις νὰ τὸ γλυτόσουμε. Εὐγαίναμε μὲ τὰ πόδια μας......

ΓΕΡ. Κ' ἐπερπατούσετε ἐπάνω εἰς τὴν θάλασσα. Ἔλαβα τὴν εὐχαρίστησι νὰ σ' ἀκούσω πολλαῖς φοραῖς νὰ μοῦ διηγᾶσαι ἀπὸ τοῦ καταλουκᾶ τὰ ταξείδιά σου, καὶ τὰ ξέρω ὅλα ξεστίχου. Μὰ 'πές μου τί εἶχες τώρα λίγο κ' ἐφώναζες;

ΝΙΚ. Σοῦ φαίνεται νὰ μὴν εἶχα δίκηο; Ἦλθαν δύο Μάσκαραις· Δύο ἢ τρεῖς......

ΓΕΡ. *ἀγάλια.* Παντελῶς ἐξεκουτιάστηκε.

ΝΙΚ. Καὶ ἤθελαν νὰ ἀγοράσουν λινάρι. Ὕστερα ὄχι λινάρι ἀμὴ σκουλιά. Ἐμβῆκε ἡ μία νὰ τὰ ἰδῇ. Ἀνακάτωσε, ἀνακάτωσε δὲν ἦτον δυνατὸ νὰ εὕρῃ τῆς γνώμης της. Ὕστερα φαίνε-

ται πῶς ἐδιάλεξε. Μ᾽ ἔκαμε νὰ πήξῃ ἡ γλῶσσά μου ᾽πὲς ᾽πὲς διὰ νὰ κάμουμε παζάρι, καὶ πάλι ἐπῆγε εἰς τὸ ἔμπα καὶ τὸ ᾽6γα τῆς πόρτας, καὶ τὴν ἐπίασε ὅλην ἐκεῖ μία καλαμαντάρα διὰ νὰ τὰ ἰδῇ καλήτερα καὶ τὰ ᾽κύταζε ἐδῶθε τὰ ᾽κύταζε ἐκεῖθε σοῦ φαίνεται πῶς ἐχρειαζότουνα τὸ μικροσκόπιο διὰ νὰ ἰδῇ τὰ σκουλιά......

ΓΕΡ. Γνωρίζεις καὶ τὸ μικροσκόπιο;

ΝΙΚ. Δὲν ἔμεινα πάντα σπουργίτης διὰ νὰ μὴν γνωρίζω τίποτες. Ἂς ἦναι. Ἔπειτα μὲ μιᾶς τὰ ᾽πέταξε χάμου καὶ ἀρατίςηκε μαζὶ μὲ τὴν ἄλλη.....μὲ ταῖς ἄλλαις. Τί γαϊδούραις!

ΓΕΡ. Σῶπα, σῶπα, γέρο, μὴν τὰ βάνῃς μὲ ταῖς Μάσκαραις, ᾽μπορεῖ νὰ ἦταν ἀρχόντισσαις.

ΝΙΚ. Ἂς ἦταν καὶ ἄρχοντες ἀκόμη.

ΓΕΡ. Σιωπή, σοῦ λέγω.

ΝΙΚ. Δὲν πρέπει νὰ ἦταν ἀρχόντισσαις, ἢ δὲν ἔπραζαν ᾽σὰν τέτοιαις. Εἶδα ἐγὼ ταῖς Κυράδαις τῆς Βασιλεύουσης!

ΓΕΡ. Ἦταν ὤμορφαις γυναῖκες;

ΝΙΚ. Ὤμορφαις; Εἴμουν ἴσως ἀρκετὸς νὰ σοῦ τὸ πῶ, ἂν ἦταν καὶ ξεμπαρμπούτοταις;

ΓΕΡ. Ἐκατάλαβες κἂνε ποίαις ἦταν;

ΝΙΚ. Καλήτερη ρώτηση! Ξεφορτόσουμε, Κὺρ Γερασιμάκη, καὶ μὴ μὲ πειράζῃς τὸν φτωχό! Σώνει ποῦ δὲν ψωνίζεις τίποτες ἀπὸ τὸ μαγαζί μου ἀγκαλὰ καὶ νὰ σ᾽ ἔχω συχνὰ ἐδωπὰ νὰ ξεμεσημεριάζῃς!

ΓΕΡ. Νὰ σ᾽ εὐχαριστήσω. Δός μου ἐνοῦ χατρινιοῦ σῦκα διὰ ξεσόμισμα ποῦ ἀπογεύθηκα, καὶ βάλε μου ἐδωπὰ καὶ τὸ σκαμνί.—Ποίαις νὰ ἦταν ἐκείναις ἡ μάσκαραις. *μόνος.*

ΝΙΚ. Μποῦ! Βάρδα λὰ μπόμπα, λέγει ὁ Φράγκος. Ὅρισε κάθησε. *Παίρνει ὁ Γερασιμάκης τὰ σῦκα, καὶ δίνει τὸ κατρίνι, ἔπειτα κάθεται, καὶ ὁ Γέρο-Νικόλας σιάζει τὸ ἕνα καὶ τ᾽ ἄλλο τοῦ μαγαζιοῦ του, καὶ ἔτση μένει ἡ σκηνὴ διὰ ᾽λίγαις στιγμαῖς.*

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Γλοσσίδης ἔρχεται σπουδαχτικός, καὶ αὐτοί.

ΓΕΡ. Γλοσσίδη μου, καλῶς τον, καὶ πῶς.....;

ΓΛΟΣ. Ἐστοχάστηκα, πῶς θᾶσαι ἐδῶ κατὰ τὸ συνήθιο σου κ' ἦλθα 'πὲς ξεσφαηζάμενος νὰ σ' εὕρω νὰ ξεμεσημεριάσουμε λέγοντας κατιντὶ, καθὼς σ' ἀρέσει.

ΓΕΡ. Νὰ κ' ἐγὼ ἕνα σῦκο 'σὰν καλῶς ἦλθες.

ΓΛΟΣ. Σπολάητης.

ΓΕΡ. Μὰ πῶς τέτοια ὥρα; Δὲν εἶχες δουλιὰ 'στὸ σπίτι;

ΓΛΟΣ. Σήμερα ἐγευθήκαμε πρόκαιρα, διατὶ ὁ ἀφέντης μου κ' ἐγὼ εἴχαμε ὑπόθεσες.

ΓΕΡ. Ὁ Φιλιππάκης ὁ φίλος μου πάντα σὲ μεταχειρίζεται εἰς ταῖς ὑπόθεσές του, διατὶ γνωρίζει τὶ ἄνθρωπος εἶσαι, καὶ σοῦ δίνει καὶ τὸ μισθό σου, εἶμαι βέβαιος, κατὰ τὴν ἀξιοσύνη σου καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη σου.

ΓΛΟΣ. Τὸν μισθό μου! Τὸ λέγω τοῦ ἀφεντὸς τοῦ Γερασιμάκη, διατὶ ξέρω μὲ ποῖον 'μιλῶ. Ἔχει νὰ μοῦ πλερώσῃ δεκοχτὼ μῆνες. Καὶ ἂν δὲν εἶχε, ὑπομονή!

ΓΕΡ. Καλότυχε, θέλει δὲν σοῦ περισσεύει μήτε νὰ πάρῃς ταμπάκο. Φέρε ἐδῶ νὰ σοῦ βάλω 'στὴν ταμπακέρα σου. *Εὐγάνει τὴν ταμπακέρα του.*

ΓΛΟΣ. Ὁ Θεὸς νὰ σοῦ χαρίσῃ χίλιους χρόνους, Κὺρ Γερασιμάκη! γιατὶ δὲν ἔχω παρὰ λίγο ἀποκαμούσῃ. *Εὐγάζει κομμάτι καλάμι εἰς εἶδος ταμπακέρας, καὶ ὁ Γερασιμάκης τοῦ βάνει μέσα ταμπάκο.*

ΓΕΡ. Νᾶσαι καὶ σὺ καλὰ, Γλωσσίδη μου. Ἔλα, 'πές μου τώρα τίποτες νὰ περάσῃ ἡ ὥρα. Κάθισε ἐδῶ σιμά. Τί ὑπόθεσες εἴχατε σήμερα;

ΓΛΟΣ. Νὰ σοῦ 'πῶ πράγματα περίσια διὰ νὰ γελᾷς καὶ ταῖς νύχταις. —Μὰ φοβοῦμαι μὴν τ' ἀκούσῃ ὁ Γέρος. *ἀγάλια.*

ΓΕΡ. Μίλαε σιγανά. Ἔλα τὴν 'δῶθε μερία. Τοῦτος δὲν ἀκούει παρὰ ὅταν φωνάζουν. Δὲν βλέπεις ποῦ ἐγίνηκε σαράβαλα;

ΓΛΟΣ. *Κάθεται εἰς τὸ σκαμνὶ ἀφίνοντας τὸν Γερασιμάκη κατὰ τὸ μέρος τῆς θύρας τοῦ Μαγαζιοῦ.* Τώρα λίγο ἤμουν ἀρχόντισσα.

ΓΕΡ. Ἀρχόντισσα;

ΓΛΟΣ. Βέβαια .... ἀρχόντισσα, μάσκαρα.

Ρ. Μὰ πῶς; Ἆ! μὴν ἤσουν; .... ἀκολουθεῖ νὰ τοῦ μιλῇ ἀγάλια.

ΓΑΟΣ. Ὁ ἴδιος. *γελῶντας.*

ΓΕΡ. Καὶ διατί;

ΓΑΟΣ. Διὰ νὰ συνομιλήσῃ . . . . . *τοῦ κάνει νεῦμα κατὰ τὴν ντζελουζία, καὶ ἀκολουθοῦν νὰ κάνονται καὶ νὰ συνομιλοῦν ἀναμεταξύ τους χωρὶς ν' ἀκούονται, γελῶντας συχνά.*

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

Κοσμᾶς Καραπάτης, Θωμᾶς, καὶ αὐτοί.

ΚΟΣ. Ἔτσι κατὰ πῶς σοῦ λέω, ἀδελφὲ, ὄχι μίαν ἀρβάνα, μὰ καὶ μία τζακκνιὰ, 'πὲς, ψωμὶ νά 'χω θὰ τὴν κόψω στὴν μέση νὰ δόσω τὴν μισὴ τῆς Βασίλως, καὶ θέλεις ἐγὼ νὰ μὴν κλέψω διὰ αὐτὴν τὸ βασιλικὸ ποῦ μοῦ ἐζήτησε; Τήραξε τὶ ὤμορφος καὶ φουντωτὸς ποῦ εἶναι. Ἐπέρασε ἐδῶθε καὶ τὸν ἐζήλευσε. Μὰ τῆς πρέπει κηόλας.

ΘΩΜ. Ναὶ εἶναι γουμανάτος σὰν ἐδαύτηνε, μὴν ἀβασκαθεῖ της.— Μὰ, μωρὲ, ξέρεις τίνος εἶναι τοῦτο τὸ ἀρχοντικό; Εἶναι τοῦ Δάρειου τοῦ Ῥουκάλα.—Τονὲ γνωρίζεις τὸν Δάρειο τὸν Ῥουκάλα ποῖος εἶναι;

ΚΟΣ. Ἀδὰ θὰ μᾶς ἰδῇ; Ἐρχόμασθε ἀπόψε τὴν νύχτα κρυφὰ καὶ τὸν ἀρπάζουμε καὶ φεύγουμε.

ΘΩΜ. Αἴ! Τὴν νύχτα; Ἐγὼ δὲν εἶμαι νυχτοκόπος. Δὲν ἠξέρεις τί λέει τὸ τραγοῦδι;

Κ' ἤθελε εὐθὺς μὲ τὴν ἀβεμαρία
Τὴν φαμελιὰ στὸ σπίτι ἀμπαρωμένη
Γιατὶ ἔλεγε· ἡ κότα δύο σολδία
Ποῦ ἀξίζει μὲ τὸ σοῦρπο εἶν κουρνιασμένη,
Νὰ περπατοῦν ταῖς νύχταις τὰ παιδία
Δὲν εἶν ποτὲ καλὸ, ποῦ ἡ Μάηνα 'βγαίνει
Τὴν νύχτα περπατοῦν ἄντζαροι, μάντζαροι,
Λάμνισαις, βρυκολάκοι, σκαλικάντζαροι.

ΚΟΣ. Παραμύθια τῆς Κυρούλας μου ποῦ μοῦ 'λεγε πῶς κάθε νύχτα ἐπήγαινε τὸ περγαλειὸ νὰ τὴν πνίξῃ, καὶ πῶς ἕνα καλοκαίρι, μεσημεριάτικα ἱδροκοπισμένη ἐπῆγε κ' ἐνύφτηκε 'σοῦ

Τζανπίκουλου τὴν βρύσι εἰς τὸ Ἀργάσι καὶ ἡ Ἀνεράϊδαις τῆς ἔπριξαν τὰ μούτρα, καὶ δὲν ταῖς εἶδε διατὶ δὲν ἦτον ἀλαφρο̈σκιοτη.

ΘΩΜ. Ἐστοῦ Τζανπίκουλου τὴν βρύσι πάει ἡ Κόρη νὰ γνομίση. —(1) *τὸ λέγει μισοτραγουδιστά.* Καλὰ—λέγε ὅτι θέλεις.—Ἐγὼ νύχτα δὲν ἔρχομαι.—Δὲν 'μπορῶ νὰ παίζω ἐγὼ τὸν τζιλίμπαρδο μὲ τοὺς βρυκολάκους.—Μωρὲ, μὴν κυτάζεις τὰ παρεθύρια, *τοῦ Κοσμᾶ ποῦ ἦτον προσεκτικὸς εἰς τὸν βασιλικὸ,* μὴν μᾶς καταλάβῃ ἐκεῖνο τὸ κρυφοδαγκανιάρικο, ὁ Γερασιμάκης, ὁλοένα μᾶς βιγκλίζει.

ΓΕΡ. Τί τριγυρίζουν ἐτοῦτοι οἱ χαϊμένοι ἐδῶθε; *μόνος του.*

ΚΟΣ. Θὰ τὸν κλέψουμε δίχως ἄλλο. Εἰς ἄλλους θὰ πέσουν τὰ κατάβαρα. Δὲν ἠξέρεις τίποτες διὰ τὸν Φιλιππάκη τὸν Γιαργυρόπουλο;

ΘΩΜ. Δὲν ἠξέρω.—Ἐγὼ δὲν σ' ἀκλουθάω.—Δὲν θέλω τὸ τομάρι μου νὰ μοῦ τὸ ἀργάσουν περισσότερο οἱ ἄρχοντες ἀπ' ὅ,τι μοῦ τό 'χουν ἀργασμένο καὶ πάντα, διὰ ξέναις δουλιαῖς.

ΚΟΣ. Νά 'λθῃς, μωρέ. Ὕςερα κάνω καὶ μᾶς τηγανίζει κ' ἡ Βασίλω τέσσερα αὐγὰ ποῦ τῆς ἐξεχάραξαν σήμερα τέσσεραις πουλακίδαις.

ΘΩΜ. Ἂς εἶναι ὅ,τι διάολο θέλῃς. Ἂν μ' ἔχῃς μαγεμένονε. Μὰ νὰ μὴν ἔλθουμε τόσο νύχτα.

ΚΟΣ. Τί; Θέλεις νὰ 'λθουμε τὰ σουρπόματα διὰ νὰ μᾶς γνωρίσουν; Ἔλα νὰ σοῦ πάρω καὶ δύο κατρινιῶν σῦκα.—Ἔχει κ' ἡ Βασίλω μιστρᾶ. Νὰ τὸ τραγουδήσουμε ἀπόψε.

ΘΩΜ. 'Γειά σου Κουμπάρε. Νὰ τραγουδήσουμε τὸ Μωραΐτικο. (2)

Ὤ γλυκὰ ποῦ-εἶναι
Τζίτζα μου, τζίτζα μου
Τὰ γλουγλουγλούσου
Ὤ γλυκὰ ποῦ-εἶναι

———

Ἐσὰν τῆς Μανούλας μου
Τζίτζα μου, τζίτζα,
Τὸ γαλατάκι
Ὁποῦ μὲ ἀνάστησε,

Ἔλα, τζιτζούλα μου,
Νὰ σ' ἀγκαλιάσω,
Νὰ μὲ βυζάσῃς·
Ἔλα, πανώρια μου,
Νὰ μὲ χορτάσῃς.

———

Ὤ γλυκά! ποῦ-εἶναι
Τζίτζα μου, τζίτζα μου,
Τὰ γλουγλουγλούσου

Εἶν τὸ κρασάκι
Ὁποῦ σοῦ ῥέει,
Γλυκειὰ τζιτζίτζα μου,
Ἀπ' τὸ βυζάκι.

Ὢ γλυκὰ ποῦ-εἶναι.

———

———

Αἴ; τί λές;

ΚΟΣ. Ἄς εἶναι. Μὰ καλήτερα νὰ τραγουδήσουμε ἐκεῖνο ποῦ τραγουδοῦμε πάντα. (3)

Στὸ τραπέζι ὅταν καθίζω
Μὲ κοράσι πλουμιστὸ,
Καὶ τὸν ἴδιον τὸ Σουλτάνο
Δὲν ζηλεύω, δὲν ψηφῶ.

———

Ξεγνοιασία μὲς 'ςὸ νοῦ μου
Ἔχει ὅλη τὴν ἀδειά·
Παντελῶς δὲν μὲ πειράζουν
Τὰ ἄπειρά μου χρωστιμιά.

———

Ἀδελφάκια, ἂς φᾶμε, ἂς πιοῦμε.
Καὶ ταῖς ἔγνοιαις ταῖς τρελαῖς
Στοὺς τρελοὺς τσ' ἀπαρατοῦμε,
Ποῦ βαστοῦν ταῖς 'μολογιαῖς.

———

Τοῦτο ἀρέσει πολὺ τῆς Βασίλως. Ὅταν ἀνασκουμπόνεται καὶ τὸ τραγουδάει μὲ τὴν νόςιμη φωνάρα της λὲς καὶ μοῦ βάνει στὰ πόδια σφαραγγουνιαῖς, μὲ κάνει νὰ πηδάω 'σὰν ςὸ πανυγῆρι τὸ ταμπουρλομιάκαρο. Μωρὲ τί κοντζάμου Βασίλω! εἶναι ἐκείνη!—Καϊμένε, ὅταν εἶμαι ἐγὼ δὲν δέχεται τὰ καλήτερα ἀρχοντόπουλα.

ΘΩΜ. Ὢ καϊμένε Κοσμᾶ, πετρία ποῦ ἔχεις;

ΚΟΣ. Μήγαρης δὲν τὸ ξέρω! Θωμᾶ σὲ λένε καὶ Θωμᾶς εἶσαι. δὲν πιστεύεις ποτὲ τίποτες.

ΘΩΜ. Μωρὲ, ἡ γυναῖκες δὲν ἔχουνε πίστι.

ΚΟΣ. Ἔτσι λὲς διὰ τὴν Βασιλικὴ, ποῦ θὰ τῆς πιῆς τὸν μιςρᾶ της;

ΘΩΜ. Μὰ κ' ἐκείνη ἡ μαύρη θὰ κάμη τὴν τέχνη της. Καθένας διὰ νὰ ζήσῃ. Δὲν κάνω κ' ἐγὼ διὰ νὰ ζήσω τὴν τέχνη μου; Ποῖος ἄλλος ἀβεντόρος τῆς ταβέρνας καλήτερος ἀπὸ 'μέ; Μωρὲ, ἂς πηγαίνουμε μὴ μᾶς καταλάβουνε.

ΚΟΣ. Ἔλα, βουβάσου τώρα καὶ στέκα νὰ σοῦ πάρω τὰ σῦκα. *(ἀγοράζει τὰ σῦκα καὶ μαζὶ μὲ τὸν Θωμᾶ φεύγει.)*

(Ὁ Γερασιμάκης καὶ ὁ Γλοσσίδης σηκώνονται καὶ ἔρχονται ἐμπρός. Ὁ Γέρο-Νικόλας μένει πάντα καθισμένος στὴν

θύρα τοῦ μαγαζιοῦ του, καὶ ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς ἕως τὸ τέλος ὅλης τῆς Πράξεως, ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἔρχονται ἄνδρες, ἢ γυναῖκες μάσκαραις, ἢ παιδία καὶ ψωνίζουνε ἀπὸ τὸ μαγαζὶ καὶ φεύγουν. Παρομοίως περνοῦν διάφοροι πουλητάδες καὶ ἐργάταις φωνάζοντες·)

Ἄλλος. Πάρτε πραματίαις ὥμορφαις, διάναις, καλαγκάδαις, καλαμάνδραις, πρεντζιπεγιόργια, μαντήλια σαλιωτὰ τοῦ κεφαλιοῦ, σκούφιαις φλοκάταις, βελόναις διὰ πλέξιμο, καρφοβελόναις, βίδαις διὰ κότζους, μπουλέταις διὰ καθέρισμα, φουρκαδέλαις, καντηλίθραις, διαφοκέρια, πᾶρτε πραματίαις ὥμορφαις!

Ἄλλος. Ποῖος ἔχει λινάρι νὰ τὸ κοπανίσουμε; νὰ τὸ τραγουδήσουμε;

Ἄλλος. Λάδι! *(πολὺ ἀργά.)*

Ἄλλος. Καλαμπόκι γιὰ τσὴ κότταις.—Μπαμπάκι ὥμορφο, Μπαμπάκι.

Ἄλλος. Ξύδι, ξύδι, ξύδι. *(μιλῶντας γλήγορα.)*

Ἑβραῖος. Ποῖος ἔχει παληοπάπουτζα;

Ἄλλος Ἑβραῖος. Ποῖος φτιάνει τὰ κρεβάτια. *(μὲ τὰ λανάρια εἰς τὸν ὦμον· καὶ ἕτερα ποῦ νὰ ἁρμόζουν εἰς τὴν ἐποχήν.)*

ΓΕΡ. Ὅμως δὲν μοῦ φαίνεται ὁ ἀφέντης σου νὰ κάμῃ ἐτοῦτο ποῦ μοῦ λὲς, καὶ βέβαια θὰ ἐπαράκουσες.

ΓΛΟΣ. Διὰ τοῦτο μεῖνε ἥσυχος. Δὲν ἐπαράκουσα. Μὰ τί παράξενο σοῦ φαίνεται; Δὲν γνωρίζεις πόσαις ἄλλαις τρελάδαις ἔχει καμωμέναις; Βεβαιόσου, πῶς ἀπόψε θὰ τὴν κάμῃ. Μὰ ἂς κάμῃ, ὅ,τι ὁρίζει, ἐγὼ δὲν τονὲ ζυγόνω. Δὲν θέλω ἐγὼ διὰ νὰ κλέψῃ ἡ ἀφεντιά του τὸν βασιλικὸ, νὰ μοῦ κάμουν ἐμὲ, ἂν μᾶς ἰδοῦν, τὸ κεφάλι μου γάστρα.

ΓΕΡ. Καὶ τὸν ἄκουσες ἐσὺ ὁ ἴδιος νὰ τὸ πῇ;

ΓΛΟΣ. Δὲν εἶμαι παιδὶ νὰ σοῦ 'πῶ ἕνα διὰ ἄλλο.

ΓΕΡ. Καὶ τοῦ εἶπες, πῶς δὲν τὸν ἀκλουθᾶς, καὶ αὐτὸς..... αἴ;

ΓΛΟΣ. Ἄρχισα νὰ τοῦ τὸ 'πῶ κ' ἐκειὸς μοῦ ἀντίσκοψε τὸν λόγο, καθὼς κάνει πάντα, ὅταν θέλω νὰ τὸν συμβουλεύσω—διατὶ ἔχω τὸ θάῤῥος..... τόσους χρόνους ςὸ ἀρχοντικό του....

ΓΕΡ. Δὲν γνωρίζουν ὅλοι, Γλοσσίδη μου, τί ἀνθρώπους ἔχουνε ςὸ σπίτι τους. Ἂν σ' εἶχα ἐγὼ δὲν ἤθελα κάνω τὰ οὐδὲν δίχως νὰ σοῦ τὸ ξεμυςηρεύομαι, καὶ νὰ παίρνω τὴν γνώμη σου.

ΙΟΣ. Δὲν τὸ λέω διὰ τίποτες, μὰ τὸ στόμα μου κιόλας εἶναι

κληδί. *(πιάνωντας μὲ τὰ δάκτυλά του τὰ δύο του χείλη.)*

ΓΕΡ. *(Δίνωντας τοῦ Γλοσσίδη μία πρέζα ταμπάκο.)* Παίζει ὁ ἀφέντης σου ἀκόμη; παίζει;

ΓΛΟΣ. *(Πέρνωντας τὴν πρέζα.)* Ἐξέκοψε πολὺ ἀπὸ τὸν τζόγο (α) μ' ὅλον ὁποῦ τώρα ὕστερα ἀρχίνησε κάτι τὶ νὰ κερδαίνῃ ποῦ πρῶτα πάντα ἔχανε. Διατὶ δὲν εἶναι φρόνιμος τζογαδόρος, παίζει ἀλαντσὰ μπουλαντζᾶ, σούρδου μούρδου, ὅπως τοῦ καπνίσῃ στὴν στιγμὴ, μὰ μάλιστα ὄντας χάνῃ, χάνῃ παντελῶς τὰ πασκάλαια, κουτουράει σὰ στραβός.

ΓΕΡ. Ὅμως ἐσὺ δὲν ὠφελιόσουνα τίποτες ἀπὸ τὰ κέρδη του;

ΓΛΟΣ. Μὴν τὸ λές. Ὠφελευόμουνα πολὺ, νὰ μὴν ἀκούω ταῖς φωναῖς καὶ βλασφήμιαις του ὅταν ἔχανε, κ' ἔπειτα κάτι μ' ἐκόλλαε κ' ἐμὲ δὲν ἔβγαινα ποτὲ ἄβρεχος.

ΓΕΡ. Δὲν σ' ἐπλέρωνε, κακόρκε, ποτὲ διὰ ταῖς βλασφήμιαις ποῦ σοῦ ἔκανε τόμου ἔχανε. Ἐγὼ—εἶναι φίλος μου ὁ Φιλιππάκης, μὰ ἡ ἀλήθεια μοῦ ἀρέσει καὶ λυποῦμαι τοὺς καλοὺς καὶ πιστοὺς 'σὰν ἐσὲ νὰ μὴν ἔχουν τὴν τύχη ποῦ τοὺς πρέπει.

ΓΛΟΣ. Ὁ Θεὸς νὰ σοῦ φυλάῃ τὴν ζωή σου, Κὺρ Γερασιμάκη, ποῦ λὲς τὴν ἀλήθεια καὶ ἀγαπᾷς τοὺς φτωχούς.

ΓΕΡ. Ἆ—δὲν πηγαίνεις τώρα; μὴ σὲ γυρεύῃ ὁ Γερασιμάκης;

ΓΛΟΣ. Ἔχεις δίκηο. Σ' ἀφίνω 'γειά.

ΓΕΡ. Στὸ καλὸ, Γλοσσίδη μου—στὸ καλό. Ὅταν ξέρῃς τίποτες ἔρχου, λέγε μου το νὰ γελᾶμε, νὰ περνᾷ ἡ κακὴ ὥρα.

ΓΛΟΣ. Δὲν τὸ πιστεύεις ἂν σοῦ τὸ 'πῶ. Μὰ ἦσου βέβαιος, πῶς ὅτι ξέρω δὲν μοῦ πάει ἡσυχία ἂν δὲν τὸ μάθῃ εὐθὺς ὁ Κὺρ Γερασιμάκης—διατὶ ἔχεις τόση καλοσύνη διὰ 'μέ.....

ΓΕΡ. Καλοσύνη δική σου, Γλοσσίδη μου. Πηγαίνεις τώρα;

ΓΛΟΣ. Ἆ, ὡς τόσο σ' ἀφίνω 'γειά. *(ἐβγάνει τὴν σκούφια του.)*

ΓΕΡ. Στὸ καλό.

ΓΛΟΣ. *(Βγάνει πάλι τὴν σκούφια του καὶ φεύγει.)*

ΓΕΡ. Ἐμπιστεμένος γάιδαρος καὶ τοῦτος. Ὡς τόσο ἐγὼ ἔμαθα ἀπὸ τὴν ἐμπιστοσύνη του, ὅσο μοῦ φθάνει. Ὤ! μοῦ φαίνεται, καλέ μου φίλε, νὰ ἔντεσες τώρα 'στὰ βρόχια μου. Μοῦ ἐ-

ἔντεσες ἐ[illegible] στὰ [illegible]

(α) Gioco d' azzardo, di carte. Χαρτοπαίγνιον.

ξεβέργιζες μοῦ ἐξεβέργιζες, μὰ ἦλθε ἡ ὥρα νὰ πιασθῇς. Μοῦ ἔχεις πολλαῖς κουτζουκέλαις γιαναμέναις διὰ νὰ ταῖς ὑποφέρω. Μοῦ ἐξαναθύμησε ὅλα τὰ περασμένα ἡ ἀτιμία ποῦ ἐμπρός μου ἔκαμες τοῦ ξαδέλφου μου νὰ τοῦ πετάξῃς τὴν σκούφια στὰ βούλουκα, νὰ τὴν τσολοπατήσῃς καὶ νὰ μοῦ δώσῃς ἐμὲ ἕνα φάσκελο, ποῦ σοῦ ἐπαραπονέθηκα! Ἕνα φάσκελο! Ἐθαῤῥοῦσες; πῶς ἂν τότες τὸ ἐλούφαξα,—τὸ ἀλησμόνησα; Μὰ δὲν ἔλαβες μήτε γνῶσι νὰ μὲ καλοπιάνῃς. Μ' ἐκέντησε εἰς τὸ κόκκαλο ἡ παραμονὴ τοῦ Ἁϊβασιλιοῦ. Μὲ ὅλους ποῦ ἔπαιζες ἡ τύχη σ' ἔῤῥιχνε στὸ βυθὸ καὶ μ' ἐμὲ σ' ἔκαμε παλληκάρι, νὰ μοῦ σηκώσῃς εἰς μισὴν ὥρα ὅσα ἐξεδούλευσα εἰς ἕναν ὁλόκαιρο χρόνο; καὶ νὰ μὲ περιγελᾷς κηόλας γιατὶ μ' ἔκαμες νὰ μείνω στὸν Ἄσσο, νὰ μοῦ λὲς πῶς μ' ἔκαμες ψηρὶ-γιολντάση; κ' ἐνόμιζες ὅλα νὰ τὰ ξαστοχήσω; Ἐχάρηκες . . . ἐχάρηκες, ποῦ μ' ἐκέρδαισες. Ὅλοι χαίρουνται νὰ μὲ ζημιώνουν. Ὅλοι μὲ ζηλεύουν, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μοῦ κάνουν τὸν φίλο, διατὶ μὲ βλέπουν νὰ 'μπαίνω ἀνερώτητα εἰς τὸ παλάτι. 'Μπορῶ κ' ἐγὼ νὰ μὴν κάνω ὅ,τι δύναμαι διὰ νὰ ἐκδικιοῦμαι—κάνω τὸ χρέος μου. Δὲν εἶναι ἐδῶ κακοφανισμὸς, (*χαμογελῶντας*) μὲ βλάβουνε—τοὺς βλάβω, κάνωντάς τους τὸν φίλο—μὲ μισοῦνε—τοὺς μισάω. Μὰ (*μὲ βλέμμα ἄγριο*) διὰ νὰ μὴν μισᾷς κανέναν πρέπει νὰ μὴν γνωρίζεις κανέναν . . . . . 'Αλλὰ νὰ, ποῦ ἐπλάκωσε εἰς καλὴν ὥρα καὶ τοῦτος ὁ βρυκόλακας. Μπάρμπα-Νικόλα, 'μπάσε, ἂν θές, μέσα τὸ σκαμνί.

ΝΙΚ. Ὅπως ὁρίζεις. (*σηκόνεται καὶ ἐμπάζει μέσα εἰς τὸ μαγαζί του τὸ σκαμνὶ καὶ μένει μέσα καὶ αὐτός.*)

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ.

Λάρειος Ῥουκόλας καβελλάρης εἰς ἕνα βασταγοῦρι καὶ ἐνδυμένος φορέματα τῆς ἐξοχῆς καὶ ἁρματωμένος καὶ κοπέλι χωριάτης ποῦ τὸν ἀκλουθᾷ ἀποπίσω καὶ ὁ Γερασιμάκης.

ΓΕΡ. Καλῶς ἐκόπιασες, ἐκλαμπρότατε, αὐθέντα.

ΔΑΡ. Καλῶς σ' ηὗρηκα, Κὺρ Γερασιμάκη. Ἔχουμε τίποτες νέα; *(ξεπεζεύωντας εἰς τὴν πόρτα του.)*

ΓΕΡ. Πολιτικά; τοῦ πολέμου; ἔχουμε πολλά.

ΔΑΡ. Ὄχι, ὄχι. Δὲν θέλω ψέματα. Τί;.. διὰ ν' ἀκούσω ταῖς νίκαις ποῦ μᾶς τρουμπετάρουνε, ἐνῷ λίγο λείπει νὰ διώξῃ ὁ Τοῦρκος τὸν Ἅϊ-Μάρκο ἀπ' ὅλο τὸν Μωρία;—Ὁλότελα, 'πές μου, τίποτες τοπικὰ, ἂν γνωρίζῃς.

ΓΕΡ. Ἀπὸ πότε λείπεις, ἐκλαμπρότατε;

ΔΑΡ. Ἀπὸ ἐχθὲς τὸ βράδυ.

ΓΕΡ. Αἴ, σὰν εἶναι ἔτση τῆς αὐγῆς ταῖς εἴδησες δὲν θὰ ταῖς γνωρίζεις καὶ ἡ σημερινὴ αὐγὴ δὲν μᾶς ἄφισε δίχως...

ΔΑΡ. Ἔτση αἴ;... καλαῖς, ἢ κακαῖς;

ΓΕΡ. Διὰ ἐμὲ ἀδιάφοραις καὶ λογιάζω παρόμοια καὶ διὰ τὴν ἐκλαμπρότη σου.

ΔΑΡ. Ἂς ἀκούσουμε.

ΓΕΡ. Ἀμὴ, τὸ Ἀρχοντόπουλο, ὁ Σιὸρ Δραγανίγος ἔμεινε ἔξω;

ΔΑΡ. Ἔρχεται ξοπίσω. Τὸν ἔστειλα νὰ ξετιμώσῃ μίαν 'ντόπια λίγο μακρύα ἀπὸ τὸ Μετόχι. Μοῦπαν πῶς ἔχει καλαῖς ἐλῃαῖς διατὶ ἐφέτω, βλέπεις, εἶναι αναλαδία. Δὲν εἶχαν τὰ 'λῃοσάσια παρὰ κοκολόγια. Ἔκαμα ὅμως κακὰ ποῦ δὲν ἐπῆγα ὁ ἴδιος. Ὁ Δραγανίγος, καθὼς πολλαῖς φοραῖς σοῦ εἶπα, φίλε μου, δὲν ἔχει πόνο διὰ τὸ πρᾶμά του. Θὰ τὴν ἀφήσῃ τοῦ σέμπρου διὰ ὅσον ἐκεῖνον τὸν βαστάξει ἡ ψυχή του νὰ 'πῇ. Θὰ μοῦ φάῃ κανένα μισοβάτσελο.

ΓΕΡ. Ἔτση οἱ νέοι εἶναι κομμάτι καλοπέσουλοι. Μὰ ἀςόχησα νὰ σοῦ εἰπῶ μίαν εἴδησι ποῦ θὰ σοῦ ἀρέσῃ. Ἔβαλαν παντσέλι (4) εἰς τὸ Κάστρο τώρα λίγο, καὶ λένε πῶς ἔρχεται ἀπὸ Βενετία ἡ Ταρτάνα τοῦ Μαρτζεμὶν μὲ βουτσία λαδάρικα. Μπορεῖ τώρα νὰ ἄραξε. Ὤς τόσο, ἐκλαμπρότατε, ἤθελαν καὶ δὲν ἤθελαν ἔδοσαν οἱ Ὀβραῖοι τὸ πανὶ διὰ τὰ παντσέλια. Ἐκωλοσρίφανε διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦνε ἀπὸ τοῦτο τὸ βάρος, μὰ ὁ Πρεβεδοῦρος....

ΔΑΡ. Ἔχω εὐχαρίστησι.—Ἂν ἐκάμαμε ἐπέρσι λίγο, νὰ τὸ πουλήσουμε κἄνε εἰς καλὴν τιμή. Μὰ ἐμὲ λίγο μοῦ περισσεύει. Ὅσο εἶχα συναγμένο ἀπὸ διάφορους χρόνους μοῦ ἐπῆγε....

ἂς πάῃ 'στὸ καλό.—Τί κάνεις ἐδῶ ἐσὺ ἀκόμη; *(τοῦ κοπελιοῦ του)* δὲν πᾷς νὰ βάλῃς τὸ ζῶ 'στὸ σαῦλο; Κύτταξε μὴν τὸ ποτίσῃς εὐθὺς, καὶ μὴν τὸ ξεστρώσῃς. *(τὸ κοπέλι μὲ τὸ ζῶον φεύγει.)*

ΓΕΡ. Κ' ἐγὼ δὲν ἐσύναξα ἀκόμη τὸ προστύχι τοῦ ἀφεντὸς τοῦ Πρεβεδούρου, οὔτε τὸ λάδι, οὔτε τὰ ῥιάλια. Καὶ δὲν ἔχω ἄσπρα ἀρκετὰ νὰ μοιράσω τὸ καινούριο. Θὰ τοὺς κάμω κᾆνε νὰ ξανανεώσουνε τὰ χαρτία.—Ὅθεν, ἐκλαμπρότατε, καθὼς σοῦ ἔλεγα ἔχουμε νέα ἀρκετὰ σήμερα.

ΔΑΡ. Γιὰ λοιπόν;.. νὰ τ' ἀκούσουμε;

ΓΕΡ. Εἰς τὸ πρῶτο ποῦ θὰ 'πῶ, ἐκλαμπρότατε, εἶμαι βέβαιος πῶς θὰ εἶχες γνώρισι μ' ὅλον ὁποῦ δὲν ὥρισες νὰ πάρῃς μέρος —διατὶ κ' ἐγὼ ἀπὸ καιροῦ ἐπῆρα φῦλλο—καὶ εἰς τοῦτο σ' ἐπαίνεσα καθὼς πάντα σ' ἐπαινάω διὰ τὴν φρονιμάδα ποῦ πράζεις εἰς ὅλαις ταῖς ὑπόθεσες. Τὸ μόνον λοιπὸν ποῦ ἔχω νὰ σοῦ 'πῶ εἶναι, πῶς ἕνας ἀπὸ τὸ σεγόντο ὄρδινε (α) ἐπῆγε καλὸς καὶ ἀπόκοτος ἐν τῷ ἅμα καὶ τὸ ἀπόσοσε τοῦ Καντζηλιέρη. (β) (5)

ΔΑΡ. Ἂς διὰ τὴν μάζωξι τῶν Ἀργόντων ποῦ ἔμελε νὰ γένῃ σήμερα εἰς τὴν ἐκκλησία τοῦ Παντοκράτορου. Ἐγὼ δὲν ἤθελα....

ΓΕΡ. Καὶ ἔκαμες ἐξαίρετα.

ΔΑΡ. Γνωρίζουμε τί ἀριθμὸς ἐσυνάχτηκε;

ΓΕΡ. Ὡς μοῦ εἶπε ὁ Καντζηλιέρης, ἦταν ὅλοι ἑξῆντα ὀχτὼ μαζὶ μὲ τοὺς Κονσεγερέους. (γ) Καὶ ἐπῆγε τριγύρω ὁ μπούσουλας καὶ ἐπέρασε κὸν τούτε λὲ μπάλε (δ) μὲ μία βουλὴ, κατὰ τὴν ἐξουσία ποῦ ἔχουν ἡ Κάρικαις (ε) κατὰ τὰ Ντεκρέτα (ϛ) νὰ γράψουν τοῦ Καπετὰν Γκενεράλε (ζ) ἐναντίον εἰς τὸν Πρεβέδουρο. Πῶς σοῦ φαίνεται, ἐκλαμπρότατε;

ΔΑΡ. Ὅλοιτους ἀνέμυαλοι. Ἂν κανεὶς ἤθελε πειράξει ἐμὲ ἢ τὸ σπίτι μου, ἢ τοὺς ἀνθρώπους μου, ὄχι ὁ Πρεβέδουρος· ἀμὴ

(α) secondo ordine ἤγουν ἀπὸ τοὺς μὴ ἄρχοντας ἀπὸ τὴν δεύτερη τάξιν τῶν πολιτῶν. (β) Cancelliere pretono γραμματέως τοῦ Προβλεπτοῦ Provveditor Πρεβέδοῦρο. (γ) Consiglieri Συμβούλους τοῦ Πρεβεδούρου. (δ) Con tutte le balle μὲ ὅλαις ταῖς ψήφους. (ε) Cariche Ἀρχαί. (ϛ) Decreti Διαταγαῖς, Κανονισμοί, (ζ) Capitan General γενικοῦ Στρατηγοῦ.

ὁ ἴδιος ὁ Γκενεράλες νὰ ἦτον, δὲν τὸν ἄφινα. Ἔκανα εὐθὺς ταξεῖδι εἰς τὴν Βενετιὰ νὰ παῤῥησιασθῶ εἰς τὸ Σενάτο. (α) Ἀλλὰ διὰ ὑπόθεσες, ποῦ δὲν μὲ πειράζουνε, ἢ δίκαια ἢ ἄδικα πράζει, τί θέλω ἐγὼ νὰ συγχισθῶ μὲ τὸν Πρεβεδοῦρο; καὶ τί θέλω ν' ἀκούω τοὺς Κονσεγερέους ποῦ ἡ ἐξουσία τους δὲν ἀξίζει ἕνα μπέτσι; (β) Μὰ ἠθέλησε ὁ Πρεβεδοῦρος νὰ στρώσῃ μὲ μάρμαρα τὸ Πλατύφορο. Βέβαια κακὸ καὶ ψυχρό. Τί νεωτερίσματα εἶναι τοῦτα; Δὲν εἶναι καλὸς ὁλοένα; Δὲν εἶναι δι' ἄλλο παρὰ διὰ νὰ ξαγγλιστροῦνε τὰ ζᾶ μας καὶ νὰ τζακίζουνται. Μὰ διὰ τοῦτο θὰ πάω ἐγὼ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε νὰ τὰ βάλω μὲ τὸν Πρεβεδοῦρο;

ΓΕΡ. Καὶ μάλιστα ποῦ ἐγνωρίζανε καλώτατα πῶς διὰ τὸ ἔξοδο δὲν ἤθελε πειράξει τοὺς ἄρχοντες, ἀμὴ ἤθελε τὸ συνάξει ἀπὸ τὴν ἐπίλοιπη χώρα.

ΑΑΡ. Ἆ δά! δὲν γνωρίζει ὁ Πρεβεδοῦρος τὰ ντιρίτα καὶ πριβιλέγγια (γ) τῶν Ἀρχόντων;—Ἀφοῦ λοιπὸν ἔμαθε τὰ γενόμενα;

ΓΕΡ. Δὲν εἶναι δύο ὥραις ποῦ ἔστειλε εὐθὺς καὶ ἐκάλεσε εἰς γιῶμα τοὺς Κονσεγερέους, τοὺς Σανιτάδες (δ) καὶ τοὺς Συντήχους (ε) διὰ τὴν ἐρχόμενη Κυριακή. Ἡ ἐκλαμπρότης σου καταλαβαίνεις πῶς θὰ τελειώσῃ.

ΑΑΡ. Τὸ φαντάζουμαι. *(μὲ χαμόγελο.)*

ΓΕΡ. Λένε ὅμως, πῶς δὲν ἐχάθηκε ἡ αἰτία τόσο τοῦ Πλατύφορου, ποῦ ἔκαμε τοὺς ἄρχονταις νὰ συναχθοῦν, διατὶ μάλιστα πολλῶν ἀρέσει, ἀμὴ τὰ περισσότερο ἡ προκήρυξες ποῦ ἔκαμε ὁ Πρεβεδοῦρος ἔξω ἀπὸ τὸ συνειθισμένο, ἐκείναις ποῦ γνωρίζουμε· ἤγουν νὰ ἦναι κλεισμένα τὰ σκυλιὰ ἀπὸ ταῖς δύο ὥραις τῆς νυκτός, ἡ στράταις νὰ ἦναι παστρικαῖς, εἰδεμὴ νὰ πλερώνουν οἱ γειτόνοι πέντε ρεάλια καὶ τὰ λοιπά. Λένε. Δὲν σώνουν τόσα ἀγγράβια (ϛ) ποῦ ἔχει ὁ τόπος, δεκατίαις εἰς ὅλους τοὺς καρπούς, ξέχωρα ἡ σπίνα, τὸ καπνολόϊ (ποῦ ἀλήθεια δὲν τὸ πλερώνει παρὰ ἡ φτωχολογιά)—δὲν τοῦ

(α) Senato Γερουσία. (β) bezzo, νόμισμα, τὸ ἥμισυ τοῦ κατρινιοῦ quatrino. (γ) Diritti e privilegi δικαιώματα καὶ προνόμια. (δ) Membri del Magistrato alla sanità. (ε) Sindaci della comunità, παραστάταις τῆς Κοινότητος. (ϛ) βάρη.

σώνει ποῦ δὲν μποροῦμε νὰ φᾶμε οὔτε γλῶσσα, οὔτε μυαλὰ, οὔτε ξύγγι νὰ πάρουμε διὰ τὸ μαγερεῖο μας, ἂν δὲν τὰ ἀκριβοπλερώσουμε τοῦ ἀποκοπτή του, διατὶ ἐτοῦτα εἶναι μασοῦλι δικό του, θέλει ἀκόμη κιάλλα νὰ μᾶς φορτώσῃ καὶ νὰ μᾶς χάνῃ καὶ στενοχωρίαις.

ΔΑΡ. Δὲν καταλαβαίνω κ' ἐκεῖνος ὁ καλὸς ἄνθρωπος τί θέλει νὰ χάνεται μὲ τοῦτα τ' ἄχερα; Τί τονὲ πειράζει; ἂν δὲν εἶναι ἡ στράταις παστρικαῖς; Ἔχει νὰ στρώσῃ χάμου νὰ φάῃ ἢ νὰ κοιμηθῇ; Καὶ τοῦ λόγου σου εἶσαι ἄνθρωπος τοῦ Πρεβεδούρου, κ' ἐγὼ θέλω νὰ ἔχω τὴν φιλία του λοιπὸν μποροῦμε νὰ μιλήσουμε ἐλεύθερα. Ἐκεῖνο ποῦ ἔκαμε προχθὲς τὸ βράδυ νὰ στείλῃ νὰ ἀμαχέψῃ τοὺς Σοβραβουτουβαρέους (α) ἦταν σωστό; ἐκεῖνο ποῦ ἔκαμε ἀντίπροχθες, ταῖς τέσσεραις ὥραις τῆς νυχτὸς, καὶ τίνος; ἑνὸς ἀρχόντου· ἀπὸ τὰ μικρὰ σπίτια βέβαια, ὅμως ἑνὸς ἀρχόντου· τὸ ἔκανε κανεὶς παρὰ ἑνὸς ἐχθροῦ του;—Νὰ περάσῃ τὴν νύχτα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ϛενοκάντουνα, καὶ διατὶ ἦταν ἄτζαλα νὰ στείλῃ τὴν Κόρτε (β) ἐπάνω εἰς τὸ σπίτι διὰ νὰ ἀμαχέψουν τοὺς νοικοκυρέους, ποῦ ὅλοι ἐκοιμώντανε καὶ νὰ τοὺς προξενήσῃ τόσο φόβο;

ΓΕΡ. Καὶ ὁ Καντζηλιέρης τὸν ἐκατάκρινε πολὺ διὰ αὐτὸ τὸ κάμωμα, ἀλλὰ τοῦ ἐμπῆκε, μοῦ ἔλεγε, νὰ πασρέψῃ τὴν χώρα.

ΔΑΡ. Τί χρειάζουνται τόσαις πάστραις; Ὅμως, σοῦ ματαλέγω, ἂς κάμῃ ὅ,τι θέλει, φθάνει ἐμὲ νὰ μὴν πειράξῃ.

ΓΕΡ. Γνωστικότατα, ἐκλαμπρότατε. Μὰ μὴν ορίζῃς νὰ κοπιάσῃς ϛὸ ἀρχοντικὸ ν' ἀναπαυθῇς ποῦσαι κουρασμένος ἀπὸ τὴν καβάλλα;

ΔΑΡ. Ὄχι, ϛέκω μάλιϛα μὲ εὐχαρίϛησι ν' ἀκούσω καὶ τίποτες ἄλλο.

ΓΕΡ. Ἔχουμε καὶ τὸν σκοτωμὸ τοῦ Ντουρά.

ΔΑΡ. Τὸν κλέφτη! Μοῦ κακοφαίνεται πῶς πρωτοῦ τονὲ σκοτώσουνε δὲν ἔκαμα νὰ τοῦ τζακίσουνε μὲ τὸ ραβδὶ τὰ παΐδια. Ξέρεις; τί μοῦ ἔκαμε; Ἐπέρασε ἀπὸ τὸ μετόχι μου, καὶ εἰς καιρὸν ποῦ ἤμουνα ἐκεῖ, ἐδιαπλάτωσε τὰ φυλλοπαρέθυρα ἑνός μου ἀχερόσπιτου ποῦ ἦταν μισογυρμένα, διὰ νὰ ἰδῇ τὶ εἶναι μέσα. Δὲν τὸ ἔμαθα εὐθύς . . . . καὶ ἐκεῖνος ἐφιδοφαό-

(α) Sopra le vettovaglie Φροντισταῖς διὰ τὴν καλὴν ποιότητα τῶν φαγοσίμων. (β) Forze Ἐκτελεσταῖς τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας.

θηκε καὶ ἀρατίστηκε, ποῦ ἔστειλα νὰ μοῦ τονὲ τζακώσουνε. Νὰ τονὲ κάμω νὰ ἰδῇ ξύλινους ἀγγέλους νὰ τὸν οὑρμάσῃ καλὰ τὸ ματσοῦκι.

ΓΕΡ. Τὸν ἔσωσαν, φαίνεται, ἡ κατάραις τῶν Ὀβραίων, διατὶ ἦτον ἕνας ἀπ' ἐκείνους, καθὼς ἡ ἐκλαμπρότης σου θὰ γνωρίζῃς, ποῦ ηὗραν τὴν ἀπερασμένη λαμπρὴ τὸ παιδὶ πνιμένο εἰς τὸ περιγιάλι εἰς τοῦ Νταβία, καὶ τοῦ ἐτρούπησαν τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια, κ' ὕστερα τὸ ἐπῆγαν εἰς τὸ Κάςρο φωνάζοντες πῶς τὸ ἐσταύρωσαν οἱ Ὀβραῖοι, διὰ νὰ εὕρουνε ἀφορμὴ νὰ κτυπήσουνε τὸ Γέτο (α) νὰ τοὺς διαγουμήσουν. Λένε ὅμως νὰ τοῦ ἔφερε τὸν σκοτωμὸ ποῦ ἔμπαινε ἀπὸ μία θυρίδα κ', εὕρισκε τὴν γυναῖκα τοῦ Τζουνήρη.

ΔΑΡ. Καὶ τὸν ἔσμπλαξε;

ΓΕΡ. Δὲν πιστεύω, διατὶ δὲν εἶναι μήτε βέβαιο πῶς νὰ τὸν ἐσκότωσε ἐκειὸς, καὶ μοῦ φαίνεται κ' ἐμὲ παράξενο, διατὶ οἱ Τσουνιρέοι εἶναι μαθημένοι εἰς παρόμοιαις τιμαῖς. Τά 'χουν δέκα ὀρίαις μακρύα.

ΔΑΡ. Ὥςτε ὁ,ποῦ;

ΓΕΡ. Βάνουν καὶ τὸν φίλον του τὸν Κῶςα, ποῦ τώρα ὕςερα ἐτσακώθηκαν ἐκεῖ ποῦ ἐμοίραζαν τὰ κλεφτὰ καὶ τὰ ροῦχα ποῦ ἄρπαξαν ἀπὸ ταῖς πλώστραις ποῦ ἐγύριζαν ἀπὸ τὸ Ἀργάσι.

ΔΑΡ. Ἐκεῖνον ποῦ τοῦ ἔδωσαν τοὺς σκάρσους ἀπὸ τὸ ρεβελὶ τοῦ Κάστρου; (β)

ΓΕΡ. Τὸν ἴδιον· διατὶ δέρνεμε ἄνδρα δέρνεμε κ' ἐγὼ τὰ ξέρω χάνωτα, δὲν τοῦ ἔσωσε τόσαις φοραῖς ἡ σκοτεινὴ φυλακὴ, δὲν τοῦ ἔσωσε τὸ Κάτεργο, ποῦ ἀλήθεια τὸν ἔκαμε νὰ μάθῃ τὰ φράγγικα, δὲν πείθεται καὶ πάντα ψάλλει μὲ τὸν ἴδιον ἦχο. Ἦλθε ὅμως ἕνας καὶ μοῦ εἶπε εἰς τ' αὐτὶ, ποῦ τ' ἄκουσε κ' ἐκειὸς ἔτσῃ ντὲ τσαραμπουτάνα, (γ) ἕνα ἄλλο ὑποκείμενο χοντρό. Μὰ σὲ παρακαλῶ, ἐκλαμπρότατε, νὰ τὸ βαστάξῃς μυστικὸ διατὶ εἶναι φίλος μας, καὶ μπορεῖ καὶ ὅλας νὰ μὴν εἶναι αὐτὸς, δὲν τό 'λεγα ἂν δὲν ἤξευρα μὲ τὶ ἄξιο ὑπο-

(α) Ghetto Ὀβραική. (β) Tratti di corda, διὰ ποινὴν τοὺς ἐκρεμοῦσαν μὲ ἕνα σχοινὶ ἀπὸ τὰ τείχη τοῦ Κάστρου, τοὺς ἀνέβαζαν ψηλὰ καὶ ὕςερα τοὺς ἄφιναν μὲ μιᾶς νὰ πέσουν χωρὶς ὅμως νὰ ἐγγίξουν τὴν γῆν. (γ) Πλαγίως πως.

κείμενο κουβεντιάζω. Μοῦ τὸ ἐξεμυςηρεύτηκε αὐτός.... ὅμως....

ΔΑΡ. Κὺρ Γερασιμάκη, καὶ τοῦ λόγου σου μὲ ξέρεις κ' ἐγὼ σὲ ξέρω. Λοιπὸν δὲν χρειάζουνται τοῦτα τὰ προοιμιάκια!

ΓΕΡ. Γνωρίζεις τὸ τσάκωμα ςὸν τσόγο ποῦ ἔλαβε ὁ Ντουρᾶς μὲ τὸν Φιλιππάκη;

ΔΑΡ. Τὸν Γιαργυρόπουλο;—τὸ γνωρίζω.

ΓΕΡ. Καὶ τὸ φάσκελο ποῦ τοῦ ἔδωσε ὁ Ντουρᾶς κατάμπροςα εἰς ὅλους;

ΔΑΡ. Τὸ ἄκουσα. *(κουνιῶντας τὸ κεφάλι του καὶ χαμογελῶντας.)*

ΓΕΡ. Καὶ τὸ χέρι του ποῦ ἐδάγκωσε ὁ Φιλιππάκης;

ΔΑΡ. Λὲς λοιπόν;.......

ΓΕΡ. Δὲν λέγω τίποτες. Καθὼς ἕνας φίλος μοῦ ἀνέφερε σοῦ εἶπα. Μὲ ἐπαρακάλεσε νὰ μὴν τὸ 'πῶ κανενός. Τοῦ τὸ ἔταξα, μὰ εἶπα μέσα μου, δὲν δύνεται νὰ τὸ κρύψω τοῦ ἐκλαμπρότατου ἀφεντὸς Δάρειου. Ῥουκάλα, μάλιστα ποῦ ὁ Φιλιππάκης εἶναι καὶ φίλος σου καὶ φίλος μου.

ΔΑΡ. Ἐμὲ φίλος μου; *(μὲ θυμόν.)*

ΓΕΡ. Καταλαβαίνω, ἐκλαμπρότατε, περνάει μεγάλη διαφορὰ ἀναμεταξύσας. ὅμως ἡ ἐκλαμπρότης σου καταδέχεσαι νὰ τιμᾷς ἐμὲ κράζωντάς με φίλο σου, πόσο μᾶλλον τὸν Φιλιππάκη ποῦ εἶναι φαμελιὰ ἀρχοντικιά.....

ΔΑΡ. 'Λίγη ὑπόληψι πάντα τοῦ εἶχα, καὶ ἡ φαμελιά του ἐστάθηκε πάντα ὑποκείμενη εἰς τοὺς ἐχθρούς μου. Ἄρχιζα ὅμως νὰ ἀφίνω νὰ σβυσθῇ ἡ ὀργή μου ἐναντίον του, διατί.... Ἄχ! Γερασιμάκη, μοῦ ἐκέντησες μία χορδὴ ποῦ δὲν δίνει ποτὲ εὐχάριςον ἦχο διὰ ἐμέ.... Τί νὰ σοῦ πῶ; Εἰσὲ λόγου σου, γνωρίζεις ποῦ πάντα ἀνοίγω τὴν καρδιά μου. Ἄχ Γερασιμάκη!..... ὅταν παληώνει τὸ δέντρο καὶ προβλέπω πῶς τὸ νέο κολοῤῥίζι δὲν θὰ δώσῃ ὅμοιον καρπό... ὅταν βλέπω πῶς τὰ εὐγενικὰ αἰσθήματα, τὰ ἀληθινὰ ἀρχοντικά, δὲν ἔχουν θεμέλειο εἰς τὴν ψυχὴ ἐκείνου ποῦ μένει νὰ μὲ παῤῥησιάζῃ, ἔρχεται νὰ γυρίσῃ ὁ νοῦς μου, Γερασιμάκη, καὶ δὲν ἠξέρω ὡς τὸ ὕστερο τί θὰ κάμω.

ΓΕΡ. Μὰ δόξα τῷ Θεῷ, τὸ ἀρχοντόπουλό σου.....

ΔΑΡ. Ἂς ἀφίσουμεν αὐτά. Τοῦ λόγου σου βέβαια δὲν ἠμπορεῖς νὰ 'πῇς κακὸ διὰ τὸ παιδί μου. Ἔρχουμαι εἰς ἐκεῖνον καὶ σοῦ

λέγω πάλι πῶς ἄφινα νὰ σβυσθῇ 'λίγο κατ' ὀλίγο ἡ ὀργή μου ἐναντίον του, ἀγκαλὰ καὶ εἶναι γλυκὸ εἰς τὴν ψυχή μου νὰ φυλάω ὡς ἱερὰ ὅλα τὰ αἰσθήματα τῶν προσγονέων μου. Ἀλλὰ ἡ νέα αὐθάδεια ποῦ ἔλαβε, ἄρχισε πάλι νὰ μοῦ ξανάφτῃ τὴν χολή.

ΓΕΡ. *(μὲ χαμόγελο.)* Καὶ μὴν εἶμαι κ' ἐγὼ εἰς τὴν ὀργή σου; Ἄκουσα τὸν ἀφέντη τὸ Πρεβεδοῦρο νὰ λέῃ ὅτι «μεντιατὸρ νὸν πόρτα πένα». (α) ὅμως, ἂν ἔσφαλα, σοῦ ζητῶ συμπάθειο.

ΔΑΡ. Δὲν τά 'χω μὲ λόγου σου, Γερασιμάκη, μάλιστα ἔκαμες καλά, διατὶ ἐκεῖνος ἤθελε μοῦ βάλει ἄλλους μεσίταις, ἤθελε περισσότερο κοινολογηθῇ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἤθελε 'λιγοστεύσῃ ἡ ὑπόληψι τῆς φαμελιᾶς μου νὰ παραβαλθῇ μὲ ἐκείνου. Μὰ τί λέγω; δὲν ἔβαλε καὶ ἄλλους ἔπειτα νὰ μοῦ 'μιλήσουν; Κᾆνε ποῦ δὲν ἦταν παρὰ δικοί μου.

ΓΕΡ. Ἐγὼ τὸν ἐσυμβούλευσα νὰ τραβιχθῇ καὶ νὰ κρεμᾷ τὸ σακοῦλί του ἐκεῖ ποῦ σώνει, μὰ δὲν μὲ ἀκούει, καὶ πόσαις ἄλλαις ὁρμήνιαις δὲν τοῦ ἔκαμα! κ' ἐκεῖνος ὁ ντσόγος......

ΔΑΡ. Ὁ ντσόγος δὲν εἶναι τίποτες· μάλιστα εἰς αὐτὸν φαίνεται ὁ ἄνθρωπος ποῦ ἔχει καρδία. Καὶ τοῦ λόγου σου ἐξενύχτησες κ' ἐγὼ καὶ ὅλοι ποῦ ἔχουμε γνῶσι ἐξενυχτήσαμε εἰς τὸν τσόγο—*(μὲ χαμηλότερη φωνή.)* Ἄμποτε καὶ ὁ υἱός μου νὰ ἐξενύχταε εἰς τὸν τσόγο καὶ νὰ μὴν εἶχε κάποιους στοχασμοὺς ἀνάξιους εἰς τὰ γεννητάτα του.—

ΓΕΡ. Βέβαια. ὅμως τότες ποῦ ἐπαράχανε τοῦ 'λεγα νὰ παίζῃ μὲ γνῶσι, νὰ μὴν πεισμώνῃ—μὲ μεγαλοψυχία—καὶ ἄλλα τὸν ἐσυμβούλευσα......

ΔΑΡ. Σ' ἔβαλα νὰ τὸν συμβουλεύσῃς νὰ μὴν περνάῃ ἐδῶθε. Εἶχα στὸν νοῦ μου νὰ σοῦ 'πῶ νὰ τοῦ τὸ ξαναθυμήσῃς καὶ σοῦ τὸ λέγω τώρα ποῦ ἦλθε ἡ περίστασι—διατὶ φαίνεται πῶς δὲν θέλει νὰ τὸ ἀκούσῃ—ἢ μὴν θέλει νὰ τὸ ἀκούσῃ εἰς τέτοιον τρόπο, ποῦ νὰ τοῦ σηκώσῃ καὶ διὰ πάντα τὴν ἀκοή; *(θυμωμένος.)*

ΓΕΡ. Πολλαῖς φοραῖς τοῦ τὸ εἶπα 'σὰν φίλος καὶ δὲν θέλει λεί-

---

(α) mediator non porta pena ὁ μεσίτης δὲν τιμωρεῖται.

ψω νὰ τοῦ τὸ ξαναπῶ.—Ὅμως αὐτὸς δὲν παύει νὰ μὲ παρακαλῇ νὰ μεσιτεύσω εἰς τὴν ἐκλαμπρότη σου—κ' ἐγὼ βλέπω πῶς σοῦ κακοφαίνεται.....

ΔΑΡ. Λάβε, σὲ παρακαλῶ, τὸν κόπο διὰ τὴν ὕστερη φορά. Πές του νὰ μὴν τολμήση νὰ περάση, ὅσο εἶναι ἡ θεγατέρα μου εἰς τὸ σπίτι, ὑποκάτω ἀπὸ τὰ παρεθύρια μου, μὴν λάχη. ....Πές του πῶς θὰ ἦναι διὰ τὸ καλό του.

ΓΕΡ. Ἐγὼ εἶμαι ἕτοιμος νὰ σὲ δουλεύσω, καὶ κάνω καὶ περισσότερη δούλευσι τοῦ Φιλιππάκη ἐβγάνωντάς τον ἀπο τὴν ὀργή σου. Δὲν ἐπάσχισα τώρα λίγο νὰ τονὲ κάμω νὰ ἀπέχῃ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τρέλα ποῦ τοῦ ἦλθε νὰ κάμῃ;

ΔΑΡ. Τί; μὲ ἀποβλέπει; Μοῦ κάνεις τὸν φίλο, πρέπει εὐθὺς νὰ μοῦ τὸ 'πῇς Γερασιμάκη, θέλω νὰ τὸ ἀκούσω εὐθύς.

ΓΕΡ. Ὄχι, ὄχι, ἐκλαμπρότατε—ἂν ἦτον πρᾶγμα ποῦ νὰ μὴν 'μπορῇ νὰ διορθωθῇ δίχως νὰ τὸ μάθῃς, ἦτον χρέος μου νὰ σοῦ τὸ φανερώσω—ὅμως ἐλπίζω νὰ τὸν ἀντιστρέψω καὶ......

ΔΑΡ. Ἐλπίζεις; ἐλπίζεις; καὶ μένωντας ἐγὼ εἰς τὰ σκοτάδια νὰ κινδυνεύῃ ἡ ὑπόληψί μου; πρέπει εὐθὺς νὰ μοῦ τὸ 'πῇς ἢ θὰ τὸ μετανώσῃς.

ΓΕΡ. Μὴ νομίζεις δὰ νὰ ἦναι τίποτες ποῦ καὶ ἂν τὸ κάρῃ......

ΔΑΡ. Λοιπὸν καὶ λόγου σου δὲν πρέπει νὰ μοῦ τὸ κάνῃς μυστήριο· διατὶ ὅταν ὁ λογισμὸς δὲν βλάβῃ τὴν ὑπόληψί μου, 'μπορῶ νὰ τὸν ἀλησμονήσω, ἂν δὲν τονὲ βάλῃ εἰς πρᾶξι. Μὰ τί εἶναι; μὴν μὲ κάνῃς νὰ ἀδημονῶ. *(θυμωμένος.)*

ΓΕΡ. Αἴ, πράματα, πέστα, παιδιάστικα. Ἔμαθα *(χαμογελῶντας)* πῶς τοῦ ἐβουλήθηκε νὰ κλέψῃ ἀπόψε τὸ βασιλικὸ τῆς ἀρχοντοπούλας σου.

ΔΑΡ. Παιδιάστικα; Νὰ κλέψῃ τὸ βασιλικὸ, παιδιάστικα πράματα τὰ λές; Σὲ θαυμάζουμαι, Γερασιμάκη. Νὰ τολμήσῃ κανεὶς νὰ ξεφτήσῃ ἀσβέστη ἀπὸ τὸν τειχό μου χάνω τὴν ὑπόληψί μου ἂν δὲν παιδευθῇ εὐθὺς ὁ αὐθάδης, καὶ νὰ κλέψουν τὸν βασιλικὸ ἀπὸ τὸ παρεθύρι τοῦ σπιτιοῦ μου δὲν μοῦ χάνει παντελῶς τὴν τιμήν μου ἂν δὲν σκεπάσῃ εὐθὺς χάμου, ἐκεῖνος ποῦ τολμήσῃ νὰ τὸ κάμῃ, τὸν βασιλικὸ μὲ τὸ κορμί του;

ΓΕΡ. Δὲν ἐλόγιαζα ποτὲ νὰ σοῦ κάμῃ τόση ἐντύπωσι.

ΔΑΡ. Δὲν κάνουν αὐτὰ ἴσως εἰσὲ λόγου σου, δὲν κάνουν ἐντύπωσι εἰς ἐκεῖνον τὸν ἀνόητο ποῦ τοῦ φαίνεται νὰ τὰ πράξῃ μὲ τόση εὐκολιά. Ἀλλὰ, ἕνας ποῦ δὲν θέλει νὰ 'λιγοστεύσῃ τὴν παλαιὴ τιμὴ τοῦ σπιτιοῦ του δὲν τὰ ςοχάζεται ὡσὰν καὶ λόγου σας. Ἕνας ποῦ τὸ αἷμά του, κατάγεται καθαρὸ ἀπὸ λαμπρότατη πηγὴ ἔχει πλέον εὐκολεκέντηταις ταῖς αἴσθησές του καὶ δὲν πέρνει τὰ πράματα 'σὰν τὸ λαό. *(περιπατεῖ θυμωμένος.)*

ΓΕΡ. Ἔχεις ὅλο τὸ δίκηο, ἐκλαμπρότατε, ἐγὼ θὰ πασχίσω νὰ τὸν κάμω, ἂν θέλῃ νὰ μὲ ἀκούσῃ, νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ παρόμοιαις ἄτοπαις πράξαις.

ΔΑΡ. Σ' εὐχαριστῶ, δὲν θέλω νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τίποτες. Μὴν λάβῃς καμμίαν πείραξι. Ἐπιθυμῶ νὰ ἔλθῃ. *(περιπατεῖ θυμωμένος.)*

ΓΕΡ. Ζητῶ συμπάθειο, μὰ ὅταν πασχίσουμε νὰ μὴν λάβῃ τόπο . ...Ἠμπορεῖ νὰ τὸ εἶπε μοναχά.....

ΔΑΡ. Φθάνει του ἡ αὐθάδεια νὰ τὸ 'πῇ. Δείχνει τὸ λίγο λογαριασμὸ ποῦ κάνει εἰς ἐμὲ, καὶ θέλω νὰ εἰδοῦμε ἂν λογαριάζει σωστά. Μὰ πῶς τὸ ἔμαθε;

ΓΕΡ. Ἐμὲ τοῦ ἴδιου τὸ εἶπε.......

ΔΑΡ. Ἄκουσα.—Ἔχε 'γειά, Κὺρ Γερασιμάκη.

ΓΕΡ. Παρακαλῶ, δὲν ἐτέλειωσα. Μοῦ τὸ εἶπε.....

ΔΑΡ. Πρέπει νὰ σ' ἀφίσω—'Εθυμήθηκα μίαν ὑπόθεσι—'Ελπίζω, μάλιστα εἶμαι βέβαιος πῶς δὲν τὸ κάνει—ὅταν τὸν ἰδῇς σὲ παρακαλῶ νὰ τὸν συμβουλεύσῃς νὰ μὴν παράρχεται τούταις ταῖς μερίαις. Δὲν κάνει καλά.—Πηγαίνω διατὶ ἐθυμήθηκα μίαν ὑπόθεσι. *(μὲ πλαστὴν ἡσυχία.)*

ΓΕΡ. Μὰ δὲν ἄφισες, ἐκλαμπρότατε, νὰ τελειώσω τὸν λόγο μου.

ΔΑΡ. Ταῖς εἴδησαις; Ἄλλη ὥρα...

ΓΕΡ. Λέγω, δὲν σοῦ ἐφανέρωσα πῶς τὸ ἔμαθα.

ΔΑΡ. Τί βλάβει; Μοῦ τὸ λὲς ἄλλη φορά. Σ' ἀφίνω 'γειά. *(φεύγει.)*

ΓΕΡ. Καμόνου ὅσο θές. Εἶσαι 'σὰν τ' ἀσκὶ φουσκωμένος καὶ δὲν θὰ ξεφουσκώσῃς δίχως ἀντάρα. Ἐλπίζω νὰ τὸν ἐδούλευσα καλὰ τὸν φίλο μου μὲ τὴν χάρι ἐτούτου τοῦ ἄλλου φίλου

μου. Χά! Χά! Χά! *(γελᾷ σαρδωνικῶς.)* Ὅμως, ἂν τὸ καλοστοχασθοῦμε δὲν φαίνεται τόσο πιθανὸ ὁ Φιλιππάκης... νὰ τοῦ βουληθῇ..... παρόμοια καμώματα..... μὲ τὸ σπίτι ποῦ ζητάει νὰ δέσῃ γάμο. Δὲν τὸν ἔχω τόσον ἀπερλόϊςον. Ὅμως ὁ Γλοσσίδης μοῦ τὸ ἐβεβαίωσε.—Ἂν ἐπαράκουσε ἐκεῖνος; Ὁ Ῥονκάλας θέλει νομίσει πῶς τὸν ἀντίσκοψα. Μὰ πάλι ποῖος ξέρει μὴν τὸν συγκροτάει ὁ διάολος, μὴν τὸν τρώει τὸ αἷμά του; Δὲν μοῦ ἐχρειάσθηκε πολὺς κόπος νὰ ἀνάψω τὸν γέρο. Τονὲ ξέρω ἐγώ, εἶναι εὐκολοάναφτος 'σὰν ἴσκα. Ἂν ἦθε τοῦ 'πῶ διὰ ταῖς μάσκαραις, ἢ τίποτες ἄλλο ἀπὸ ἐκειὰ ποῦ ξέρω, ἤθελα τοῦ ἀνακατώσω τὴν χολή του καὶ ἐναντίον μου κ' ἤθελε μοῦ τὴν φυλάξει κ' ἐμέ. — Ὡς τόσο ἂς πάω νὰ χαροποιήσω τὸν Καντσηλιέρη πῶς δύνεται γλήγορα νὰ ἀλειφθοῦνε λάδι τὰ χέρια τοῦ Ῥεγγιμέντου. (α) (6) *(θέλει νὰ ἀναχωρήσῃ καὶ βλέπωντας ποῦ ἔρχεται ὁ Γιαργυρόπουλος λέγει·)* Ὦ! ἀφέντη Φιλιππάκη, ἀγαπημένε μου!

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ.

Φιλιππάκης καὶ αὐτός.

ΦΙΛ. Ἔμαθα, πῶς ἦσουν εἰς τοῦτα τὰ μέρη κ' ἦλθα νὰ σ' ἀνταμώσω διὰ νὰ σὲ παρακαλέσω πάλι......

ΓΕΡ. Σταῖς δούλευσές σου,—ὅμως ἂν μοῦ ἔκανες τὴν χάρι.... διατὶ ἐθυμήθηκα μία δουλειὰ ποῦ μὲ βιάζει.....

ΦΙΛ. Παρακαλῶσε... μίαν μόνη στιγμὴ—δὲν σὲ κρατῶ πολύ.

ΓΕΡ. Στοὺς ὁρισμούς σου λοιπόν.

ΦΙΛ. Καὶ ἄλλη φορὰ σ' ἐματαπείραξα διὰ τὴν ὑπόθεσι ποῦ δὲν ἔλαβε τέλος. Ἀλλ' ἐπειδὴ γνωρίζω πῶς κανέναν περισσότερον ἀπὸ λόγου σου δὲν ἀφουγκράζεται ὁ Ῥονκάλας διὰ τοῦτο ἐςοχάσθηκα νὰ σὲ παρακαλέσω πάλι νὰ ματαλάβῃς τὸν κόπο νὰ τὸν ταρακινήσῃς..... καταλαβαίνεις.....

ΓΕΡ. Ἐγὼ δὲν παύω, φθάνει ποῦ μοῦ τὸ ὥρισες μία φορά, νὰ τὸ συγκροτάω, ὅμως αὐτός, δὲν 'μπορῶ νὰ φαντασθῶ τὴν

(α) Regimento per Governo Κυβέρνησιν.

ἀφορμὴ, δὲν θέλει νὰ τ' ἀκούσῃ. Ἀπὸ τόσους δικοὺς ποῦ ἔχεις βάλε καὶ κανέναν ἀπ' αὐτοὺς, μὴν τοὺς ἐντραπῇ.

ΦΙΛ. Δὲν ἔλειψα, καὶ δὲν λείπω. Ὅμως γνωρίζω πῶς εἰς τοῦ λόγου σου πολὺ ἀπιθόνεται.... πρόςαξε με κ' ἐμὲ εἰς ὅ,τι μὲ νομίζῃς ἀρκετόν.....

ΓΕΡ. Μὴν μοῦ λὲς αὐτὰ, ἄρχοντά μου. Ἐμὲ εἶναι χρέος μου νὰ σὲ δουλεύσω. Σὲ βεβαιονω πῶς πολλαῖς φοραῖς ποῦ τὸν εὕρηκα εἰς καλὴν ὥρα, τοῦ ἐμίλησα ἔξω ἀπὸ τὰ δόντια. Μὰ τὶ νὰ σοῦ 'πῶ, θέλει κ' ἐκειὸς ὁ χριςιανὸς καρτερεῖ νὰ ἔλθῃ ἔτσῃ τὸ πρᾶγμα ποῦ νὰ μὴν 'μπορῇ νὰ κάμῃ ἀλλήως.... Διατὶ ἔτσῃ μερικοί.... Ὅμως ἡ ἀφεντιά σου εἶσαι φρόνιμος....

ΦΙΛ. Μὴν τὸν πέρνῃς ἔτσῃ τὸν Γέρο-Ῥονκάλα, δὲν εἶναι ἀπ' ἐκείνους ποῦ δίνουν στανικῶς ἐκεῖνο ποῦ θεληματικῶς ἀρνιοῦνται, καὶ δὲν λησμονᾷ τὸ βίασμα ποῦ τοῦ κάμουν. Ὄχι ὅμως διὰ τοῦτο τὸν φοβοῦμαι. Ἔχω τὸ ἐλάττωμα νὰ μὴν μὲ πιάνῃ εὔκολα ὁ φόβος, καὶ θέλει τὸ ἰδεῖς καὶ ἐμπράκτως γλήγορα ἂν λάχῃ......

ΓΕΡ. Κάτι ὥριζες νὰ 'πῇς;.....

ΦΙΛ. Τίποτες. Τοῦτο μοναχὰ ποῦ σὲ παρακαλῶ νὰ λάβῃς πάλι τὸν κόπο· μὰ νὰ τοῦ μιλήσῃς μὲ θερμότητα καὶ νὰ μοῦ δώσῃς ἀπόκρισι.

ΓΕΡ. Σὲ δουλεύω μὲ ὅλη μου τὴν καρδία διατὶ ἐπιθυμάω νὰ σὲ ἰδῶ εὐχαριστημένον.

ΦΙΛ. Εἶσαι διὰ τὸν Φόρο;

ΓΕΡ. Ὄχι, εἶμαι διὰ ἀπάνωθε. Σ' ἀφίνω 'γειά.

ΦΙΛ. Χαιρετῶσε καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ λάβῃς ἔγνοια τὸ γληγορότερο.

ΓΕΡ. Μεῖνε ἥσυχος. *(φεύγει.)*

ΦΙΛ. Μοῦ χάνει τὸν φίλο, μὰ λίγο τοῦ πιςεύω. Τέτοιοι ἄνθρωποι δὲν ἀκοῦνε φιλία. Μὰ τί νὰ κάμω; Πολλαῖς φοραῖς εἶναι κανεὶς στενοχωρημένος νὰ προστρέχῃ εἰς τὰ μέσα ποῦ λιγότερο τοῦ ἀρέσουν διὰ νὰ λάβῃ τὸ ποθούμενο.— Τί νὰ κάνῃ τώρα ἡ Γαρουφαλιά μου! Μὴν ὁλοένα κάθεται καὶ κλαίει! Μοῦ κακοφαίνεται πῶς πρέπει γλήγορα νὰ προςρέξω εἰς τὸ μέσο τὸ πλειὸ βέβαιο διὰ νὰ τὴν ἀπολαύσω. Βαστιοῦμαι ἀκόμη διὰ νὰ μὴν κακοχαριστήσω καὶ τὸ διςς

κολόι μου. Ἄλλοι τὸ ἔχουν διὰ πρᾶγμα ἄτιμο, ἄλλοι δὲν ἤθελαν νὰ ἔμπω εἰσὲ βάσανα μὲ τὴν φαμελιά της, καὶ ἄλλοι δὲν θέλουν, διατὶ 'μπορεῖ ἔτση νὰ μὴν λάβω τὸ προικιὸ ποῦ μοῦ τυχαίνει, καὶ δὲν θέλουν νὰ ξαναπωθῇ δι' ἐμὲ ἐκεῖνο ποῦ εἰπώθη διὰ ἕναν παλαιὸν τῆς φαμελιᾶς μας. «Ὀπίσω Γιαργυρόβουλα καὶ τὰ προικιὰ εἶναι ὀλίγα.» (7) Εἶναι πράματα διὰ σκάσι καὶ γέλοιο στὸν ἴδιον καιρό.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΗ.

ΝΥΧΤΑ.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Ἡ Ῥονκάλετα, ἡ θυγατέρα της Γαρουφαλιά, ἡ πρώτη γνέθωντας λινό, κ' ἡ δεύτερη πλέκωντας, κ' ὕστερα ἡ δουλεύτρα τους Λανάρω.

ΡΟΝ. Ἢ τοῦτα τὰ κούτσουρά μου εἶναι κρατημένα καὶ δὲν 'μποροῦν νὰ στρίψουν τ' ἀδράχτι, ἢ τοῦτα τὰ σκουλιὰ δὲν ἔχουν παντελῶς συρμή.

ΓΑΡ. Θές, Μάνα μου, νὰ πάρῃς τὸ σκαλτσοῦνι καὶ νὰ μοῦ δώσῃς ἐμὲ τὴν ῥόκα;

ΡΟΝ. Ἔγνοια σου, ἔγνοια σου, θεγατέρα. Νὰ μοῦ κράξῃς μοναχὰ ἐδεκεῖ, νὰ σὲ χαρῶ, τὴν Λανάρω, γιατὶ κάθε ποῦ σηκώνουμαι τοῦτα τὰ ἔρμα μου πόδια μὲ σουγλίζουνε.

ΓΑΡ. Μὴ σηκωθῇς, Μάνα μου, καὶ τώρα ἐγὼ εὐθύς. *(σηκώνεται καὶ πηγαίνει νὰ κράξῃ τὴν Λανάρω, ἔρχονται καὶ ἡ δύο μαζὶ, καὶ ἡ Γαρουφαλιὰ πηγαίνει καὶ κάθεται εἰς τὸν τόπον της.)*

ΡΟΝ. *(Εἰς τὸν καιρὸν ποῦ λείπει ἡ θυγατέρα της λέγει σφουγγίζωντας τὰ μάτια της.)* Ἄχ! καλό μου θηλυκό, μὰ δυστυχισμένο!

ΛΑΝ. Τί ὁρίζεις, Κυράτζα;

ΡΟΝ. Πές μου, Λανάρω μου, εἶναι πολὺ ὥρα ποῦ ἐβγῆκε ὁ ἀφέντης σου;

ΛΑΝ. Σὲ λίγο, ἀφοῦ ἄναψα τὰ καντηλιέρια.

ΡΟΝ. Κ᾽ ἐφόρεσε τὰ κοντά του;

ΛΑΝ. Ἀμὴ πῶς! Μάλιστα ἤθελε νὰ φορέσῃ τὴν παληά του γιαπούντζα, (α) μὰ σὰν ἦτον ξυλομένο τὸ βελοῦδι, ἐπῆρε τὴν κενούρια, καὶ.....

ΡΟΝ. Ὤ κακὸ ποῦ μοῦ 'λθε! καὶ μοῦ τὸ εἶχε 'πῆ, ἀςοχία μου, νὰ τοῦ τὸ ῥάψω, κ᾽ ἐγώ, ἡ ἔγνοιαις μου μ᾽ ἔκαμαν καὶ τὸ λησμόνησα. Νά 'θε τὸν ἰδῶ τὴν ἔπερνα μία ςιγμὴ καὶ τοῦ τὴν ἔρραφτες. *(τῆς Θυγατρός της.)* Μὰ τὸν ἀποφεύγω ἡ δύστυχη διατὶ ὅταν μὲ βλέπῃ ἐμπρός του, 'σὰν νὰ ἔβλεπε τὸν μεγαλήτερό του ἐχθρό. Μὰ τί κακὸ τοῦ ἔκαμα; δὲν τὸν δουλεύω 'σὰν σκλάβα; τί τοῦ ἐξόδευσα τόσους χρόνους; ἢ εἶμαι καμμία σκροπαλευροῦ; ἢ μ᾽ ἐπῆρε δίχως προικιό; μάλιστα ἤμουνα κ᾽ ἐγὼ μία ἀπὸ ταῖς βαροπροικούσαις. Τὸ ἄμπιτό μου (β) τὸ νυφικάτικο μοναχὰ ποῦ ἐςαινότουνα, ὅλο ἀσῆμι καὶ χρυσάφι ἐκούστιζε πενῆντα τσεκίνια, ὁ ἀνδριές μου, τὸ πετρελὲ, ἡ κασκάδαις μὲ σαγέταις ἀσημένιαις, τόσα σεντόνια λινὰ μὲ ξόμπλια καὶ ῥοκόπλεκα, τὸ πάπλωμα τὸ σουριάνικο, δὲν μελετάω τὸ ἀσημοχρύσαφο, καὶ τὰ πετράδια, καὶ τὰ κοντάδα (γ) καὶ τὰ χαρίσματα.—Καὶ θέλει ἐθύμωσε; *(τῆς Λανάρως.)*

ΛΑΝ. Ἐχάλασε τὸν κόσμο, ἐγίνηκε ὄφις καὶ δύο βουνὰ, μοῦ εἶπε νὰ σὲ κράξω νὰ κοπιάσῃς ἐκεῖ, κ᾽ ὕςερα μοῦ 'πε διὰ τὴν ἀφεντιά σου, Κυράτσα.... μὰ δὲν τὸ λέω.... *(μὲ φρίξι.)*

ΡΟΝ. Κ᾽ ἐγὼ δὲν θέλω νὰ τ᾽ ἀκούσω. Τί σ᾽ ἐγνοιάζει, μωρὴ, τί λέει διὰ 'μὲ ὁ ἀφέντης σου;—δὲν εἶναι νοικοκύρης; γύρευε σὺ τὴν δουλειά σου.

ΓΑΡ. Ἐσὺ λίγο θέλεις νὰ ἀρχινήσῃς τὰ μαθημένα σου, νὰ μᾶς γεμίζῃς τ᾽ αὐτιὰ μὲ ψέματα.

ΛΑΝ. Ὄχι νὰ ζῇς, Κυρατσούλα μου. Μοναχὰ εἶπε διὰ νὰ μὴν τὴν κράξω καθὼς πρῶτα μοῦ ὥρισε, εἶπε ὁ ἀφέντης μου ςάσου

(α) Εἶδος ἐπανωφορίου ὡς ὁ Γαμπᾶς. (β) Τὸ φόρεμά μου. (γ) μετρητά.

ἄφες την, ἂς πάη 'στὸ διάολο.

ΡΟΝ. Μπά! ποῦ νὰ σὲ πιάση τὸ σύφλογο! Μπά! φωτία νὰ σὲ κάψη! δὲν φοβᾶσαι ἐμπρὸς 'στὰ 'κονίσματα νὰ μελετᾷς τὸν 'πικατάρατο! κύτταξε ἡ σαμπίκα τὸ μαμουριακὸ τὶ λόγια λέει.

ΛΑΝ. Ὁ ἀφέντης δὲν φοβᾶται νὰ τὰ βλασφημάη, κ' ἐγὼ ἂν μελετάω ἐμπρός τους τὸ διάολο.....

ΡΟΝ. Σύρε, χάσου, λέω.

ΛΑΝ. *(φεύγωντας.)* Μὰ τί σοῦ ἔκαμα; εἶπα ἐκεῖνο ποῦ εἶπε ὁ ἀφέντης.

ΡΟΝ. Κύτταξε ἡ ὀργισμένη! δὲν ἄναψε μήτε τὸ καντῆλι! Μωρή;

ΛΑΝ. *(ἔρχεται ὀπίσω.)* Τί ὁρίζεις;

ΡΟΝ. Τήρα ἔγνοια ποῦ ἔχεις; Καλὸ ποῦ μᾶς ἦλθε! καὶ πῶς θὰ μᾶς δώση ὁ Θεὸς καλό! Ἔτση γνοιάζεσαι τὸ καντῆλι—αἴ;

ΛΑΝ. Μήγαρης εἶναι αὔριο ἅγια ἀνάστασι;

ΡΟΝ. Θὰ καρτεροῦμε μοναχὰ τὴν ἅγια ἀνάστασι ν' ἀνάβουμε τὸ καντῆλι! *(κάνει τὸν σταυρόν της.)* Δὲν τὸ ξέρεις πῶς ἐγὼ τὸ θέλω νᾶναι ἀκοίμητο;

ΓΑΡ. Ἂς ἐκάναμε λιγότερα κακὰ καὶ ἂς εἴχαμε καὶ λιγότερη ἔγνοια διὰ τὸ καντῆλι· μὰ ἡ δύστυχη ἡ μάνα μου δὲν φταίει. *(μόνη της.)*

ΛΑΝ. Νὰ κάμω τὸν ὁρισμό σου. *(πηγαίνωντας.)*

ΡΟΝ. Γιά, γιά, ἔλα δῶ, ἔκλεισες καθὼς σοῦπα τὴν 'προστινὴ πόρτα;

ΛΑΝ. Ναῖσκε.

ΡΟΝ. Καὶ τὴν πισινὴ τὴν ἄφισες γυρτή, ποῦ θὰ γυρίση ὁ ἄνθρωπός μας μὲ μία γυναῖκα;

ΛΑΝ. Ναῖσκε.

ΓΑΡ. Τοῦ κακοῦ, Μάνα, θὰ τὴν κάμης νὰ 'λθῃ, καὶ τέτοια ὥρα.

ΡΟΝ. Ἔγνοιά σου, θεγατέρα *(τῆς Γαρουφαλιᾶς.)* Ἀφοῦ ἔλθῃ ἂν ἀκούσης νὰ κουρταλήση κανεὶς μὴν τοῦ ἀνοίξης ἂν δὲν μᾶς τὸ 'πῆς. Ἄναψε πρῶτα καὶ τὸ καντῆλι. *(τῆς Λανάρως.)*

ΛΑΝ. Ναῖσκε. *(πηγαίνωντας.)*

ΡΟΝ. Ἔλα 'δῶ, ἔλα 'δῶ.

ΛΑΝ. Ἐδῶ 'μαι.

ΡΟΝ. Καὶ ὁ γειός μου ἂν ἀκούσης νὰ ἀνεβαίνη, τρέξε 'πές μας το.

ΛΑΝ. Αἴ ὁ ἀφέντης μου ὁ μικρὸς ὅταν βάνεται νὰ φυλλολογάη τὰ χαρτιά του καὶ νὰ μουρμουρίζη δὲν τελειώνει ποτέ. Ἀμὴ

κάπου κάπου τσακώνεται καὶ μὲ τὰ χαρτιά του καὶ φωνάζει, μὰ δὲν ἀκούω τί λέει μ' ὅλον ποῦ στέκω μὲ τόσο αὐτί, διὰ νἀκούσω μὴ διαβάζῃ τὸν Ἀρετώκριτο. (α)

ΓΑΡ. (*γελᾷ.*)

ΡΟΝ. Μοναχὸς εἶναι 'στὸν μεντσάο του;

ΛΑΝ. Ὄσκε, εἶναι κ' ἐκειὸς ὁ ξένος ποῦ μιλεῖ τραυλὰ 'σὰν μικρὸ παιδί. Στέκουν κ' οἱ δύο σκυμμένοι ἐπάνω 'ς ἕνα χαρτὶ 'σὰν τὴν Μαμὴ ποῦ λυσοδένει τὸν δράκο. Τοὺς ἐπαραμόνεψα ἀπὸ τὴν χαραματίδα τῆς πόρτας.

ΓΑΡ. Καλὸ πρᾶγμα νὰ παραμονεύῃς; Μὴν τὸ κάμῃς ἄλλο διατὶ τὸ λέω τοῦ ἀδελφοῦ μου.

ΛΑΝ. Μὴν τοῦ τὸ 'πῇς νὰ σὲ χαρῶ, Κυρατσούλα μου.

ΡΟΝ. Ἔλα, ἔλα, πήγαινε στὴ δουλειά σου, καὶ ἄναψε τὸ καντῆλι.

ΛΑΝ. (*φεύγει τρέχωντας καὶ φέρνει ἕνα λιανοκέρι καὶ ἀνάβει τὸ καντῆλι καὶ ἔπειτα πάλι ἀναχωρεῖ τρέχωντας*)

ΡΟΝ. Καὶ τοῦτον τὸν ξένον ποῦ ὁ Δραγανίγος ἔπιασε φίλο καὶ τὸν φέρνει καὶ εἰς τὸ σπίτι! ἀλήθεια ὁ μεντσάος του εἶναι ξεχωριστὸς κ' ἔχει καὶ ἄλλη 'μπασία.... μὰ ὁ πατέρα σας δὲν θέλει νὰ τὸν ἰδῇ, λέει πῶς φουσκώνει τοῦ ἀδελφοῦ σου τὸν νοῦ μὲ χίλιαις αἵρεσες.

ΓΑΡ. Ὦ! μάνα μου, μακάρι νἄχαν τὸν νοῦ τούτου τοῦ ξένου μόνον δέκα εἰς τὸν τόπο μας. 'Ξέρω νὰ σοῦ 'πῶ, πῶς ὁ ἀδελφός μου ἦτον πάντα καλὸς καὶ γνωστικός, ἀλλ' ἀφοῦ ἐγνώρισε τοῦτον τὸν ἄνθρωπον ἄνοιξε ὁ νοῦς του καὶ ξέρει νὰ σοῦ μιλήσῃ διὰ κάθε πρᾶγμα, ἀγκαλὰ καὶ δὲν εὑρίσκει ἐδῶ ἄλλους εὔκολα νὰ τὸν καταλαβαίνουνε.

ΡΟΝ. Βέβαια κ' ἐγὼ δὲν καταλαβαίνω πάντα ἐκεῖνα ποῦ λέει· μὰ ἔτση τὸν ἀκούσω ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα του μοῦ φαίνεται νὰ ἔχῃ δίκηο, κ' ἔτση μιλήσῃς καὶ σὺ, θυγατέρα, μοῦ φαίνεται νὰ ἔχῃς δίκηο, ποῦ πᾷς μὲ τὴν γνώμη του, καὶ πάλι ὁ πατέρας σας μοῦ ἀντιπειθεύει εἰς ὅ,τι λέτε ἐσεῖς κ' εἰς ὅ,τι λέω ἐγὼ καὶ μοῦ φαίνεται κ' ἐκεῖνος ἀκόμη πῶς ἔχει δίκηο.

ΓΑΡ. Διατὶ ἐσυνήθησες ἀπὸ τόσους χρόνους νὰ κλίνῃς στὴν θέλησί του καὶ νὰ σοῦ φαίνεται σωστὸ ὅ,τι λέει. Ὅμως μὴν λο-

(α) Ποίημα γραμμένο εἰς τὴν Κρητικὴν διάλεκτον παρὰ Κορνάρου.

γιάσης πῶς καὶ ὁ πατέρας δὲν κρένει εἰς ὅλα σωςά. Κ' ἐγὼ ἀκόμη ἐμιλοῦσα καὶ ἔκρενα τὰ πράγματα καθὼς ὅλαις ἡ γυναῖκες τοῦ τόπου μας πρὶν μοῦ ἀνοίξῃ τὰ 'μάτια ὁ ἀδελφός μου.

ΡΟΝ. Λαδαίνει πολλὴ εὐχαρίστησι νὰ μιλῆ μὲ σέ.

ΓΑΡ. Διατὶ, ὡς μοῦ λέει, δίχως πολλὰ λόγια, 'μπαίνω εὐθὺς εἰς τὸ νόημά του, ποῦ δὲν τοῦ συμβαίνει μὲ τοὺς νέους ποῦ σμίγει, τὸ ὁποῖον τὸν ἔκαμε νὰ μὴν ζητᾷ πλέον τὴν συναναστροφή τους.

ΡΟΝ. Ἐγὼ τὸν ἀγαπάω τόσο ποῦ μόλις ἀνοίξῃ τὸ ςόμα του, πάλι σοῦ λέω, μοῦ φαίνεται πῶς θὰ 'πῇ τὸ Εὐαγγέλιο. — Διατὶ τρία παιδιὰ μοῦ ἔδωσε ὁ Θεὸς ποῦ ἦταν 'σὰν τὰ τρία γαρούφαλα ποῦ εἶχα εἰς τὸ ςήθια μου, ὅταν ἐκάθισα ςὴν καθήκλα νύφη, ποῦ ἐπῆγε κ' ἦλθε ἡ Ζάκυνθο διὰ τὴν ὡμορφία τους. Ὁ χάρος μ' ἐφθόνησε καὶ μοῦ ἐπῆρε τὸ ἕνα, τ' ὀλιγόχρονό μου ποῦ ἐσυνεπῆρε ἡ βλογιὰ, καὶ ποῦ ἡ κακοῤῥοίζικη τὸ ἔκλαψα πρωτήτερα, γιατὶ ὅταν ἦτον βαρεία ἡ κότα ἡ μπουχνάτη, ἐλάλησε ςὴν αὐλὴν 'σὰν κόκορος, κ' εἶπα κάτι συφορὰ θὰ μᾶς εὕρῃ, τὸ στριγλοποῦλι ἀκούστηκε διὰ πολλαῖς νυκτίαις 'ςὰ κεραμύδια μας, καὶ τὴν ὕςερη ἡμέρα τῆς ζωῆς του, ὁ Μοσκὴς ὀλονυκτὴς ἐριαζότουνα 'σὰν νὰ τὸ ἐμυρολόγαε. Ἄχ! ἀνασπιέται ἡ καρδιά μου ποῦ τὸ θυμοῦμαι! ἤτουνα γλυκοθώρητο καὶ πεθαμένο ἀκόμα ἦτανε ἕνα ἀγγελοῦδι. *(σφουγγίζει τὰ μάτια της.)* Ὡς τόσο μοῦ ἐμείνετε ἐσὺ καὶ ὁ ἀδελφός σου, ποῦ ἄλλα μάτια δὲν ἔχω ἀπὸ σᾶς, καὶ ἡ ἀγάπη ποῦ σᾶς ἔχω μὲ κάνει νὰ λέω ὅ,τι κάμετε καλὰ γεναμένο, καὶ ὅ,τι 'πῆτε καλὰ 'πομένο. Μολοντοῦτο βλέπεις διὰ ν' ἀκοῦς ὅλα τὰ δασκαλέματά του πῶς σὲ ἀνάμπαιξαν ἡ ἀρχόντισσαις ἡ δικαῖς μας ταῖς ἀπερασμέναις, διατὶ δὲν ἐφόρησες τὰ σκολαρίκιά σου, καὶ δὲν ἔβαλες καὶ λίγο φτιασίδι νὰ νοςιμίσῃς καὶ οὔτε μιὰ ἐληὰ δὲν εἶχε τὸ πρόσωπό σου. Κ' ἐκείναις σ' ἐκύτταζαν κ' ἐκρυφομιλοῦσε ἡ μία μὲ τὴν ἄλλη, κ' ἐγὼ ὅλο τὸ ἀπόγιωμα ἐχολόπινα.

ΓΑΡ. Ἔκανες κακὰ, μάνα μου, νὰ χολοπίνῃς. Ἡ καλαῖς ἀρχόντισσαις ἂς κάνουν ἐκεῖνο ποῦ θέλουν, κάνω κ' ἐγὼ ὅ,τι μοῦ φαί-

νεται καλό. Δύνεται νὰ ἐκρυφομιλούσανε διὰ αὐτὰ ποῦ λές, διατὶ εἶναι φυσικὸ στὸν ἄνθρωπο νὰ κατακρένῃ ὅ,τι δὲν κάνει. Ὅμως φοβοῦμαι μὴν ἔπερνες λάθος, μάνα μου, καὶ μὴν μ' ἐκύτταζαν κ' ἐχαμογελοῦσαν διατὶ ἐκατάλαβαν πῶς δὲν εἶμαι ἀσθενησμένη, καὶ αὐτὸ μοῦ ἔκαιε τὴν καρδιά. Σοῦπα νὰ μὴν προβάλω......

ΡΟΝ. Ἤθελε δώσουμε περισσότεραις ὑποψίαις, παιδί μου. «Μπά! «δικαῖς της, νὰ μὴν τὴν ἰδοῦμε τὴν Γαρουφαλιά, ἂν καὶ εἰς «τὸ κρεβάτι δὲν κάνει τίποτες τῆς κάνουμε συντροφία.»

ΓΑΡ. Ἔχεις δίκηο. Μὰ βλέπεις τώρα ποῦ ἂν ἤθελε κ' ἡ ἀφεντιά σου κ' ἐγὼ ἀφουγκρασθοῦμε τὸν ἀδελφό μου δὲν ἤθελε μᾶς πλακώσει ἐτούτη ἡ συφορά; Ἐγὼ ἔδωπα πάντα κλεισμένη, διὰ νὰ ἰδῶ κομμάτι κόσμο, διὰ νὰ ἰδῶ τοὺς κήπους ἐπλανέθηκα· μὰ σύ, μάνα μου, διατὶ νὰ μ' ἀφήσῃς, χωρὶς νὰ μὲ συντροφεύσῃς;

ΡΟΝ. Μήγαρης σ' ἔστειλα μὲ τίποτση τσουρλίστραις;—μὲ γυναῖκες νοικοχυράδαις, καλοσευγάμεναις, γνωριμαῖς μας.—Ποῦ νὰ ξέρω!...

ΓΑΡ. Ἆ δυστυχία μου! πῶς θὰ τελειώσῃ τοῦτο τὸ κακὸ δὲν ἠξέρω. Ἂν ἐτέλειωνε ἡ ζωή μου τὸ γληγορώτερο, θὰ ἤτανε τὸ καλήτερο. *(κλαίει.)*

ΡΟΝ. *(σφουγγίζωντας καὶ αὐτὴ τὰ μάτια της.)* Μὴν κλαῖς, παιδάκι μου, καὶ ὁ Θεὸς θὰ μᾶς 'σπλαγχνισθῇ. Ἐπικαλέστηκα ὅλα τὰ 'κονίσματα τοῦ σπιτιοῦ μας—ἐγονάτισα ἐμπρός τους, ἔταξα ἡ δύςυχη νὰ πάω ξυπόλητη 'ς τὸ βουνὸ τοῦ Σκοποῦ, νὰ μὴν γνέθω, καὶ νὰ μὴν τρώω λάδι κάθε δευτέρα, καὶ νὰ ξελυτρωθῇς, παιδάκι μου, καὶ νὰ μᾶς δώσῃ ἡ χάρι τους καμμία φώτισι.

ΓΑΡ. Ἡ μοναχὴ φώτισι, μάνα μου, εἶναι, ἐκεῖνος ποῦ ἔκαμε τὸ κακό, νὰ τὸ γιατρεύσῃ.

ΡΟΝ. Πόσαις νύχταις δὲν ἔκλεισα μάτι, θεγατέρα, καὶ δὲν ἐφαώθηκα τὸν πατέρα σου, καὶ πόσαις βρυσίαις καὶ ξυλιαῖς δὲν ὑπόφερα διὰ τούτην τὴν ἀφορμὴ ἀπ' τὸ θυμό του! Δὲν θέλει νὰ τὸ ἀκούσῃ, δὲν θέλει νὰ τὸ ἀκούσῃ. Νάκανε ὁ Θεὸς τὰ γιατροσόφια ὡς τόσο νὰ κάμουν ἐνέργεια καὶ παρεμπρὸς μ

τὸν καιρὸ, ποῖος ξέρει; ἀκόμη εἶσαι πολὺ νειά.

ΓΑΡ. Ὤ! μάνα μου! τί εἶναι τοῦτα ποῦ λές; Δὲν σώνει ποῦ κάνεις τέτοιο κρῖμα νὰ μοῦ δίνῃς αὐτὰ τὰ πιοτὰ, θέλεις ἀκόμη νὰ κράζῃς καὶ τὸν Θεὸν εἰς βοήθεια; Ἐγὼ τὰ πέρνω αὐτὰ τὰ φαρμάκια ποῦ μοῦ δίνεις διὰ νὰ σ' εὐχαριστήσω.

ΡΟΝ. Ὤ δυστυχισμένη ποῦ εἶμαι! μὰ τί ἄλλο μοῦ μένει νὰ κάμω; Πάλι μὴν λογιάζῃς πῶς πράζω τοῦ κεφαλιοῦ μου. Ἐξέταξα, μυςικῷ τῷ τρόπῳ, ἕνα καλὸν ἄνθρωπο προεςὸ, καὶ μ' ἐβεβαίωσε πῶς δὲν εἶναι κρῖμα παρὰ ὅταν εἶναι τὸ παιδὶ κοντὰ νὰ γεννηθῇ. Καὶ πολλὰ ἄλλα πράματα μοῦ εἶπε ὁ καλὸς ἄνθρωπος, ποῦ δὲν ἐκατάλαβα καλά.....(*μιλῶντας μὲ χαμηλώτερη φωνὴ καὶ μὲ τρόπο μυστηριώδη.*) γιατὶ λένε πῶς ἔχει τοῦ Πιέρου τ' Ἄμπανου τὰ χαρτία (α) καὶ γνωρίζει τὴν δύναμι κάθε ἄστρου, καὶ ἐξορκίζει τὰ ἐναέρια τελώνια μὲ τὴν βοῦλα τοῦ Σολομῶντος, καὶ ξέρει τὰ ὀνόματα τῶν ἀγγέλωνε καὶ (*χάνει τὸν σταυρό της*) τῶν ἔξω ἀπὸ 'δῶ, ποῦ ὁρίζουν τὴν κάθε ὥρα τῆς ἡμέρας—καὶ ἔτση μὲ ἡσύχασε.

ΓΑΡ. Τοῦτα εἶναι, μάνα μου, παραμύθια, ἀπάτη καὶ πλάνη. Ἐγὼ δὲν θέλω νὰ γένω κριτὴς τοῦ ἀνθρώπου ποῦ μοῦ λές, καὶ δὲν μοῦ στέκει μήτε, φταισμένη καθὼς φαίνουμαι, καὶ δυστυχισμένη, καὶ ἀνήξερη καὶ γυναῖκα. Ὅμως ἄκουσα τὸν ἀδελφό μου νὰ λέῃ, πῶς ἡ κακαῖς πράξες καὶ παράνομαις ἔχουν σημάδι τόσο καθαρὸ ποῦ εὐθὺς ὁ ἄνθρωπος ταῖς γνωρίζει, καὶ δὲν ἔχει χρεία νὰ κάνῃ ἐξαίρεσες καὶ περιορισμοὺς, καὶ νὰ τὰ ψηλογνέθῃ—παρόμοια καὶ ἡ πράξες ἡ καλαῖς. Κ' ἐκεῖνο ποῦ ὁλοένα πασχίζεις νὰ πραξῃς εἶναι ἀπὸ τὰ πράγματα τὰ πλέον παράνομα, εἶναι ἁμαρτία θανάσιμη.

ΡΟΝ. Ὁ ἀδελφός σου, ὅπως καὶ ἂν ἦναι, εἶναι ἀκόμη, πέςτο, παιδὶ, θεγατέρα, καὶ δὲν γνωρίζει καλὰ τὸν κόσμο καὶ τοῦ φαίνεται πῶς ὅσα πέτονται ὅλα τρώγονται, κ' ἐκεῖνος ποῦ μ' ἐσυμβούλευσε ἔχει τὴν γνῶσι 'σὰν προεστὼς ἄνθρωπος καὶ πρακτικὸς τοῦ κόσμου, καὶ ξέρει νὰ σοῦ διακρινῃ τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακό. Μὰ νὰ, ποῦ ἔρχεται ἡ γυναῖκα.

(α) Pietro d' Abano Φιλόσοφος ἢ Ἀστρολόγος τοῦ Μεσαιῶνος.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ.

Ἡ Ὀβρῃά καὶ αὐταῖς.

ΟΒΡ. *(λαχανιάζωντας.)* Καλὴ 'σπέρα, Κυρά μου, καλὴ 'σπέρα, Κυράδαις μου, προσκυνῶ.

ΡΟΝ. Καλή σου 'σπέρα, Ὀβρῃά μου. Καλῶς-την.

ΓΑΡ. Καλὴ 'σπέρα.

ΟΒΡ. Ἀφῆςέ με, Κυράδαις μου, νὰ καθίσω, διατὶ κοντέβει νᾶβγῃ ἡ ψυχή μου, κοντέβει. Δὲν μποροῦμε οἱ κακοῤῥοίζικοι τὴν ἡμέρα νὰ ξεμουτρήσουμε· τὴν ἡμέρα, Κυράδαις μου, ποῦ μᾶς κτυποῦν τὰ παιδία καὶ οἱ μεγάλοι ἀκόμη, μᾶς ῥίχνουν βρώμαις ἐπάνω μας, μᾶς πετροβολοῦνε. Στοχάσου τὴν νύχτα πῶς ἐτρέμανε τὰ γονατάκια μου καθὼς ἐρχόμουνα. Διὰ μεγάλη σας ἀγάπη ἦλθα, καὶ ἄνοιξε κι' ὁ Χαχάμης τὴν πόρτα τοῦ Γέτου κ' εὐγῆκα, κ' ἐστεκόμουνα κοντὰ στὸν ἄνθρωπό σας Κυράδαις μου. Ἄχ! *(κάθεται.)*

ΡΟΝ. Κάθισε, κάθισε, Ὀβρῃά μου....

ΟΒΡ. Εὐχαριστῶ, Κυρά μου. Ἔτσι νὰ ἡσυχάσῃ ἡ καρδοῦλά σας, καθὼς ἡσύχασε τὸ κορμάκι μου ςὴν καθήκλα σας. Ἔλαφτε καὶ ὁ Γιοχανᾶς μου, τὸ παιδί μου, νὰ μὲ συντροφεύσῃ, μὰ δὲν τὸν ἄφισε ἡ Ῥαχέλα μου ἡ ἀδελφή του, δὲν τὸν ἄφισε μὴν πάθῃ κακό. Βλέπεις τοὺς σκιαζόμαστε ἐτούτους τοὺς χριστιανοὺς, τοὺς σκιαζόμαστε, Κυρά μου.

ΡΟΝ. Αἴ! καλότυχη! τί νὰ κάμῃς, ἔτσι τὰ παιδιὰ εἶναι ζουρλά....

ΟΒΡ. Νᾶκανε ὁ ἐκλαμπρότατος ἀφέντης ὁ Ἄρχος σου, κυρά μου, τὸ ψυχικό του, νὰ μιλήσῃ τοῦ Πρεβεδούρου, διὰ νὰ μὴ μᾶς πειράζουν οἱ χριστιανοί! νὰ τὄκανε, Κυρά μου!

ΡΟΝ. Τοῦ τὸ λέω καὶ ὅ,τι 'μπορέσει.......

ΟΒΡ. Πές τουτο, κυρά μου, ἔτσι ν' ἀλλάξῃ ἡ μοίρα τῆς ἀρχοντοπούλας σου, καὶ νὰ γένῃ χρυσὴ μοίρα, χρυσή!

ΡΟΝ. Τοῦ τὸ λέω, τοῦ τὸ λέω.

ΟΒΡ. Ἔτσι τ' ἀρχόντικό σου νᾶναι ςολισμένο ἀπὸ κάθε καλὸ, καθὼς ἦταν στολισμένα ἀπὸ 'πωρικὰ τὰ ὠμορφα περιβόλια ποῦ ἐκατοικοῦσαν οἱ πρωτόπλαστοι, κυρά μου, οἱ πρωτόπλαστοι,

ΡΟΝ. Σοῦπα, τοῦ τὸ λέω.

ΟΒΡ. Πές τουτο, Κυρά μου, ἔτση νὰ δακρύζουν συχνὰ τὰ ματάκια σου ἀπὸ χαρὰ, καὶ ποτὲ νὰ μὴ δακρύζουν ἀπὸ πίκρα.

ΡΟΝ. Μὰ στέκα ἥσυχη, Ὀβρήα μου, καὶ τοῦ τὸ λέω. Τώρα....

ΟΒΡ. Πές τουτο, Κυρά μου, ἔτση νὰ σὲ ἀξιώσῃ ὁ Ἀντωνάκης, Κυρά μου, νὰ βάλῃς εἰς τὰ γόνατά σου, τῆς ἀρχοντοπούλας σου, Κυρά μου, καὶ τοῦ ἀρχοντόπουλού σου τὰ παιδάκια, Κυρά μου, καὶ ὅλα σερνικὰ, ὅλα σερνικὰ 'σὰν τὸν προπάτορά μας τὸν Γιακὸ, κυρά μου, τὸν Γιακό.

ΡΟΝ. Νᾶσαι καλὰ, Ὀβρήα μου, μὴ φοβᾶσαι καὶ τοῦ τὸ λέω. Στάσου τώρα ν' ἀκούσῃς.....

ΟΒΡ. Νὰ τοῦ τὸ 'πῇς, Κυρά μου, νὰ τοῦ τὸ 'πῇς—νὰ κάμῃ τὸ ψυχικό του, νὰ μὴν μᾶς πειράζουν οἱ χριστιανοὶ, διατὶ δὲν εἴμαστε Χανανέοι, εἴμαστε Ἑβραῖοι. Νὰ μᾶς 'σπλαχνιστῇ ὁ ἀφέντης, Κυρά μου, ἔτση στὸ ἀρχοντικό του νὰ βρυάζουν πλουσιοπάροχα τὰ πανάγαθα 'σὰν εἰς τοὺς ἑφτὰ χρόνους τοὺς καλοὺς τοῦ Φαραὼ, καὶ πάντα τὸ μάννα νὰ βρέχῃ ςὸ ἀρχοντικό σας.

ΡΟΝ. Νᾶναι καλὰ κ' ἐσὲ τὰ παιδάκια σου, Ὀβρήα μου.—Ἄκουσε τώρα κ' ἐμέ.......

ΟΒΡ. Ἀκούω, Κυρά μου, ἀκούω, μὰ νὰ μὲ συμπαθήσῃς ἂν σὲ σκοτίζω, διατὶ δὲν μᾶς πειράζουν μοναχὰ εἰς τὴν ςράτα, ἔρχουνται κ' εἰς τὰ ἴδια μας τὰ σπίτια καὶ μᾶς κτυποῦν οἱ χριστιανοί. Θυμᾶσαι ἐδῶ κ' ἕξη μῆνες, Κυρά μου, ποῦ μᾶς ἀδικόβαλαν πῶς ἐσκοτώσαμε τὸ παιδὶ ποῦ εὑρέθηκε πνιμένο εἰς τὸ περιγιάλι, εἰς τοῦ Νταβία καὶ μᾶς ἐκτυπήσανε καὶ μᾶς ἐγδύσανε ποῦ δὲν μᾶς ἀφίσανε σάλιο;.. Μοῦ 'πῆραν κ' ἐμὲ τῆς δύστυχης, κυρά μου, μία ποδία, τὸ λυχνοςάτι μου καὶ τὸ δοξάρι μου, κ' ἐπῆρε καὶ τοῦ γειοῦ μου τὸ τσαγκαρόσουγλο ἕνας χωριάτης, κ' ἤθελε καὶ μὲ δαῦτο νὰ τοῦ βγάλῃ τὸ μάτι—τὸ μάτι τοῦ Γιοχανᾶ μου! *(κλαφτά.)*

ΡΟΝ. Ὑπομονὴ, Ὀβρήα μου, ὑπομονή. Τώρα σοῦ λέω......

ΟΒΡ. Ἐδῶ 'μαι, Κυρά μου, 'πές μου, 'πές μου ὅ,τι ὁρίζεις, ἐδῶ εἶμαι ὅ,τι μὲ προστάζεις, διὰ ἀγάπη σου ἦλθα, Κυρά μου, τέτοια ὥρα, διὰ τὴν πολλή σας ἀγάπη.

ΡΟΝ. Ὅλα ἐκεῖνα τὰ πιοτὰ ποῦ ἔδωσες τῆς Γαρουφαλιᾶς μου δὲν ὠφέλεψαν παντελῶς, καὶ ὡς τόσο ὁ καιρὸς περνάει καὶ δὲν ἠξέρω τὶ νὰ κάμω καὶ τὶ νὰ μειρασθῶ.

ΟΒΡ. Τί σοῦ φταίω ἐγὼ ἀρχόντισσά μου καὶ Κυρά μου; Ἄλλα ἀπὸ τοῦτα δὲν ἔχω, ξέταξε ἂν ἔχω ἄλλα; Ψέματά μου, ἔχω τὸ ἐλιζὶρ τῆς ἀγάπης, (8) ποῦ ὅποιονε θέλω τὸν κάνω ν' ἀγαπήσῃ μία κόρη καὶ ἂς τὴν ἐμίσαε πρωτήτερα—ἔχω τὸ δεξὶ πόδι τοῦ Γιούπη, ποῦ γιατρεύει τοῦ δεξιοῦ ποδιοῦ τὰ ῥεματικὰ, καὶ τὸ δερμάτι ποῦ γιατρεύει τοῦ ζερβιοῦ—ἔχω τὴν ἀλιφὴ τὴν βασιλικιὰ, ποῦ γιατρεύει ἀπὸ κάθε κακὸ—ἔχω τὸ λουλοῦδι τῆς πηγουνιᾶς διὰ τὸν ἴσκιο—ἔχω τὸ χόρτο ποῦ χαλάει ὅλα τὰ φαρμάκια, καὶ ἄλλα ἀκόμη ἔχω μὰ ὅλα τοῦτα δὲν εἶναι διὰ τὴν δουλειά μας. Ἐκεῖνα ποῦ ἐκάνανε τὰ 'μεταχειρίστηκα.

ΡΟΝ. Πῶς δὲν ἐκάμανε ἐνέργεια;

ΟΒΡ. Λαχαίνει, κυρά μου, καμμία φορὰ, ποῦ σὲ τοῦτα τὰ πράματα δὲν ἔχει δύναμι παρὰ ἡ τέχνη, καὶ ὅλα τὰ πιοτὰ, Κυρά μου, ὅλα τὰ πιοτὰ εἶναι καθαρὸ νερό. Τὸ παιδὶ 'ςοὺς ἐννειὰ μῆνες μόνον 'βγαίνει ἔξω ὤμορφο καὶ λαμπρὸ 'σὰν τὸν ἥλιο, νὰ χαρῇ τὸν κόσμο. Ἡ τέχνη μοναχὰ, Κυρά μου, ἡ τέχνη.

ΡΟΝ. Μὰ ποία τέχνη; φθάνει νὰ μὴ λάβῃ κακὸ ἡ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ μου, ποία τέχνη; Ὀβρῆα μου, 'πές μου, μίλησε γλήγορα.

ΟΒΡ. Ἡ τέχνη, Κυρά μου, ποῦ δὲν τὴν εἴχαμε ἐμεῖς οἱ Ἑβραῖοι πρωτήτερα Ἀπὸ τοὺς Χαλδαίους τὴν ἐπήραμε· χαλδαῖοι ἦταν οἱ δασκάλοι μας. Μὲ αὐτὴν τὴν τέχνη 'μπορεῖ, Κυρά μου, ἡ ἀρχοντοποῦλά σου νὰ λυτρωθῇ εὐθὺς καὶ νὰ μὴν πάθῃ κακό.

ΓΑΡ. Μὴν τὴν ἀκοῦς, μάνα μου, μὴν πιςεύῃς εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα. Τὸ ξέρεις πῶς ὅλα τοῦτα ποῦ ζητᾷς νὰ πράξῃς εἶναι τόσαις θανάσιμαις ἁμαρτίαις, καὶ ἁμαρταίνεις καὶ τοῦ κακοῦ;

ΟΒΡ. 'Στὴν πίςι μου, Κυρά μου, ποῦ δὲν παθαίνῃς κακὸ, ἡ τέχνη μας δὲν σὲ βλάβει, δὲν σὲ βλάβει, Κυρά μου.—Νὰ 'λευθερωθῇς, ἀρχοντοποῦλά μου, καὶ νὰ μείνῃς ἄβλαφτη καὶ ἡ Μοίρα σου νὰ γένῃ καλὴ κ' ἐπιθυμητὴ καθὼς καλὴ καὶ ὤμορφη κ' ἐπιθυμητὴ εἶσαι κ' ἡ ἀφεντιά σου, κ' ἡ ἀφεντιά

σου, Κυρά μου.

ΡΟΝ. Πές μου λοιπὸν, Ὀβρῄα μου, ςὴν πίςι σου, τί μέλει νὰ γένῃ;

ΟΒΡ. Στὴν πίςι μου, Κυρά μου, ποῦ ἡ τέχνη μου δὲν θέλει τὴν βλάψει τὴν ἀρχοντοποῦλά σου. Δὲν τὸ ξέρω ἐγὼ πόσο τὴν ἀγαπᾷς; Δὲν ἀγαπάω κ' ἐγὼ τὴν Ῥαχέλα μου; ἀγαπάω καὶ τὸ Γιοχανᾶ μου διατὶ εἶμαι πολὺ ἀγαπησιάρα ἐγὼ εἰς τὰ παιδιά μου—μὰ τὴν Ῥαχέλα μου!

ΡΟΝ. Νὰ μοῦ 'πῇς γλήγορα, Ὀβρῄα μου, διατὶ μπορεῖ νὰ ἔλθῃ κανένας ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, καὶ ξέρεις πῶς εἶναι παράξενοι.

ΟΒΡ. Ναὶ, Κυρά μου, ναὶ ἀλήθεια, Κυρά μου, ἀλήθεια—νὰ σοῦ 'πῶ, Κυρά μου, νὰ σοῦ 'πῶ. Πρὶν χαώσει τὸ φεγκάρι εἰς δέκα ἢ δεκαπέντε ἡμέραις νἆσαι τέλεια ἥσυχη διὰ τὴν ἀρχοντοποῦλά σου. Μὰ χρειάζεται ἔξοδο νὰ ἑτοιμάσω τὸ γήτι, χρειάζεται ἔξοδο, Κυρά μου.

ΡΟΝ. Πές μου, τὶ χρειάζεται,—εἶμαι ἐδῶ—φθάνει νὰ μὴ μᾶς πλακώσῃ ἡ συφορὰ ποῦ μᾶς φοβερίζει.

ΓΑΡ. Ὦ! φρόνιμη ποῦ 'σαι, μάνα μου!

ΡΟΝ. Σῶπα, σῶπα, θεγατέρα, καὶ σὺ εἶσαι παιδὶ ἀκόμη.

ΓΑΡ. Ἐγὼ βέβαια δὲν εὐχαριςοῦμαι νὰ μετέχω παντελῶς εἰς αὐτὰ τὰ ἄπρεπα καμώματα.

ΡΟΝ. Πές μου, Ὀβρῄα μου, στὴν πίστι σου.

ΟΒΡ. Πρέπει, Κυρά μου καὶ ἀρχόντισσά μου, νὰ εὕρουμε μία γάτα πρώτη φορὰ γκαςρωμένη, ποῦ νὰ ἔχῃ πιασμένον ἕνα ποντικὸ θηλικὸν μόνον πρώτη φορὰ ἐγκαςρωμένον καὶ μὲ αὐτὰ, καὶ μὲ κάποιά ἄλλα εἴδη τοῦ τόπου μας ποῦ δὲν μπορῶ νὰ μελετήσω, μέλει νὰ συγυρίσω τὸ γήτι, καὶ εὐθὺς ἔπειτα μονημερὴς ἡ ἀρχοντοποῦλά σου θέλει 'λευθερωθῇ.

ΡΟΝ. Ὁ Θεός νὰ κάμῃ!—Μὰ ποῦ θὰ εὕρῃς τὴν γάτα καὶ τὸν ποντικὸ καθὼς τοὺς θέλεις!

ΟΒΡ. Εἶναι γυναῖκες ποῦ τὰ γνοιάζουνται καὶ ἔχουμε σημάδι ποῦ τὰ γνωρίζουμε.—Μὰ θέλουν ἀκριβὰ, Κυρά μου.

ΡΟΝ. Πές μου, δὲν ἔχω εἰς τὸ χέρι, μὰ κάνω ὅ,τι 'μπορῶ.

ΓΑΡ. Σὲ παρακαλῶ, μάνα μου, μὴ 'ξοδεύσῃς τίποτες. Αὐτὰ εἶναι ὅλα παραμύθια, εἶναι ὀνείρατα, μὴν πιςεύῃς, καὶ δὲν κάνεις ἄλλο παρὰ νὰ κριματίζεσαι.

ΡΟΝ. Σοῦπα, θεγατέρα, πῶς ἀκόμα εἶσαι παιδί.

ΟΒΡ. Ἀλήθεια λέει ἡ Κυρὰ, ἀρχοντοποῦλά μου. Καὶ ἡ Ῥαχέλα μου μοῦ λέει καμμία φορὰ, ποῦ κόβω τὸ μπαμπάκι «μάνα, τὰ παρακάνεις μεγάλα τὰ βουτούλια» κ᾽ ἐγὼ τῆς λέω «μὴν μιλεῖς Ῥαχέλα μου μὴν μιλεῖς, εἶσαι παιδὶ, ἄφισε πρῶτα νὰ «ἀσπρίσουν τὰ μαλλιά σου 'σὰν τὰ δικά μου.» Ἔτσι τῆς λέω ἀρχοντοποῦλά μου.

ΓΑΡ. Καλὰ, καλὰ τῆς λές!

ΟΒΡ. Κ᾽ ἔτσι καθὼς σοῦ εἶπα, Κυρά μου, ἡ γάταις εἶναι ἀκριβαῖς.

ΡΟΝ. Μὰ πόσο θέλουμε;

ΟΒΡ. Διὰ ὅλα κυρά μου διὰ ὅλα καὶ διὰ ἀγάπη σας νὰ μὴν μοῦ μείνῃ τίποτες ἐμὲ διὰ τὸν κόπον μου καὶ διὰ τὴν τέχνην μου καὶ διὰ ταῖς κακονύχτιαις μου Κυρά μου, διὰ ταῖς κακονύχτιαις μου στὸ φεγκάρι, κυρά μου, στὸ φεγκάρι δίχως ν᾽ ἀναπαῇ τὸ κορμάκι μου 'σὲ ςρῶμα, καὶ δίχως νὰ μὲ σκεπάσῃ ἀπὸ τὴν παγουνιὰ ἡ σκέπαση τοῦ σπιτιοῦ μου, διὰ ἐννειὰ νύχταις κυρά μου, διὰ ἐννειὰ νύχταις καὶ ὅλα διὰ ἀγάπη σας—μὰ διὰ τὰ ἔξοδα μοναχὰ, διὰ ὅλα ὅλα θέλουμε δύο τσεκίνια.

ΡΟΝ. Ὢ κακὸ ποῦ μοῦλθε! δύο τσεκίνια! λίγα ἄσπρα μπορεῖ νὰ μοῦ σώζουνται. Δὲν φθάνουν μοῦ φαίνεται, ἕνα ῥιάλι. Διατί ἐμεῖς ἡ γυναῖκες ποῦ θὰ εὕρουμε τὰ πολλὰ ἄσπρα; Μὰ τί ἔχω νὰ κάμω; Ἡ τύχη μου ἔτσι θέλει.—Πάλι ἂς λυτρώσω τὸ παιδί μου καὶ ἂς πουλήσω καὶ τὸ πουκάμισό μου.

ΓΑΡ. Καὶ ἐξαίρετα μὲ λυτρώνεις μὲ τοῦτο τὸν τρόπο.

ΡΟΝ. Καὶ δὲν μποροῦμε τίποτε λιγώτερο;

ΟΒΡ. Τέτοιο πρᾶμα, Κυρά μου, τέτοιο πρᾶμα! οὔτε μπέτσι λιγώτερο. 'Μπορῶ, κυρά μου, νὰ, βάλω ἀπὸ δικά μου; δὲν ἔχω ἡ φτωχὴ, δὲν ἔχω.

ΡΟΝ. Τί νὰ κάμω; Νὰ τοῦτο τὸ δακτυλίδι, βάλετο σημάδι διὰ δύο τσεκίνια, ἀξίζει δέκα, καὶ λίγο λίγο νὰ πολεμήσω νὰ τὰ μαζώξω, καὶ μὲ τὸ διάφορο καὶ νὰ τὸ βγάλω.

ΓΑΡ. Ἀμὴ ἂν τὸ γυρέψῃ ὁ πατέρας μου; ἂν τὸ χάσῃς;

ΡΟΝ. Ἔρχεται νὰ μὲ κυττάξῃ ὁ πατέρας σου τί δακτυλίδι φορῶ; βάνω ἕνα ἄλλο.

ΟΒΡ. Μὴ φοβᾶσαι, Κυρά μου, μὴ φοβᾶσαι, τὸ βάνω 'σὲ χέρια καλὰ καὶ μὲ λίγο διάφορο, Κυρά μου, μὲ λίγο διάφορο.— Ἕνα κατρίνι τὴν ἡμέρα τὸ κάθε τσεκίνι, ἕνα κατρίνι μοναχὰ, ποῦ ἄλλοι πέρνουνε μία γάστα.

ΡΟΝ. Μὰ στὴν πίστι σου, Ὀβρήα μου, νὰ κάμῃς ὅ,τι ξέρεις καὶ τὸ γληγορώτερο, διατὶ ἀπὸ 'σένα κρεμώμαστε—ὅ,τι κάμεις διὰ ἐμᾶς νὰ σοῦ τὸ δώσῃ ὁ Θεός. Πάντα κύτταξε νὰ μὴν πάθῃ τὸ παραμικρὸ κακὸ ἡ Γαρουφαλιά μου.—Ὤϊμὲ, ὤϊμὲ, *(μὲ ἀδημονία,)* φεῦγα, φεῦγα. Στάσου δὲν εἶναι καιρὸς— σὲ εἶδε στάσου. Ἐκείνη ἡ μαγάρα θὰ ἀποκοιμήθηκε. Τόσο νἄθε ἦτον καὶ ὁ νοικοκύρης! συφορά μας! διὰ ποῦ εἴμαστε; τί μνῆμα ἤθελε μᾶς χώσει!—Ἔτσι, Ὀβρήα μου, τὸ μπαμπάκι σοῦ τὸ δίνω αὔριο, διατὶ τώρα τὄχω φυλαμένο.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Δραγανίγος καὶ αὐταῖς.

ΟΒΡ. Καλὰ, Κυρά μου. Καλῶς ἐκόπιασες, ἀφέντη μου, καλὴ 'σπέρα τῆς ἀφεντιᾶς σου, καλῶς ἐκόπιασες. Ἐπέρασα ἡ δύστυχη ἐδῶθε.....

ΡΟΝ. Ἔκοβε μπαμπάκι ἐδῶ συμὰ, κ' ἐβραδυώθηκε καὶ ἀνέβηκε νὰ τῆς δώσω κανέναν ἄνθρωπο νὰ τὴν συντροφεύσῃ. Στὸ καλὸ, Ὀβρήα μου, πήγαινε, καὶ τοῦ τὸ εἶπα τοῦ ἀνθρώπου νὰ σὲ συντροφέψῃ, καὶ τὸ μπαμπάκι σοῦ τὸ στέλνω αὔριο, καὶ γνοιάσου νὰ τὸ κόψῃς καλὰ καθὼς εἴπαμε.

ΟΒΡ. Στάσου ἥσυχη, Κυρά μου.—Προσκυνῶ, καλὴ νύχτα κυράδαις μου, ἀφέντη μου, καλὴ νύχτα. Διατὶ μᾶς πειράζουν τοὺς δύστυχους, μᾶς πειράζουν. Σᾶς ἀφίνω τὴν καλὴ νύχτα. Ἀφέντη μου, ἀρχόντισσά μου, ἀρχοντοποῦλά μου, τὴν καλὴν νύχτα. *(φεύγει.)*

ΡΟΝ.
ΓΑΡ.
ΔΡΑΓ. } Εἰς τὸ καλό.

ΔΡΑΓ. *(ὕστερα ἀπὸ λίγην σιωπή.)* Εἰς τοῦτο, μάνα, δὲν ἔχει δί-

κηρ καὶ ὁ πατέρας μου; αὐταῖς ἡ γυναῖκες δὲν πρέπει νὰ ἔρχουνται ἐδῶ τέτοια ὥρα. Δὲν ἔρχουνται ποτὲ διὰ καλό.

ΡΟΝ. Ἦλθε παιδί μου......

ΔΡΑΓ. Δὲν σὲ ρωτάω διατὶ ἦλθε, καὶ δὲν χρειάζεται νὰ δικαιολογῆσαι μ᾽ ἐμὲ ὡς πρέπει μὲ τὸν πατέρα μου—καὶ νὰ δικαιολογῆσαι, ὄχι νὰ προφασίζεσαι. Ἀλλὰ σὲ παρακαλῶ ν᾽ ἀκοῦς κ᾽ ἐμὲ καμμία φορά. Δὲν φθάνει πάντα ἡ ἡλικία νὰ καταστaίνῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀρκετοὺς νὰ διακρένουν ἀλάθευτα, ὅσον δύνεται ὁ ἄνθρωπος, τὸ καλὸ καὶ τὸ κακὸ—καὶ εἰς ταῖς γυναῖκες μάλιστα κατὰ δυστυχία κλεισμέναις τὸν περισσότερον καιρὸν εἰς τὸ σπίτι, καὶ ὁποῦ δὲν μεταχειρίζουνται παρὰ μικραῖς ὑπόθεσες, ἡ ἡλικία δὲν αὐξάνει πρᾶξιν εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, κ᾽ εἶναι καλὸ ν᾽ ἀκοῦνε τοὺς ἄνδρες, ἂν καὶ νὰ τοὺς ἐκρατοῦσαν ἕνα καιρὸν εἰς τὴν ἀγκαλιά τους τυλιγμένους στὰ σπάργανα.

ΡΟΝ. Ἔχεις δίκηο, παιδί μου, καὶ βλέπω τώρα κ᾽ ἐγὼ πῶς πολλὰ πράματα ποῦ μ᾽ ἐσυμβούλεψες καὶ δὲν ἄκουσα μοῦ εὐγῆκαν πάντα 'σὲ κακό. Μακάρι᾽! νἄθε σ᾽ ἀκούσω καὶ τότες..... διατὶ δὲν ἤθελα εὑρίσκουμαι εἰς τούταις ταῖς λακτάραις. Μὰ ἀγκαλὰ ὅ,τι μέλει τοῦ ἀνθρώπου νὰ περάσῃ δὲν 'μπορεῖ νὰ τὸ ἀποφύγῃ μήτε ἂν ἐξαναγεννιώτουνα

ΔΡΑΓ. Αὐτὴ ἡ πρόληψις, μάνα μου, τὴν ὁποίαν ἔχεις καὶ λόγου σου ὅμοια μὲ τοὺς περισσότερους ἀνθρώπους, προξενᾷ τὰ περισσότερα δυστυχήματα εἰς ταῖς φαμελιαῖς. Δὲν σὲ λέγω εἰς τὸν κόσμο, διατὶ διὰ λόγου σας ὁ κόσμος περιορίζεται εἰς ταῖς φαμελιαῖς σας. Μὲ τὸν στοχασμὸν ὅτι κανεὶς δὲν ἠμπορεῖ ν᾽ ἀποφύγῃ τὸ μελάμενο τέλεια ἀμελοῦμεν καὶ ἀφίνουμεν τὸ πρᾶγμα νὰ ἔλθῃ ὡς ἔλθει, καὶ δὲν πασχίζουμεν ἂν ἕνα κακὸ ἔχῃ διόρθωμα νὰ τὸ διορθώσουμε, ἢ μία δυστυχία ποῦ μᾶς φοβερίζει, ἂν ἦναι δυνατὸν νὰ τὴν ἀποφύγουμεν ἢ κἂν νὰ τὴν μικρήνουμεν. Ἀλλὰ τὸ χειρότερο, ποῦ ἀποδίδουμε εἰς τὸ μελάμενο καὶ αὐτά μας τὰ σφάλματα, τὰ ἐλαττώματα, γεννήματα τῶν παθῶν μας, καὶ ἡ κακή μας βουλὴ ποῦ μᾶς παρακινεῖ νὰ εὐχαριστήσωμεν τὰ πάθη μας χαίρεται εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ μελάμενου, διὰ νὰ προφασι

ζεται καὶ ἐμπρὸς ἀκόμη εἰς τὴν ἰδιάν μας συνείδησιν. (9)

ΡΟΝ. Παιδί μου, τὰ λόγια σου εἶναι φρόνιμα καὶ γνωστικά, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴν τὰ ςοχάζεται ἔτση ὁ πατέρας σου, καὶ εὑρίσκει πάντα ἀφορμὴν νὰ τρώεται διὰ σέ. Ἂν εἶπε μία 'μέρα (τὸ λέγω τώρα διατὶ εἶναι πολλοὶ χρόνοι κ' ἦσουν ἀκόμη μικρὸς) εἶπε θυμωμένος, βλέπωντάς σε νὰ ςέκῃς ἐκεῖ κοντὰ ποῦ ἐπάςρεβαν τ' ἅρματα, καὶ νὰ μὴν πιάνῃς κάνένα εἰς τὸ χέρι σου, εἶπε «ἂν εἶχα ἄλλο παιδὶ, διὰ νὰ μὴν «χαθῇ ἡ παλαιὴ γενεὰ ἡ Ῥονκαλέτικη, τὸν ἐσκότωνα τὸν Δρα«γανίγο μου.»

ΔΡΑΓ. (*χαμογελᾷ.*)

ΡΟΝ. Πόσα δάκρυα ποῦ ἔχυσα ἐτότες διὰ τοῦτον τὸν λόγον! Μὰ τοῦ τὸν ἐθύμησα ἐκείνην τὴν φορὰ ποῦ ἂν δὲν ἤθελε τρέξεις εὐθὺς ποῦ τὸν ἄκουσες 'σὲ κίνδυνον, ἔχανε βεβαιότατα τὴν ζωή του. Μ' ὅλον τοῦτο δὲν ἡσυχάζει καὶ πάντα τρώεται διὰ 'πινομή σου. Πάςχιζε καὶ σὺ, παιδί μου, νὰ τὸν χαριστᾷς. Πότε ἡ δύστυχη θὰ ἰδῶ ἥσυχο καὶ εἰρηνεμένο τὸ σπίτι μας!

ΔΡΑΓ. Κάνω, μάνα μου, ὅτι μοῦ εἶναι συγχωρημένο νὰ κάμω. Δὲν δύναμαι ν' ἀλλάξω τὴν φυσικήν μου διάθεσιν. Ὅμως καθὼς ζοῦμε εἰς τοῦτον τὸν τόπον εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ ὑπάρχῃ σπίτι ἥσυχο καὶ εἰρηνικὸ καθὼς ἐπιθυμᾷς νὰ γένῃ τὸ δικό μας.

ΡΟΝ. Δὲν ἠξέρω ἡ δύςυχη τὶ νὰ 'πῶ—πολλαῖς πίκραις μὲ τρῶνε καὶ ἡ μεγαλήτερη εἶναι τούτη τῆς ἀδελφῆς σου, ποῦ δὲν πασχίζεις καὶ σὺ νὰ βρῇς κανένα τρόπο νὰ τὴν λυτρώσῃς—ἴσως διατὶ δὲν σὲ ἀφουγκρασθήκαμε. Ἔχεις δίκῃο, παιδί μου, μὰ λυπήσου την, λυπήσου με κ' ἐμὲ—κάμε ὅ,τι μπορέσεις. Κάνω κ' ἐγὼ ἡ δύστυχη ὅ,τι μπορῶ. Δὲν παύω νὰ πέφτω καθημερνούσιο ἐμπρὸς εἰς τὰ 'κονίσματα καὶ νὰ δέομαι νὰ μᾶς δώσῃ ἡ χάρι τους καμμία φώτισι· μὰ ἡ ἁμαρτίαις μου θέλει εἶναι μεγάλαις.—Πηγαίνω, παιδιά μου, νὰ ἑτοιμάσω τὸ δεῖπνο κι' ὅταν εἶναι ἕτοιμο ἔρχεται ἡ Λανάρω καὶ σᾶς μιλεῖ. Νὰ δειπνήσουμε γλήγορα, νὰ σᾶς χαρῶ, διὰ νὰ πέσουμε, διατὶ εἶμαι ὅλη σὰ δαρμένη. Ὁλημερνὴς κάθουμαι, καὶ σοῦ φαίνεται πῶς κάνω χίλιους δρό-

μους καὶ χίλιους κόπους.—Καὶ τοῦτα τὰ ἔρμα μου πόδια ......Ἄχ! (σηκώνεται.) Ὁ πατέρας σας κατὰ τὸ συνήθιο του δὲν δειπνάει μ' ἐμᾶς.—Διὰ τοῦτο πάω νὰ ἑτοιμάσω κ' ἐλᾶτε γλήγορα νὰ σᾶς χαρῶ. (φεύγει.)

ΑΡΑΓ. Ἡ μάνα λέει πῶς δὲν ἐπιμελοῦμαι διὰ σέ. Εἶχε δίκηο, ἂν ἔλεγε πῶς δὲν πράζω τίποτες, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις οὔτε ἡμέρα, οὔτε νύχτα μὲ ἀφίνει χωρὶς φροντίδα. Ἀλλ' ὅσο καὶ ἂν συλλογοῦμαι δὲν εὑρίσκω τρόπο νὰ λάβῃ τέλος διὰ τὸν ὁποῖον ὁ χαρακτῆρας τοῦ πατέρα νὰ μὴν μοῦ παῤῥησιάζῃ δυσκολιαῖς, καὶ νὰ μὴν μὲ κάνῃ νὰ τρομάζω διὰ τὴν ἔκβασιν εἰς ὅ,τι ἤθελ' ἐπιχειρισθῶ. Ὡς τόσον περνοῦν ἡ ἡμέραις καὶ δὲν καταλαβαίνω ποῦ θἄβγῃ τὸ πρᾶγμα. Δὲν βλέπω τὴν ὥρα νὰ σ' ἐλευθερώσω, Γαρουφαλιά μου, ἀπὸ τὴν ἀδημονία ποῦ καθημερινὰ θὰ ὑποφέρῃς ἀπὸ τοὺς τρόμους ποῦ συχνὰ θὰ σὲ κυριεύουν μὴν τὸ μάθῃ ὁ πατέρας, (καὶ μοῦ φαίνεται καὶ παράξενο πῶς ἀκόμη δὲν κατάλαβε τίποτε.) Ἀλλ' ὅ,τι καὶ ἂν συλλογοῦμαι μοῦ παῤῥησιάζει ἐνταυτῷ καὶ τὴν δυσκολία νὰ ἐκτελεσθῇ, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ παῤῥησιασθῇ περίστασις ἁρμοδία εἰς τοὺς στοχασμούς μου. Δὲν λείπω κἂν νὰ βασταίνω σταθερὸν τὸν Φιλιππάκη διὰ νὰ μὴ μᾶς λείψῃ, ποῦ δὲν τὸ καρτερῶ, καὶ ἀρνηθῇ νὰ ἰατρεύσῃ τὸ κακὸ τοῦ ὁποίου μόνος αὐτὸς ἔχει τὸ πταίσιμον.

ΓΑΡ. Τὸ 'ξέρω, ἀδελφέ μου, πόσο μὲ ἀγαπᾷς, γνωρίζω τὴν καρδιά σου, καὶ ἂν δὲν εἶχα ἐσὲ ἤθελα εὑρίσκουμαι εἰς ἄκρα ἀπελπισία. Μὰ ὅσο μ' ἀγαπᾷς σὲ παρακαλῶ πάσχισε νὰ λάβῃ τὸ γληγορώτερο ἕνα τέλος τούτη ἡ δυστυχία· ἡ ἄργητα δὲν εἶναι ποτὲ καλή. Πάσχισε νὰ καταπείσῃς τὸν πατέρα εἰς αὐτὸν τὸν γάμον, κάμε τὸν Φιλιππάκη νὰ μὴν παύῃ ἀπὸ τὸ νὰ μὲ ζητάῃ. Ἂν ἔβανε προξενητὴ κανένα ἀπὸ τοὺς πρώτους ἄρχοντες. Βλέπεις πόσον τὸν πατέρα τὸν 'μποροῦν τὰ μεγαλεῖα—ἴσως ἤθελε κλίνει νὰ τοῦ εἰπῇ τὸ ναί. Ἂν τοῦ ἐμίλειε ὁ Πρεβεδοῦρος—τί ξέρεις μὴν δὲ τὄκανε νὰ τοῦ 'πῇ τὸ ὄχι!

ΑΡΑΓ. Τοῦτο δὲν μοῦ ἦλθε ποτὲ στὸν νοῦ. Ὅμως καὶ ἀκόμη μοῦ

φαίνεται δύσκολο νὰ δυνηθῇ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Πρεβεδοῦρος νὰ τὸν καταπείσῃ. Δὲν τὸν γνωρίζεις τὸν πατέρα μας; Ἂν ἡ ἴδιαις ἡ περίστασες δὲν τὸν στενοχωρήσουν, ἂν δὲν βρεθῇ στενεμένος εἰς τρόπον ποῦ νᾆναι ἀδύνατο νὰ κάμῃ ἀλλειῶς, κανένας λόγος δὲν ἔχει δύναμι ἐμπρὸς εἰς τὴν ἰσχυρογνωμία του,—κανεὶς δὲν δύναται νὰ τοῦ τρέψῃ τὴν βουλήν του, καὶ αὐτὸ εἶναι ποῦ εἰς τὸ ἄκρον μὲ ταράζει. Ἀλλὰ κάτι θὰ πράξω δὲν πρέπει νὰ περνᾷ ἄλλο ὁ καιρός.

ΓΑΡ. Δὲν ἔπερνες συμβουλὴ καὶ ἀπὸ κανέναν ἀπὸ τοὺς δικούς μας;...

ΔΡΑΓ. Ἠές μου ποῖον; Δὲν ἔχουν ὅλοι τοὺς ἰδίους στοχασμοὺς τοῦ πατέρα μας; ἂν δὲν ἔχουν τὴν ἴδιαν δριμύτητα καὶ ἰσχυρογνωμίαν; Ἀπὸ ποῖον ἠμπορεῖς, ἀδελφή, νὰ ἐλπίσῃς ὀλίγη διάκρισι καὶ συμβουλὴ φρόνιμην καὶ λογικήν;

ΓΑΡ. Ἀλήθεια λές, ἀδελφέ μου· ἐσὺ ἔλαβες ὑπομονὴ καὶ μὲ ἄκουσες, ἐπληροφορήθηκες πῶς δὲν ἔφταιγα· μὲ ἐλυπήθηκες καὶ μὲ ἐπαρηγόρησες. Ἐκεῖνοι στοχάζουνται καὶ πράζουν ὅλοι παντελῶς ἐνάντια ἀπὸ σέ, πῶς δύνεται λοιπὸν νὰ μοῦ δώσουν ἀκρόασιν νὰ μ' εὐσπλαγχνισθοῦν καὶ νὰ μὲ βοηθήσουν εἰς τὴν περίστασιν εἰς τὴν ὁποία τὸ μόνο μου φταίσιμο εἶναι ποῦ δὲν ἔκαμα τὸ λόγο σου. Ἔχεις ὅλα τὰ δίκηα καὶ βλέπω τώρα ἡ ἀνυπακοή μου εἰς τί μὲ ἔφερε.

ΔΡΑΓ. Ὄχι, Γαρουφαλιά μου, δὲν εἶναι μεγάλο τὸ πταῖσμά σου ἂν δὲν μὲ ἄκουσες ποῦ σοῦ εἶπα νὰ μὴν γένῃς μάσκαρα. Μία νέα κλεισμένη ὡσὰν ἕνα πουλὶ εἰς τὸ κλουβί, δὲν εἶναι φυσικὸ νὰ ἐπιθυμήσῃ νὰ ἰδῇ καὶ αὐτὴ μίαν φορὰ τὸν ἀέρα τοῦ κόσμου; Κ' ἐγὼ ποῦ σ' ἐμπόδισα νᾆβγῃς διατὶ τὸ ἔκαμα; διατὶ ἐφοβόμουν, μάλιστα εἰς ταῖς ἡμέραις ποῦ τὸ φαγητὸ καὶ τὸ πιοτὸ κάνει νὰ βράζουν τὰ μυαλὰ τῶν ἀνθρώπων, μὴ συνέβη καμμία ταραχὴ ἢ καὶ φονικὸ κ' εὑρεθῇς εἰς τὸ δρόμο καὶ τρομάξῃς, γνωρίζωντας μάλιστα πῶς ἡ μάνα δὲν ἠμποροῦσε νὰ σὲ συντροφεύσῃ. Ἀλλ' οὔτε ἐγὼ ἐφανταζόμουν ποτὲ πῶς θὰ σὲ πλακώσῃ παρόμοια συφορά, ἢ νὰ εἰπῶ καλήτερα θὰ μᾶς πλακώσῃ ὅλους.

ΓΑΡ. Ποῦ ἐπάντεχα ἡ δύστυχη τέτοιο κακό! Μὰ σοῦ φαίνεται πῶς διὰ ἐμὲ ἐχάλασε ὁ κόσμος. Ποτέ μου δὲν εἶδα νὰ πιάσῃ

τόσο νερὸ—τόσο χαλάζι—τόσαις ἀςραπαῖς καὶ βρονταῖς καὶ νὰ βαστάξῃ ἀκατάπαυστα διὰ ὅλο τὸ ἀπόγιωμα.

ΑΡΑΓ. Ὅταν εἶδα νὰ πιάνῃ τὸ νερὸ καὶ δὲν σ' εὕρηκα εἰς τὸ σπίτι, ἔφερα ἕνα γύρο ὅλην τὴν χώρα, μήπως, καθὼς ἐγνώριζα τὴν φορεσία σας, σ' ἀπαντήσω· ἀφοῦ μάλιστα μοῦ εἶπε ἡ μάνα ἀπὸ ποίαις ἦσουν συντροφιασμένη.

ΓΑΡ. Τήραξε τί ἔγνοια ἔλαβαν διὰ μέ;.. ποῦ καὶ ταῖς τέσσερες ταῖς ἔχασα εὐθὺς ποῦ ἔπιασε ἡ βροχή· διατὶ ἐγὼ χώρις νὰ τὸ νοήσω ἀρηοπάτησα καὶ ἐξεμάκρυνα. Ἐκείναις θὰ ἐμπῆκαν εἰς κανένα σπίτι ἴσως νομίζωντας πῶς νὰ ταῖς εἶδα ἢ πῶς νὰ ταῖς ἄκουσα ἂν μοῦ ἐμίλησαν· ἀλλ' ἐγὼ ὅταν μοῦ ἦλθε εἰς τὸν νοῦ μὴ χωρίσουμε, ἐγύρισα τὸ ἀνάβλεμμά μου καὶ εὑρέθηκα μοναχή. Ἐμπρός μου λίγο ξέμακρα ἦτον ἕνα καλύβι κ' ἐκεῖ φοβισμένη νὰ εὑρίσκουμαι μοναχὴ καὶ εἰς ἐξωμερία καὶ μὲ τέτοιο καιρό, διατὶ ἄρχισε νὰ χοντραίνῃ ἡ βροχή, ἐμπῆκα καὶ δὲν ηὗρα ψυχή—ἦτον ἕνα ἀχερόσπιτο. Τί νὰ κάμω;.. ἀποφάσισα νὰ σταθῶ ἕως ποῦ νὰ παύσῃ κ' ἐπαρακαλοῦσα νὰ ἔλθῃ καμμία συντροφία, διατὶ μοναχὴ μ' ἔπιασε ὁ φόβος. Δὲν ἤξερα ἡ δύςυχη πόση βλάβη εἶχε ἡ συντροφία νὰ μοῦ προξενήσῃ. Εἰς ὀλίγο ἔφθασε ἕνας γιαπουντσομένος καὶ τὰ κινήματά του καὶ τὰ λόγια του ἔδειχναν ὅτι θὰ ἐσηκώθηκε ἀπὸ φαγοπότι. Τέτοια συντροφία μὲ ετάραξε—ἐκύτταξα νὰ φύγω ἀλλ' ἦτον ἀδύνατο ἐπειδὴ τὸ νερὸ ἔτρεχε ὡσὰν ποτάμι σιμὰ εἰς τὴν πόρτα τοῦ καλυβιοῦ, καὶ ἡ βροχὴ καὶ τὸ χαλάζι περισσότερον ἐχόντρεναν. Μία μάσκαρα μοναχὴ μέσα εἰς ἕνα καλύβι ἔκαμε ἐκεῖνον νὰ στοχασθῇ πῶς δὲν θὰ ἦτον γυναῖκα μὲ ὑπόληψιν, ἂν καὶ εἶχε δύναμι τὸ συγχισμένο μυαλό του νὰ κάμῃ κανένα ςοχασμόν. Μὰ τί σὲ σκοτίζω, ἀδελφέ μου, μὲ θλιβεραῖς διήγησαις ποῦ ἔλαβες τὴν ὑπομονὴν νὰ ματαχούσῃς; Σοῦ τὰ ματαλέω διὰ νὰ ξεθυμάνῃ ἡ φλόγα, ποῦ μοῦ καίει τὴν καρδιά.

ΑΡΑΓ. Ἔκαμες κακὰ εἰς ἐκείνην τὴν περίστασιν νὰ μὴν φανερώσῃς εὐθὺς ποία ἦσουν. Ἴσως ἐκεῖνος, ὅσον καὶ ἂν ἦτον συγχισμένος ὁ νοῦς του, δὲν ἤθελε αὐθαδιάσει.... Ἀλλὰ οἱ καλήτεροι στοχασμοὶ δὲν παῤῥησιάζωνται πάντα εἰς τὴν χρεία,

Μᾶς ἔρχεται ἔπειτα εἰς τὸν νοῦν πῶς ἔπρεπε νὰ μελήσωμεν ἢ νὰ πράξωμεν εἰς τὴν τάδε περίςασιν, ἀλλ' ὅταν πλέον δὲν μᾶς ἀξίζει.

ΓΑΡ. Τὸ ϐλέπω πῶς ἂν ἤθε' εἰς τὴν ἀρχὴ τοῦ φανερώσω ποία εἶμαι δὲν εὐρισκόμουν τώρα εἰς τοῦτα τὰ βάσανα. Τότες ἐστοχάσθηκα τὸ ἐναντίο. Νὰ δώσω γνώρα ἑνὸς ἀγνώριστου, νὰ τοῦ φανερώσω τὴν γεννειά μου ἐφοϐόμουν μὴν γένῃ τὸ ὄνομά μου ϐούκινο εἰς τὸν κόσμο καὶ μὴν φθάσῃ κ' εἰς τὰ αὐτιὰ τοῦ πατέρα μας ποῦ εἶχε δίκηο νὰ ὀργισθῇ καὶ μ' ἐμὲ καὶ μὲ τὴν μάνα μου, ποῦ δίχως τὸ θέλημά του καὶ ὅταν ἦτον εἰς τὸ μετόχι αὐθάδιασα νὰ γένω μάσκαρα. Μὰ δὲν ἐκακολόγιασα τόσο κηόλα τοὺς ἀνθρώπους. Ἐνόμιζα πῶς μία νέα ὅταν ἔστεκε εἰς τὰ δικά της ἔφθανε αὐτὸ ὁποία καὶ ἂν ἦτον ἡ κατάστασί της νὰ φυλάξῃ τὴν τιμή της ἐμπρὸς εἰς ἕναν ἄνδρα. Αὐτὸ ἐνόμιζα ἡ δύςυχη καὶ ἐγελάςηκα.

ΔΡΑΓ. Αὐτὸ φθάνει ὅπου δὲν εἶναι διεφθαρμένα τὰ ἤθη. Ἐκεῖνος ποῦ ἔπραξε μὲ παρόμοιον ἀχρεῖον, σκληρὸν καὶ ἀπάνθρωπον τρόπον μὲ σὲ, εἶναι γεννημένος διὰ νὰ ἦναι ἕνας τίμιος ἄνθρωπος, καὶ τὰ ἐλαττώματα ποῦ ἔχει διὰ λίγον καιρὸν ποῦ μὲ σμίγει βλέπω πῶς ἄλλα ἀπαράτησε καὶ ἄλλα ἐλπίζω πῶς ὀλίγον κατ' ὀλίγον θέλει παραιτήσει. Ἂν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἐφέρθη εἰς παρόμοιον τρόπον μὲ μία κόρη ποῦ ἡ ϐροχὴ ἔκαμε νὰ καταφύγῃ εἰς ἕνα καλύϐι, ποῦ δὲν εἶχε καμμία ὑπεράσπισι, ποῦ τὸν παρακαλοῦσε νὰ τὴν εὐσπλαγχνισθῇ νὰ μὴν τὴν δυστυχεύσῃ διὰ ὅλην της τὴν ζωὴ, ςοχάσου τί θὰ ἦναι ἐκεῖνοι ποῦ ἔχουν ἐκ φύσεως κακαῖς διάθεσες, κακὴ καρδία.

ΓΑΡ. *(σφουγγίζωντας τὰ μάτια της.)* Ὢ! πῶς τὰ λόγια σου, ἀδελφέ μου, μοῦ ξαναφέρνουν πάλι εἰς τὸν νοῦ μου ἐκείναις ταῖς τρομεραὶς στιγμαῖς διὰ ἐμέ. Πῶς ἔχασα παντελῶς τὸν κόσμο ἀπὸ τὸν τρόμο καὶ ἀπὸ τὴν ἐντροπή! καὶ δὲν μοῦ ἔμενε οὔτε δύναμι νὰ φωνάξω διὰ βοήθεια! Μὰ ποία φωνὴ ἠμπόρηε νὰ νικήσῃ τὴν ἀντάρα τοῦ χαλαζιοῦ καὶ ταῖς ϐρονταῖς ποῦ ἀκατάπαυστα ἐπηενορχόντανε εἰς τὸν ἀέρα;

ΔΡΑΓ. Ἐνθυμοῦμαι κ' ἐγὼ μὲ φρίκι τὴν κατάστασί σου ὅταν ἐγύρισες εἰς τὸ σπίτι, καὶ τὰ δάκρυά σου, καὶ ταῖς διήγησαις

τοῦ λόγο λόγο σοῦ ἔβγανα ἀπὸ τὰ χείλη, καὶ τὸν θυμόν μου. Τὰ ἐνθυμοῦμαι καὶ ἀνατριχιάζω Ἂς μὴν ἐπαινεθῇ κανεὶς πῶς δὲν εὑρέθη ποτὲ εἰς περίστασες ποῦ μόνον νὰ ταῖς βάλῃ εἰς τὸν νοῦν του νὰ μὴν τοῦ φέρνουν εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν καὶ ἐντροπὴν καὶ τρόμον. Μία καλὰ ἀναθρεμμένη ψυχὴ ἠμπορεῖ νὰ σταθῇ ἀσάλευτη εἰς χίλιαις προσβολαῖς τῆς τύχης ἢ τῆς κακίας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καμμία φορὰ μία δυνατὴ προσβολὴ τὴν ζαλίζει καὶ εἶναι ἀρκετὴ μόνη νὰ τὴν βγάλῃ ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἀταραξία ποῦ μὲ πολὺ κόπο καὶ σπουδὴ ἐπροσπάθησε νὰ ἀποκτήσῃ.

ΓΑΡ. Ὢ Θεέ μου! πόσον τρόμο μοῦ ἔκανε τότες τὸ θυμομένο πρόσωπό σου! Πῶς δὲν ἐγνώριζα παντελῶς τὸν καλὸν καὶ γλυκόν μου ἀδελφὸν, οὔτε εἰς τὰ λόγια σου, οὔτε εἰς τὰ κινήματά σου, οὔτε εἰς τὴν ὄψι σου! τόσο ἡ ὀργὴ ὅλα σοῦ τὰ ἄλλαξε! Μ᾽ ὅλον ποῦ μοῦ ἔμπνεες τέτοιο φόβο, ποῦ ἔτρεμα ὅλη ᾽σὰν τὸ βοῦρλο, ἔλαβα τὴν δύναμι νὰ κρεμαστῶ ἀπὸ ᾽πάνω σου καὶ νὰ σοῦ ἐμποδίσω τὴν ἐκδίκησι ποῦ ἤθελες νὰ κάμῃς. Μὰ ὁ Θεὸς θέλει σ᾽ ἐβάσταξε.

ΑΡΑΓ. Ἦτον πολὺ θολομένος ὁ νοῦς μου ἀπὸ τὸν θυμὸ εἰς τὴν πρώτην στιγμήν. Ἀλλ᾽ ἀφοῦ ἔλαβα καιρὸν νὰ συλλογισθῶ, εἶδα τὶ τρέλα ἐπήγαινα νὰ κάμω, καὶ πῶς ἕναν ἄνθρωπον ποῦ δύναται νὰ γένῃ καλὸς ἄνδρας τῆς ἀδελφῆς μου καὶ καλὸς δικὸς τοῦ σπιτιοῦ μας ἤθελα ἢ νὰ γένω ἐγὼ φονειᾶς του, ἢ ἐκεῖνος ἐμέ· καὶ τί ὄφελος ἐλάβαινε ἡ τιμὴ τοῦ σπιτιοῦ μας;

ΓΑΡ. Κ᾽ ἐγὼ νὰ γένω ἀφορμὴ σκοτομῶν! Καὶ ποῖοι οἱ φονιάδες καὶ οἱ σκοτομένοι! ὁ νοῦς μου ζαλίζεται μόνον νὰ τὸ φαντάζεται.

ΑΡΑΓ. Καὶ τοῦτο μὲ κάνει νὰ δειλιάζω ὅταν στοχάζομαι τὶ ἠμπορεῖ νὰ συνέβῃ ἂν ὁ πατέρας τὸ μάθῃ. Μαθημένος νὰ βάνῃ τὴν ἐκδίκησι διὰ πρῶτο θεμέλειο τῆς τιμῆς, ποῦ ἔχει τέλεια ᾽σφαλμέναις ἰδέαις διὰ τὰ χρέη καὶ τὰ δίκαια τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἠμπορεῖ οὔτε ν᾽ ἀφίσῃ τὸν θυμόν του νὰ δώσῃ τόπον τοῦ λογικοῦ, οὔτε τὸ λογικόν του ἠξεύρει νὰ μετρήσῃ τὰ πράγματα μὲ τὸν πῆχυ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀληθείας. Ἂν τοῦτο δὲν ἦτον ἤθελα τοῦ φανερώσει καταλεπτῶς τὴν ὑπόθεσιν, κ᾽ ἤθελε ἰδῇ πῶς ἦτον χρεία νὰ γένῃ τὸ γλη-

γορώτερο ὁ γάμος ποῦ αὐτὸς ἀποῤῥίπτει διὰ παράξεναις καὶ ἀκατανόηταις αἰτίαις.

ΓΑΡ. Δὲν εἶναι, μοῦ φαίνεται, μοναχαῖς αἰτίαις ἐκεῖναις ποῦ σοῦ λέει. Ἠμπορεῖ νὰ ἦναι καὶ μία ἀπὸ ταῖς αἰτίαις τὸ προικιό.

ΑΡΑΓ. Δύναται. Ἄγκαλὰ καὶ δὲν ἠμπορεῖς νὰ τὸν εἰπῇς φιλάργυρον, καὶ μάλιστα εἰς κάποιαις περίςασες τὸν βλέπεις εὔκολον νὰ δίδῃ—τὸν βλέπεις πολὺ δύσκολον εἰς ἐκείναις ποῦ χρειάζεται καὶ εἶναι δίκαιον νὰ δώσῃ.

ΓΑΡ. Ἂν δὲν ἤμουν εἰς τὴν κατάςασι ποῦ βρίσκουμαι ἤθελε ςαθῶ, ἀφοῦ ἔτσῃ ἐδιώριζαν οἱ γονέοι μου, πάντα εἰς τὸ σπίτι ἀνύπανδρη, ἤθελε καθίσω πάντα μὲ σὲ, ἀδελφέ μου. Μὰ ἡ τιμή μου καὶ ἡ τιμὴ τοῦ σπιτιοῦ μας ζητᾷ νὰ ἔβγω ἀπ' ἐδῶ, καὶ ἀλλοῦ δὲν ἔχω καταφύγιο παρὰ εἰς τὸ σπίτι τοῦ Γιαργυρόπουλου. Ὅμως ἂν σὺ στοχάζεσαι ἀλλειῶς κάμε εἰς ἐμὲ ὅ,τι θέλεις, εἰς σὲ ἀπαρατῶ ὅλον τὸν ἑαυτόν μου. Ἂν δὲν γένῃ ἐκεῖνο ποῦ ἔμαθε νὰ μὴν ἀποστρέφεται ἡ καρδία μου, θέλω πασχίσει νὰ τὸ ὑποφέρω μὲ μεγαλοψυχία, φθάνει νὰ 'ξέρω πῶς ἔγινε ἡ ἀπόφασι ἀπὸ σὲ ποῦ ἀφίνω αὐτεξούσιον τῆς τύχης μου. *(κλαίωντας.)*

ΑΡΑΓ. Ἐμὲ λὲς αὐτὰ, Γαρουφαλιά μου; Δὲν γνωρίζεις πῶς ὁ πρῶτός μου ςοχασμὸς εἶναι νὰ σὲ ἰδῶ ἥσυχη καὶ εὐτυχισμένη; καὶ ἠμπορῶ νὰ σὲ κατακρίνω ἂν ἔχῃς καὶ κάποια κλίσι διὰ τὸν ἄνδρα σου, ἀφοῦ γνωρίζεις ὅτι αὐτὸς καὶ ὄχι ἄλλος πρέπει νὰ ἦναι ὁ ἄνδρας σου;

ΓΑΡ. Βέβαια δὲν 'ντρέπουμαι νὰ τ' ὁμολογήσω. Ἡ ἀληθινὴ μετανόησή του ὅταν ἐγνώρισε τὴν γέννησί μου καὶ τὸν χαρακτῆρά μου, οἱ τρόποι μὲ τοὺς ὁποίους συνοδεύωντάς με εἰς τὸ σπίτι μοῦ ἐζητοῦσε συγχώρησῃ, καὶ μοῦ ἔταζε πῶς θέλει κάμει παντοίου τρόπου νὰ μὲ λάβῃ διὰ γυναῖκα, ἡ μεγαλόψυχη ἀπόφασις ποῦ ἔκαμε καὶ ἀποῤῥίπτει τὰ ἐλαττώματά του, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι εὔκολον νὰ γένῃ ἀπ' ὅλους, διὰ νὰ σβύσῃ, ἀλάζωντας ζωὴ, καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιόν του τὸν νοῦ ἂν ἦναι δυνατὸ τὴν ἐνθύμησι τοῦ σφάλματός του, καὶ νὰ γένῃ ἄξιος τῆς ἀγάπης μας......καὶ ὁ ςοχασμὸς ὁ συχνὸς ἴσως ὅτι αὐτὸς μέλλει νὰ ἦναι ὁ ἄνδρας μου—αὐτὰ ὅλα—διατὶ εἰς

σὲ δὲν κρύβω τίποτες, ἀδελφὲ, καὶ σοῦ ἀνοίγω πάντα την καρδιά μου—αὐτὰ μὲ κάνουν νὰ ποθῶ νὰ περάσω τὴν ζωήν μου μ' ἐκεῖνον—πόσο μᾶλλον ὅταν κι' ἂν δὲν εἶχα καὶ καμμίαν κλίσιν διὰ αὐτὸν ἐχρειάζετο νὰ θυσιασθῶ διὰ νὰ μὴν δώσω αἰτία εἰς μεγαλήτερα κακὰ, καὶ νὰ σκεπάσω καὶ τὴν τιμή μου.

ΑΡΑΓ. Καὶ τοῦτο πρέπει νὰ γένῃ γλήγορα ἐξαποφάσεως. Αὔριο χρειάζεται νὰ βαστάξω ὅλους τοὺς θυμοὺς τοῦ πατέρα, καὶ νὰ εὕρω μίαν ὥρα νὰ τοῦ μιλήσω μὲ ὅλην τὴν δύναμιν· δὲν εἶναι καιρὸς πλέον νὰ ἀργοπορῶ. Τὸ σέβας ποῦ πρέπει νὰ ἔχῃ καθένας διὰ τοὺς γονεῖς του δὲν μὲ ἄφισε ποτὲ νὰ μεταχειρισθῶ ὁμιλῶντάς του ἄλλους τρόπους ἔξω ἀπ' ἐκείνους τῆς καταπείσεως. Βλέπω πῶς εἶμαι στενοχωρημένος νὰ ἀλλάξω τρόπον καὶ ἂς ἀνάψω περισσότερο τὸν θυμόν του ἐναντίον μου. Θέλει μ' ἀκούσει νὰ τοῦ 'μιλήσω ὄχι βέβαια μὲ αὐθάδεια, ἀλλ' ἀσυνήθιστα ἀπ' ὅ,τι μὲ ἄκουσε ἕως τώρα καὶ εἰς αὐτὸ μὲ βιάζει ἡ περίστασις.

ΓΑΡ. Κύτταξε μὴ θέλωντας νὰ ὠφελήσῃς ἐμὲ, φέρεις βλάβη τοῦ ἑαυτοῦ σου. Ὢ δυςυχία μου! Ἀπ' ὅ,τι μέρος καὶ ἂν γραφῶ βλέπω ἕνα βυθὸ ἀνοιχτὸν διὰ νὰ μὲ καταπιῇ. Μία μόνη στράτα σωτηρίας μένει, καὶ αὐτὴ ἀδιάβατη. Ἡ μοναχὴ καὶ ἀληθινὴ σωτηρία μου ἤθελε εἶναι νὰ μοῦ ἐσήκωνε ὁ Θεὸς τὴν ζωή μου, κ' ἔτσῃ ἐλευθέρωνα κ' ἐμὲ καὶ τὴν φαμελιά μου ἀπὸ τὸ βάρος τῆς δυστυχίας μου καὶ τῆς ἐντροπῆς μου. *(κλαίει.)*

ΑΡΑΓ. Μὴν ἀπελπίζεσαι, Γαρουφαλιά μου. Ἐγὼ σὲ εἶχα διὰ μεγαλόψυχη καὶ γνωστική. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ὑποφέρῃ ὅ,τι τοῦ λάχῃ μὲ μεγαλοψυχία. Αὐτὴ μάλιστα ἀποδείχνει πῶς ἡ δυστυχία δὲν 'προξενήθη ἀπὸ πταῖσμά του—καὶ ἐντροπὴ δὲν φέρει παρὰ τὸ πταίσιμον, τὸ ἐλάττωμα, καὶ ὄχι ἡ δυςυχία.

ΓΑΡ. Ἀλλὰ ἡ ἀδικοκρισία τοῦ κόσμου θέλει νὰ πηγάζῃ πάντα ἡ δυστυχία τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ φταίσιμον δικό τους, καὶ δὲν παύει νὰ μεγαλώνῃ τὰ βάσανα τῶν ἀθλίων μὲ τὴν κατάκρισι καὶ μὲ τὸν ὀνειδισμόν.

ΑΡΑΓ. Καὶ πολὺ αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. Ὠφελεῖ ὅμως νὰ μὴν εἰποῦμε πῶς προέρχεται ἀπὸ κακία. 'Αλλ' ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος θέλ

πάντα νὰ εὑρίσκῃ τὴν αἰτία κάθε ἀποτελέσματος, ὅταν δὲν εὑρίσκῃ ἰδεάζεται μίαν ποῦ νὰ τοῦ φαίνεται ὅτι ταιριάζει. Βέβαια πολλαῖς φοραῖς ὁ κόσμος δὲν ἔσφαλε ἂν εἰς ἕνα δυστυχῆ ἀπόδωσε εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον τὴν αἰτίαν τῆς δυστυχίας του. Τοῦτο κάνει νὰ κρίνεται γενικῶς ὅμοια διὰ ὅλους. Ἀλλ' ὅταν ὁ δυστυχὴς ἔχει τὴν συνείδησιν τῆς ἀθωότητός του, ἂς μὴν λαμβάνῃ τόση ἀγανάκτησι διὰ ταῖς κατάκρισες τῶν ἀνθρώπων, διατὶ ἡ ἀλήθεια εἰς τὸ ὕστερο θὰ λάβῃ τὸ τόπο της. Ἡ συνείδησίς του, λέγω, νὰ ἦναι καθαρά, καὶ νὰ ἦναι ἀθῶος ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεόν, ἔπειτα καλὸ εἶναι νὰ πασχίσῃ νὰ βουλώσῃ καὶ τὰ στόματα τοῦ κόσμου.

ΓΑΡ. Τὰ λόγια σου πάντα μοῦ δίνουν παρηγορία, καὶ μὲ παρηγοροῦν ἀκόμη ὅταν τὰ θυμοῦμαι καὶ μὲ κάνουν νὰ τὰ μελετῶ πολλαῖς φοραῖς διὰ ὥραις τὴν νύχτα ἀφοῦ μοῦ ἐσηκώθη ὁ ὕπνος ποῦ γλυκὸς δὲν μὲ ἀπαρατοῦσε ποτὲ πρὶν γένω ἡ πλέον δυστυχισμένη τοῦ κόσμου. Διατὶ ἂν εἵμαςε εἰς τοὺς παλαιοὺς χρόνους ἤθελα 'πῶ πῶς ὁ Δίας μόλις ἔβαλε τὸ χέρι του εἰς τὸ πιθάρι ποῦ περιέχει τὰ καλά, καὶ ἀντὶς ἐγέμισε τὴν φοῦκτά του κακὰ καὶ τὰ ἔρριξε ἐπάνω μας.

ΑΡΑΓ. Θυμᾶσαι τοὺς δύο πίθους τοῦ Ὁμήρου ποῦ μία φορὰ σοῦ ἐδιάβασα. Βέβαια ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι γεμάτη καλὰ καὶ κακά, καὶ εὐτυχὴς νομίζεται ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι συγκερασμένη εἰς κάποιον τρόπον καὶ τὰ κακὰ δὲν ὑπερβαίνουν πολὺ τὸ μέτρον. Οἱ παλαιοὶ εἶχαν τόσο ἐντυπομένον αὐτὸ εἰς τὸν νοῦν τους ποῦ βλέποντες ἕναν ἄνθρωπον πολὺ εὐτυχῆ χωρὶς κανένα μικρὸ δυσύχημα νὰ τοῦ διακόβῃ τὴν εὐτυχίαν, ἐσυμπαίρεναν πῶς γλήγορα εἶχε νὰ τὸν πλακώσῃ μεγάλη συφορά. Ἀλλὰ ἐνόμιζαν ὅτι ὁ Θεὸς ἐσώριαζε ταῖς ἀτυχίαις εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν ἀνθρώπων μὲ ἀδικία καὶ ἀστόχαστα, ἐνῷ ἐμεῖς διδαγμένοι ἀπὸ ἀληθεινὴν πίστιν, γνωρίζουμεν ὅτι τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ τούτου τοῦ κόσμου εἶναι τὸ οὐδὲν ὡς πρὸς τὰ αἰώνια, καὶ ἠξεύρουμε ὅτι καὶ ἡ ἀγαλλίασες καὶ ἡ θλίψες ἐδῶ κάτω δὲν εἶναι χωρὶς σκοπὸν γνωστὸν μόνον εἰς τὸν Θεὸν ποῦ κυβερνᾷ τὰ πάντα μὲ αἰώνια σοφία. Δὲν θυμᾶσαι πόσον καλὰ μᾶς ὡμίλησε διὰ αὐτὸ

τὸ ἀντικείμενον τώρα λίγο καιρὸ ὁ ἀγαθὸς καὶ σοφὸς Πνευματικός μας, ὁ Πρωτοπαπᾶς; Κάνει ὅ,τι δύναται διὰ ψυχικὸν ὄφελος τοῦ τόπου μας, ἀλλὰ κατὰ δυστυχία δὲν ἔχει πολλοὺς συνεργούς. Ἡ ἔλλειψι νουθεσίας, λέγει ὁ γνωστικότατος φίλος μου, ὁ ξένος, μὲ τὸν ὁποῖον πολλαῖς φοραῖς ὁμιλοῦμε διὰ τὰ κακὰ ποῦ συμβαίνουν εἰς τὸ τόπο μας, εἶναι μία ἀπὸ ταῖς αἰτίαις, ἀλλὰ ἡ πρώτη ἡ κακὴ κυβέρνησις. Σεῖς, οἱ Ζακύνθιοι, μοῦ ἔλεγε μὲ τὸν τρόπον ποῦ μιλεῖ τὸν γλῶσσάν μας, εἶσθε καλῆς φύσεως ἄνθρωποι. Ἡ κάκιστη Κυβέρνησις ποῦ ἔχετε εἰς ἄλλους ἀνθρώπους ἤθελε φέρει χειρότερα ἀποτελέσματα. Οἱ Κυβερνῶντές σας Ἐνετοὶ, μοῦ ἔλεγε, δὲν κάνουν ἄλλο εἰμὴ νὰ σᾶς διαφθείρουν, καὶ εἶναι θαῦμα πῶς μετὰ μίαν πολυχρόνιον διαφθορὰ τῆς κυβερνήσεώς σας, εὑρίσκεις εἰς τοῦτον τὸν τόπον ἀνθρώπους ὄχι ὀλίγους μὲ χαρακτῆρα καὶ μὲ ἀρετή. Δὲν βλέπεις μὲ πόσον ζῆλον ἀκόμη ἀφιλοκέρδειαν καὶ ἀκεραιότητα ἐκτελοῦσι τὰ χρέη των οἱ παραστάταις τῆς κοινότητός σας, τοὺς ὁποίους κράζετε Συντήχους, οἱ προβλεπταὶ τοῦ Ὑγειονομείου, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἐπαγγέλονται εἰς τὴν ὀλίγην κυβερνητικὴν διαχείρισιν τὴν ὁποίαν σᾶς ἄφισαν οἱ Κύριοί σας; Βέβαια, μοῦ ἐξανάλεγε, εἶσθε καλῆς φύσεως ἄνθρωποι, καὶ ὅλα τὰ κακὰ τὰ ὁποῖα συμβαίνουν δὲν εἶναι πταίσιμον ἐδικόν σας.—Ἀλλὰ διὰ τὴν γνώμην ποῦ σοῦ ἀνάφερα τῶν παλαιῶν νὰ σοῦ διηγηθῶ τὴν ἱστορία τοῦ Πολυκράτη τυράννου τῆς Σάμου ποῦ τὴν ἐδιάβασα ἐχθὲς εἰς τὸν Ἡρώδοτο.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Λανάρω καὶ αὐτοί.

ΛΑΝ. *(ἔρχεται τρέχωντας.)* Κοπιᾶστε, γιατὶ ἡ Κυράτσα ἔκατσε 'στὴν ταῦλα.

ΓΑΡ. Τώρα. *(τῆς Λανάρως.)* Σὲ παρακαλῶ, ν' ἀκούσω πρῶτα αὐτὴν τὴν ἱστορία. *(τοῦ ἀδελφοῦ της.)*

ΔΡΑΓ. Δὲν κάνει ἡ μάνα νὰ καρτερῇ. Σοῦ τὴν διηγοῦμαι εἰς τὰ

δεῖπνο. Πᾶμε. *(φεύγει.)*

ΓΑΡ. Ἔχεις δίκηο.—Πάρε τὸ χαντηλιέρι. *(τῆς Λανάρως.)* Πές μου ἐπότισες τὸν βασιλικό;

ΛΑΝ. Τὸν ἐπότισα, τοῦ ἔρριξα ἕνα κανάτι καὶ ὅλο τὸ ρούφιξε.

ΓΑΡ. Νάθε τὸν ἐμπάσῃς μέσα.

ΛΑΝ. Δὲν τὸν ἀφίνουμε πάντα ἀπόξω;

ΓΑΡ. Κάμε μου τὴν χάρι μπάσετον. Ἄκουσες; *(φεύγει.)*

ΛΑΝ. Νὰ γένῃ ὁ ὁρισμός σου.—Ἐγὼ πάω τώρα ν' ἀνοίξω παραθύρι; Ἔχασα τὸ μυαλό μου! Αὔριο τῆς λέγω πῶς τὸν ἔμπασα. *(πέρνει τὸ χαντηλιέρι καὶ φεύγει.)*

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ.

ΝΥΧΤΑ.

—( )—

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Μένει διὰ ὀλίγα λεπτὰ ἡ σκηνὴ ἄδεια, ἔπειτα ἔρχονται δύο Τραγουδιστάδες, ὁ πρῶτος μὲ φανάρι, καὶ ὁ ἄλλος μὲ ταμπουρά. Ὁ πρῶτος τραγουδάει, καὶ ὁ δεύτερος συντροφεύει τὸ τραγοῦδι μὲ τὸν ταμπουρά. Ἀκούονται πρῶτα μακρόθεν, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον καθὼς πλησιάζουν ἀκούεται ἡ φωνὴ καὶ ὁ ἦχος τοῦ ταμπουρὰ περισσότερο ἕως ποῦ βγαίνουν εἰς τὴν σκηνή.

1ος. Τρ. *(τραγουδῶντας.)* Βασιλικὸς πλατύφυλλος μὲ τὰ σαράντα φύλλα
Σαράντα σ' ἀγαπήσανε κ' ἐγὼ πάλι σ' ἐπῆρα.

2ος. Τρ. *(ἀκολουθῶντας νὰ παίζῃ τὸν ταμπουρά.)* Μωρέ, γιατὶ λὲς βασιλικό, κύτταξε τί ὤμορφη γάστρα εἰς ἐκεῖνο τὸ πεζοῦλι.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ.

3ος. *Τραγουδιστὴς μὲ φανάρι καὶ αὐτός.*

3ος. Τρ. Μωρέ, σᾶς ἐγύρευα. Μὴν στεκόμαστε ἐδῶ, δὲν εἶναι στρά-

ταις τούταις διὰ νὰ στεκόμαστε.

2ος. Τρ. Ἐχαμαρώναμε ἐκεῖνον τὸν ὥμορφον βασιλικό.

1ος. Τρ. Καὶ τοὖπαμε καὶ τὴν ρίμνα του.

3ος. Τρ. Βλέπω κ' εἴσαστε ζουρλοί! δὲν ἠξέρετε πῶς ἐτοῦτο εἶναι τὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Ρόνκαλα; Νὰ φεύγουμ' ἐδῶθὲ γλήγορα.

2ος. Τρ. Αἴ... Καπετὰν Τρομάρα, τί φοβᾶσαι; μήγαρης θὰ τοῦ φάμε τίποτες τοῦ καλοῦ ἀρχόντου, ἂν στεκόμαστε ἐδῶ.

1ος. Τρ. Ἄφισε νὰ τὴν 'πῶ καὶ τούτη κ' ὕστερα φεύγουμε. Βοήθα μου. *(τοῦ ταμπουριστῆ.) (τραγουδάει.)*

Ἀφίνω σου καληνυχτιὰ, χρυσῆς μερτιᾶς κλονάρι,
Χαρὰ σ' ἐκείνονε τὸ νειὸ, γυναῖκα ποῦ σὲ πάρει.
Ἀφίνω σου καληνυχτιὰ, πέσε, Κόρη, κοιμήσου,
Κ' εἰς τ' ὄνειρό σου νὰ μὲ ἰδῇς, σκλάβο καὶ δουλευτή σου
Ἀφίνω σου καληνυχτιὰ, πάω κ' ἐγὼ νὰ πέσω,
Κ' ἤθελα νἄχα ριζικὸ, Κόρη μου, νὰ σ' ἀρέσω.

2ος. Τρ. Δὲν σ' ἀκλουθάω καλά; Μωρὲ 'πὲς τὴ ρίμνα ποῦ ἐτραγούδαε ἔτση ἀγγελικὰ ἐκείνη ἡ μαυρομάτα μὲ τὴ μακρύα πλεξίδα ποῦ ἔβγανε τοὺς κληδόνους μὲ ταῖς γειτονοποῦλαις της τ' Ἅϊ-Γιαννιοῦ τ' ἀπόγιωμα ἀποκάτου ἀπὸ τὴν Ἁγία Μαρίνα στὸ πετροπόλεμο. Δὲ θυμᾶσαι;

1ος. Τρ. Δὲν τὴν ξέρω, κακόρκε.

2ος. Τρ. Ξέρεις κἂνε τὸ τραγοῦδι τοῦ παιδιοῦ ποῦ ἐσταυρώσανε;

3ος. Τρ. Περπατεῖτε τώρα, σᾶς λέω.

1ος. Τρ. Μωρὲ τὶ τρῷς τὸν κόσμο;—Δὲν ἠξέρω παρὰ ταῖς πρώταις στροφαῖς.

2ος. Τρ. Ἀρχίνα κι' ὅτι δὲν θυμᾶσαι σοῦ τὸ λέω ἐγὼ—πάει εἰς τὸν ἦχον Ἔφυγέ μου τὸ πουλάκι.

1ος. Τρ. Βοήθα μου. *(τοῦ δεύτερου ὁ ὁποῖος τοῦ συντροφεύει τὴν φωνὴν μὲ τὸν ταμπουρά.) (τραγουδῶντας.)*

Εἰς τὴν γέμιση σελήνης
Φάσκα κάνουν νομικὸν
Οἱ Ἑβραῖοι, καὶ πληροῦσι
Νόμον τὸν μωσαϊκόν.

Τὰ λιψά τους ἑτοιμᾶσαν
Νὰ τὰ φᾶσι μὲ τ' ἀρνὶ
Ὡς διατὶ ἐλευθερωθῆκαν
. . . .

(ἀναχωροῦν τραγουδῶντας, ὥστε ποῦ τούτη ἡ δεύτερη στροφὴ μόλις ἀκούεται ἀπὸ μακρά.)

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Μένει πάλι ἡ σκηνὴ διὰ ὀλίγα λεπτὰ ἄδεια, ἔπειτα ἔρχονται ὁ Κοσμᾶς Καραπάτης ἐμπρὸς, καὶ βαστῶντας κλεφτοφάναρο, καὶ 'ξοπίσω ὁ Θωμᾶς ὁ ὁποῖος ὤντας μεθυσμένος ἐμβαίνωντας σκουντρᾷ εἰς μίαν καντουνάδα σπιτιοῦ.

ΘΩΜ. Συμπάθιο, ἀφέντη, διατὶ δὲν σὲ εἶδα μὰ τὴν ἀλήθεια. *(στοχαζόμενος ὅτι ἡ καντουνάδα ἦτον ἄνθρωπος.)*

ΚΟΣ. Μωρὲ τίνος μιλεῖς, ἂν δὲν ἦναι κανείς.

ΘΩΜ. Θέλ' ἦτον ὁ 'πικατάρατος, σκατὰ στὰ γένια του, διατὶ ἐγὼ μὲ κάποιον ἐσκούντρησα.

ΚΟΣ. Ἐφιρίριεε ἡ κεφάλα σου, καϊμένε, μὲ τὴν καντουνάδα τοῦ σπιτιοῦ.

ΘΩΜ. Καὶ πῶς; Ἀδὰ μ' ἔχεις, κουμπάρε, διὰ μεθυσμένον;

ΚΟΣ. Σκιάξου καὶ δὲν εἶσαι. Ἠθέλησες πρῶτα νὰ δειπνήσουμε, καὶ σὺ εἶσαι τώρα στὴν μέση τ' ἀμπελιοῦ, καὶ δὲν θὰ κάμουμε μοῦ μυρίζει δουλιά. Μοῦ κακοφαίνεται ποῦ ἐκείνης τῆς διαολεμένης τῆς ἐμπῆκε ἡ νοστιμάδα, καὶ θέλει χωρὶς ἄλλο τὸν βασιλικό. Καὶ μήγαρης 'μπορῶ νὰ εὕρω καὶ νὰ τῆς πάω ἕναν ἄλλον. Ποῦ νὰ γελάσῃς ἐκεῖνο τὸ πονηρὸ ἀλοῦπι ποῦ τὸν εἶδε καὶ τὸν γνωρίζει! Ἀδὰ μπορεῖς ἐσὺ καθὼς ἐςοχαζόμουνα νὰ μὲ βαστάξῃς νὰ τὸν σώσω;

ΘΩΜ. Ἐγὼ διὰ τὴν Βασίλω; στὴν φωτία μπαίνω. Ἐδῶ εἶμαι νὰ κάμω ὅ,τι θέλεις. *(μιλῶντας δυνατά.)*

ΚΘΣ. Μωρ' μίλησε ἀγάλια μὴν ἔβγουν μὲ τὰ ματσούκια καὶ μᾶς πελεκίσουν.

ΘΩΜ. Ἂς ἔβγουν νὰ τοὺς ἰδῶ—ἔχουν νὰ κάμουν μ' ἐμέ. Θέλεις νὰ παίξω τὰ σμπάρα; *(μιλῶντας ἀγάλια καὶ τρεκλίζωντας τραγουδάει μὲ χαμηλὴ φωνή.)*

Χίλιους κουτσοκεφαλιάζω
Κι' ἄλλους χίλιους τεταρτιάζω,
Περισσότερο αἷμα χύνω
Ἀπὸ τὸ κρασὶ ποῦ πίνω
Κάθε μία διπλοκανάτα
Σφάζω τέσσερα φουσάτα
Φέρτε σπάθαις καὶ τρομπόνια
Καὶ σκαβέτσα καὶ κανόνια.
Μποῦ, μποῦ, μποῦ,
Μποῦ, μποῦ, μποῦ,
Μποῦ, μποῦ, μποῦ. (10)

ΚΟΣ. Μωρέ; τί διάολο έπαθες απόψε; εσύ τρεκλίζεις.

ΘΩΜ. Μωρ' δὲν ἠξέρω—καϊμένε τούταις ἡ πλάκαις εἶναι νοτισμέναις καὶ ξαγλιστροῦνε.

ΚΟΣ. Τί μοῦ 'λθε νὰ τῆς πάρω ὑπόσχεσι! καὶ τώρα τῆς ἐμπῆκε κ' ἐκείνης τὸ δαιμόνιο, διὰ νὰ μὴν 'πῶ ἄλλο ἢ τὸν βασιλικὸ ἢ σοῦ κλειῶ τὴν πόρτα διὰ πάντα. Ἀνάθεμα τὸ κεφάλι μου τοῦτο τὰ φταίει· μωρὲ, μὴν τάξῃς γυναικὸς τίποτε. Μοναχὸς δὲν 'μπορῶ νὰ τὸν κατεβάσω ἔξω καὶ πάρω σκάλα διὰ νὰ μὲ πιάσουν διὰ κλέφτη. Τοῦτος ἐμπόρηε νὰ μὲ σηκώσῃ, μὰ ἤθελε πρῶτα νὰ φάῃ καὶ νὰ πιῇ, καὶ τώρα ἐγίνηκε σακὶ ἄχερα καὶ δὲν δύνεται νὰ βαστάξῃ οὔτε τὸ κορμί του, ὄχι κ' ἐμέ.

ΘΩΜ. Μωρ' ἐγὼ δὲν μπορῶ; θέλεις νὰ σὲ σηκώσω ἀναφέλου, νὰ σὲ παίξω τὴν μπάλα, θέλεις νὰ σὲ παίξω τὸ κλοτσοσκοῦφι; *(τρέχει γλήγορα καὶ τὸν ἀγκαλιάζει καὶ πέφτουν κι' οἱ δύο χάμου.)*

ΚΟΣ. Μωρ' τί διάολο κάνεις; ἐτρελάθηκες; ἂν μεθᾷς ἄμε ξέρασε. Θὰ πεταχθῇ ὅλη ἡ γειτονιὰ νὰ μᾶς κτυπήσῃ 'σὰν τὰ λυσσιασμένα σκυλιά. *(πάντα μιλῶντας ἀγάλια.)*

ΘΩΜ. Μωρ', ἐξαγλίστρησα—δὲν τὄθελα—ἐξαγλίστρησα, μωρὲ, στὸ ψωμὶ μὰ τὴν καούρα τοῦ μιστρᾶ τῆς Βασίλως μας, κουμπάρε, *(μιλῶντας πάντα ἀγάλια.)*

ΚΟΣ. Πρέπει νὰ πάω καλιά μου κι' ἂς λέῃ ὅ,τι θέλει ἡ Βασιλική .... Πές μου, ἂν σ' ἀγκαλιάσω ἐγὼ καὶ σὲ σηκώσω εἶσαι σὺ καλὸς νὰ σώσῃς τὸν βασιλικό;

ΘΩΜ. Μωρὲ, ἐγὼ καϊμένε διὰ τὴν Βασίλω μας! Θέλεις νὰ σοῦ σώσω καὶ τὰ κεραμύδια τοῦ σπιτιοῦ; θέλεις νὰ σοῦ κατεβάσω τὰ φυλλοπαρέθυρα; θὲς νὰ πάω νὰ σοῦ κυλλήσω κάτου τὴν τοῦρλα τοῦ σκοποῦ; ὅ,τι θέλεις κάνω.

ΚΟΣ. Δὲν σ' ἐμπιστεύουμαι. Μοῦ κάνεις διαολιαῖς. Τὸν ρίχνεις κάτου κ' ἡ ἀντάρα 'μπορεῖ νὰ μᾶς φανερώσῃ—κ' ἔπειτα χαλάει, καὶ πῶς νὰ τὸν φέρω τῆς Βασιλικῆς; ποῦ ἂν τὸν πιάσω ἐγὼ στὰ χέρια μου εἶμαι ἥσυχος· φθάνει νὰ τὸν πιάσω.

ΘΩΜ. Μωρὲ, καλὰ λὲς, φθάνει νὰ τὸν πιάσουμε στὰ χέρια μας Κουμπάρε, γνῶσι ποῦ σοῦ 'δοσε ὁ μιστρᾶς τῆς Βασιλικῆς;

Μὰ ἦτον μικρᾶς μία φορά! κάθε γυαλὶ ποῦ ἔπινα μοῦ ἐ-δρόσιζε τὰ σωθικά. Νὰ τὸν ματαπιοῦμα.

ΚΟΣ. Νὰ ἰδῶ ἴσια ποῦ φθάνει τὸ χέρι μου. *(πηγαίνει ὑποκάτω ἀπὸ τὸ πεζοῦλι καὶ σηκώνει τὸ χέρι του διὰ νὰ καταλάβη ἂν ἦναι πολὺ ψηλὰ)* χαμηλὰ εἶναι τὸ πεζοῦλι περισσότερο ἀπ' ὅτι ἐστοχαζόμουνα.

ΘΩΜ. Δῶσέ μου, ἐμὲ τὸ φανάρι κ' ἐγὼ σοῦ φέγγω νὰ σκαλώσῃς.

ΚΟΣ. Ποῦ θὲς νὰ σκαλώσω;

ΘΩΜ. Αὐτοῦ—στὸν τεῖχο, διὰ ν' ἀνεβῇς· δὲν πολεμᾷς ν' ἀνεβῇς;

ΚΟΣ. Ἔλα σκάλωσε σὺ νὰ σὲ ἰδῶ.

ΘΩΜ· Τώρα εὐθύς. *(κάνει νὰ τρέξῃ.)*

ΚΟΣ. Στάσου ὀπίσω, στάσου λέω. *(τὸν πιάνει.)* Τὸ ἐλησμόνησα πῶς μεθᾷς. Δὲν ἠξέρω πῶς νὰ κάμω.

ΘΩΜ. Μωρὲ, στάσου νὰ τὸν ἰδῶ ἐγὼ μὲ τὸ φανάρι· φέρ' ἐδῶ.

ΚΟΣ. Τί βγαίνει ὄξω 'σὰν τὸν ἰδῇς μὲ τὸ φανάρι, ἢ νομίζεις πῶς εἶναι κόττα νὰ τῆς βάλῃς τὸ φῶς ἀντίκρυ νὰ τὴν ξεκουρνιάσῃς;

ΘΩΜ. Ἐγὼ δὲν μεθάω. Θέλω νὰ τὸν ἰδῶ ποῦ ἴσια εἶναι.

ΚΟΣ. Εἰδέςτονε, ςραβέ. Ἐσὲ τὰ μάτια σου καμπουρίζουν ἀπὸ τὸ μέθυ.

ΘΩΜ. Ἐσὺ μεθᾷς ποῦ ἦλθες ἐδῶ ῥητὰ ῥητὰ νὰ κλέψῃς τὸν βασιλικὸ κ' ὕστερα τἄχασες.

ΚΟΣ. Ἐλόγιαζα πῶς νὰ μὴν ἦσαι καταντημένος ἀπὸ τὸ μέθυ ςουπία στουποκρόκιδα, καὶ νὰ μπορῇς νὰ μ' ἀγκαλιάσῃς νὰ τὸν σώσω.

ΘΩΜ. Ἐγώ! Νὰ σὲ πάω στὰ μεσουράνια; *(τρέχει νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ.)*

ΚΟΣ. Ὄχι, ὄχι στάσου.—Πές μου εἶσαι καλὸς ν' ἀκουμπήσῃς ἐκεῖ ὑποκάτω καὶ νὰ πιασθῇς καλὰ ἀπὸ τ' ἀγκωνάρια τῆς πόρτας;

ΘΩΜ. Βέβαια.

ΚΟΣ. Καὶ νὰ γύρῃς τὸ κεφάλι σου καὶ τὸ κορμί σου;

ΘΩΜ. Βέβαια.

ΚΟΣ. Ἀντιστηλιώνοντας τὰ πόδια σου;

ΘΩΜ. Βέβαια—τὰ πόδια μου.

ΚΟΣ. Καὶ μὲ ταῖς πλάταις σου 'ξεπεταχταῖς;—Μὰ νὰ στέκῃς 'σὰν καρφομένος.

ΘΩΜ. 'Σὰν καρφομένος.

ΚΟΣ. Ἐγὼ ἔτσῃ 'ντρακαβαλάνουμαι σταῖς πλάταις σου.

ΘΩΜ. Πιστεύεις πῶς λὲς καλά!

ΚΟΣ. Πιάνουμαι ἀπὸ τὸ παζοῦλι μὲ τὸ ἕνα χέρι καὶ μὲ τ' ἄλλο ἀρπάζω τὸν βασιλικό.

ΘΩΜ. Μάλιστα—τὸν βασιλικό. *(κουνώντας τὸ κεφάλι του.)*

ΚΟΣ. Τότε σὺ ἂν θέλης συντρίψου, διατὶ ἐγὼ εὐθὺς πηδῶ κάτου μόλις τὸν πιάσω στὰ χέρια μου.

ΘΩΜ. Μωρὲ, 'γειά σου, ἀφερούμουσου. (α)

ΚΟΣ. Μὰ κύτταξε νὰ βαστᾶς καλὰ ὅσο νὰ πιαστῶ.

ΘΩΜ. Καλῶνα εἶμαι μαρμαρένια, ἀνέβαινε 'σὰν ν' ἀνεβαίνης 'ς σκάλα.

ΚΟΣ. Ἔλα—πᾶμε νὰ σὲ στηλιώσω.

ΘΩΜ. Νὰ σοῦ 'πῶ.....κάτι ἀστόχησες.

ΚΟΣ. Τί ἀστόχησα;

ΘΩΜ. Νὰ σοῦ 'πῶ.....Ποῖος θὰ δώσῃ τὸν βασιλικὸ τῆς Βασίλως;

ΚΟΣ. Πῶς ποῖος θὰ τονὲ δώσῃ;

ΘΩΜ. Νὰ σοῦ 'πῶ.....Δὲν εἶναι καλήτερα ἔτσῃ; Νὰ πᾶμε εἰς τὸ σπίτι, καὶ νὰ βαστᾶς ἐσὺ τὸν βασιλικὸ—ἐσὺ νὰ τὸν βαστᾷς, καὶ εἰς τὴν πόρτα νὰ μοῦ τονὲ δώσῃς.—Ἐσὺ νὰ ἔμπῃς νὰ τὸ 'πῇς τῆς Βασιλικῆς, κ' ἐκείνη νἄβγῃ νὰ τὸν δεχθῇ μὲ τὸν μιστρᾶ στὸ χέρι, καὶ νὰ τῆς παραδώσω ἐγὼ τὸν βασιλικὸ, κ' ἐκείνη νὰ μοῦ παραδώσῃ ξέχυλο τὸ γυαλὶ τῆς Καραβάνας. (β)

ΚΟΣ. Ἂς ἦναι, ἂς ἦναι.

ΘΩΜ. Σοῦ ἀρέσει αἴ; σοῦ ἀρέσει; δὲν εἶναι ὤμορφα ἔτσῃ; Τώρα μοῦλθε στὸ νοῦ μου.—Μωρὲ κεφάλι ποῦ ἔχω;—Ἔλα νὰ σὲ φιλήσω. *(τρέχει νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ.)*

ΚΟΣ. Σύρε χάσου. *(τὸν ἀμπόθει.)* Ἔλα μὴν ἀργοποροῦμε. Ἔλα ἐδῶ καὶ μὴν 'μιλῇς, ἄκουσες; σιωπή.

ΘΩΜ. Τσιμουτία!

ΚΟΣ. Ἔλα ἐδῶ στάσου ἔτσῃ....μωρὲ ὄχι ἔτσῃ....μωρὲ φωτία νὰ σὲ βράσῃ ὄχι ἔτσῃ....μωρὲ ἔτσῃ τὰ χέρια σου.... μωρὲ ὄχι τὰ κεφάλι σου γυρτὸ ἀπόξω. *(πασχίζει νὰ τὸν στήσῃ ἀκουμπισμένον εἰς τὸν τοῖχο, καὶ ὁ Θωμᾶς δὲν ἠξέρει πῶς, καὶ κάνει διάφορα κινήματα παράξενα.)*

(α) Λέξις τουρκικὴ ἀφερὶμ σημαίνει εὖγε. (β) Εἶδος ποτηρίου.

ΘΩΜ. Ἀμὴ, πῶς διάολο θέλεις!

ΚΟΣ. Μὰ θέλεις νὰ σὲ πατήσω στὰ μοῦτρα;

ΘΩΜ. Πάτει, πάτει, ἔγνοια σου.

ΚΟΣ. Μωρὲ, στάσου καϊμένε. Ἔτση, αἲ, καλὰ τώρα, μὴν κουνισθῇς ἀπ' ὅ,τι εἶσαι.

ΘΩΜ. Καλά;

ΚΟΣ. Καλὰ—μὴν φωνάζεις.

ΘΩΜ. Ἔλα γλήγορα ἀνέβα.

ΚΟΣ. Ἄφισε νὰ δώσω, τὸ γύρο, μία ματία, καὶ ν' ἀπηθώσω καὶ τὸ φανάρι. *(πηγαίνει καὶ ἀντικρίζει τὸ κλεφτοφάναρο εἰς ταῖς δύο στράταις, καὶ τριγύρω εἰς τὰ παρεθύρια.)* Δὲν βλογάει ψυχή. *(ἔπειτα κλεῖ τὸ φανάρι διὰ νὰ μὴ φαίνεται φῶς, καὶ τὸ ἀπηθώνει χάμου.)* Στάσου τώρα μὴν συλιγισθῇς ἕως ν' ἀνέβω.

ΘΩΜ. Στῦλος εἶμαι.

ΚΟΣ. Σῶπα. *(προσπαθεῖ ν' ἀνέβῃ, καὶ ὁ Θωμᾶς τρεκλίζει, καὶ ὅ,τι εἶναι μισανεβασμένος, καὶ ἀπλώνει τὸ χέρι του νὰ πιαστῇ ἀπὸ τὸ πεζοῦλι τοῦ ἔρχεται μία τουφεκιὰ καὶ τὸν ῥίχνει κάτου.)*

ΘΩΜ. Βοηθᾶτε. *(πέφτει καὶ αὐτὸς, σηκώνεται καὶ ματαπέφτει μία καὶ δύο φοραῖς ἕως ποῦ νὰ φύγῃ.)*

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Μένει ἡ σκηνὴ διὰ λίγαις στιγμαῖς ἄδεια, ἔπειτα ὁ Γέρο-Νικόλας ἀνοίγει τὴν πόρτα τοῦ μαγαζιοῦ του καὶ στέκει εἰς τὸ ἔμπα καὶ τὄβγα.

ΝΙΚ. Τί εἶναι τοῦτα ἀπόψε; μοῦ ἐφάνη βέβαια στὸν ὕπνο μου τουφεκιὰ, καὶ βέβαια ἦτον τουφεκιὰ, διατὶ *(μυρίζεται τὸν ἀέρα)* ἀκούω καὶ τὸ μπαροῦτι—καὶ λὲς κ' ἔπεσε ἐδῶ μέσα. Μὰ πῶς; ἡ πόρτα ἦτον κλειστή. Εἶδα κ' ἔπαθα νὰ τὴν εὕρω καὶ νὰ βγάλω τὸν μάνταλο. Σκοτάδια!......Ἂν μοῦ ἔσβυσαν τὰ καταραμένα τὸ φῶς! [ὅλη] νύχτα ἐγρυντσάνιζαν. Θὰ μοῦ ἔφαγαν ὅλα τὰ σῦκα. Ἔτση κ' εἰς τὴν Σμύρνη τ' ἀναθεματισμένα μοῦ ἄδιασαν δέκα μπουσούλους χαλβᾶ κ' ἕνα

ζυμπίλι σουσάμι.—Μὰ τοῦτο τὸ μπαροῦτι εἶναι μὲς τὰ ῥουθούνια μου. Τί πάει νὰ 'πῇ! Νἄχα ἕνα φῶς! μὰ ποῦ νὰ εὕρω τώρα τὰ τσακουμάκια; (α)—Μωρὲ κάτι μοῦ φαίνεται ἐκεῖ χάμου—'σὰν σκυλὶ — τσάκου (β) *(πασπατεύει χάμου καὶ πέρνει μίαν πετροῦλα καὶ τὴν ῥίπτει)* τσάκου.—Δὲν σηκώνεται. Μὴν ἐσκότωσαν ἐδωπὰ κανέναν καὶ ὁ ἀέρας ἔφερε τὴν μυρωδία τοῦ μπαροῦτι εἰς τὸ μαγαζί μου; διατὶ ἔχω ψυλὴ μύτη.—'Σὰν ποδοβολὴ ἀκρύω.—Ἂς ἔμπω νὰ κλείσω μὴ μὲ κολληθῇ κανένα βάσανο.—Σιμώνει ἡ ποδοβολή. ...Ἂς ἔμπω καλοῦ κακοῦ....μὰ ποῦ εἶμαι περίεργος νὰ ἰδῶ τὶ εἶναι. Αἲ τί πάθω δά; *(τραβιέται καὶ παραμονεύει ἔχωντας γυρμένο τὸ φυλλόπορτο.)*

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Θωμᾶς, Καπορὰλ-Τράπολας μὲ μία πίπα χωματένια ἄσπρη εἰς τὸ στόμα τραβῶντας καπνὸ, καὶ ἕξη Μαρκουλῖνοι ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ποῦ ὀνομάζεται Ματίος μὲ τὴν πίπα καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ςόμα.

ΘΩΜ. *(ἀπὸ μέσα.)* Μὰ περπατεῖτε κομμάτι γλήγορα Καπορὰλ-Τράπολα.

ΤΡΑΠ. (11) *(ἀπὸ μέσα κ' εὐγαίνωντας ἔξω εἰς τὰ ὕστερα λόγια καὶ διακόβωντας τὰ λόγια του διὰ νὰ τραβίξῃ καπνὸ μὲ τὴν πίπα.)* Ἂν ἔχῃς βιὰ, Κουμπάρε, ἐγὼ δὲν ἔχω παντελῶς ἂν ἦταν καὶ χίλιοι σκοτομένοι ἀπὸ τὸ δικό σου πανί. Μὰ τί ἐκάνετε τέτοια ὥρα τοῦτα τὰ μέρη; Ὅε παιδιὰ φυλᾶτε ταῖς στράταις. *(ἕνας μαρκουλῖνος στέκει καὶ βιγλίζει καὶ τοὺς δύο δρόμους.)*

ΘΩΜ. Εὐγήκαμε νὰ πάρουμε δροσία, Καπουράλε μου. Εἴμαςε κομμάτι ὡσὰν κ' ἡ ἀφεντιά σου κ' οἱ λεβέντες μας ἐδῶ.... καμμία φορά....δὲν ἠξέρω ἂν μὲ καταλαβαίνῃς *(τοῦ δείχνει μὲ τὸ δάχτυλο πῶς ἦτον πιομένος)*....κ' εὐγήκαμε

(α) Πυροβολικὰ, ἤγουν πυριόβολο καὶ πυροβολόπετρα καὶ ἴσκα, μὲ τὰ ὁποῖα ἄναβαν φωτία. (β) Ἔλεγαν οἱ παλαιοί μας τσάκου διὰ νὰ διώξουν τὰ σκυλιὰ, ἀντὶ διὰ ὄξω ποῦ λέγομεν τώρα.

κομμάτι νὰ μᾶς σβύση.... ὁ ἀέρας....—Νάτον ἐδῶ χάμου. Ἄχ! καϊμένε Κοσμᾶ.

ΤΡΑΠ. *(σκουντράει τὸν Κοσμᾶ μὲ τὸ πόδι καὶ τὸν κυττάζει μὲ τὸ φανάρι.)* Στὸ κεφάλι τὴν ἔχει.

ΘΩΜ. 'Ξέρω πῶς μοῦ 'ξεκούνησε κ' ἐμὲ τὰ μυαλά, μοῦ ἐχώρισε τὰ γόνατα, καὶ μὲ συμπάθιο, Κὺρ Καπουράλε.....ὅσο νὰ ξεφύγω ἐδῶθε....μοῦ φαίνεται ν' ἀκοῦς τὴν μοσκοβολάδα.

ΤΡΑΠ. Δὲν ἤθελα, κουμπάρε, νάσαι κλέφτης μενουτευσῆς καὶ καλὸς ἄνθρωπος. Αἶ μὴν τὸν ἐσκότωσες ἐσύ; παιδία βαστάξτετον.

ΘΩΜ. Ἐγώ, Καπουράλε μου, δὲν θυμᾶσαι πόσαις φοραῖς σ' ἐκέρασα κ' ἔπια καὶ στὴν ὑγειά σου;

ΤΡΑΠ. Αἶ καλά. Μὰ ἐγὼ ἐδῶ πρέπει νὰ κάμω τὸ χρέος μου.

ΘΩΜ. Λυπήσουμαι τὸν δυστυχισμένον, Κὺρ Καπουράλε, μὴν μὲ ἀδικοβάνης. Εἶμαι ἐγὼ διὰ φονικά; πιάνω ἐγὼ ποτὲ ἄρματα; πότε μὲ εἶδες μὲ ἄλλο ἄρμα ἀπὸ τὴν κανάτα; Τί ἀφορμὴ εἶχα ἐγὼ μὲ τὸν Κοσμᾶ νὰ τοῦ ἔχω στομάχι ποῦ εἴχαμε ἀπόφασι νὰ πᾶμε πάλι νὰ μὲ κεράση; Μὰ τώρα. ....Δὲν ἦλθα ἐγὼ καὶ σ' ἔκραξα Κὺρ Καπουράλε;

ΤΡΑΠ. *(ἐνταυτῷ ποῦ ὁ Θωμᾶς μιλεῖ, αὐτὸς κρυφομιλεῖ μὲ τοὺς ἀνθρώπους του κ' ἔπειτα λέγει.)* Μοῦ φαίνεται κ' ἐμὲ νὰ μὴν φταῖς. Μὰ καλοῦ κακοῦ δὲν χάνω τίποτες νὰ σὲ βαστάξω. Ὁ Καντσηλιέρης ἀφοῦ σοῦ πάρῃ τὸ Κοστιτοῦτο δὲ πλάνο, (α) ἂς κάμῃ ὅ,τι θέλει· τοῦ λέω κ' ἐγὼ κανένα λόγο, μὴ φοβᾶσαι. 'Μπορεῖ ἀκόμη ἂν δὲν ἔχῃς ἕνα φταίσιμο νὰ ἔχῃς ἄλλο· δύνεται νὰ ἐπηγαίνετε νὰ κλέψετε ἀντάμα καὶ νὰ σᾶς ἐβάρεσαν.

ΘΩΜ. Νὰ κλέψουμε; ἐγὼ κλέφτης; ἐγὼ κλέφτης; Μία καὶ μοναχὴ κλεψία ἔχω νὰ 'πῶ τοῦ πνευματικοῦ μου. Ἄλλη δὲν ἠξέρω στὴν ζωή μου, κάλλιον νὰ μοῦ τάκοβαν ἀπ' ἐδῶ. *(κάνοντας σημάδι μὲ τὸ χέρι του 'σὰν νὰ ἐβαστοῦσε μαχαίρι, διὰ νὰ κόψῃ μὲ τὴν μίαν του παλάμην τὴν ἄλλην.)* 'Σ' ἕνα κρασοπουλειὸ ποῦ ἔπινα, ἐγύρισε ὁ κρασοπουλητὴς τ' ἀνάβλεμμά του, κ' ἐγὼ ἅρπαξα τὴν κανάτα τοῦ

(α) Costituto de plano ἡ ἔκθεσις τοῦ κατηγορημένου.

τραβάντσου καὶ τὴν ἄδιασα, μὰ ἐπῆκ νὰ πνιγῶ, ςὸν λάριγκά μου. Ἄλλη καὶ ἄλλη κλεψία στὴν ζωή μου. Καὶ οὔτε τούτην 'μπορεῖς νὰ τὴν 'πῆς κλεψία, διατὶ τὸ κρασὶ ποῦ τοῦ ἔπια μοῦ τὸ 'χρώσταε ἀπὸ τόσαις καὶ τόσαις φοραῖς ποῦ μοῦ 'σήκωνε ψηλὰ τὸ χεράκι του καὶ νά, ἐκεῖ πάνου ὁ ἀφρὸς—ἐμίνεσκε τὸ καρτοῦτσο δύο δάχτυλα ἀδιανό. *(ὅλα αὐτὰ τὰ δείχνει καὶ μὲ χειρονομίαις.)* Μὰ πάλι ἂν ἤθελε μὲ ἰδῇ εἶχα ςὸν νοῦ μου νὰ τοῦ δώσω τὴν σκούφια μου διὰ πλερωμή.

ΤΡΑΠ. *(ἐνῷ ὁ Θωμᾶς μιλεῖ αὐτὸς κρυφομιλεῖ μὲ τὸν Ματίο καὶ μὲ τοὺς ἄλλους ῥουφῶντας πάντα καπνὸ, δείχνωντας πότε τὸν σκοτωμένο καὶ πότε τὸ μαγαζὶ τοῦ Γέρου-Νικόλα καὶ ἔπειτα λέγει.)* Πολλὰ λόγια ἔχεις ἀπόψε, Κουμπάρε Θωμᾶ. Ὅε, παιδιά, σηκώσετε δύο τὸν σκοτωμένον καὶ ἔπειτα νὰ πᾶρτε καὶ τοῦτον ςὴν φυλακή..... Μὰ, ςαθῆτε. *(τινάζει τὴν πίπα του χάμου καὶ τὴν δίνει τοῦ Ματίου.)* Γεμισέμουτην Ματίο ποῦ ἔχεις καλόν. *(ὁ Ματίος τὴν πέρνει καὶ τὴν γεμίζει καὶ τὴν ἀνάπτει ἀπὸ τὴν δική του καὶ τοῦ τὴν δίνει. Ὡς τόσο ὁ Καπουρὰλ-Τράπολας ἐπῆγε καὶ ἐκύτταζε τριγύρω τὸν σκοτωμένον μὲ μία κάποια ἀδιαφορία καὶ τὸν ἐκουνοῦσε μὲ τὸ πόδι του, καὶ κάπου κάπου ἔδινε μία ματία εἰς τὴν πόρτα τοῦ μαγαζιοῦ. Εἰς τὸ ἀναμεταξὺ ὁ Θωμᾶς ἐμιλοῦσε καθὼς ἀκολουθεῖ.)*

ΘΩΜ. Ὤ! Κὺρ Καπουράλε, κρῖμα ποῦ κάνεις νὰ μὴν μὲ ἀφίνῃς νὰ πηαίνω ςὴν δουλειά μου. Νὰ πάω νὰ κοιμηθῶ ποῦ νυςάζω. Ὤ! καϊμένε Κοσμᾶ, ὄλπιζες πῶς δὲν θὰ μὲ κεράσῃς ἀπόψε ἄλλο, μὲ τὸν μιστρᾶ τῆς Βασιλικῆς; μοῦ ἔρχεται, καϊμένε, νὰ σὲ κλαίω, καὶ τοῦτα τὰ σκυλιὰ *(λέει αὐτὸν τὸν λόγον μὲ χαμηλότερη φωνὴ)* λένε πῶς ἐγὼ σ' ἐσκότωσα. Ἐγὼ ἐσέ; ἐσὲ ποῦ μ' ἐκέρναες τὸ καθημερούσιο, κ' ἤθελες καὶ τώρα πάλι νὰ μὲ κεράσῃς; Τώρα...τώρα ποῦ στέκεις ξαπλωμένος χάμου καὶ δὲν θὰ πιῇς καὶ σὺ πηλειό.

ΤΡΑΠ. *(πρὸς τὸν Θωμᾶ.)* Πές μου, τὸν ἐτράβιξες ἐσὺ ἀπὸ τὸν τόπο ποῦ ἔπεσε;

ΘΩΜ. Ἐγὼ τὰ 'λάκισα στὸ φθαλμὸ κ' ἐξεσφαήσθηκα διὰ νὰ φύγω;

ΤΡΑΠ. Ἐκατάλαβες ποῦθεν ἦλθε τὸ σμπάρο;

ΘΩΜ. Ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, ἀπὸ τὸν οὐρανό. *(δυνατά.)*

ΤΡΑΠ. Ἔλα ἐδῶ μὴ φωνάζεις. Ἀμπορεῖς χᾶνε νὰ μοῦ ᾽πῇς ἂν ἔπεσε εὐθὺς στὸν τόπο ἢ ἂν ἔκαμε πρῶτα κανένα πάτημα;

ΘΩΜ. Πάτημα; πάτημα; Ξέρω ἂν ἔκαμα πάτημα ἐγὼ, καὶ εὑρέθηκα μακρύα ἀπὸ τοῦτο τὸ πλάτωμα;

ΤΡΑΠ. Σιωπή. Ἔλα ἐδῶ, Ματίο, ἐλᾶτε ᾽δῶ, παιδία. *(κάνουν ὅλοι μία μαζοῦλα ἔξω ἀπ᾽ ἕναν ποῦ ἐφύλαε ταῖς στράταις κ᾽ ἕναν ποῦ ἐφύλαγε τὸν Θωμᾶ καὶ ἀφοῦ ἐμαζώχθησαν, τραβᾷ δύο τρεῖς φοραῖς καπνὸ ἀπὸ τὴν πίπα του κ᾽ ἔπειτα ἀκολουθᾷ νὰ λέγῃ μιλῶντας πρῶτα δίχως ν᾽ ἀκούεται κ᾽ ἔπειτα ἀκούεται ἀλλὰ μὲ χαμηλὴ φωνή.)* Μὰ ἐκεῖ κάθεται ἕνας γέρος ποῦ δὲν εἶναι διὰ τοῦτα. Πάλι ποῖος ξέρει; μπορεῖ νὰ εἶχε μέσα κανέναν ἄλλον. Σιωπή. Κάποιος βλέπω νὰ στέκῃ ὁλοένα στὴν πόρτα. Μοῦ κακοφαίνεται, ποῦ δὲν ἔχουμε τώρα καιρὸ νὰ τριγυρίσουμε τὸ σπίτι διὰ νὰ μὴν μᾶς φύγῃ. Ἂς κτυπήσουμε μὲ μίας νὰ τὸν ἀρπάξουμε, καὶ νὰ ἔμπουμε στὸ μαγαζὶ πρὶν φθάσῃ νὰ κλείσῃ καὶ ὅσο νὰ σπάσουμε τὴν πόρτα ἀργοπορήσουμε καὶ λακίσῃ ἀπὸ ἄλλη μερία. Προσοχὴ καὶ ὅταν σᾶς ᾽πῶ τώρα πέςε ἐπάνω του.

ΝΙΚ. *(μιλεῖ μόνος του ἐνῷ ὁ Καπουράλος συνομιλεῖ μὲ τοὺς Μαρκουλίνους, ἀλλὰ εἰς τρόπον ποῦ νὰ ἀκούεται ἡ ὁμιλία καὶ τῶν δύο μερῶν.)* Τί διάβολο συνομιλοῦν τόση ὥρα; δὲν ἀκούω τίποτες. Χαρὰ, χαρὰ ἔμπαινα μέσα νὰ κλείσω, μὰ φοβοῦμαι ποῦ εἶναι σκοτάδι νὰ κουνιστῶ μὴν κάμω ταραχὴ καὶ μὴν τρίξῃ ἡ πόρτα καὶ μὲ καταλάβουν πῶς τοὺς παραμονεύω. Ἂν τὰ βγάλω ἀπόψε καλὰ εἶναι θαῦμα.

Ἕν.Μαρ. Δὲν μπαίνεις τοῦ λόγου σου ᾽στὸ Μαγαζὶ, Κὺρ Καπουράλε;

ΤΡΑΠ. Τί χρεία εἶναι νὰ ἔμπω ἐγώ;

Ὁ Μαρ. Λοιπὸν μήτε ἐγώ. Δὲν θέλω νᾶναι ὁ φονιᾶς κρυμμένος μέσα καὶ νὰ μᾶς ξαπλώσῃ ἕναν ἕναν χάμου καθὼς μπαίνουμε.

ΤΡΑΠ. Μὰ τί σολντάδος (α) εἶσαι νὰ φοβᾶσαι;

Ὁ Μαρ. Μὰ τί Καπουράλος εἶσαι; . . . . (12)

ΤΡΑΠ. Ἢ κάμε τὸ χρέος σου ἢ φανερόνω τὴν ἀνυπακοή σου εἰς

(α) Soldato στρατιώτης.

τὸν Καπετάνιο.

Ὁ Μαρ. Ναὶ διὰ νὰ πουλῇ καλήτερα τὸ φριζόπο (α) ποῦ κρατεῖ ἀπὸ τὴν ρατσιό μας (β) καὶ μᾶς μοιράζει τὴν μάτσαμοῦρα. (γ)

ΤΡΑΠ. Αἴ, κουμπάρε, λίγα λόγια. *(τραβῶντας καπνὸ καὶ κυττάζοντάς τον μὲ ἀδιαφορία.)*

ΜΑΤ. *(τραβῶντας πρῶτα γλήγορα γλήγορα καπνό.)* Μωρὲ, τί τρώεσαι; στοχάζεσαι πῶς ἐτρελάθηκε ὁ φονιᾶς νὰ κάθεται νὰ μᾶς καρτερῇ; Ἐδῶ εἴμαστε, Καπουράλε—πρόσταζε.

ΤΡΑΠ. Ἕτοιμοι ὅλοι; Τώρα. *(οἱ τέσσεροι Μαρκουλῖνοι χύνονται εὐθὺς καὶ ἀρπάζουν τὸν Γέρο-Νικόλα, ὁ ἕνας τὸν βαςᾷ καὶ οἱ ἄλλοι ἐμπαίνουν εἰς τὸ μαγαζί του.)*

ΝΙΚ. Μωρὲς παιδία, τί σᾶς ἔκαμα;

ΘΩΜ. Ἐσὺ τὸν ἐσκότωσες, Μπάρμπα-Νικόλα, μαρτύρα το, μαρτύρα το, νὰ μὲ ἀφίσουν ἐμέ.

ΤΡΑΠ. Σῶπα, μὴ σὲ βάλω χερικὸ μὲ τὸ ραβδὶ, διὰ νὰ σὲ πλερώσω διὰ ὅσαις φοραῖς μ' ἐκέρασες. *(τοῦ Θωμᾶ.)* Ἄκου' ἐμὲ, Γέρο, τοῦτον τὸν ἄνθρωπον, καὶ μὴ θέλῃς νὰ τὸ κρύψῃς—ἐσὺ τὸν ἐσκότωσες.

ΝΙΚ. Ἐγώ; Μάρτυς μου ὁ Θεός! παιδί μου, ποῦ δὲν ἤξερα μήτε πῶς εἶναι σκοτωμένος ἐκεῖ χάμου, παρὰ τώρα ποῦ τὸ ἀκούω ἀπὸ λόγου σας. Ἄκουσα κ' ἐγὼ τὴν τουφεκιὰ, δὲν σᾶς κρύβω τίποτες, μὰ τὴν κρίσι ποῦ μᾶς καρτερεῖ. Ἄκουσα καὶ τὴν μυρωδιὰ τοῦ μπαροῦτι, διατὶ ἀπὸ νειὸς εἶχα καλὴ μύτη καὶ στὰ σωκάκια τῆς Πόλης ἤξερα νὰ 'πῶ τῶν συντρόφων μου ποῦ μ' ἐρωτοῦσαν, τὶ λογῆς μπουρέκια ἐμαγέρευαν εἰς τὰ σπίτια ποῦ ἐπερνούσαμε. Μὰ ποτέ μου δὲν μοῦ ἀρέσαν τὰ βάσανα. Ἐγύρευα τὴ δουλειά μου—καὶ τώρα ποῦ δὲν ἔχω πλειὸ τοὺς χρόνους τῆς νειότης μου θέλεις, Κὺρ Καπουράλε, νὰ κάνω καὶ φονικά; Δὲν ἔχω κανέναν ἐχθρό. Οὔτε γνωρίζω ποῖος εἶναι σκοτωμένος ἐκεῖ χάμου.

ΘΩΜ. Αἴ! δὲν τὸν γνωρίζεις; Δὲν ἦλθε καὶ ἀγόρασε τὸ ἀπόγιωμα

(α) Εἶδος παξιμαδίου. (β) τὴν καθημερινὴ μερίδα τοῦ στρατιώτη. (γ) τὰ τριψούδια τοῦ παξιμαδίου.

σῦκα; Θέλει ἀστόχησε νὰ σοῦ τὰ πλερώσῃ καὶ διὰ ἕνα κατρίνι τὸν ἐσκότωσες. Πές το,—μὴν τὸ κρύβῃς.

NIK. Ἐσὺ εἶσαι ἢ τρελὸς, ἢ μεθυσμένος.

ΤΡΑΠ. Ὅπως κι' ἂν ἦναι, γέρο, ἂν δὲν τὸν ἐσκότωσες ἐσὺ, ἐσκοτώθηκε ἀπὸ τὸ μαγαζί σου. Τὸν γνωρίζεις τὸν φονιὰ διατὶ τὸν εἶχες 'στὸ σπίτι σου. Ἂν θέλῃς νὰ τὸ φανερώσῃς μὲ τὸ καλὸ 'βγαίνεις ἀπ' ὅλα τὰ βάσανα.

NIK. Σᾶς βεβαιόνω, παιδιά μου, σᾶς ὁρκίζουμαι εἰς ὅ,τι πιστεύουμε πῶς δὲν ἔχω καμμία εἴδησι εἰς ὅ,τι μοῦ λέτε. Ἐγὼ νὰ σκοτώσω; καὶ οὔτε φονιᾶ γνωρίζω, οὔτε ξέρω ὁ σκοτωμένος ἂν ἦναι ἐκεῖνος ποῦ τοῦτος ὀνοματίζει, ποῦ ἀλήθεια τὸν ἐγνώριζα πολλὰ καλὰ, καὶ τὸ θυμοῦμαι ποῦ ἦλθε στοχάζουμαι τὸ ἀπόγιωμα 'στὸ μαγαζί μου, διατὶ εἶναι καλομέτρητοι, διὰ δυστυχία μου, ἐκεῖνοι ποῦ ἔρχονται νὰ ψωνίζουν· μία ἀναπουλιὰ ποῦ δὲν μοῦ φθάνει νὰ 'βγάνω τὸ ψωμί μου! Στὴν Σμύρνη ναὶ, εἶχα πούλησι ποῦ δὲν εἶχα καιρὸ μήτε νὰ γιοματίσω, καί......

ΤΡΑΠ. Τώρα δὲν εἴμαστε 'στὴν Σμύρνη, Γέρο, λίγα λόγια. Ἂν μαρτυρήσῃς εὐθὺς ἐκεῖνο ποῦ ξέρεις, πηγαίνεις πάλι καὶ ἀναπαύεσαι εἰς τὸ κρεββάτι σου. Μὰ ἂν θέλῃς νὰ σταθῇς 'ςὸ πεῖσμά σου, σὲ μπίχνω 'στὸ κούτσουρο, καὶ τὰ λόγια θὰ σοῦ τὰ 'βγάνῃ ἕνα ἕνα ὁ κατραμᾶς.

NIK. Τόση τουρκιὰ ἐδιάβηκα ἀπείρακτος, καὶ μοῦ ἔμελλε 'στὴν χριστιανοσύνην καὶ 'στὴν πατρίδα μου νὰ βασανισθῶ τώρα στὰ γεράματά μου; Μ' ἕναν ἀδύνατον, παιδιά μου, θέλετε νὰ δείξετε τὴν ἀνδρεία σας;

ΤΡΑΠ. Βλέπω, Γέρο, κ' ἔχεις πολλὴ αὐθάδια.

NIK. Μὰ ἂν μὲ τουραγνᾶτε ἄδικα. Αἶ! Καπουράλε μου, αἶ! παιδιά μου, χριστιανοὶ εἴσασθε; ἀγκαλὰ καὶ φράγκοι δὲν εἴσαστε ἀλήτουροι. Δὲν ἠξέρω τίποτα, δὲν ἠξέρω τίποτα. Ἀφῆστέ με τὸν δυςυχῆ.—Σώνει ποῦ μοῦ ἐβᾶλτε ἄνου κάτου τὸ μαγαζί μου.

(Οἱ τρεῖς Μαρκουλῖνοι 'βγαίνουν ἀπ' τὸ Μαγαζὶ, τρώγωντας καὶ βαστῶντας 'στὰ χέρια τους σῦκα καὶ στραγάλια ἀπὸ τὰ ὁποῖα δίνουν καὶ τοῦ Καπουράλου καὶ τῶν

ἄλλων ποῦ ἔμειναν ἔξω καὶ ἔπειτα λέγουν.)

Ματ. καὶ οἱ 3 Μαρκ. Δὲν εὑρήκαμε τίποτες.

ΘΩΜ. Πῶς δὲν εὑρήκατε; Ἀμὴ ἐκεῖνα ποῦ μασᾶτε; *(ὅλοι οἱ Μαρκουλῖνοι γελοῦν.)*

ΝΙΚ. Μοῦ ἐδιαγούμισαν τὸ ἔχει μου. Πῶς ἔχω νὰ ζήσω ὁ κακορ-ῥοίζικος;..πῶς ἔχω νὰ ζήσω; ἂν μ' ἀφήσουν νὰ ζήσω τούτοι οἱ καλοὶ ἄνθρωποι; Μωρὲς παιδία μου, δὲν μὲ λυπόσασθε; Ἀγκαλὰ ἔτση μοῦ πρέπει μὲ τὴν ἀναθεματισμένη περιέργεια μου.

ΤΡΑΠ. Βλέπω, Γέρο, κ' ἔχεις πεῖσμα, κ' ἐγὼ δὲν 'μπορῶ νὰ προσμένω ἄλλο. Πάρτε δυὸ τὸν σκοτωμένον, καὶ σὺ Ματίο, τρέχα καὶ φέρε μιὰ καδίνα (α) διὰ νὰ 'πάρουμε τούτους στὴν φυλακή. Κάλλιο νὰ τοὺς ἔχουμε πεδουκλωμένους, ἀγκαλὰ καὶ οἱ δύο ψοφίμια, ὅμως ἔτση πηγαίνουμε πλειὸ ξέγνοιαστα.— Στάσου δὲν χρειάζεται. Εὑρέτε καμπόσαις πέτραις καὶ βάλετέ ταις στὰ βρακιά τους διατὶ ἔτση δὲν μπορούν νὰ τρέξουν διὰ νὰ μᾶς φύγουν.—Μὰ ποῦ νἄβρετε τώρα πέτραις! Κόψε τους καλήτερα ταῖς βρακοζώναις καὶ κατεβαίνουν τὰ βρακιὰ στὰ πόδια κ' ἔτση εἶναι σὰν καδινομένοι. *(ἀγάλια τοῦ Ματίου.) (δύο Μαρκουλῖνοι πέρνουν τὸν σκοτωμένον.)*

ΝΙΚ. Ὤ! συφορά μου, Καπουράλε. Ἐγὼ μὲ ταῖς ἅλυσαις δὲν μπορῶ νὰ πάρω πάτημα, ἔξω καὶ μὲ πάρετε κολοσυρτά.

ΘΩΜ. Αἴ! Μαστρο-Θωμᾶ! καλὰ εἶσαι; διὰ νὰ θέλῃς πάντα νὰ χαριστᾷς τοὺς φίλους σου ἔτση πάντα τὴν παθαίνεις. Ἔλπιζα νὰ μοῦ πεδουκλώσῃ τὰ πόδια ὁ μιστρᾶς τῆς Βασιλικῆς καὶ ἀντὶς θὰ μοῦ τὰ πεδουκλώσουν ἡ καδίναις. Μὰ πάντα στέκω καλήτερα ἐγὼ ἀπὸ τὸν Κοσμᾶ, πάντα καλήτερα. Θὰ τρουπόνῃ στὴν φυλακὴ καμμία φορὰ κ' ἡ κανάτα νὰ μὲ βρίσκῃ. Ἄχ! ὄχι συχνὰ ἀλήθεια, ὄχι συχνὰ *(μισοκλαίωντας.)* Μὰ ἀφοῦ μᾶς καταχωνιάσουν ἐκεῖ κάτου καὶ μᾶς πατήσουν καλὰ καλὰ Ἄχ! περνοῦν οἱ ἀνθρῶποι ἀπὸ πάνου μας, μὰ κανενοῦ δὲν τοῦ λέει ἡ ψυχή του, τὰ σκυλιά, ὅταν τρώγουν καὶ πίνουν, μωρέ, ἂς τοῦ δώσω καὶ τουτουνοῦ μία στάλα ποῦ δὲν ἀκούει, οὔτε βλέπει ποῦ ἐγίνηκε σωρὸ κόκ-

(α) Ἅλυσσον.

καλα.—Ἀ! στάλα! στάλα!

ΤΡΑΠ. Σώνει τὰ μουρλόλογα καὶ μ' ἐσκότισες. *(πάντα μὲ τὴν πίπα εἰς τὸ στόμα.)*

ΝΙΚ. *(ἀναστενάζει.)*

ΘΩΜ. *(ἀναστενάζει.)*

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

Γερασιμάκης μὲ κλεφτοφάναρο στὸ χέρι καὶ αὐτοί.

ΓΕΡ. Ὢ Καπορὰλ-Τράπολα, παιδία, τί μαντάτα; Ὢ Μπάρμπα-Νικόλα, καὶ πῶς; ἀμὴ τοῦτος ποῖος ἄλλος εἶναι;

ΘΩΜ. Ἐκεῖνος ποῦ ἤθελε νάσουν τώρα 'στὸν τόπο του. Τώρα μοναχὰ ὄχι πάντα, διατὶ ἐγὼ εἶμαι εὐχαριστημένος εἰς τὸν ἑαυτό μου. *(ἀγαλινά.)*

ΤΡΑΠ. Κὺρ Γερασιμάκη, τοῦτοι εἶναι εἰς ὑποψία διὰ φονικό.

ΓΕΡ. Ἀλήθεια; καὶ ποῖον ἐσκότωσαν;

ΤΡΑΠ. Τὸν Κοσμᾶ Καραπάτη.

ΓΕΡ. Μπά! βέβαια αὐτόν;

ΤΡΑΠ. Ὢ βεβαιότατα.

ΓΕΡ. Καὶ πῶς, Μπάρμπα-Νικόλα, δὲν σ' ἔλπιζω ἔτση—τὸ απόγιωμα ἐψόνισε σῦκα ἀπὸ τὸ μαγαζί σου καὶ τὴν νύχτα τὸν ἐσκότωσες;

ΘΩΜ. Δὲν τὄπα κ' ἐγὼ διὰ τὰ σῦκα, Κὺρ Καπουράλε; ξελύτρωσέ με λοιπὸν ἐμέ· νὰ ποῦ δὲν φταίω.

ΓΕΡ. Ἐψώνισα κ' ἐγώ. Χαίρουμαι ποῦ δὲν μοῦ ἔλαχε ἡ ἴδια τύχη. Δὲν σ' ἔλπιζα. Βλέπω πῶς ὄχι τὰ λόγια μου τ' ἀγαλινὰ, ἀμὴ ἡ φωναῖς σου εἶναι ὅμοιαις μὲ τὰ καμώματά σου. Αἶ, τσίκ. *(κάνωντας μὲ τὸ χέρι του 'σὰν νὰ ἐτραβοῦσε τὸ ἀτσάλι τοῦ τουφεκιοῦ.)*

ΝΙΚ. Ἂς ἦναι Κὺρ Γερασιμάκη—βάρει κ' ἡ ἀφεντιά σου τοῦ σκυλιοῦ διατί 'ναι λυσσιασμένο. Ὁ Θεός τὸ ξέρει πῶς εἶμαι ἀθῶος καὶ ξέρει ἀκόμη μὴν τοῦτα διὰ τὰ ὁποῖα βασανίζουμαι εἶναι συνεργεία τῶν καλῶν σου λόγων.

ΓΕΡ. Ἆ! Γέρο-Νικόλα, ἄχ! ἄχ! *(γελῶντας)* μοῦ ἔκανες τὸν ἀπλὸν

ἄνθρωπον, καὶ μοῦ ἔκανες καὶ τὸν φίλο, μὰ βλέπω πῶς ἔχεις κακία μέσα σου. Ξέρεις νὰ βάνῃς καὶ πονηροὺς λογισμοὺς διὰ τοὺς φίλους σου; Ἔτση γορεύεις νὰ ἀποφύγῃς τὴν παίδευσι ποῦ σοῦ πρέπει.

ΝΙΚ. Ποῦ μοῦ πρέπει;......Ὤ! ἂν ἐπαιδεύοντο ἐκεῖνοι ποῦ τοὺς πρέπει ἤθελε πηγαίνει καλήτερα ὁ κόσμος. Μὰ ἐγὼ δὲν ἔχω μὲ λόγου σου τίποτες, Κὺρ Γερασιμάκη. Τί ἔχω ἐγὼ ὁ φτωχὸς νὰ κάμω μὲ τοὺς καλήτερούς μου; οὔτε μὲ κανέναν, καὶ ἄδικα ὑποφέρω—μὰ 'σὰν μὲ στενοχωρᾷς μιλῶ κ' ἐγὼ—«μὴν πῇς τοῦ πηγαδιοῦ μπά, νὰ μὴν σοῦ 'πῇ μποῦ.»

ΓΕΡ. Θυμοῦμαι ποῦ μοὔκαμες καμμία χάρι, Γέρο-Νικόλα.—Αἴ, Καπουράλο, δὲν 'μποροῦμε νὰ κάμουμε τίποτες;

ΤΡΑΠ. Ἐγὼ ἐπιθυμάω πάντα νὰ σοῦ κάνω τὸ λόγο σου, μὰ βλέπεις τὸ σμπάρο (α) φαίνεται πῶς ἦλθε ἀπὸ τὸ μαγαζί του.—Ἔλα πάρτε τους καὶ πηαίνετε, τί στεκόσαςε; *(τῶν μαρκουλίνων ποῦ ἑτοιμάζονται διὰ νὰ ἀναχωρήσουν ὁμοῦ μὲ τοὺς πιασμένους, ἀλλὰ ὁ Ματίος θέλει πρῶτα νὰ γεμίσῃ τὴν πίπα.)* Ἂν δὲν ἦναι ὁ ἴδιος θὰ ξέρῃ θὰ ἔχῃ εἴδησι. Ἡ Δικαιοσύνη *(αὐτὴν τὴν λέξιν τὴν προφέρει μὲ ἔμφασιν)* πρέπει νὰ τὸν ἐξετάσῃ.

ΝΙΚ. *(ἀναστενάζει.)*

ΘΩΜ. *(ἀναστενάζει.)* Μωρὲς παιδία, κᾶνε κομμάτι κρασὶ νὰ βρέξω τὰ χεῖλά μου.

ΤΡΑΠ. Ὅμως, ἀφοῦ τοῦ πάρῃ ὁ Καντσηλιέρης τὸ Κοστιτοῦτο....

ΓΕΡ. Ἔχεις δίκηο, κάμε τὸ χρέος σου. Μιλῶ κ' ἐγὼ μὲ τὸν Καντσηλιέρη—τούταις εἶναι, Καπουράλο, ψειροδουλιαῖς, τί 'βγαίνει ἔξω ἀπὸ αὐτὰ τὰ θρασύμια; *(κρυφὰ τοῦ Καπουράλου.)*

ΤΡΑΠ. Ναὶ μὰ ὁ Καντσηλιέρης 'μπορεῖ νὰ μάθῃ ἀπὸ αὐτοὺς καὶ νὰ ἐμπερδεύσῃ εἰς τὴν ὑπόθεσι κἀνέναν ποῦ νὰ μὴν ἦναι θρασύμι. *(κρυφὰ τοῦ Γερασιμάκη.)*

ΓΕΡ. Καλὰ λές.—Γέρο-Νικόλα, μὴ φοβᾶσαι μιλῶ ἐγὼ τοῦ Καντσηλιέρη.

ΝΙΚ. Νὰ σοῦ τὸ ἀποδώσῃ ὁ Θεὸς ὅ,τι κάμῃς διὰ ἐμέ.

(α) Ἡ τουφεκιά.

ΘΩΜ. Κ' ἐμὲ κανεὶς δὲν μὲ γνοιάζεται; χᾶνε νὰ μὴ μοῦ λείπῃ τὸ κρασί. Θύμου, Καπουράλε, ποῦ σ' ἐκέρασα κ' ἐγώ.

ΤΡΑΠ. Διατί δὲν πηαίνετε; *(οἱ Μαρκουλῖνοι ὅλοι ἀναχωροῦν ὁμοῦ μὲ τοὺς πιασμένους.)* Κὺρ Γερασιμάκη, σ' ἀφίνω 'γειά. *(φεύγει.)*

ΓΕΡ. Καλὸ ξημέρωμα, Καπορὰλ-Τράπολα.—Τί φονικὸ εἶναι τοῦτο! τί φονιάδες! δὲν καταλαβαίνω τίποτες. Ἄκουσα τὸ σμπάρο, ἔμαθα πῶς ἔτρεξαν οἱ Μαρκουλῖνοι εἰς τοῦτο τὸ μέρος, ἔρχουμαι καὶ ἀντὶς διὰ συκοφάο, βλέπω κ' ἔπεσε μυγοῦδι. Καλὰ ἔλεγα, πῶς ὁ Φιλιππάκης δὲν ἦτον ἔτσῃ ἀνόητος. Διὰ τὴν ἴδια ὑπόθεσι νὰ ἐγίνηκε τὸ φονικό; Δὲν ἠξέρω ὁ Κοσμᾶς νὰ ἔχῃ καμμία γνωριμία μὲ αὐτόν. Δὲν καταλαβαίνω τίποτες. 'Πάω νὰ μάθω κατιτὶ περισσότερο. *(φεύγει.)*

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΑΥΓΗ ΝΩΡΙΣ.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Δάρειος 'Ρονκάλας μόνος κ' ἔπειτα ἡ Λανάρω.

ΔΑΡ. Ἀπόψε δὲν ἔκλεισα μάτι, κ' ἐκείνη ἡ στρίγκλα δὲν μ' ἄφισε νὰ ἡσυχάσω. Δὲς κι' ὁ διάολος τῆς τὸ σφούριξε 'στ' αὐτί. Εἶδα κ' ἔπαθα νὰ τῆς 'βγάλω ταῖς ὑποψίαις.—Νὰ μὴν μάθω τίποτες! μὰ πᾶσα ῥώτησι ἤθελε δώσῃ αἰτία νὰ ὑποπτευθοῦν.—Τὰ περασμένα βάσανα μ' ἐξεκοκκάλιασαν κ' ἤθελε κ' ἐκεῖνος μοῦ κουστίσῃ χρυσός. Ἀλήθεια ὁ Πρεβεδοῦρος κι' ὁ Καντσηλιέρης δὲν μοῦ λέγουν τὸ ὄχι, μὰ ταῖς χάραις τους ταῖς ἀκριβοπλερώνουνται. Τὸν παραμικρὸν ψῦλλον νὰ πάρουν, δὲν μοῦ σώνει μία λαδία διὰ νὰ μὴν τρέξῃ τὄνομά μου εἰς

τὸ προτσέσο. (α)—Μοῦ εἶναι χρεία νὰ στερεώσω τὴν ὑπόληψι καὶ τὴν δύναμι τοῦ σπιτιοῦ μου διὰ νὰ βαςάξῃ εἰς τὴν ἀκόλουθη γεννεά.—Ἂν ἦθε μοῦ ζήσῃ τὸ ἄλλο μου παιδί!—Ἔδειχνε ἀπὸ βυζανοῦρι τὰ αἰσθήματα τοῦ ἀληθινοῦ ἄρχοντα.—Ἂς ἦθε μοῦ ζῇ ἐκεῖνο, διὰ νὰ μὴν ξακληρήσῃ τὸ σπίτι μου......Τοῦτος ἔμοιασε τῆς στρίγκλας τῆς Μάνας του. Μὰ τί λέγω; οὔτε αὐτῆς. Ὡς γυναῖκα βλέπεις εἰς αὐτὴν καμμία φορὰ καὶ τὴν ἀρχόντισσα.—Δὲν ἠξέρω τίνος διαόλου 'μοιάσιμο εἶναι. Χίλια πράματα παράξενα τριγυρίζουν 'ςὸ μυαλό του, ςοχάζεται καὶ μιλεῖ 'σὰν χυδαῖος, μᾶς κατακρένει, 'παινάει τὰ πράγματα ποῦ καταφρονάω, ἐκεῖνα ποῦ 'παινάω καταφρονεῖ.......Ὢ παλαιὸ δένδρο τοῦ Ῥονκάλα εἰς τί κολοῤῥίζι ἐκατάντησες! *(μένει στοχασμένος.)* Μὰ νὰ μὴν μάθω τίποτες! Δὲν νομίζω νὰ ἐπῆγε ῥητὰ ὁ Μπουσάκας ἔξω.—Μὰ λὲς κ' ἡ τύχη μοῦ τὸν ἔφερε ἐμπρός μου.—Ἂν δὲν ἤθελε τὸν ἰδῶ......Μὰ ἂν ἐπήγαινε ἐκεῖνος γυρεύωντας.....Δὲν τοῦ ἔσωνε ποῦ ἡ φαμελιά του ἦτον πάντα ἑνωμένη μὲ τοὺς ἐχθρούς μου, δὲν τοῦ ἔσωναν τὰ ἄπρεπα προξενιὰ ποῦ μοῦ ἔστελνε, ἤθελε νὰ κλέψῃ καὶ τὸν βασιλικὸ τῆς θεγατερός μου! Ἐνόμιζε πῶς θὰ ὑποφέρω μὲ ἡσυχία τέτοια βλάβη εἰς τὴ τιμὴ τοῦ σπιτιοῦ μου! Πολὺ τρελὸς ἐστάθη νὰ τὸ στοχάζεται. Πολὺ τρελός! Ἦτον 'σὰν νἆθε βάλει στοίχημα τὴ ζωή του. Ἂς ἦθε τὴν στοιχηματίζει μὲ ἄλλους, ὄχι μ' ἐμέ· ἐδύνατο νὰ μὴν πλερώσῃ τὸ ςοίχημά του.......Ἐκεῖνος τὴν θεγατέρα μου; Νὰ ταπεινωθῇ τόσο τὸ σπίτι μου καὶ νὰ 'λιγοςεύσῃ τὴν περιουσία του;—Ἡ θεγατέρα μου δὲν εἶναι διὰ 'πανδρεία· ἂς τὸ 'ξεγνοιάσουν. Ἐκεῖνοι ποῦ ἠμποροῦσα νὰ καταδεχθῶ νὰ συγγενεύσω, ἄλλοι εἶναι θανάσιμοι ἐχθροί μου καὶ ἄλλοι θὰ θέλουν πολλὰ προικιά· κι' οὔτε ἐγὼ καταδέχουμαι νὰ δώσω λίγα. Τὰ προικοσύμφωνα κ' ἡ ἀρεσκιαῖς ποῦ ἔκαμαν οἱ προπγονέοι μου ἕως ἀπὸ τὸν μέγα Πάγκαλη ποῦ πρῶτος φαίνεται εἰς τὴν κορυφὴ τοῦ εὐγενικοῦ δένδρου τῆς γενεαλογίας μου καὶ ποῦ εὑρίσκονται

(α) τὴν κατηγορίαν.

εἰς τὰ χαρτία ἀραδιασμένα εἰς τὰ ἀρμάρια γενεὰ γενεά, αὐτὰ ἤθελε μὲ ὁδηγήσουν. Ἀλλὰ τὰ ἔξοδα εἰς τὰ βάσανα ποῦ ἐχρειάζετο νὰ ἔμπω διὰ νὰ στερεώσω τὴν ὑπόληψι τοῦ σπιτιοῦ μου, διὰ νὰ ταπεινώσω τοὺς ἐχθρούς μου, διὰ νὰ μὴ μείνουν οἱ γονέοι μου κ' οἱ προσγονέοι μου περίλυποι καὶ καταφρονεμένοι πῶς δὲν ἔλαβαν τὴν πρεπούμενη ἐκδίκησι.—Νὰ μὴ μείνῃ τὸ σπίτι μὲ τὴν ἐντροπὴ εἰς τοὺς παρόντας καὶ μεταγενέστερους, πῶς ἔμεινε ἀνεκδίκητο...... Ἄχ! αὐτὸ ἀπὸ τὸν Δάρειο τὸν Ῥονκάλα δὲν ἠμποροῦσαν νὰ τὸ καρτεροῦν. Ἠμπόρεια νὰ χαθῶ, ναί, μὰ νὰ μείνῃ ἡ φαμελιὰ μὲ τούτην τὴν μουντσοῦρα; ποτέ!...... *(περιπατεῖ σιωπηλὸς καὶ ταραγμένος.)* Μὰ νὰ μὴν φανῇ ὁ Μπουσάκας! *(ἀκολουθεῖ νὰ περπατῇ σιωπηλὸς καὶ ταραγμένος.)*—'Μπορῶ νὰ δώσω μεγάλα προικιά; Καὶ ποῖο ἀπὸ τὰ μετόχια μου 'μπορῶ νὰ τσουρουτέψω δίχως βλάβη τῆς ὑπόληψής μου; Ἀφοῦ μὲ τόσον κόπο τὰ ἔνωσα καὶ τὰ ἐκατάστησα τόσα πολύτιμα δακτυλίδια! Ἕνα ὑποστατικὸ μένει ἀκόμη ποῦ ἕνας χαϊμένος δὲν ἀκούει νὰ μοῦ τὸ δώσῃ μὲ τὸ καλό. Μὰ τώρα φταίω ἐγὼ ἂν μεταχειρίζουμαι ἄλλους τρόπους; Οἱ καλοὶ τρόποι δὲν καταπείθουν κανέναν, εὐθὺς ποῦ μεταχειρισθῇς τὴν καλοσύνη, σοῦ λέγουν πῶς φοβᾶσαι.—Πῶς δὲν φαίνεται κανείς! Μὴν δὲν τοῦ ἐπίτυχε καὶ 'ντρέπεται νὰ φανερωθῇ ἐμπρός μου;—Νὰ μὴν τοῦ ἐπίτυχε;—θὰ ἦτον ἴσως καλήτερα!—Μὰ εἶναι δύσκολο.—Αἶ καλὰ ἔκαμε καὶ μοῦ 'πέταξε ἀπ' ἐμπρός μου τοῦτο τὸ ἐμπόδιο.—Καθὼς ἀποφάσισα νὰ βάλω τὴν θεγατέρα μου εἰς τὸ Μοναστῆρι, ἐκεῖνος ὁ ἀνόητος νὰ τὴν μελετάῃ, νὰ μοῦ στέλνῃ καὶ προξενειὰ δὲν μοῦ ἐρχότουν καλά.—Πάλι ὁ ἴδιος ἐπῆγε γυρεύωντας.—Δὲν ἔπρεπε νὰ βάλῃ χέρι 'στὸ σπίτι μου.—Ἔλαβε ἐκεῖνο ποῦ τοῦ ἔπρεπε.—Κ' ἐκείνη εἰς τὸ Μοναστῆρι, ἐξ ἀποφάσεως. Δὲν θέλω νὰ μείνῃ ἀνύπανδρη εἰς τὸ σπίτι καθὼς πολλαῖς ἄλλαις παλαιαῖς τῆς φαμελιᾶς μου. Ἡ Γαρουφαλιὰ εἶναι βέβαια.... δὲν ἔχω νὰ 'πῶ τίποτε διὰ αὐτήν. Ἂν δὲν ἦτον ἔτση τὴν ἔχωνα εὐθὺς εἰς ἕνα μνῆμα μὲ τὴν στρίγκλα τὴν μάνα της, ποῦ μοῦ τὴν φυλάει. Ἀλλὰ δὲν ἔχει τὴν ἀπλό-

τητα τῶν παλαιῶν. Τῆς δίνει εὐχαρίςησι ν' ἀκούῃ τὸν τρελὸν ἀδελφό της ποῦ 'πάει καὶ κάνει φιλίαις μὲ ἀνθρώπους πελελοὺς, καὶ τοῦ ἀπονερουλιάζουν τὰ μυαλά. Ἔκαμα κακὰ νὰ μὴν τὴν ξεμακρύνω πρωτήτερα ἀπὸ αὐτόν. Δὲν εἶναι δύσκολο νὰ τῆς βάλῃ εἰς τὸν νοῦ νὰ μὴ θέλῃ νὰ γένῃ καλόγρηα. Μπά! σὰν νὰ τὄβλεπα. Διὰ τοῦτα εἶναι ἔμπειρος. Ἀλήθεια ἡ θέλησί της δὲν πιάνει τόπο, ἐπιθυμάω ὅμως καλήτερα νὰ γένῃ μὲ τὸ θέλημά της. Χρειάζεται λοιπὸν νὰ τὸ γληγορεύσω. Σήμερα, εὐθὺς νὰ τὸ ἀκούσῃ ἡ Γαρουφαλιά. Ἡ ἀσθένια της πρέπει νὰ τὴν κάμῃ νὰ κλίνῃ μὲ εὐκολιά. Εἰς ὀλίγαις ἡμέραις 'μπορεῖ νὰ παραμαντωθῇ. Εἶναι πολὺ νέα ἀλλειῶς ἔμπαινε εὐθὺς εἰς τὸν τόπον....... *(εἰς τοῦτο τὸ ἀναμεταξὺ περνᾷ συμὰ ἀπὸ τὴν πόρτα ἡ Λανάρω, καὶ αὐτὸς τὴν βλέπει καὶ τῆς μιλεῖ καὶ αὐτὴ ἀποκρένεται πάντα χωρὶς νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν σκηνή.)* Λανάρω, Λανάρω.

ΛΑΝ. *(ἀπὸ μέσα.)* Τί ὁρίζεις;

ΔΑΡ. Ποῦ πᾷς αὐτοῦ;

ΛΑΝ. Μ' ἔςειλε ἡ Κυράτσα μου νὰ τῆς φέρω τὴν ῥοκοχάρτα της ἀπὸ τὸ τινέλο (α) ποῦ τῆς ἔπεσε ἐψὲς τὸ βράδυ. *(ἀπὸ μέσα.)*

ΔΑΡ. Μ' ἐγύρεψε κανείς;

ΛΑΝ. *(ἀπὸ μέσα.)* Ὄσκε.

ΔΑΡ. Δὲν ἦλθε κανεὶς ἀπ' ὄξω;

ΛΑΝ. *(εἰς τὴν πόρτα ὥστε φαίνεται εἰς τὴν σκηνή.)* Ὄσκε. Ὁ σέμπρος ὁ Μπουσάκας μοναχὰ, μὰ εἶναι 'δῶ ἀπὸ τάψὲς κ' ἐκοιμήθηκε 'στὸ σταῦλο, καὶ τώρα ἀνέβηκε στὸ μαγερεῖο κ' ἔλεγε μοναχὰ, νἆναι σηκωμένος ὁ ἀφέντης; κ' ἐστηλιώθηκε ἐδεκεῖ καὶ κάθε ποῦ 'μπαίνω παγώνω ποῦ τὸν βλέπω.

ΔΑΡ. Καὶ πῶς; τί τὸν φοβᾶσαι;

ΛΑΝ. Δὲν ἠξέρω διατὶ, μὰ τὸν κυττάζω 'σὰν νὰ 'κύτταζα τὸν καταραμένο.

ΔΑΡ. Πήγαινε, πήγαινε στὸ θέλημά σου. Πές του ἂν μὲ θέλῃ τίποτες, πῶς εἶμαι σηκωμένος.

ΛΑΝ. Ναῖσκε. Τοῦ τὸ λέω δίχως νὰ τὸν κυττάξω στὰ μάτια καὶ ἀπὸ μακρύα. *(φεύγει.)*

(α) Tinello μέρος τῆς οἰκίας διορισμένον διὰ νὰ τρώγουν.

ΔΑΡ. Πόσο φόβο τοῦ ἔχει δίχως νὰ ξέρῃ τὴν ἀφορμή! Ἔχει βέβαια ἕνα κάποιον τὶ εἰς τὸ βλέμμα του ποῦ φανερώνῃ τὴν τέχνη του. — Ἡ μεγάλαις ἐκδίκησαις ἔχουν χρεία νὰ δουλεύωνται ἀπὸ τέτοιους ἀνθρώπους—ποῦ νὰ μὴν παρακριβολογοῦν καὶ παραξετάζουν μὲ τὴν συνείδησίν τους ταῖς πράξαις τους, ἢ διὰ νὰ 'πῶ καλήτερα ἀνθρώπους χωρὶς συνείδησιν. Ἔτση κ' ἡ Δικαιοσύνη ἔχει χρεία ἀπὸ τὸν Μπόγια. (α) Δὲν 'μποροῦν βέβαια οἱ ἴδιοι οἱ κριτάδες νὰ φουρκίζουν τοὺς καταδίκους. Καὶ ἕνας ἄρχοντας ποῦ πρέπει νὰ ἐκδικηθῇ ἀπὸ τὸν ἐχθρό του, πῶς εἶχε νὰ κάμῃ ἂν δὲν εὕρισκε τέτοιους ἄνθρωπους; Καὶ ἂν ἦτον γνωρισμένοι ἀπὸ τὸν λαὸν καὶ ἂν δὲν τοὺς ἐφοβοῦντο, βέβαια ἤθελε εἶναι καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν καταισχύνη τοῦ Μπόγια.—*(βλέπωντας ποῦ ἔρχεται ὁ Μπουσάκας περπατεῖ ταραγμένος.)*

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ.

Μπουσάκας καὶ αὐτός.

ΜΠ. Καλὴ 'μέρα, ἀφέντη. *('βγάνωντας τὴν σκούφια του.)*

ΔΑΡ. *(προσποιούμενος ἡσυχία.)* Καλή σου 'μέρα, Μπουσάκα μου. Τί μαντάτα;

ΜΠ. Καλοσύνη. *(πηγαίνει ὁ Δάρειος καὶ κλεῖ ταῖς πόρταις.)* ὅ,τι ἐπρόσταξες, ἀφέντη......

ΔΑΡ. Ὁ Γέρος.......

ΜΠ. Ἐκεῖνος οὔτε ἀκούει, οὔτε βλέπει—τὸν ἄφισα κ' ἔμπαζε τὸ πρᾶμα ἐψὲς τὸ βράδυ διὰ νὰ κλείσῃ τὸ μαγαζὶ καὶ ὤντας πισωπλατισμένος ἐχωρέθηκα μέσα, ἐκάθησα ὀπίσω ἀπὸ μία μεγάλη κοφίνα ἕως ποῦ νὰ πέσῃ στὸν ὕπνο καὶ μ' ἔκαμε κι' ἀδημόνησα ἕως ποῦ νὰ ξεκουμπιστῇ.

ΔΑΡ. Ὕστερα;....

ΜΠ. Ἀφοῦ ἀποκοιμήθηκε ἄνοιξα καλὰ τὸ παρεθύρι ποῦ πέφτει 'στὸ καντοῦνι διὰ νὰ πεταχθῶ μὲ εὐκολιὰ ἄνοιξα καὶ τὸ πορτελάκι τῆς πόρτας καὶ ἀπὸ αὐτὸ ἀντίκριζα ἐξαίρετα τὸ

(α) Δήμιος.

σκαβέτσο μου (α) κατὰ τὸ πεζοῦλι τοῦ παραθυριοῦ τοῦ ἀρχοντικοῦ σου. Ἔπειτα ἔσβυσα τοῦ γέρου τὸ λύχνο καὶ ἐκάθησα κ' ἐβίγλιζα διὰ λαγό.

ΔΑΡ. *(πάντα ταραγμένος ἀλλὰ πασχίζωντας νὰ κρύψῃ τὴν ταραχήν του.)* Ἄργησε ἐκειός;

ΜΠ. Ἄργησε. Ὁ γέρος τἄβαλε μὲ τὰ ποντίκια πῶς τοῦ ἐσβύσανε τὸ φῶς. Ὡς τόσο ἐκειὸς ἔφθασε—μὲ ἕναν ἄλλον. Θέλει ἦταν δοῦλός του καὶ πρέπει νὰ ἦταν μεθυσμένος διατὶ ἄκουσα κ' ἔπεσε μία δύο φοραῖς, ἀπὸ τὸ βρόντο—μὰ ἄκουσα κ' ἐκεῖνον νὰ τοῦ λέῃ πῶς μεθάει. Πολλὴν ὥρα ἐστάθηκαν συνομιλῶντας μὰ μοῦ ἔφευγαν τὰ λόγια—ἀρειὰ καὶ ποῦ ἄκουα κανένα, καὶ ἐμελετοῦσαν καὶ τὸν βασιλικό.

ΔΑΡ. Τὸν ἐσουσούμιασες; μοῦ εἶπες πῶς τὸν γνωρίζεις....

ΜΠ. Ἀληθινά, ἀφέντη, μὰ ἦτον σκοτάδι καὶ δὲν ἐμπόρεια νὰ τὸν σουσουμιάσω. Διατὶ ὅταν ἐπῆαν εἰς μέρος ποῦ ἐδυνόμουν ἀπὸ μέσα νὰ τοὺς ἰδῶ ἔσβυσαν τὸ φανάρι τους—διατὶ πρῶτα ἔβλεπα ἕνα στρογγυλὸ φῶς ποῦ ἐπήγαινε ἀντιφεγγίζωντας ἐδῶ κ' ἐκεῖ, κ' ἔπειτα ἔγεινε σκοτάδι ποῦ δὲν τοὺς ἔβλεπα παρὰ σὰν ἴσκιους ὅταν ἦλθαν ἀντίκρυ μου.

ΔΑΡ. Μὰ ἀπὸ τὸ ἀνάστημα;.....

ΜΠ. Μοῦ ἐφάνη ἐκειός, καὶ πρέπει νὰ ἦταν ὁ ἴδιος, διατὶ δὲν ἤθελε πάει πρῶτα νὰ μεθύσῃ, καὶ μάλιστα ἕνας ἄρχοντας, διὰ νὰ εἰποῦμε μὴν ἦτον ἐκεῖνος ποῦ ἐβάσταξε τὸν ἄλλον ν' ἀνέβῃ. Κι' αὐτὸς ἦτον βέβαια μεθυσμένος, διατὶ εἶδε κ' ἔπαθε ὁ σύντροφός του νὰ τὸν κάμῃ ν' ἀκουμπήσῃ 'ςὸν τεῖχο διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ σκαλώσῃ ἐπάνω του καὶ νὰ σώσῃ τὸν βασιλικό. Ὕστερα σοῦ φαίνεται, ἀφέντη, πῶς ἄφινε τὸν δοῦλόν του, ἢ ὅποιον κι' ἂν ἦτον, νὰ πατήσῃ ςαῖς πλάταις του;

ΔΑΡ. Μὲ ἕναν μεθυσμένον συντροφία του!.....μοῦ φαίνεται παράξενο.....

ΜΠ. Μὴν βάνῃς ἀμφιβολία, ἀφέντη· καθὼς ἔκαναν, βέβαια ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἂν δὲν ἦτον τρελλός, ἦτον μεθυσμένος. Ὅμως μὴ σοῦ φαίνεται παράξενο. 'Μπορεῖ ἀφοῦ τ' ἀποφάσισε κ' ἐ-

(α) Εἶδος τουφεκιοῦ.

διώρισε τοῦ συντρόφου του τὴν ὥρα, ἐκεῖνος νὰ ἐπῆγε νὰ 'μέθυσε.

ΔΑΡ. Ἠμπόρειε ἀφοῦ τὸν εἶδε μεθυσμένον νὰ μὴν ἔλθῃ νὰ πειράξῃ τὸ σπίτι μου.

ΜΠ. Τὸ ἀρχοντικό σου, ἀφέντη.—Δὲν ἤθελε νὰ σὲ κάμῃ νὰ πάρῃς τόση ἔγνοια τοῦ κακοῦ, κ' ἐμὲ νὰ κάθουμαι νὰ βιγλίζω τοῦ κακοῦ ὅλη νύχτα. *(γελᾷ δυνατά.)*

ΔΑΡ. *(μὲ θυμὸν πασχίζει νὰ κρύψῃ τὴν ταραχὴν ποῦ τοῦ ἐπροξένησαν αὐτὰ τὰ γέλοια.)* Αὐτὸ μάλιστα μὲ κάνει νὰ εὐχαριστοῦμαι εἰς τὰ μέτρα ποῦ ἐπῆρα. Μ' ἕναν μεθυσμένον νἄλθῃ νὰ κλέψῃ τὸν βασιλικό! Δείχνει τούτη ἡ μεγάλη του ἀφοβία πῶς λίγο μὲ γνωρίζει καὶ λίγο λογαριασμὸ κάνει εἰς ἐμέ. Μὰ μοῦ φαίνεται νὰ μὴν κάνῃ καλὰ τοὺς λογαριασμούς του.

ΜΠ. Τέτοιους λογαριασμοὺς νὰ τοὺς κάνουν ὅλοι οἱ ἐχθροί σου, καὶ νὰ λάβω τὴν τιμὴ νὰ περάσουν ὅλοι ἀπὸ τὰ χέρια μου —διατί, ἀφέντη, γνωρίζεις πόσο ἐγὼ ἀγαπῶ καὶ σέβουμαι τὸ ἀρχοντικό σου.

ΔΑΡ. Πές μου σοῦ ἐπαράγγειλα, πρὶν ἀγγυάξῃ......

ΜΠ. Ἀπ' ὅ,τι μοῦ 'παράγγειλες, ἀφέντη, δὲν ἄφισα νὰ πέσῃ κουκί. Τὸν εἶδα ν' ἀνέβῃ ςαῖς πλάταις ἐκείνου ποὖχε μαζί του, καὶ ὅ,τι ἄπλωνε τὸ χέρι.....—διατὶ ἀφοῦ τὸ μάτι μου ἐχόρτασε τὸ σκοτάδι ἔβλεπα τὰ κινήματά του, ὅσα ἀντίκριζα—κ' ἔτση καθὼς ἄπλωνε νὰ κατεβάσῃ τὴν γάςρα, τὸν ἄναψα κ' ἐδιπλάρωσε κάτου δίχως νὰ βογγίξῃ.

ΔΑΡ. *(ταραγμένος πολὺ, καὶ πασχίζωντας νὰ κρύψῃ τὴν ταραχήν του.)* Τότε σύ......

ΜΠ. Ἐγὼ εὐθὺς μὲ δυὸ λαγγέματα....Μὰ ἄφισα νὰ σοῦ πῶ, ἀφέντη, ἕνα νόστιμο, ποῦ ἐπέρασαν πρῶτα κάποιοι τραγουδιστάδαις κ' ἔλεγαν ρίμναις. 'Σὰν ἐπέρασαν σύῤῥιζα 'ςὴν πόρτα τοῦ μαγαζιοῦ ἠμπόρεσα νὰ τοὺς ἀκούσω ποῦ ἐσυνομιλοῦσανε. Ὡς κ' ἐκεῖνοι ἐλιγκούρευαν τὸν βασιλικό. Μοὖλθαν χίλιοι καπνοί. Μοὖλθε νὰ τοὺς κάμω νὰ τραγουδοῦν καθὼς τυχαίνει, νὰ τοὺς κάμω νὰ ἰδοῦν τοὺς σαράντα ἥλιους, μὰ ἐβαστάχθηκα νὰ μὴν......

ΔΑΡ. *(ταραγμένος ὡς ἄνω.)* Ἐβγῆκες λοιπὸν εὐθύς......

ΜΠ. Εὐθὺς ἐπετάχθηκα ἔξω ἀπὸ τὸ παρεθύρι, ἐπῆρα τὰ λαθουροκάντουνα, καὶ τὸ γύρο ἀπὸ τὴν κάτου στράτα ἦλθα κ' ἔπεσα 'στὸν σταῦλο, καὶ δὲν ἐβγῆκα παρὰ τώρα ἀργὰ ποῦ ἀνέβηκα στὸ ἀρχοντικὸ, κ' ἐπῆρε μόνον τὸ αὐτί μου ποῦ κάτι ἐσουσούριζαν ἡ γυναικούλαις ἀπὸ ταῖς πόρταις τους ἐκεῖ ὀπίσω εἰς τὰ χαμόσπιτα. Δὲν ἠθέλησα νὰ ῥωτήσω, οὔτ' ἐστάθηκα νὰ μὲ ῥωτήσῃ κανείς.

ΔΑΡ. Καλὰ ἔκαμες;. Νὰ μὴν λάβουν ὑποψίαις διὰ νὰ μὴ λάβουμε ἐνόχλησες. Ὄχι πῶς 'μπορεῖς νἄχῃς κανένα φόβο οὔτ' ἐσὺ, οὔτ' ἐγώ. Τὸ σπίτι μου καίω παρὰ νὰ βλαφθῇ τὸ νύχι σου. Μὰ ἂν ἐπιτσιλιζότουν τίποτε πάντα ἤθελε μοῦ τρίξει κ' ἐγὼ δὲν ἔχω εὐχαρίστησι νὰ κάμω ἔξοδα.

ΜΠ. Μὴν ἔχεις, ἀφέντη, ὑποψία, καθὼς ἡ δουλειὰ ἐπίτυχε δὲν θέλει μαθητευθῇ ποτέ. Ὅσο διὰ 'μὲ, ὅταν εἶμαι στὴν σκέπη σου, φόβο δὲν ἔχω. Μὰ πάλι διὰ τὸ ἀρχοντικό σου μπαίνω μὲς τὴν φωτία.

ΔΑΡ. Γνωρίζω, Μπουσάκα μου, τὴν καλή σου καρδία, κ' ἐγὼ ὅ,τι στοχάζεσαι πῶς μπορῶ νὰ σὲ ὠφελήσω λέγεμοῦτο θαῤῥετὰ—ἀκοῦς;

ΜΠ. Δὲν θέλω, ἀφέντη, παρὰ νὰ μὲ ἀγαπᾷς. Μία μικρὴ χάρι θὰ σοῦ ζητήσω, μὰ ἔχουμε καιρό.

ΔΑΡ. Ὅ,τι θέλεις.

ΜΠ. Εὐθὺς, εὐθὺς, 'ντρέπουμαι νὰ σὲ πειράξω, μὰ ξέρω πῶς ἔχεις καλοσύνη, δὲν εἶναι πρᾶμα μεγάλο καὶ δίνει καὶ καιρό.

ΔΑΡ. Καλὰ—ὅποτε θέλεις.....

ΜΠ. Ἂν μοῦ δίνῃς θέλημα, ἀφέντη, νὰ σοῦ τὸ πῶ, δὲν χάνουμε τίποτες.

ΔΑΡ. 'Πέςμου λοιπόν.

ΜΠ. Ξέρεις, ἀφέντη, πῶς ὁ παπούλης μου ἦτον Νοδάρος (α) κ' ἔκανε τὴν τέχνη του εἰς τὸ χωριό μας κ' εἰς τὰ σιμοτινά.

ΔΑΡ. Ναὶ, τὸ ξέρω· τί;

ΜΠ. Ἀφοῦ ἐσώθηκε ὁ συχωρεμένος ὁ παπούλης μου, ἔγεινε Νοδάρος ὁ Χαζάνης, ποῦ εἶναι ἀπὸ τὴν ἴδια γενειά μας καὶ

(α) Συμβολαιογράφος.

αὐτὸς εἶναι ὑπέργηρος καὶ σημεραύριο τελειώνει.

ΔΑΡ. Ζῇ ἀκόμη;

ΜΠ. Ζῇ ἀκόμη, ἀφέντη, ζῇ. Τώρα ἐτοῦτα τὰ χωρία δίνουνε καλὸ ψωμί.

ΔΑΡ. Λοιπόν;

ΜΠ. Εἶπα ἀφοῦ ἀποθάνει ὁ Χαζάνης νἄμπω ἐγὼ 'ςὸν τόπο του καὶ μοῦ λέγουν πῶς ϑἄϐρω ἀντίστασες, καὶ διὰ τοῦτο....

ΔΑΡ. Μὰ τί; Ἐσὺ Νοδάρος;

ΜΠ. Τί, ἀφέντη, δὲν τὄχεις γιὰ καλό;

ΔΑΡ. Ὄχι, ἔλεγα μήπως.....

ΜΠ. Ὁ συχωρεμένος ὁ παπούλης μου ποῦ τὸν ἀκλούθαγα ὅταν ἐπήγαινε νὰ κάμῃ καμμία προικοπαράδοσι πάντα μοῦ τὄλεγε ἐσὺ εἶσαι διὰ νὰ ἔμπῃς 'στὸ πόδι μου. Καὶ γραμματάκια ξέρω· νὰ ςαθῶ νὰ τὸ κυττάξω καλὰ 'ϐγάνω κάθε χαρτί.

ΔΑΡ. Μὰ τί ἀντίστασες ϑὰ σοῦ κάμουν;

ΜΠ. Διὰ ἐκεῖνα τὰ δυὸ φονικὰ ποῦ λέγουν πῶς ἔκαμα ὥντας παιδὶ τὸ ἕνα τοῦ γιδοϐοσκοῦ καὶ τὸ ἄλλο τοῦ βεργάτη, μοῦ λέγουν πῶς εἶναι ἀνοικτὴ ἡ ῥάσπα (α) καὶ ὅτινος εἶναι ἀνοικτὴ ἡ ῥάσπα λέγουν πῶς δὲν μπορεῖ νὰ γένῃ Νοδάρος. Ἂν ἐμίλειες ἡ Ἐκλαμπρότη σου μὲ τὸν Καντσηλιέρη νὰ σϐυσθῇ τὄνομά μου ἀπὸ τὴν ῥάσπα....

ΔΑΡ. Κάνω τὸ καλήτερο. Ὅμως δὲν σὲ συμϐουλεύω, δὲν εἶναι διὰ σὲ αὐτὴ ἡ τέχνη.

ΜΠ. Ἂν χρειάζεται ν' ἀλείψουμε τὰ φαλάγγια, δῶσε διὰ λογαριασμό μου, ἀφέντη, κ' ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ.

ΔΑΡ. Ξαναμιλοῦμε. 'Πές μου τώρα, εἶσαι διὰ ἔξω;

ΜΠ. Ἕνα δύο ϑελήματα ϑὰ κάμω, κ' ἔπειτα εὐθύς.

ΔΑΡ. Νὰ σοῦ δώσω ἕνα ὀνοματολόϊ ὅσων δὲν ἦλθαν νὰ μοῦ πλερώσουν τὸ περσινὸ λάδι διὰ νὰ μοῦ κάμουν χαρτί.

ΜΠ. Περνάω ὕστερα ἐδῶθε καὶ μοῦ τὸ δίνεις καὶ σὲ δουλεύω.

ΔΑΡ. Μὰ ἐκεῖνον τὸν κλέφτη τὸν Μπίμπικα, ποῦ ὅλο μοῦ κρύϐεται, νὰ μοῦ τὸν τσακώσῃς ἀπὸ τὴν χύτη καὶ νὰ μοῦ τὸν φέρῃς μέσα.

ΜΠ. Ἆ! τὸν κλέφταρο! μὴ φοϐᾶσαι, ἀφέντη, εἰς τοῦ κούκκου τὴν

(α) Raspa, indice o catalogo dei processati κατάλογος τῶν ὑποδίκων.

τροῦπα νὰ κρυφτῇ ἐγὼ τὸν ξετρουπόνω. Νὰ σοῦ τὸν φέρω ἐδῶ, μπὸν κονσενιάδο! καθὼς λέει ὁ φράγκος. Ἃ! ἀφέντη! —σοῦ ἀφίνω 'γειὰ ὡς τόσο.

ΔΑΡ. Στάσου, δύνεται νὰ μὴν σὲ ματαΐδῶ—νὰ σοῦ φέρω τ' ὀνοματολόϊ. *(φεύγει.)*

ΜΠ. Ἂν μοῦ βολέσῃ νὰ γένω Νοδάρος! Μοῦ τὄταξε ὁ ἀφέντης, καὶ ὅ,τι τάξει στέκει στὸ λόγο του. Τοὺς ἀνθρώπους ποῦ ἀγαπάει χύνει τὸ αἷμά του διὰ αὐτούς. Δούλεψέ τον καλὰ καὶ μὴ φοβᾶσαι νὰ σὲ ἀφίσῃ νὰ χαθῇς. Ἂν δὲν ἦτον ἔτσῃ ἐστεκόμουν ἐγὼ τώρα ἥσυχος; Μὰ ἂν τὄξερε καὶ ὅλη ἡ χώρα δὲν ἐφοβόμουν. Καλὰ λέει ὁ παλαιὸς λόγος· «ὁποῦ δουλεύει βασιλιὰ ἔχει τιμὴ καὶ ῥώγα.»

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Ὁ Δάρειος βαστῶντας δύο χαρτία, καὶ αὐτός.

ΔΑΡ. Νὰ—τοῦτο εἶναι τ' ὀνοματολόϊ. Τὄχα ἑτοιμασμένο. *(δίδει τοῦ Μπουσάκα ἕνα χαρτί.)*

ΜΠ. Δόςμουτο 'δῶ, ἀφέντη. *(τὸ πέρνει καὶ τὸ βάνει 'ςὸν κόρφο του.)*

ΔΑΡ. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ χρέος ποῦ γνωρίζεις τοῦ πατέρα σου. Δὲν θέλω τίποτες. *(τὸ ξεσχίζει καὶ τοῦ τὸ δίδει.)*

ΜΠ. Νᾶσαι καλὰ, ἀφέντη. *(τὸ πέρνει καὶ τὸ βάνει στὸν κόρφο του.)*

ΔΑΡ. Τοῦτο εἶναι ἕνα ἄλλο χαρτὶ διὰ ἕξη λίτραις λάδι καὶ καρταρόλι (α) ἐκείνου τοῦ γειτόνου σου τοῦ κουτσοῦ. Λάβετο καὶ χάρισμά σου.

ΜΠ. Χίλια μύρια σπολάητης, ἀφέντη σέμπρε μου. *(τὸ πέρνει καὶ τὸ βάνει στὸν κόρφο του.)*

ΔΑΡ. Ἂν θέλῃς τώρα, ἄμε κάμε τὸ θέλημά σου.

ΜΠ. Προσκυνῶ. *(βγάνει τὴν σκούφια του.)*

ΔΑΡ. Ὤ ἀλησμόναα νὰ σοῦ 'πῶ. Τώρα ποῦ περνᾷς ἀπὸ τὴν ἔξω μερία, ἀπὸ τὸν ἀϊ-Βασίλι, κάμε νὰ ἰδῇς τὸν Βαφία ποῦ ἔχει ἐκεῖνο τὸ λειοστασάκι μ' ἐκεῖνα τὰ ξεροκούρβουλα κ' ἐ-

---

(α) ἓν τέταρτον τῆς λίτρας, μέτρον χωριτικώτατος.

κείνη τὴν χαμοκέλα ποῦ συμπλιάζει μ' ἐμᾶς—τοῦ 'μήνυσα τόσαις φοραῖς νὰ μᾶς τὰ δώσῃ καὶ αὐτὸς ὁ χαϊμένος μοῦ κολοστρίφει. Πὲς νὰ σοῦ δώσῃ ἀπόκρισι καὶ μὴν φοβᾶται; ὄσο ςοχασθῶ νᾶναι καλὰ τοῦ τὰ πλερώνω. Αἲ τί λὲς ν' ἀξίζουν.

ΜΠ. Δὲν ἀξίζουν τρία κατρίνια, ὅμως διὰ τὴν ἐκλαμπρότη σου ἀξίζουν διατὶ σιάζεις τὸ μετόχι σου.

ΛΑΡ. Λοιπὸν μὴν φοβᾶται, ἂς ἔλθῃ, νὰ τοῦ τὰ πληρώσω εὐθὺς καὶ νὰ κάμουμε τὴν γραφή· Ἂν σοῦ 'πῇ μισόλογα πάρε εὐθὺς ἀνθρώπους πηγαίνωντας ἔξω καὶ ξεχόλοστα ὅλα, 'γκρέμισε καὶ τὸ καλύβι, διατὶ ἔτση, θέλει καὶ δὲν θέλει, θὰ μᾶς τὸ δώσῃ.

ΜΠ. Χίλιοι σου χρόνοι, ἀφέντη· ἔτση θέλουν ἐτοῦτοι οἱ ψοφοχωραῖταις, μὲ συμπάθειο, ποῦ ἔχουν κομμάτι ξελάςρα καὶ θαῤῥοῦν πῶς ἔχουν μετόχι. Ἕναν ἀπ' αὐτοὺς μία φορὰ μοὖλθε νὰ τὸν ἀρπάξω ἀπὸ τὸ γαϊδοῦρι ποῦ ἦτον καβαλλικεμένος κ' ἐπιανότουν μὲ τὰ δύο χέρια ἀπὸ τὸ 'μπροστοκοῦρβι, καὶ νὰ τὸν ῥίξω 'στὸν τράφο. Σέμπρε, καὶ τί ἔκαμες τὰ φαουλάρικα; καὶ διατὶ, σέμπρε, δὲν ἔφτιασες τὸ μουράγιο τοῦ ἀμπελιοῦ, διὰ νὰ μοῦ 'πῇ πῶς δὲν ἐσήκωσα τὸν ὄχθο—καὶ νὰ μοῦ φέρῃς, σέμπρε, δύο ἐλειαῖς διὰ τσακιςαῖς, διὰ βλαστάδαις. Αἲ σέμπρε, σέμπρε, τοῦ λέω, μοῦ ἐπῆρες τ' αὐτιὰ ἐγὼ δὲν 'μπορῶ νὰ πολυλογῶ. Δὲν ἐτσιμούτιξε ἕως ποῦ ἐφθάσαμε εἰς τὴν χώρα 'στὸν ἅϊ-Λάζαρο, μὰ κάπου κάπου ἐγύριζε καὶ μ' ἐκύτταζε.

ΛΑΡ. *(χαμογελῶντας.)* Στὸ καλὸ—καὶ γνοιάσου—καὶ σιωπή.

ΜΠ. Στάσου ἥσυχος, ἀφέντη. Σὲ προσκυνῶ. *(εὐγάνει τὴν σκούφια του καὶ ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν μίαν πόρτα, καὶ ὁ Λάρειος ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν ἄλλη.)*

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

(Μένει ἡ σκηνὴ διὰ ὀλίγα λεπτὰ ἄδεια.)

Λανάρω καὶ Λάρειος ἀπὸ μέσα.

ΛΑΝ. Καρτέρεσε νὰ τοῦ τὸ πῶ. *(μιλῶντας ἀπὸ μέσα κ' ἔπειτα 'βγαίνει.)* Ἀφέντη. *(ἐμπαίνωντας.)* Μπά! δὲν εἶναι 'δῶ θέ-

λει ἐμπῆκε στὴν κάμερά του. *(πηγαίνει πρὸς τὴν ἄλλη πόρ-τα καὶ μιλεῖ.)* Ἀφέντη.

ΔΑΡ. *(ἀπὸ μέσα.)* Ποῖος εἶναι; Τώρα.

ΛΑΝ. Ἐδῶ ἀφέντη, σὲ γυρεύουν. *(στὴν πόρτα φωνάζωντας δυνατά.)*

ΔΑΡ. *(ἀπὸ μέσα.)* Τώρα, σκασμὸς, τί φουνιάζεις;

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Δάρειος καὶ αὐτή.

ΔΑΡ. Τί εἶναι; ποῖος μὲ γυρεύει;

ΛΑΝ. Ὁ Κὺρ Γερασιμάκης εἶναι 'δῶ 'ξω καὶ μοὖπε νὰ σοῦ ὁρίσω ἂν ἔχῃς ἀδεία νὰ σοῦ 'πῆ ἕνα λόγο.

ΔΑΡ. Ἂς κοπιάσῃ. *(ἡ Λανάρω φεύγει.)* Τί θέλει; Μὴν ἔρχεται νὰ μάθῃ; νὰ ἰδῇ τί λέω;

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

Γερασιμάκης καὶ αὐτός.

ΓΕΡ. 'Μπορῶ νάχω τὴν τιμὴ, ἐκλαμπρότατε, νὰ σοῦ 'πῶ τὴν καλὴ 'μέρα;

ΔΑΡ. Καλὴ 'μέρα, Γερασιμάκη. Τὸ σπίτι μου εἶναι, τὸ γνωρίζεις, πάντα διὰ λόγου σου ἀνοιχτό.

ΓΕΡ. Γνωρίζω, ἐκλαμπρότατε, πῶς μὲ ἀγαπᾷς καὶ διὰ τοῦτο πέρνω κ' ἐγὼ τὸ θάῤῥος......

ΔΑΡ. Εἶναι εὐχαρίστησι ποῦ μοῦ δίνεις. Κάθησε. *(κάθεται.)*

ΓΕΡ. Ὅπως ὁρίζεις. *(κάθεται.)* Ὡς τόσο πῶς σοῦ ἐφάνηκε τὸ ἀποψινὸ φονικό; Πρέπει ἡ ἐκλαμπρότη σου νὰ ἄκουσες διατὶ συνέβη σχεδὸν στὴν πόρτα σου.

ΔΑΡ. *(ταραγμένος, καὶ πασχίζωντας νὰ φαίνεται ἥσυχος.)* Τὸ σπάρο μ' ἐξύπνησε......

ΓΕΡ. Ὅποιος τὸν ἐσκότωσε θὰ εἶχε αἰτία. Συμβαίνουν συχνὰ ςὸν τόπο μας παρόμοια, καὶ καμμία φορὰ εἶναι χρειαζόμενα. Ἐκεῖνον ὅμως ποῦ ἔχουν πιασμένον διὰ φονιὰ, δὲν μοῦ ἔρχεί-

νεται παντελῶς.... τὸν Γέρο-Νικόλα τὸν γείτονά σου. Μὰ ἡ ἐκλαμπρότη σου θὰ τὸ ἄκουσες.

ΔΑΡ. (*μὲ πλαστὸ χαμόγελο.*) Ὁ δύστυχος δὲν μοῦ φαίνεται τώρα διὰ τοῦτα.

ΓΕΡ. Ἔτση εἶπα κ' ἐγὼ—καὶ τὸν λυποῦμαι—μοῦ ἔβανε καμμίαν φορὰ τὸ σκαμνί του κ' ἐκαθόμουν. Θὰ 'πῶ κανένα λόγο τοῦ Καντσηλιέρη. Ἂν ἔκανες κ' ἡ ἐκλαμπρότη σου τὸ ψυχικὸ νὰ ἔλεγες κανένα λόγο νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ δυστυχής.....

ΔΑΡ. Δὲν θέλει λείψω, ἀγκαλά.....

ΓΕΡ. Ἀλήθεια, ἐκλαμπρότατε, τοῦ πρέπει νὰ σταθῇ καμπόσο 'ςὸν ἴσκιο βολετὸ καὶ κοντήνῃ ἡ γλῶσσά του ἀφοῦ τὰ ταξείδια τοῦ τὴν ἐμάκρυναν ὄχι λίγο. Διὰ τὸν μοναχὸν ἄνθρωπον ποῦ εἶμαι βέβαιος πῶς δὲν εἶπε κακὸ εἶναι διὰ τὸ ὑποκείμενό σου διατί.....

ΔΑΡ. Βέβαια, πολλὴ βλάβη φέρει εἰς τὸν τόπον μας, τοῦτοι οἱ ποβολάνοι (α) νὰ ταξειδεύουν. Ἔρχουνται ὀπίσω καὶ δὲν ἔχουν πλειὸ ἐκεῖνο τὸ σέβας ποῦ πρέπει εἰς τοὺς καλήτερούς τους· πέρνουν κάποιους θάῤῥους.... Δὲν λέγω διὰ ἐμὲ διατὶ δὲν ἐτόλμησε ποτέ.... μὰ διὰ νὰ κάμω χάρι ἑνὸς φίλου ποῦ αὐτὸς ὁ γέρος τοῦ ἀντιμίλησε, ἤθελα νὰ τὸν πετάξω ἀπὸ τὸ μαγαζί. Μὰ ἡ γυναῖκες ἐδῶ μ' ἐπαρακάλεσαν, διατὶ ἔχουν τὴν εὐκολιὰ νὰ ψωνίζουν μικρὰ πράγματα...... γέρος ἄνθρωπος.... καὶ τὸν ἄφισα. Καὶ διὰ ἀγάπη σου ἀκόμη δὲν θέλει λείψω....

ΓΕΡ. Κάνεις βέβαια ψυχικό. Μά, συμπάθησέ με, ἐγὼ φταίω ποῦ ἐμάκρυνα ἀπὸ τὸ προκείμενο ποῦ μ' ἔκαμε νὰ λάβω τὴν τιμὴ νἄλθω στὸ ἀρχοντικό σου. Παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μοῦ δώσῃς τὴν ἄδεια....

ΔΑΡ. Πὲς ὅ,τι ὁρίζεις.

ΓΕΡ. Νομίζω νὰ μαντεύῃς τὴν αἰτία ποῦ μὲ κάνει νὰ σ' ἐνοχλήσω.

ΔΑΡ. Ποτέ μου δὲν ἐςάθηκα μάντυς οὔτε ἀςρολόγος. (*χαμογελῶντας.*)

ΓΕΡ. Λέω τοῦτο, διατὶ ὅταν εἶναι κανεὶς στενοχωρημένος νὰ εἰπῇ πράγματα ποῦ δὲν γνωρίζει ἂν ἦναι ἢ ὄχι ἀρεστά, καὶ μά-

(α) popolani ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ.

λιςα εἰς ὑποκείμενα ἀξιοσέβαςα ὡσὰν τὴν ἐκλαμπρότη σου, ἐπιθυμᾷ νὰ τὰ ἐννοοῦσαν μὲ μίας διὰ νὰ τοὺς λιγοστεύσῃ τὴν ἐνόχλησι.

ΔΑΡ. Τί; ἔχεις νὰ μοῦ ἀναγγείλῃς καμμία δυστυχία; ἐγὼ δὲν πραματεύουμαι, δὲν ἔχω καράβια στὸ πέλαο διὰ νὰ φοβηθῶ μὴν ἐθαλασσοπνίγηκε κανένα.

ΓΕΡ. Ὁ Κύριος νὰ σὲ φυλάῃ, ἐκλαμπρότατε, ἀπὸ κάθε κακό. Δὲν εἴμαστε εἰς αὐτά. Λέω μόνον πῶς μοῦ κακοφαίνεται διατὶ τὸ πρᾶγμα ποῦ ἔχω νὰ σοῦ φανερώσω καὶ ἄλλη φορὰ ποῦ σοῦ τὸ ἀνάφερα μοῦ ἐφάνη νὰ μὴν σὲ εὐχαρίστησε.

ΔΑΡ. Λοιπὸν, συμπάθησέ μου, μὴ μοῦ τὸ 'πῇς.

ΓΕΡ. Ἔδωσα τὸ λόγο μου. Ἔπειτα γνωρίζω πῶς ἔχεις καλοσύνη καὶ μοῦ συγχωρᾷς τὸ θάῤῥος. Δύνεται τώρα ἄλλαις περίςασαις.... Μὰ ἐγὼ διὰ νὰ ξεφύγω ἀπὸ τὸ νὰ σ' ἐνοχλήσω μὲ λόγια ἴσως δυσάρεστα σὲ ἐνοχλῶ μὲ πολλά. Λοιπὸν τί χρειάζεται; Ἐκεῖνο ποῦ θὰ σοῦ 'πῶ εἶναι νὰ σοῦ ξανανεώσω τὸ προξενιὸ.... συμπάθησέ με....

ΔΑΡ. Αἵ; *(ταραγμένος.)*

ΓΕΡ. Ἐλπίζωντας μὴν ἤθε εὕρω τέλος πάντων 'στὴν ἐκλαμπρότη σου καμμίαν συγκατάβασι.....

ΔΑΡ. *(ταραγμένος.)* Μὴν πέρνῃς κανένα λάθος;

ΓΕΡ. Τί λάθος, ἐκλαμπρότατε; Ἀφοῦ σὲ ἄφικα ἐχθὲς μὲ κῦρ ὁ Φιλιππάκης. Ἔκαμα πόσα νὰ τὸν ἀντισκόψω, λέωντάς του ὅτι ἦτον τῶν ἀδυνάτων νὰ ἐπιτύχῃ. Ἔπειτα δὲν ἐπῆρα τὴν ὑπόσχεσι νὰ σοῦ μιλήσω παρ' ἀφοῦ μοῦ εἶπε πῶς ἤθελε βάλει ἄλλους πολλοὺς, ἂν δὲν τοῦ ἔκανα ἐγὼ τὴν χάρι· διὰ τοῦτο τοῦ ἔδωσα τὸ λόγο μου τὸ περισσότερο διὰ τὸ σέβας ποῦ προσφέρω εἰς τὸ ἄξιο ὑποκείμενό σου διὰ νὰ μὴν ἔρχουνται ἄλλοι νὰ σ' ἐνοχλοῦν. Ἤθελε νὰ ἔλθω εὐθὺς, ἀλλ' ἐγὼ δὲν τοῦ ἔταξα παρὰ μόνον τὴν αὐγὴ, καὶ διὰ τοῦτο....

ΔΑΡ. *(πολὺ ταραγμένος προσπαθίζωντας ὅμως νὰ δείξῃ ἡσυχία.)* Καὶ δὲν σοῦ φαίνεται νᾶναι παράκαιρα τώρα ποῦ ἐκόπιασες;

ΓΕΡ. Συμπάθησέ με, ἐκλαμπρότατε—γνωρίζω πῶς εἶσαι συνηθισμένος νὰ σηκώνεσαι νωρίς.... πῶς δὲν μὲ διώχνεις ποτὲ ἀπὸ τὸ ἀρχοντικό σου....

ΔΑΡ. Αἴ! τί λὲς, Κὺρ Γερασιμάκη; Δὲν ἀκούω νὰ 'πῶ ὡς φαίνεται νὰ ἐννόησες.

ΓΕΡ. Ζητῶ συμπάθειο, δὲν εἶμαι τόσο εὔκολος νὰ καταλαβαίνω. Ἐξηγήσου ἐκλαμπρότατε.

ΔΑΡ. *(ὕστερα ἀπὸ μικρὴν σιωπὴν, καὶ μὲ ἀδημονίαν.)* Ἄκουε, Κὺρ Γερασιμάκη. Πολλαῖς φοραῖς μοῦ ἔλαχε νὰ ἔχω ἀποφασισμένη μία πράξι διὰ τὴν ἀκόλουθη ἡμέρα, καὶ νὰ πασχίζω νὰ τὴν ἐκτελέσω ἔπειτα, μὴν προσέχωντας εἰς ὅ,τι ἐσυνέβη εἰς τὸ ἀναμεταξὺ, τὸ ὁποῖο ἂν ἦθε τὸ στοχασθῶ ἔπρεπε νὰ τὴν ἀπαρατήσω.

ΓΕΡ. Δὲν πέρνω τὸν λόγο σου, ἐκλαμπρότατε.... Δὲν ςοχάζουμαι τί νὰ ἐσυνέβη....

ΔΑΡ. Λοιπὸν ἠμποροῦμε νὰ ξανασμίξουμε ἀφοῦ στοχασθῇς.

ΓΕΡ. Τί νὰ στοχασθῶ, ὅταν δὲν γνωρίζω τίποτες; Ἂν γνωρίζῃς ἡ ἐκλαμπρότη σου λάβε τὴν καλοσύνη νὰ μοῦ τὸ φανερώσῃς. Ἐκεῖνο ποῦ ἐστοχάσθηκα ἦτον ὅτι τὰ λόγια μου δὲν ἤθελαν ἴσως σοῦ εἶναι εὐχάριστα καὶ σοῦ ἐζήτησα συμπάθειο, καὶ σοῦ εἶπα τὴν αἰτία ποῦ μ' ἔκαμε νὰ στρέξω εἰς ταῖς παρακάλεσες τοῦ φίλου μου.—Παρακαλῶ....

ΔΑΡ. Δὲν χρειάζουνται νέαις παρακάλεσες· σοῦ τὸ ἔταξα ὅτι θέλει μιλήσω διὰ τὸν Γέρο-Νικόλα, μάλιστα μὴν λείψῃς καὶ τοῦ λόγου σου ἀπ' ὅ,τι ἠμπορέσῃς.

ΓΕΡ. Ὅ,τι προστάζεις· ὅμως ἂς ἀφήσουμε αὐτὴν τὴν ὑπόθεσι.

ΔΑΡ. Σοῦ φαίνεται μικρὴ νὰ ὑποπτεύεται ἡ Δικαιοσύνη ἕναν δυστυχῆ διὰ φονιά;

ΓΕΡ. Βέβαια, ὅμως.....

ΔΑΡ. Εἶναι γείτωνάς μου καὶ τοῦ λόγου σου ἐσύχναζες εἰς τὸ μαγαζί του, ἔχουμε χρέος.....

ΓΕΡ. Βεβαιότατα.... ἀλλὰ

ΔΑΡ. Διατὶ δὲν τεριάζει νὰ τὸν ἐσκότωσε αὐτός....

ΓΕΡ. Ἔτσι κ' ἐγὼ στοχάζουμαι. Μὰ συμπάθιο.... ἐγὼ δὲν ζητῶ ἄλλο παρὰ νὰ μοῦ ὁρίσῃς πότε προστάζεις νὰ μοῦ δώσῃς μίαν τέλεια ἀπόκρισι, ἐκείνην ποῦ φανῇ εὔλογο τῆς ἐκλαμπρότης σου διὰ νὰ τοῦ τὴν ἀναφέρω καὶ νὰ τοῦ 'πῶ νὰ μὴν μ' ἐνοχλάῃ περισσότερο—ἡ φιλία θὰ ἔχῃ τὰ ὅρια της.

ΔΑΡ. *(ὕστερα ἀπὸ ὀλίγαις στιγμαῖς ἀδημονίας ποῦ πολεμᾷ νὰ κρύψῃ.)* Δὲν πιστεύω, Γερασιμάκη, πῶς θέλεις νὰ παίξῃς μ' ἐμέ. Δὲν μοῦ φαίνεται νἆμαι ἄνθρωπος νὰ ὑποφέρω τὸ περίγελο καὶ τοῦ λόγου σου σὲ ἤξερα ἕως τώρα διὰ γνωςικόν.

ΓΕΡ. Τί ἀφορμὴ ἔχεις, ἐκλαμπρότατε, νὰ μοῦ λέγῃς παρόμοια πράγματα ποῦ στὸ ἄκρο μὲ λυποῦν; Ἐγὼ νὰ παίξω μὲ τὸ ὑποκείμενό σου; Ἐγὼ ποῦ ἔχω διὰ καύχημα τὴν συμπάθεια ποῦ χαρίζει εἰς ἐμὲ ἡ ἐκλαμπρότη σου; Ἐγὼ νὰ τολμήσω νὰ πάρω τέτοιους θάῤῥους; Συμπάθησέ με, μὰ ἂν δὲν ἐξηγοῦμαι ἴσως καθαρά, ἢ....

ΔΑΡ. Λοιπὸν συλλογήσου διὰ νὰ 'μπορέσῃς νὰ ἐξηγηθῇς ἔπειτα ἂν ὁρίζῃς καθαρότερα. Ματασμίγουμε.

ΓΕΡ. Ὁ Θεὸς φυλάξοι παρὰ νὰ σὲ ματαενοχλήσω διὰ αὐτά. Διατί, ἐκλαμπρότατε, βλέπω πῶς ὅλη ἡ ὁμιλία μου ςέκει εἰς δύο λόγια ποῦ δὲν τοὺς χρειάζουνται ξεδιάλυσες, κ' ἡ ἐκλαμπρότη σου φθάνει νὰ καταδεχθῇς νὰ μοῦ 'πῇς ἕνα μόνο λόγο· εἰς τὸ προξενιὸ ποῦ σοῦ ἔφερα ἀπὸ μέρος τοῦ Φιλιππάκη μίαν ὕστερη ἀπόκρισι. *(σηκώνεται.)*

ΔΑΡ. *(σηκώνεται, γελῶντας μὲ σκάσι καὶ περιπατῶντας μὲ ἀδημονία. ἔπειτα ἀπὸ λίγαις στιγμαῖς στέκει καὶ λέγει.)* Διὰ νὰ δώσῃς λοιπὸν, ἂν ἠμπορῇς, τὴν ἀπόκρισι ποῦ μοῦ ζητᾷς, σοῦ λέγω πῶς ἡ ἀπόκρισι ποῦ ἔδωσα πάντα ἦτον ἐκείνη ποῦ τοῦ ἔβγαινε νὰ λάβῃ, διατὶ ἂν ἦτον ἡ θεγατέρα μου νὰ ὑπάγῃ εἰς σπίτι γαμβροῦ, αὐτὴν τὴν τιμὴ δὲν ἐδύνετο νὰ τὴν λάβῃ ποτὲ τὸ σπίτι τοῦ Γιαργυρόπουλου, οὔτε ἂν ἤθε ὅλος ὁ κόσμος ἀναποδογυρισθῇ. Σοῦ λέω ὅμως, καὶ σοῦ τὸ λέω μόνον διὰ τὴν φιλία ποῦ ἔχω μὲ τὸν Γερασιμάκη, πῶς ἂν ἦσουν προξενητὴς ἀπὸ μέρους κανενὸς σπιτιοῦ ποῦ ἡ δικοσύνη του νὰ μὴν βλάβῃ τὴν ὑπόληψί μου, ἤθελε σοῦ φανερώσω τὴν ἀληθινὴ αἰτία ποῦ μ' ἔκανε τότες νὰ μὴν δεχθῶ τὸ προξενειό σου. Σοῦ τὴν λέω τώρα μὴν σὲ κάμουν νὰ λάβῃς τὸν κόπο τοῦ κακοῦ νὰ μοῦ φέρνῃς ἀπὸ ἄλλους καινούρια προξενιά. Ἡ θεγατέρα μου δὲν καταδέχεται ἄνδρα. Αὐτοθέλητα ἀπὸ διάφορους χρόνους ἀποφάσισε νὰ γένῃ καλόγρηα. Ἀπὸ ἡμέρα τὴν ἡμέρα στερεόνεται

εἰς αὐτὴν τὴν γνώμη καὶ γλήγορα θὰ τὴν βάλῃ εἰς πράξι. Τούτην τὴν ἀπόκρισι τὴν λαβαίνεις, σοῦ λέγω πάλι ἀπὸ ἐμὲ διὰ χάρι τῆς παλαιῆς γνωριμίας μας, καὶ πρέπει νὰ σοῦ φθάσῃ διὰ νὰ μὴν ἐνοχλίζεσαι περισσότερο εἰς παρόμοιαις ὑπόθεσες.

ΓΕΡ. Ἐκλαμπρότατε, σ' εὐχαριστῶ καὶ σοῦ ζητῶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸ χίλια συμπάθεια. Μόνον ἕναν ὕστερον λόγον ἐζητοῦσα ἀπὸ τὴν ἐκλαμπρότη σου καὶ τὸν ἔλαβα. Τώρα νὰ μοῦ δώσῃς τὸ θέλημα νὰ χαρῶ διὰ τὴν πολλὰ ἐνάρετη καὶ ἁγία ἐκλογὴ τῆς ἀρχοντοπούλας. Δὲν ἐβόλειε παρὰ τὰ παραδείγματα καὶ ἡ ἀρεταῖς τῶν γονέων νὰ γεννήσουν τέτοιαν ἁγίαν κλίσιν εἰς αὐτήν. Μακάριαις ἐκείναις ποῦ 'μποροῦν νὰ τὴν ὁμοιάσουν, ἀλλὰ παρόμοια ἀρετὴ εὑρίσκεται εἰς ὀλίγαις, διατὶ ξέρουμε πῶς ἡ περισσότεραις καλόγρῃαις γένουνται στανικῶς τους.

ΔΑΡ. Βέβαια, δὲν εἶναι πολὺ εὔκολο νὰ εὕρῃς....

ΓΕΡ. Τώρα, ἐκλαμπρότατε, ἂν ἦτον ἄλλος καὶ ὄχι ἐγὼ ποῦ ἔχω τὴν ἄδεια νὰ ἔρχουμαι συχνὰ εἰς τὸ ἀρχοντικό σου, καὶ ποῦ ποτὲ δὲν τὴν εἶδα τὴν ἀρχοντοποῦλά σου, διατὶ δὲν τὴν βλέπει μάτι, δὲν ἤθελε ἀντιπειθεύσει τόσο ὅσο ἐγὼ εἰς τὰ λόγια τοῦ Φιλιππάκη. Ἤθελε ναὶ καὶ ναὶ διὰ νὰ μὲ ὑποχρεώσῃ περισσότερο νὰ σοῦ μιλήσω, ἤθελε νὰ μὲ κάμῃ νὰ πιστεύσω πῶς ἐμίλησε μὲ τὴν ἀρχοντοποῦλά σου καὶ γνωρίζει πῶς....

ΔΑΡ. Ἐμίλησε; Δὲν δύνεται. Ἡ θεγατέρα τοῦ Δάρειου τοῦ Ῥονκάλα 'ξέρει πῶς αὐτὸς προτιμᾷ τὴν ὑπόληψί του ἀπὸ τὴν ζωὴν ὅλης τῆς φαμελιᾶς του. Κάλλιο νὰ ξακληρήσῃ, τολμῶ καὶ λέω, ἡ γεννεά του παρὰ νὰ προχωρήσῃ εἰς τοὺς ἐρχομένους αἰῶνες μὲ τὴν 'ντροπὴ τῆς ἀτιμίας. Δὲν δύνεται σοῦ λέγω πάλι. *(Θυμωμένος.)*

ΓΕΡ. Καὶ διατὶ γνωρίζω καλότατα πῶς δὲν δύνεται, σοῦ τὸ ἐφανέρωσα μὲ τέτοιαν ἁπλότητα.

ΔΑΡ. Δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ἐμίλησε.

ΓΕΡ. Ὁ ἄνθρωπος ποῦ ποθεῖ ἕνα πρᾶγμα ὀνειρεύεται πῶς τὸ ἀπολαβαίνει—ἴσως μοῦ τὸ εἶπε διὰ νὰ μὲ ὑποχρεώσῃ νὰ μὴ

τοῦ ἀρνηθῶ γνωρίζωντας καλότατα αὐτὸς τὸ σέβας ποῦ ἔχω διὰ τὸ ἀρχοντικό σου. Ἐγὼ πάλι σοῦ ἀνάφερα ἕνα πρᾶμα ποῦ παντελῶς δὲν πιστεύω, καὶ σοῦ τὸ ἀνάφερα ἀφοῦ ἡ εὐχάριστη γνώρισις τῆς ἁγιοτάτης βουλῆς τῆς ἀρχοντοπούλας μ' ἐβεβαίωσε πῶς ἡ ἐκλαμπρότη σου δὲν θέλει βάλεις εἰς αὐτὸ καμμία βάσι.

ΔΑΡ. Σοῦ τὸ εἶπε βέβαια;

ΓΕΡ. Μὴν τὸ θυμᾶσαι, ἐκλαμπρότατε. Κι οὔτε αὐτὸς τἄπε διὰ νὰ σὲ βλάψῃ. Καὶ τὄκανε νὰ βλάψῃ ἐκείνη ποῦ ζητᾷ νὰ λάβῃ! Τοῦ ἐφάνη νὰ βοηθήσῃ τὸν πόθοτου. Ἂν δὲν τὸν ἐγνώριζα κ' ἐγὼ ποῦ ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴν ἔπραξε πάντα μὲ ὅλην τὴν φρόνησι, ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς νέους, δὲν εἶναι ὅμως ἄνθρωπος τρελὸς, ἂν δὲν ἦτον φίλοςμου, δὲν ἤθελε πιςεύσω τόσα καὶ τόσα ποῦ μοῦπαν διὰ αὐτόν; Ἀνάμεσα ςὰ ἄλλα *(γελῶντας)* πῶς ἐχθὲς ποῦ ἤσουν ἔξω ἐγίνηκε μάσκαρα γυναῖκα, κ' ἦλθε ὑποκάτω ἀπὸ τὸ ἀρχοντικό σου καὶ ἐσυνομίλησε μὲ τὴν ἀρχοντοποῦλά σου, ἢ διὰ νὰ συνομιλήσῃ; Μὰ ποῦ διὰ τὸν Φιλιππάκη πιςεύω ἐγὼ ποτὲ αὐτὰ τὰ πράματα!

ΔΑΡ. Ἄχ! δὲν 'μπορῶ νὰ βαςάξω ἄλλο. *(μόνος του—προσπαθῶντας νὰ κρύψῃ τὴν μεγάλην του ταραχὴν καὶ ἀδημονίαν.)*

ΓΕΡ. Ἐγὼ, ἐκλαμπρότατε, σοῦ σηκώνω τὸ βάρος.

ΔΑΡ. Κόπιασ' 'στὸ καλό. *(μὲ πλαστὴ ἡσυχία.)*

ΓΕΡ. Ζητῶ συμπάθειο, ἀγάπαμε, ἐκλαμπρότατε. — Προσκυνῶ. *(φεύγει.)*

ΔΑΡ. *(πέφτει ἐπάνω εἰς μίαν καθῆκλα καὶ κτυπᾷ τὸν γρόθο του μὲ δύναμι εἰς τὴν ταύλα. Ἔπειτα σηκώνεται μὲ μεγάλη βία καὶ πηγαίνει εἰς τὴν πόρτα καὶ φωνάζει.)* Λανάρω, Λανάρω, Λανάρω.

ΛΑΝ. *(ἔρχεται τρέχωντας, δὲν παῤῥησιάζεται ἀλλὰ μιλεῖ ἀπὸ μέσα.)* Τί ὁρίζεις;

ΔΑΡ. Τῆς κυράτσας σου νἄλθῃ εὐθὺς ἐδῶ.—Τί ςέκεις; Στάσου. Πὲς τοῦ Μπουςάκα νἄλθῃ γλήγορα ἐδῶ.

ΛΑΝ. Δὲν εἶναι 'δῶ ὁ θεοκατάρατος. *(ἀπὸ μέσα συμὰ εἰς τὴν πόρτα.)*

ΔΑΡ. *(τῆς δίνει μία κλοτσία, καὶ αὐτὴ φωνάζει ὡς ἀπὸ τὸν πόνο.)* Πὲς τοῦ Τσουκνῆ νὰ τρέξῃ νὰ τὸν φθάσῃ, καὶ νὰ τὸν γυρίσῃ ὀπίσω. Στάσου—ἔγνοια σου, ἡ Κυρά σου νἄλθῃ εὐ

(ἡ Λαγάρω φεύγει τρέχωντας.) Θὰν τοὺς σφάξω ὅλους ἐδῶ μέσα, θὰν τοὺς μακελλοκόψω ἀπὸ ἀρμὸ 'σ' ἀρμὸ θὰ 6άλω φωτία νὰ τοὺς κάψω. Βαστιοῦμαι διὰ νὰ μὴν δώσω αἰτίαν τῶν ἐχθρῶν μου νὰ χαροῦν. *(περπατεῖ θυμωμένος.)* Ἄκουσα τὸν διάολο νὰ μιλῇ σήμερα, ἀπὸ τοῦ διαόλου τὸ ςόμα ἔ6γαιναν ἐκεῖνα τὰ λόγια. Δὲν καταλα6αίνω τίποτες. Ἔχασα τὸ νοῦ μου. Τέτοιους τρόπους... διὰ νὰ μάθῃ ἀπὸ 'μέ; ἢ θέλει νὰ μὲ περιπαίξῃ; Ἐμέ; Διὰ τί; τέτοια αὐθάδεια; Δὲν θ' ἀργήσω νὰ ἐκδικηθῶ. Ὄχι μὴ φο6ᾶται, ὄχι. Δὲν τἄχασες ἀκόμη, Γέρο-Ῥονκάλα, δὲν τἄχασες. Ἄχ τοῦ σπιτιοῦ μου ἡ ἐντροπὴ ἂν ἦναι ποτὲ καὶ ἀληθεύσει!...... *(ξανοίγει ποῦ ἔρχεται ἡ γυναῖκά του· τρέχει καὶ τὴν ἁρπάζει, καὶ σχεδὸν κολοσυρτὰ τὴν ἐμπάζει εἰς τὴν σκηνή.)*

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ.

Ῥονκάλενα καὶ αὐτός.

ΡΟΝ. Ὠϊμέ! ὠϊμέ! ὠϊμέ!...

ΛΑΡ. Ἔλα ἐδῶ, στρίγκλα, ἔλα ἐδῶ, ἀναθεματισμένη. *(τὴν βάνει στανικῶς καὶ κάθεται εἰς μίαν καθήκλα.)*

ΡΟΝ. Ὠϊμέ!... τί σοῦ ἔκαμα πάλι ἡ κακοῤῥοίζικη;

ΛΑΡ. Ῥωτᾷς κηόλας; Ῥωτᾷς ποῦ μοῦ 'χάλασες τὸ σπίτι μου; ποῦ μοῦ 'ϐρούλιαξες τὰ παιδιά μου, γρῄα λάμνισα, ῥωτᾷς κηόλας;

ΡΟΝ. Ὦ ἄδικα ποῦ μὲ 6ασανίζεις, ἀδικητή, ἀδικητή, ἄδικα ποῦ μὲ 6ασανίζεις τὴν δυστυχισμένη!

ΛΑΡ. Δυστυχιὰ νἄλθῃ 'στὸ κεφάλι σου ποῦ ἔκαμε ἄσπρα μαλλιὰ καὶ δὲν ἄξησε μίαν ὀγγιὰ γνῶσι. Σοῦ φαίνεται λίγο, καταραμένη, ν' ἀφίσῃς τὸ σπίτι μοναχὸ εἰς καιρὸ ποῦ ἐγὼ ἤμουν ἔξω, κ' ἐπαιδευόμουν διὰ σᾶς ποῦ νὰ μὴ μείνῃ ῥουθοῦνι, καὶ νὰ πᾷς ἐσὺ 'στὸ ξεκουμπισμὸ, καὶ νἄχῃ.......

ΡΟΝ. Μὰ τί ἀ6ανιαῖς εἶναι τούταις ποῦ μοῦ 'ϐγάνεις;

ΛΑΡ. Καὶ νἄχῃ ἡ θεγατέρα σου ποῦ μοῦ τὴν ἔλεες ἅγια Ἀγάθη, νὰ ἔχῃ νὰ μιλῇ, μωρὴ ξεμυαλισμένη, ἀπὸ τὰ παρεθύρια; αἴ; *(τὴν πιάνει ἀπὸ τὸν γόμο καὶ τὴν γταρταρί-*

ζει.) Ἀπὸ τὰ παρεθύρια;...

ΡΟΝ. Ὠϊμέ! ὠϊμέ! Διατί μὲ πιλατεύεις τοῦ κακοῦ, Πιλάτε, ἀλιτήριε;

ΔΑΡ. Καὶ νἄρχουνται μάσκαραις νὰ μιλοῦν μὲ αὐτὴν, τὴν ἅγια Ἀγάθη, τὴν ἀῤῥωϛημένη; Αἶ; ἀποκρίσου μου, ἀποκρίσου μου.

ΡΟΝ. Ἂν δὲν μοῦ δίνῃς ἄνεσι μήτε ν' ἀνοίξω τὸ στόμα μου.

ΔΑΡ. Μίλῃε, μίλῃε, ν' ἀκούσω τί ἔχεις νὰ 'πῇς;

ΡΟΝ. Μὰ ποῖος σοῦ εἶπε πῶς ἐγὼ ἄφισα μοναχὸ τὸ σπίτι; Εἶμαι ἐγὼ συνηθισμένη νὰ 'βγαίνω; Δὲν βλέπεις ταῖς 'βγαλσίαις μου; Ἐπῆγα ποτέ μου 'λιμεριαστὴ εἰς καμμία δικιά μας, μήτε εἰς τὸ σπίτι μας; καὶ τὸ ἔκανα ὤντας μάλιϛα ἀφεντιά σου ὄξω;

ΔΑΡ. Τόσο τὸ χειρότερο, γρῆα ξεκουτιασμένη, τόσο τὸ χειρότερο. Εἶσαι μὲς 'στὸ σπίτι σου καὶ δὲν ἠξέρεις τί γένεται; Τέτοια φύλαξι κάνεις τοῦ παιδιοῦ σου; Ἂν δὲν σᾶς χώσω 'σ' ἕνα μνῆμα καὶ ταῖς δύο ζωνταναῖς, νὰ μὴν ἰδῶ Θεοῦ πρόσωπο.

ΡΟΝ. Ματατόπησε, καλότυχε· διατὶ δὲν 'μπορεῖς νὰ κάμῃς τέτοια ἀδικιὰ δίχως νὰ σοῦ φταίξουμε. Ἀδικιὰ μεγάλη διατὶ ὅλαις ἀβανιαῖς εἶναι αὐταῖς ποῦ λές. Ποῖος 'πικατάρατος ἦλθε καὶ σ' ἐφούσκωσε ἔτση σήμερα;

ΔΑΡ. Νὰ φουσκώσῃ τὸ κεφάλι σου καὶ ν' ἀνοίξῃ σὰν τὸ ῥόϊδο, νὰ σὲ ξεφορτωθῶ μία φορά· νὰ σὲ ξεφορτωθῶ. Μὰ τί ἐγὼ φουνιάζω τοῦ κακοῦ μὲ τούτη τὴν ἀναθεματισμένη κι' ὡς τόσο τοῦ σπιτιοῦ μου ἡ τιμὴ εἶναι εἰς κίνδυνον καὶ ϛέκει εἰς τὸν ἀέρα;

ΡΟΝ. Ἀληθινὰ φουνιάζεις τοῦ κακοῦ, διατὶ δὲν ἔχεις αἰτία, διατὶ εἶναι κακῶν ἀνθρώπων φουσκώματα καὶ ἀβανιαῖς.

ΔΑΡ. Καὶ τί τοὺς μέλει τοὺς ἀνθρώπους νὰ μοῦ κάνουν φουσκώματα μὲ τὴν φαμελιά μου;

ΡΟΝ. Δὲν ἔχεις τόσους ἐχθροὺς, ποῦ πολεμοῦν νὰ βάλουν σκάνδαλα στὸ σπίτι σου;

ΔΑΡ. Ἐκεῖνος ποῦ μοὖπε αὐτὰ δὲν ἔχει νὰ κάμῃ μὲ τοὺς ἐχθρούς μου.

ΡΟΝ. 'Μπορεῖ νἆναι κανένας κακὸς ἄνθρωπος ἀπὸ 'κείνους ποῦ λαβαίνουν εὐχαρίστησι νὰ βάνουν σκάνδαλα εἰς ταῖς φαμελιαῖς, μόνον διὰ νὰ κάμουν τὸ κακὸ, ποῦ τοὺς ἀρέσει. Πόσοι δὲν εἶναι ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ πόσαις συφοραῖς καὶ ἐχθρίαις καὶ φο-

νικὰ δὲν γένουνται ἐξ αἰτίας του; *(ὁ Δάρειος περιπατεῖ ὅλο τὸ μάκρο τῆς κάμερας πολὺ στοχασμένος, ἐνῷ αὐτὴ δὲν παύει νὰ μιλῇ.)* Πάλι, ἂν δὲν τὸν ἔχῃς διὰ κακὸν ἄνθρωπο ἐκεῖνον ποῦ σοῦ ἐγιόμισε τὸν νοῦ μὲ παρόμοια ψέματα, 'μπορεῖ κι' αὐτὸς νὰ τ' ἄκουσε ἀπὸ ἄλλον. Πόσοι, πόσοι δὲν εἶναι ποῦ ὄχι μοναχὰ μεγαλώνουν κάθε κακὸ ποῦ μάθουν διὰ τοὺς ἄλλους, καὶ τὸ ἀλλάχνουν διὰ νὰ τὸ κάμουν καθὼς τοὺς βολεῖ· ἀμὴ πλάθουν καὶ χίλια ψέματα διὰ νὰ ἐντροπιάσουν τὰ ξένα σπίτια καὶ τὰ ξένα θηλυκά. Διατὶ ὅσοι δίνουν περισσότεραις ἀφορμαῖς νὰ τοὺς μελετοῦν ἐκεῖνοι εἶναι πρῶτοι ποῦ ἀρπάζουν κάθε περίστασι διὰ νὰ κακογλωσσίσουν, διατὶ τοὺς φαίνεται μὲ τὴν ἐντροπὴ τῶν ἄλλων νὰ σκεπάσουν τὴν δική τους. Καὶ τοῦ λόγου σου, καλορρίζικε, θέλεις νὰ πιςεύῃς ἔτσι εὔκολα ταῖς κακαῖς γλώσσαις;

ΔΑΡ. Λοιπὸν εἶναι ψέματα ὅσα μοῦπαν;

ΡΟΝ. Ψέματα εἶναι· ἔτσι νὰ μὲ ἡσυχάσῃ ὁ Θεός, καὶ νὰ ἡσυχάσῃ, καλήτερα νὰ 'πῶ, τὴν ψυχή μου εἰς τὸν ἄλλον κόσμο, διατὶ 'σὲ τοῦτον μοῦ μέλει νὰ μὴν ἡσυχάσω ποτέ.

ΔΑΡ. Εἶναι βέβαια ψέματα;

ΡΟΝ. Ψέματα εἶναι· μὰ.... τί ὅρκο θέλεις νὰ σοῦ κάμω νὰ τὸ πιστεύσῃς; Ἂν ἦτον πρᾶμα πλειὸ μεγάλο καὶ φρικτὸ ἀπὸ τὸν ὅρκο τὸ ἔκανα διὰ νὰ βεβαιωθῇς.

ΔΑΡ. Κύτταξε καλά!

ΡΟΝ. Ὤ! δυςυχισμένη ποῦ εἶμαι! Μὰ πῶς δύνεται νἆναι οὔτε ἀλήθεια; 'Πὲς πῶς ἡ θεγατέρα μας εἶναι ἡ χειρότερη τοῦ κόσμου· μὰ ἂν δὲν ἐματατόπησε ἀπὸ κοντά μου. Ἐψὲς τὸ βράδυ μοναχὰ θυμοῦμαι ποῦ ἐχώρισα ἀπ' αὐτὴν διὰ λίγαις ςιγμαῖς καὶ τὴν ἄφισα μὲ τὸν ἀδελφό της. Τὸ βράδυ, μόνον, τὸ βράδυ.

ΔΑΡ. Διὰ νὰ τῆς ἀπογιομίσῃ τὸ νοῦ μὲ ταῖς ἀναποδίαις του.

ΡΟΝ. Ἄφισες τώρα τὴν μία, κ' ἔπιασες τὸν ἄλλον. Τί ἄνθρωπος εἶσαι;

ΔΑΡ. Τί αὐθάδεια εἶναι τούτη!—Διατί μιλῶ; μιλῶ ἴσως διὰ ἄλλο παρὰ διὰ τὴν τιμὴ τοῦ σπιτιοῦ μας; Ἐπιθυμάω νἆναι καθὼς μοῦ λές. Οὔτ' ἐγὼ τὸ 'καλοπίστευσα. Ἂν ἤμουν βέβαιος ἐστεκόμουν νὰ φουνιάζω μὲ σέ;

ΡΟΝ. Ως τόσο μ' ἔκαμες τὴν δύστυχη καὶ τρέμω ὅλη σὰν τὸ βοῦρλο, μ' ἔκαμες κ' ἐβγῆκα ἀπὸ τὸ νοῦ μου.

ΔΑΡ. Αἴ... σὰν ἐβγῆκες ξαναέμπα. Μὴ μὲ σκοτίζῃς τώρα μὲ τὰ παράπονά σου· διατὶ ξέρεις γυναῖκα πῶς δὲν μ' ἀγγιᾶνε. *(περιπατεῖ ςοχασμένος ἐνῷ ἡ Ῥουκάλενα λέγει τὰ ἀκόλουθα εἰς τὰ ὁποῖα αὐτὸς δὲν βάνει καμμία προσοχή.)*

ΡΟΝ. Τὸ ξέρω, τὸ ξέρω, ἀπὸ ταῖς πρώταις ἡμέραις ποῦ μ' ἐπῆρες, ποῦ μ' ἄφινες ὁληνύχτα νὰ κλαίω καὶ ἐρχόσουν τὰ χαράματα ἀπ' ἀλλοῦ ποῦ ἐχαιρόσουν, κι' ἂν ἤθε σοῦ παραπονεθῶ διὰ τὴν ἀσπλαχνιά σου δὲν ἀπόκταινα ἄλλο παρὰ βρυσίαις καὶ δαρμούς. Καὶ μήγαρης ἀκόμη τώρα ποῦ ἐγέρασες ἄφισες παντελῶς τὰ μαθημένα σου! Τὸ σπίτι σου σοῦ βρωμάει ἀκόμη 'σὰν ὅταν ἦσουν νειός, καὶ ἀκολουθᾷς ἀκόμη ταῖς κακαῖς ςράταις 'σὰ νἄσουνα παιδί. Θὰ ἰδῶ πότε καλοῤῥοίζικε θὰ θυμηθῇς καὶ τὴν ψυχή σου! Θὰ ἰδῶ πότε θὰ θυμηθῇς καὶ τὸν θάνατο! μήγαρης 'μπορεῖ νὰ ἦσαι κορακοζώητος;

ΔΑΡ. *(μὴ δίνωντας καμμίαν προσοχὴ εἰς τὰ λόγια της, καὶ ἀκολουθῶντας τὴν σειρὰν τῶν συλλογισμῶν του ἐνῷ ἐπεριπατοῦσε, στέκει καὶ διακόπτει μὲ μιᾶς τὴν ὁμιλία τῆς γυναικός του καὶ λέγει.)* Ἀλλ' ἂν ἦναι 'λίγη γνῶσι στὸ μυαλό σου διὰ τὸ καλὸ τοῦ σπιτιοῦ σου καὶ τῶν παιδιῶν σου πρέπει νὰ συντρέξῃς καὶ σὺ εἰς τὴν βουλή μου, πρέπει νὰ βοηθήσῃς καὶ ὄχι κατὰ τὸ συνηθισμένο σου νὰ ἐναντιώνεσαι εἰς πᾶσά μου θέλησι· ὅ,τι πῶ νὰ σοῦ φαίνεται βλασφήμια, νὰ μοῦ προπαίρνῃς τὸν λόγο καὶ νὰ μοῦ 'βγάνῃς δυσκολιαῖς πρὶν μήτε ἀκόμη τελειώσω, πρὶν ἀκούσῃς μήτε τὶ ἔχω νὰ 'πῶ. Ἀκοῦς γυναῖκα; ἀκοῦς τί σοῦ λέω;

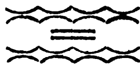
ΡΟΝ. Ἀκούω, ἀκούω, ποῦ μοῦ ῥίχνεις ἐπάνω μου ἐκεῖνα ποῦ κάνεις ὁ ἴδιος.

ΔΑΡ. *(βλέπωντας τὴν Λανάρω ποῦ ἔρχεται.)* Αἴ! τί θέλεις ἐσὺ ἐδῶ;

ΛΑΝ. *(μιλεῖ ἀπὸ μέσα.)* Ὁ Μπουσάκας κάτι ἀστόχησε κ' ἐγύρισε ὀπίσω ποῦ νἄθε κόψῃ τὸ πόδι του, καὶ 'σὰν ἄκουσα πολλη-ώρα πῶς τὸν ὥριζες τοῦπα νὰ καρτερέσῃ ἕως νὰ 'πῶ τῆς ἀφεντιᾶς σου.

ΛΑΡ. Καλά. Πήγαινε. *(τῆς Λανάρως.)*—*(τῆς γυναικός του.)* Στάσου ἐδῶ καὶ τώρα γυρίζω. Ἀκοῦς; *(ἀναχωρεῖ.)*

ΡΟΝ. Δὲν κουνιοῦμαι.—Τί θέλει νὰ μοῦ 'πῇ τοῦτος ὁ τύραννος; Κἄτι ἄλλη συφορὰ θὰ μὲ πλακώσῃ. Ἀκόμη τρέμω ἡ κακοῤῥοίζικη. Μὰ ἂν διὰ ταῖς ὑποψίαις του, διὰ τὰ φουσκώματα ποῦ οἱ κακοὶ ἄνθρωποι τοῦ ἔκαμαν, ἔκανε ἔτσῃ, καὶ ἄφριζε 'σὰν τὸ λυσσιασμένο σκυλί· ἀμὴ ἂν μάθῃ τὴν ἀλήθεια; Ἀνατριχιάζει ἡ πέτσα μου μοναχὰ ποῦ τὸ στοχάζουμαι, κρῦος ἵδρωτας μ' ἐτσάκισε. Καὶ εἶναι βολετὸ παρὰ ποῦ θὰν τὸ μάθῃ!...Ὠϊμέ! ὠϊμέ!...τὸ παιδί μου, πῶς θὰ τὸ φυλάξω,—τὸ ἄφταιςο, τὸ καλό μου θηλυκό!... *(κλαίωντας.)* Ὠϊμὲ καὶ πῶς δὲν ζουρλένουμαι ποῦ τὸ συλλογοῦμαι; Κάθε πρᾶμα εἶναι καλὸς νὰ κάμῃ 'στὸ θυμό του τοῦτος ὁ ἀντίχριστος. Ὦ ἁγίαις μου εἰκόνες! *(γονατίζει ἐμπρὸς εἰς τὰ κονίσματα.)* τόσαις φοραῖς σᾶς ἐπικαλέσθηκα, μὰ εἶμαι ἡ δύστυχη ἁμαρτωλὴ, πολὺ ἁμαρτωλὴ, καὶ διὰ τοῦτο δὲν μὲ ξακούετε. Λυπηθῆτέ με διὰ τὴν πολλή σας εὐσπλαγχνία μοναχά· νὰ μὴν ἰδῶ ςὰ γεράματά μου τέτοια πράματα τρομερὰ ποῦ βάνει ὁ νοῦς μου. Δὲν σᾶς δέουμαι διὰ ἐμὲ, μὰ διὰ τὸ παιδί μου νὰ κάμετε ἔλεος, νὰ ἀνοιχτῇ μία στράτα σωτηρίας, νὰ μὴ βλαφτῇ ἡ Γαρουφαλιά μου, κ' εὐθὺς κόψετέ μου τὴν ζωὴ, εὐθὺς κόψετέ μου τὴν ζωή. Μὰ ἂν μὲ ἀφίσετε ἀκόμη νὰ βασανίζουμαι εἰς τοῦτο τὸν φαρμακερὸ κόσμο, σᾶς ὑπόσχουμαι νὰ τελειώσω ὅλα τὰ τάματα ποῦ ἔκαμα· καὶ τάζω ἀκόμη νὰ κάμω τὸ καλήτερό μου φόρεμα φελόνι.... Μὰ μοῦ φαίνεται νἄρχεται ἐκεῖνος ὁ ἄπιστος, ὁ καρδιοκάφτης.—Ἂς σηκωθῶ, διατὶ καὶ τὰ πατρεμά μου νὰ κάμω τονὲ βλάβει. *(σηκώνεται σφουγγίζωντας τὰ μάτια της.)*

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ.

—⁜ ο ⁜—

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Δάρειος μόνος.

ΔΑΡ. Μὲ βεβαιώνει ὁ Μπουσάκας πῶς τὸν ἐδάρεσε ὅ,τι ἅπλωνε τὸ χέρι του,—ἐξέφυγε ἀπὸ ῥώτησες διὰ νὰ μὴν δώσῃ ὑποψίαις,—δὲν εἶναι καλὸς νὰ 'πῇ ἕνα διὰ ἄλλο. Ὅμως φονικὸ παρόμοιο νὰ μὴν ἀκούεται! Μὰ ποῖος ξέρει μὴν ὁλοένα εἶναι εἰς τὸ φόρο ἡ εἴδησι τῆς ἡμέρας! Μὰ οἱ ἀνθρῶποι τοῦ σπιτιοῦ ποῦ ϛέκουνται 'εἰς ὅλα μὲ τόσο αὐτί! Ἔχω μεγάλη ἀνησυχία. Ποῦ δὲν τολμάει ὅμως νὰ μοῦ 'πῇ κανεὶς τίποτες εἶναι κι' αὐτὸ ἕνα σημάδι—ἀδιάφορο πρᾶγμα ἤθελ' εὐθὺς μοῦ τὸ 'ποῦν. Ὁ Γερασιμάκης μοῦ ἔκανε τὸν ξελοϊσμένον διὰ νὰ μοῦ πάρῃ λόγια. Κακαῖς πανουργίαις ἐμεταχειρίσθηκε—δὲν θὰ τοῦ ἔβγουν 'σὲ καλὸ, μὲ ὅλαις του ταῖς γνωριμίαις μὲ τὸν Καντσηλιέρη καὶ ποῦ πέτεται πάντα μὲ τὸν Πρεβεδοῦρο διὰ νὰ μᾶς σκιάξῃ μὲ τὴν Μπαμπάλα. Τοῦ ἔδινε χέρι νὰ μ' ἔχῃ φίλο παρὰ ἐχθρό. Ἔπρεπε νὰ 'μιλῇ πλειὸ γνωϛικὰ μ' ἐμὲ καὶ ὄχι νὰ μοῦ κατακρένῃ τὸ σπίτι μου, ἂν καὶ ἀποσκεπαϛικάτα. Καὶ ποῖος ξέρει μὲ τί σκοπούς; ποῖος ξέρει εἰς τί ἀποβλέπανε ἡ ὁμιλίαις ἡ μακρυναῖς ποῦ μοῦ ἔκανε; Κακὰ ἔκαμε τὸν σταυρό του καὶ δὲν θὰ τοῦ ἀξίζῃ ἡ μετανόησι. *(πολὺ ἀνήσυχος.)*

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ.

Ῥουκάλενα καὶ αὐτός.

ΡΟΝ. 'Σὰν εἶδα ποῦ ἄργησες, ἐβγῆκα—ἐδῶ εἶμαι. Ἀκόμη δὲν ἡσύχασες; δὲν σοῦ φθάνει; τί ἔχεις καὶ τόσο ἀδημονᾷς;

ΔΑΡ. Ἀδημονάω; Ὀνειρεύεσαι. 'Εσυλλογόμουν μὲ τί τρόπο νὰ σᾶς

κάμω νὰ βάλτε μυαλὸ καὶ σὲ καὶ τὸν υἱγιό σου καὶ τὴν θεγατέρα σου. Θὰ ἀκούσουμε τώρα τί θὰ ἔβγῃ ἀπὸ τὸ τρούπιο του κεφάλι. Ἔκαμα νὰ τοῦ μιλήσουν νὰ ἤσασθε καὶ οἱ δύο παρών.

ΡΟΝ. Συχνὰ τοῦ κάνεις παρόμοια κραξήματα ὄχι διὰ ἄλλο παρὰ διὰ νὰ τὸν ὀνειδίζῃς, διατὶ πάντα κάνεις τὸ ἐνάντιο ἀπ' ὅ,τι σοῦ 'πῇ. Μὰ ,κᾶνε μὴν τονὲ πιάνῃς μὲ τὸ κακὸ καὶ μὴν τὸν ἀκοῦς. Εἶναι νέος καὶ 'μπορεῖ νὰ σφάλῃ. Ὁρμήνεψέτον. Ὄχι νὰ τὸν ἀποπαίρνῃς καὶ νὰ τὸν 'βρίζῃς.

ΔΑΡ. Νὰ τὸν ὁρμηνεύσω; τὸ ἀςόχησες πῶς εἶναι γεννημένος ἀπὸ σὲ καὶ εἶναι ὀλόφτυστος ἢ ἀναθεματισμένη; Ἀλλὰ ἐγὼ τώρα ἀλησμονάω ὅλα τὰ περασμένα. Ἡ ὑπόθεσι διὰ τὴν ὁποία θὰ σᾶς μιλήσω ἀγγιάει καὶ σὲ, κ' ἐκεῖνον ὄχι λιγώτερο ἀπὸ 'μὲ, καὶ διὰ τοῦτο νὰ λάβετε κᾶνε εἰς τούτην τὴν περίςασι λίγη γνῶσι νὰ μὴν ἀντιςαθῆτε εἰς τὴ θέλησίν μου.

ΡΟΝ. Ἐμὲ εἶναι τοῦ κακοῦ νὰ τὰ λές. Δὲν εἶμαι πάντα πρόθυμη εἰς ὅ,τι μοῦ 'πῇς; Ἔπειτα τί ἀξίζουν εἰς ἐμὲ ἢ ἀντίςασες;

ΔΑΡ. Τὸ καλὸ, τὸ ξέρω, δὲν ἀξίζεις νὰ τὸ κάμῃς, μὰ ἀξίζεις καὶ βάνεσαι ἐπιταυτοῦ νὰ τὸ ἐμποδᾷς· μάλιςα εἰς τὰ πράματα τῆς φαμελιᾶς.... Σῶπα τώρα, διατὶ ἐπλάκωσε ὁ Δραγανίγος, κ' ἔχε γνῶσι.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Δραγανίγος καὶ αὐτοί.

ΔΡΑΓ. Ἐδῶ εἶμαι, τί ὁρίζεις;

ΔΑΡ. Ἀφοῦ σ' ἔκραξα, κάτι θὰ ὁρίζω. *(ὀλίγο θυμωμένος.)* Κάθεσε.

ΡΟΝ. Ἀρχίνησες;

ΔΡΑΓ. Ὅπως προστάζεις. *(κάθουνται ὅλοι.)*

ΔΑΡ. Σῶπα. *(τῆς γυναικός του.)* Ἀκούετε μὲ προσοχή. Ὅσα κατ' ἀρχὰς θὰ σοῦ πῶ *(ςρεφόμενος πρὸς τὸν υἱόν του)* πρέπει νὰ τὰ γνωρίζῃς, ἀλλὰ εἶναι χρεία νὰ σοῦ τὰ ξαναθυμήσω.—Τὸ σπίτι μας, ἡ φαμελιά μας εἶναι μία ἀπὸ ταῖς παλαιώτεραις τούτου τοῦ νησιοῦ, κ' ἔχει ἀκόμη ὅλη τὴν πιθανότητα, ὡς ἔχουμε πατροπαραδότως, πῶς καὶ οἱ προπά-

τορές μας ποῦ ἦλθαν εἰς τοῦτον τὸν τόπον ἦταν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ ταῖς παλαιότεραις φαμελιαῖς τοῦ τόπου τους. Ὥστε ὄχι μοναχὰ δὲν ἠξεύρουμε πότε ἡ φαμελιά μας ἄρχησε νὰ ἦναι ἀπὸ ταῖς ἀρχοντικαῖς, ἀμὴ δὲν ἠξεύρουμε πότε δὲν ἦτον. Ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος τὸ ἀρχοντικὸ αἷμα *(μὲ ἔμφασι)* ποτὲ δὲν ἐμαγαρίςηκε μὲ τοῦ χυδαίου λαοῦ, διατὶ εἰς ταῖς 'παντρείαις τους οἱ προπάτορές μας ἐζήτησαν πάντα τὸ αἷμα διὰ πρῶτο προτέρημα τῆς νύμφης, καὶ δὲν ἐνώθηκαν εἰς γάμον ποτὲ παρὰ μὲ ὅμοιαις τους, πιστοὶ εἰς τὸν παλαιὸ λόγον «βοῦρλο μὲ βοῦρλο, σπάρτο μὲ σπάρτο.» Καὶ πολλαῖς φοραῖς ἔλαβαν γυναῖκες ποῦ ταῖς ἔλειπαν ἄλλα προτερήματα ποῦ κάνουν ἐπιθυμητὴ μία νύμφη, ἀλλὰ ποτὲ τὸ αἷμα.

ΔΡΑΓ. Ἤγουν ταῖς ἔλειπε ἡ φρόνησις, ἡ ἐξυπνάδα, ἡ καλὴ ἀνατροφή, ἡ καλοσύνη, ἡ εὐμορφία..... *(μὲ χαμόγελο.)*

ΔΑΡ. Βέβαια κανεὶς δὲν ἐπιθυμάει γυναῖκα ποῦ νὰ τῆς λείπουν ὅλα αὐτὰ τὰ προτερήματα. Ἀλλ' ὅταν δὲν εἶχαν νὰ διαλέξουν, δὲν ἐστάθηκαν μεγαλόψυχοι ἂν τὴν ἐπροτίμησαν παρὰ νὰ μαγαρίσουν τὸ αἷμά τους;

ΡΟΝ. Ναὶ μὰ ὄξω ἀπὸ τὸ προικιό· διατὶ πολλοὶ ἐπῆραν γρῄαις μ' ἕνα δόντι 'σὰν ἐμὲ τώρα, διὰ νὰ 'πάρουν πολλὰ προικιά· μὰ λέει ὁ παλαιὸς λόγος «καλὰ εἶν τὰ χίλια πέρπερα (α) κ' ἡ κακοειδὴ (β) γυναῖκα—τὰ χίλια πέρπερα πετοῦν, κ' ἡ κακοειδὴ ἀπομένει.»

ΔΑΡ. *(δίχως νὰ προσέξῃ εἰς τὰ λόγια τῆς γυναικός του.)* Καὶ δὲν πρέπει νὰ τοὺς εἴμαςε ἐμεῖς καὶ οἱ μεταγενέςεροί μας ὑπόχρεοι ποῦ μᾶς τὸ ἐφύλαξαν καθαρὸ, καὶ ἠμποροῦμε νὰ βαστοῦμε ψηλὰ τὸ κεφάλι διατὶ δὲν ἔχουμε γραμμένη 'στὸ πρόσωπο τούτην τὴν ἐντροπή; *(κτυπῶντας μὲ τὴν παλάμη του τὸ πρόσωπόν του.)*

ΔΡΑΓ. Ἐγὼ δὲν ἔχω διὰ......

ΔΑΡ. Τί δὲν ἔχεις; Δὲν εἶναι χρεία νὰ μοῦ ἀρχηνᾷς......

ΡΟΝ. Μὰ τούτη τὴν μεγαλοψυχιὰ δὲν τὴν ἔλαβες τοῦ λόγου σου.

ΔΑΡ. Σῶπα.

(α) Εἶδος νομίσματος. (β) ἴσως κακοειδὴς, καϊδὴ ἡ συνήθεια λέγει τὴν ὀλίγον ἀλ-ληθῶρα, ὅθεν καϊδίζω.

ΡΟΝ. Ποῦ κάθε λίγο ἔχεις νὰ κάμῃς μὲ τὸ προικιό μου.

ΔΑΡ. Σῶπα.

ΡΟΝ. Μ' ὅλον ποῦ δὲν ἦτον λίγο διὰ ἐκείνους τοὺς χρόνους.

ΔΑΡ. Σῶπα, σοῦ λέω.

ΡΟΝ. Καὶ ποῦ μ' ἔκραζες πάντα πανούκλα.

ΔΑΡ. Ἀκοῦς νὰ σωπάσῃς;

ΡΟΝ. Μ' ὅλον ποῦ δὲν ἐπέρνα ςὰ νειάτα μου διὰ ἄσχημη. Τώρα ἐγέρασα....

ΔΑΡ. Θέλεις λέω, ἢ δὲν θέλεις νὰ σωπάσῃς καὶ ν' ἀκοῦς; *(μὲ θυμό.)*

ΡΟΝ. Μὰ ἂν δὲν χρειάζουμαι παρὰ διὰ νὰ στέκω βουβὴ σὰν πεȣκοκεφάλη (α) ἄφισέ με νὰ φύγω.

ΔΑΡ. Στάσου αὐτοῦ, βουβαίνου καὶ ἄκουε. Καθὼς δὲν ἐμαγάρισαν ποτὲ τὸ αἷμά τους, ἔτσῃ ἐβάσταξαν πάντα ἀλώβιαςῃ τὴν ὑπόληψί τους. Τὴν παραμικρὴ ὕβρι τὴν παραμικρὴ προσβολὴ ποῦ τοὺς ἔγεινε τὴν ἐκδικήθησαν πάντα εἰς τρόπον ποῦ ἔμεινε ὁ τρόμος τῆς ἐκδίκησης καὶ εἰς τοὺς μεταγενέςερους τοῦ ὑβριςὴ, καὶ δὲν ἄφισαν ποτὲ ποῦ νὰ μὴν δείξουν τὰ δόντια τους εἰς ὅλαις ταῖς περίςασες ποῦ ὑποπτεύθηκαν μὴν τοὺς πάρουν διὰ δειλούς.

ΑΡΑΓ. Ἄκουσα μάλιστα μία φορὰ, καὶ ἂν δὲν σφάλω ἀπὸ τὸ ςόμα σου, μίαν διήγησιν ποῦ βεβαιώνει αὐτό. Τοῦ πάππου μου τοῦ ἐφάνη πῶς ἕνας πτωχὸς ἄνθρωπος (ὁ ὁποῖος φαίνεται ὅτι ἦτον μεθυσμένος) τοῦ ἔδωσε ἕνα φάσκελο, καὶ ὁ καλός μου πάππος ἐδιώρισε τοὺς δούλους του καὶ ἔμβασαν ἐκεῖνον τὸν δυςυχῆ εἰς τὸ κατώι μας καὶ τοῦ ἐξεβόλιασαν τὰ δάκτυλα. Εἶχε ὁ ἄθλιος πεντέξη ἀνήλικα ποῦ ἐπρόσμεναν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν χεριῶν του νὰ φάγουν ψωμί.—Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς συγχωρέσῃ. Ὅμως ἂν ὁρίζῃς νὰ μοῦ εἰπῇς τίποτε ὡς φαίνεται νὰ μ' ἔκραξες, πρέπει πρὶν ὑπάγωμεν ἐμπρὸς νὰ ἤμασθεν σύμφωνοι. Ἐγὼ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων τὴν θεμελειόνω εἰς ταῖς καλαῖς πράξες καὶ ὄχι....

ΔΑΡ. Καὶ τί καλήτερη πράξις ἀπὸ τὸ νὰ παιδέψῃς ἐκείνους ποῦ σὲ βλάφτουν;

ΑΡΑΓ. Ἀλλὰ δὲν πρέπει......

ΔΑΡ. Δὲν ἠξέρεις τὶ λές.

(α) ξῦλον εἰς τὸ ὁποῖον ἐκρεμοῦσαν τὴν περοῦκα.

ΡΟΝ. Μὰ διατί δὲν τὸν ἀφίνεις κ' ἐκεῖνον νὰ σοῦ 'μιλήσῃ;

ΛΑΡ. Ἐσὲ σοῦ λέω νὰ μὴ 'βγάνῃς ἄχνα, ἀκοῦς; *(τῆς γυναικός του.)* Κ' ἐσὲ *(τοῦ υἱοῦ του)* δὲν ἔχω χρεία ἀπὸ ταῖς μωροσοφίαις σου. Δὲν σ' ἔκραξα νὰ μὲ συμβουλεύσῃς, διατὶ τὸ μυαλό σου καὶ νὰ γεράσῃς θὰ ἦναι πάντα ἀνεπιτήδειο διὰ συμβουλή. Σ' ἔκραξα νὰ σοῦ φανερώσω μίαν ὑπόθεσι τοῦ σπιτιοῦ μας, διὰ τὴ μοναχὴ αἰτία ποῦ, διὰ δυστυχία μου, κάνεις μέρος τῆς φαμελιᾶς μου. Διὰ τοῦτο μὴν παραγληγορεύεις νὰ δίνῃς τὴν γνώμη σου.

ΡΟΝ. Ἐγέρασε πάντα ὁ ἴδιος.

ΛΑΡ. Ἡ μεγάλη μου ὑπομονὴ γρῆα, σ' ἐπαραθάῤῥεψε. *(μὲ θυμό.)*

ΡΟΝ. Ἀφοῦ μ' ἐςήλιωσες ἐδωπὰ, δὲν μπορῶ νὰ ςέκω 'σὰν ξύλο.

ΛΑΡ. *(δίνωντάς της μία ματία ἄγρια, ἀκολουθᾷ νὰ λέγῃ.)* Λοιπὸν τὸ σπίτι ἐστάθη πάντα εὐγενικὸ καὶ τιμημένο· ἀλλὰ δὲν ἐπρώτεψε πάντα εἰς τὰ πλούτη, καὶ αὐτὸ διὰ νὰ μὴν ξεπέσῃ ἀπὸ τὴν παλαιή του ὑπόληψι. Τὰ βάσανα ἐμίκρυναν εἰς διάφορους καιροὺς τὸ ἔχει τῆς φαμελιᾶς, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς προπάτορές μας τὸ ἄξησαν πάλι, ἄλλα βάσανα τὸ ἐμίκρυναν, καὶ ἐγὼ μπορῶ νὰ 'παινεθῶ, πῶς 'μπερδεμένος πάντα μὲ βάσανα ὄχι μόνο δὲν ὀλιγόστευσα τὸ εἶναί της, ἀλλὰ μάλιςα τὸ ἐπέρσευσα. Ἐξανηπῆρα μὲ τὴν κρίσι πολὺ πρᾶμα κοντιτσιονάδο, (α) καὶ ὅλο τὸ ξένο ποῦ ἦτον ἀνάμεσα εἰς τὰ τέσσερά μας μετόχια τὸ ἐπῆρα ἄλλο μὲ τὸ καλὸ, καὶ ἄλλο μὲ τὸ κακό. Διὰ νὰ 'πιτύχω ἐχρειάσθηκε νὰ μεταχειρισθῶ ὅλην μου τὴν προκοπὴ, καὶ σχεδὸν ὅλη τὴ δύναμι τῆς ὑπολήψής μου. Ἤσουν μεγάλος καὶ πλατὺς, μὰ δὲν ἐδυνήθηκες μήτε εἰς τούτους τοὺς ὕστερους χρόνους, ποῦ ἀρχινοῦν ςὴν ἡλικίαν μου νὰ μὲ βαραίνουν οἱ κόποι κ' ἡ ἔγνοιαις, νὰ μοῦ δώσῃς τὴν παραμικρὴ βοήθεια. Μόνον ἡ αὐγὴ καὶ τὸ βράδυ σ' εὑρίσκει πάντα νὰ φυλλολογᾷς. Θὰ ἰδῶ, δύςυχε, τί καρπὸ θὰ λάβῃς ἀπ' αὐτὰ τὰ φυλλολογήσματα! Μὰ τί; δὲν τονὲ βλέπω ἀπὸ τώρα; δὲν βλέπω ποῦ ὅλοι σὲ περιγελοῦν κ' ἐμπρός σου; Δὲν σὲ ἐρώτησε προχθὲς ὁ ἐξάδελφός σου, 'σὰν νάθε

(α) fideicommesso καταπίστευμα.

ἤσουν μικρὸ παιδὶ, ἂν ἐμέτρησες ἀκόμη τὰ ἄστρα, καὶ σὺ δὲν ἔλαβες μήτε καρδία νὰ τοῦ ἀποκριθῇς;

ἈΡΑΓ. Ποῖος ἀποκρένεται τῶν γαϊδουριῶν ὅταν γκαρίζουν παρὰ μόνον τ' ἄλλα γαϊδούρια;

ΔΑΡ. Μὰ σὺ ἂν δὲν 'μοιάζῃς τῶν γαϊδουριῶν στὸ γκάρισμα τοὺς 'μοιάζεις 'στὴν ὑπομονὴ καὶ αὐτὸ μὲ κάνει νὰ προβλέπω εἰς τὶ βαθμὸ ταπείνωσης θὰ καντάτήσῃ τὸ σπίτι ἀφοῦ ἐγὼ τ' ἀπαρατήσω, ἐπειδὴ ὁ υἱός μου κάνει παντοίου τρόπου νὰ τοῦ χαλάσῃ τὴν ὑπόληψί του, νὰ γκρεμίσῃ ἀπὸ τὰ θεμέλεια τὸ παλαιότατο κτίριο, ποῦ ἐγὼ ἐςερέωσα περισσότερο καὶ εὐπρέπισα.

ἈΡΑΓ. Φανέρωσέ μου, παρακαλῶ, τὶ κάνω ποῦ νὰ βλάβῃ τὴν ὑπόληψιν τοῦ σπιτιοῦ μας.

ΡΟΝ. Καλὲ δὲν μοῦ λὲς τί κακὰ κάνει, ποῦ ἀρχήνησες νὰ τὸν ψάλλῃς καὶ δὲν ἔχεις καὶ παμό;

ΔΑΡ. Σῶπα σὺ καὶ δὲν ἠξέρεις τὶ σοῦ γένεται. *(τῆς γυναικός του.)* —*(τοῦ υἱοῦ του.)* Ἂν ἀρχίναα νὰ μετρήσω τὰ σφάλματά σου, τὰ ἄπρεπά σου φερσίματα, ἔβλεπες πῶς εἶναι ἀλογάριαστα. Φθάνει σου τώρα μόνο νὰ σοῦ 'πῶ, πῶς δὲν θέλεις νὰ μοῦ δώσῃς καμμία βοήθεια εἰς ταῖς ὑπόθεσές μας.

ἈΡΑΓ. Πολλαῖς φοραῖς ἐδοκίμασα, ἀλλ' ὅ,τι κάμω τὸ λέγεις κακὰ γεναμένο, καὶ κάνεις τὸ ἐναντίον.

ΔΑΡ. Τὸ λέω κακὰ γεναμένο, διατὶ εἶναι κακά· κάνω τὸ ἐνάντιο διατὶ τὸ ἐνάντιο πρέπει νὰ κάμω· καὶ τοῦτο προέρχεται διατὶ δὲν καταδέχεσαι νὰ πράζῃς καθὼς πράζω ἐγώ.

ΔΡΑΓ. Δὲν ἠμπορῶ νὰ πράξω ἀλλέως ἀπ' ὅ,τι ὁ νοῦς μου καὶ ἡ καρδιά μου μοῦ ὑπαγορεύουν.

ΔΑΡ. Καὶ ἡ καρδιά σου καὶ ὁ νοῦς σου περισσότερο εἶναι στρεβλὰ καὶ στρεβλὰ σοῦ καλαναρχοῦν, καὶ ἂν ἤθελες νὰ παίρνῃς διὰ παράδειγμα ἐμὲ δὲν ἦτον χαϊμένη ἡ ἐλπίδα νὰ διορθωθοῦν. Μὰ ἂν δὲν παίρνῃς μήτε ποτὲ μὲ ζέσι κανένα πρᾶγμα ποῦ σοῦ διορίσω· ἂν δὲν σοῦ παραγγέλω τὸ παραμικρὸ καὶ νὰ βαλθῇς μὲ πόθο νὰ τὸ τελειώσῃς· ἂν ὅ,τι σοῦ 'πῶ τὸ άλησμονᾷς. Δὲν σοῦ ἐπαράγγειλα νὰ εὕρῃς τὸν βαφία καὶ νὰ τὸν κάμῃς νὰ μᾶς δώσῃ τὸ ὑποστατικό του· τὸ ἐματαθυμήθηκες;

ΔΡΑΓ. Μάλιστα ὑπῆγα εὐθὺς καὶ ἐπάσχισα μὲ κάθε τρόπο νὰ τὸν καταπείσω, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσα.

ΔΑΡ. Βολετὸ νὰ μὴν ηὗρες ἐκεῖ ποῦ ὅλη 'μέρα φυλλολογᾷς κανένα ῥητόρεμα νὰ τὸν καταπείσῃς. Αἴ! 'ντροπή σου. Ἐγὼ δὲν καταδέχουμαι νὰ τὸν εὕρω, οὔτε νὰ τὸν κράξω εἰς τὸ σπίτι, ἀφοῦ μία καὶ δύο τὸ ἀρνήθηκε τοῦ παραστάτη μου καὶ σ' ἄφισα καὶ σὲ νὰ πᾷς νὰ τὸν εὕρῃς πρὶν πάρω ἄλλα μέτρα, διὰ νὰ σὲ ἰδῶ τί ξέρεις νὰ κάμῃς, ἀλλειῶς ἤθελε ἰδῇς ἂν δύο μου λόγια ἔφθαναν ἢ ὄχι νὰ τὸν καταπείσουν.

ΔΡΑΓ. Λοιπὸν κράξετον κ' ἡ ἀφεντιά σου, σὲ παρακαλῶ......

ΔΑΡ. Ἀποφάσισα νὰ μεταχειρισθῶ μία ῥητορικὴ ποῦ εἶναι ἀλάθευτη, ἐπρόσταξα νὰ τοῦ ξεκολώσουν καὶ ἀμπέλι καὶ λειοςάσι, καὶ νὰ τοῦ γκρεμίσουν καὶ τὸ καλύβι.—Πῶς σοῦ φαίνεται; (*χαμογελῶντας.*)

ΔΡΑΓ. Κρῖμα μεγάλο εἰς ἕνα φτωχὸν ἄνθρωπον. Σὲ παρακαλῶ μὴν τὸ κάμῃς.

ΔΑΡ. Ποῖος τοῦ λέει νὰ μὴ μοῦ τὸ δώσῃ· νὰ τοῦ τὸ πλερώσω;

ΔΡΑΓ. Δὲν τὸ κάνει ὁ δύστυχος διὰ νὰ μὴν τὸ λάβουμε ἐμεῖς. Ἂν κανένας πλούσιος ποῦ νἄχῃ μετόχια καὶ ὑποστατικὰ πολλὰ ἤθελε ἀρνηθῇ νὰ δώσῃ ἕνα κομμάτι ὑποστατικὸ μακρὰ ἀπὸ τὰ μετόχια του, καὶ ποῦ ἴσως δὲν ἐγνώριζε τὴν τοποθεσία ποῦ εὑρίσκετο, ἠμποροῦσες νὰ 'πῇς πῶς ἀρνῆται νὰ τὸ δώσῃ διὰ νὰ μὴ σοῦ κάμῃ μίαν χάρν, καθὼς ὅλη 'μέρα οἱ ἄρχοντες ἀνάμεσόν τους πράζουν. Ἀλλὰ ὁ δύςυχος ὁ Βαφίας τοῦτο τὸ μικρὸ ὑποστατικὸ τοῦ ἀπόκτησε ὁ πατέρας του, καὶ δὲν ἔχει ἄλλο ἀπὸ αὐτό. Ἔχω εὐχαρίςησι, μοῦ ἔλεγε, τὸν τρυγητὴ νὰ πηγαίνω κ' ἐγὼ μὲ τὴν φαμελιά μου διὰ λίγαις ἡμέραις εἰς ἐκεῖνο τὸ καλυβάκι διὰ νὰ τρώγω δύο σταφύλια καὶ νὰ ξεχλιαίνω ὀλίγο. Νὰ ἔλθῃ ἕνας τρυγατὴς καὶ νὰ μὴν πάω καθὼς ἐσυνήθισα ἀπὸ παιδί, ἤθελε μοῦ δώσει πολλὴ πίκρα. Ὁ μαῦρος ὁ πατέρας μου μοῦ ἀπόκτησε ἐκεῖνο τὸ πραματάκι κ' ἐπιθυμῶ νὰ τ' ἀφίσω κ' ἐγὼ τῶν παιδιῶνε μου. Πάλι παρεμπρὸς βλέπουμε. Ἔτσῃ μοῦ ἔλεγε κ' ἐγὼ δὲν εἶχα στόμα νὰ τοῦ 'πῶ τίποτες ἄλλο. Ἡ ἀφεντιά σου μία φορὰ δὲν εὐχαριςήθης νὰ ξεκολώσῃς μία ῥίζ

ἐλειὰ ποῦ ἦτον 'στὸν ὄχθον τοῦ ἀμπελιοῦ μας κ' ἐπλάκωνε τὸ ἀμπέλι τοῦ γειτόνου μας, μ' ὅλον ποῦ σοῦ ἔκαμε ἐκεῖνος τόσαις παρακάλεσες, καὶ σοῦ ἔλεγε νὰ σοῦ τὴν πλερώσῃ τὸ διπλὸ, καὶ νὰ πάρῃς καὶ τὰ ξύλα.

ΔΑΡ. Βέβαια καὶ δὲν εὐχαριςήθηκα μάλιςα εἶπα τοῦ σέμπρου νὰ τὴν κροπίσῃ καὶ νὰ τὴν καλλιεργήσῃ διὰ νὰ φουντώσῃ νὰ τοῦ πλακώσῃ τὸ ἀμπέλι περισσότερο.

ΔΡΑΓ. Κ' ἔτση πράζωντας παραπονεῖσαι διατί ὁ Βαφίας δὲν μᾶς δίνει τὸ πρᾶγμά του;

ΔΑΡ. *(Θυμωμένος.)* Μὰ πῶς; ἀστόχησες ἀπὸ τί φαμελιὰ γεννιέσαι ἐσὺ, καὶ ποῖος εἶναι ὁ Βαφίας; Δὲν βάνεις καμμία διαφορὰ ἀνάμεσα ἄρχοντες καὶ χυδαίους; 'μποροῦν ἐκεῖνα ποῦ τοῦτοι κυριεύουν νὰ ἔχουν ςερεότητα; 'μποροῦν νὰ μελετήσουν πατρογονικό τους; Τί;—πῶς; καὶ αὐτοὶ καὶ τὸ ἔχει τους εἶναι καταγραμμένα εἰς κανένα κατάστιχο; καὶ δὲν εἶναι ἀνακατωμένα καὶ συγχισμένα 'σὰν εἰς τὸ χωράφι τ' ἀγριολάχανα; Ἄχ! μὰ πῶς ὅταν δὲν γνωρίζῃς τὰ πρῶτα πράγματα ποῦ πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὁ καλογεννημένος 'μπορεῖς ποτὲ νὰ μιλήσῃς ἢ νὰ πράξῃς σωστά; Ὦ φαμελιὰ ἀμαγάριςη τοῦ Ῥονκάλα! καὶ πῶς θὰ ὑποφέρῃς νὰ σὲ παῤῥησιάζῃ ἕνας τέτοιος ἀπόγονος ποῦ δὲν γνωρίζει τὰ δικαιώματά σου, ποῦ δὲν θέλει νὰ σοῦ φυλάξῃ τὴν ὑπόληψί σου!

ΔΡΑΓ. Ἔχεις ἐξουσία νὰ λέγῃς ὅ,τι ὁρίζεις, ὅμως ἐγὼ καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὴν τιμὴ......

ΔΑΡ. Σῶπα, σῶπα, μὴν πηγαίνεις ἐμπρὸς μὴν ἀκούσω περισσότεραις βλασφήμιαις. Σῶπα.

ΡΟΝ. Ἐμίλεις ἕως τώρα δὲν τὸν ἀφίνεις κ' ἐκεῖνον νὰ 'πῇ ἕνα λόγο.

ΔΑΡ. Ἐσὲ σοῦπα νὰ βουβαίνεσαι καὶ ν' ἀκοῦς.—Ἐμίλησα ἕως τώρα διὰ νὰ τὸν κάμω νὰ γνωρίσῃ τὰ χρέη του καὶ νὰ καταλάβῃ πῶς πρέπει νὰ μὲ βοηθᾷ εἰς ὅ,τι ἐργάζουμαι εἰς ὄφελος τοῦ σπιτιοῦ μας. Νὰ συντρέχῃ εἰς τὴν βουλή μου, καθὼς πρέπει νὰ συντρέξῃ τώρα εἰς ἐκεῖνο ποῦ ἀποφάσισα καὶ σᾶς ἔκραξα νὰ σᾶς τὸ φανερώσω, καὶ ποῦ εἶναι διὰ ὠφέλεια τοῦ σπιτιοῦ μας, καὶ σὲ τοῦ ἰδίου περισσότερο *(μιλῶντας πρὸς τὸν υἱόν του)* καὶ ποῦ ἀποβλέπει κ' εἶναι εἰς

ὄφελος τῆς ἀδελφῆς σου, καὶ ἐσὲ, *(μιλῶντας πρὸς τὴν γυναῖκά του)* τῆς θυγατρός σου.

ΔΡΑΓ. Ὅ,τι εἶναι πρὸς ὄφελος τῆς ἀδελφῆς μου, ἐγὼ εἶμαι πάντα πρόθυμος......

ΡΩΝ. Ὦ δόξα σοι ὁ Θεός, παρηγόρησέ με, Δάρειό μου, σοῦ ἔφεραν πάλι τὸ προξενειὸ ποῦ 'ξέρουμε, κ' εὐχαριστιέσαι τώρα καὶ τοῦ λόγου σου......

ΔΑΡ. Σῶπα, γρῆα παρμένη, ποῦ πετιέσαι πάντα καὶ μοῦ ἀντισκόβῃς τὸν λόγο μου. Δὲν ἔχεις 'στὸν νοῦ σου ἄλλο παρὰ γάμους καὶ προξενειά. Τοῦτο εἶναι ἕνα δαιμόνιο ποῦ σᾶς 'μπαίνει ὅλωνῶν τῶν μανάδων, μόλις γεννηθοῦν ἡ θεγατέραις σας νὰ ἀρχίζετε νὰ τρῶτε τὸν κόσμο, νὰ μὴν ἔχετε ἄλλο 'στὸ νοῦ σας καὶ νὰ μᾶς χαλᾶτε τὰ μυαλὰ μὲ ταῖς φαομάραις σας. Φταῖμ' ἐμεῖς ποῦ σᾶς δίνουμε ἀκρόασι καὶ δὲν....

ΔΡΑΓ. Ἐμὲ μοῦ φαίνουνται μάλιστα πολὺ ἐπαινεταῖς ἐκείναις ἡ μανάδαις ποῦ ἡ πρώτη τους ἔγνοια εἶναι νὰ οἰκονομήσουν ταῖς θυγατέραις τους, καθὼς πρέπει νὰ ἦναι μία ἀπὸ ταῖς πρώταις φροντίδες καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν.

ΔΑΡ. Σοῦπα νὰ μὴν 'βγάνῃς τὰ λόγια σου ἂν πρῶτα δὲν τὰ μασᾷς, μὰ δὲν τ' ἀκοῦς. Ἐπετάχθηκες τώρα νὰ μᾶς κάμῃς καὶ τὸν διαφεντευτὴ τῶν γυναικῶν, κι' ὄχι διὰ ἄλλο, παρὰ διὰ νὰ μοῦ ἀντειπειθεύσῃς.

ΔΡΑΓ. Δὲν διαφεντεύω ταῖς γυναῖκες ἀλλὰ τὸ δίκαιο καὶ τὸ σωςό.

ΔΑΡ. Οὔ! ἀγάλια φυλαχθῆτε. Ἐδῶ εἶναι ὁ διαφεντευτὴς τοῦ σωστοῦ καὶ τοῦ δίκαιου. *(μὲ ἐμπαιγμό.)* Αἶ τρελέ! τί ξέρεις ἐσὺ ποῖο εἶναι σωστό! ποῦ ξέρεις τοῦ δίκαιου μήτε ποῦ πάει ἡ ὁρμή του.

ΔΡΑΓ. Ἀφοῦ ὅ,τι λέγω τὸ περιγελᾷς, δὲν ἀνοίγω πλέον τὸ ςόμα μου.

ΔΑΡ. Κάνεις καλήτερα. Σοῦ λέω, λοιπόν, καὶ μὴν λογιάζῃς πῶς σοῦ τὸ λέω διὰ νὰ πάρω τὴν γνώμη σου. Σοῦ τὸ λέω διὰ νὰ τὸ 'ξέρῃς, καὶ ἀκουέτο καὶ σύ, γρῆα. 'Αποφάσισα τὴν Γαρουφαλιὰ νὰ τὴν κάμω καλόγρηα, καὶ γλήγορα, εὐθύς.

ΡΩΝ. Ὢ συφορά μας!

ΔΡΑΓ. Ἂν εἶχε παρόμοια θέλησι ἤθελε πασχίσω νὰ τὴν ἀντισκόψω, νὰ τὴν συμβουλεύσω νὰ προσμείνῃ κἂν μερικοὺς χρόνους, μ'

ἴσως ἀλλάξῃ βουλή. Καὶ ἂν ἤθελε μείνῃ σταθερὴ εἰς τὴν γνώμην της, τότε......

ΔΑΡ. Τί γνώμη; Μπορεῖ νὰ ἔχῃ ἄλλη ἀπὸ τὴν δική μου; νὰ τὴν ἰδῶ ἂν τολμήσῃ νὰ 'πῇ τὸ ὄχι.

ΡΟΝ. Ὤ θεγατέρα! ἐσὺ σοῦ ἔμελλε νὰ περάσῃς ὅλα τὰ βάσανα τοῦ κόσμου; ἐσύ; Κάμε, παιδί μου, νὰ τὸν καταφέρῃς τοῦτον τὸν ἄπιστο. *(κλαίει.)*

ΔΑΡ. Κλαῖγε, κλαῖγε ὅσο θές. Ξέρεις πῶς τὰ δάκρυά σου δὲν μὲ 'μποροῦνε, καὶ δὲν μ' ἐμποροῦσαν ποτέ· τὸ θυμᾶσαι.

ΡΟΝ. Πάντα ἤσουν λῦκος ἀνήμερος.

ΔΡΑΓ. Παρακαλῶ, δὲν μοῦ κάνεις τὴν χάριν νὰ μοῦ 'ξηγήσῃς ταῖς αἰτίαις ποῦ σὲ παρακινοῦν νὰ πάρῃς αὐτὸ τὸ μέτρο;

ΔΑΡ. Ἂν τὸ τιμόνι τοῦ μυαλοῦ σου ἐκυβέρναε σωστά, ἤθελε ταῖς καταλάβεις.

ΔΡΑΓ. Διατὶ ἂν ἀναφέρωνται εἰς τὸ προικιὸ, ἐγὼ εὐχαριςοῦμαι νὰ μοιράσω ἴσια κι' ὅμοια μὲ τὴν ἀδελφή μου παρὰ νὰ μείνῃ δίχως τὴν θέλησίν της ἀνύπανδρη, καὶ ἀκόμη ἂν ἦτον χρεία νὰ προσθέσω καὶ ἀπὸ τὸ μερτικό μου.

ΔΑΡ. Χά! χά! χά! *(γελᾷ.)* Εἶναι τῷ ὄντι διὰ γέλοια, μὰ καλήτερα διὰ κλάψαις.—Καὶ τί 'μπαίνῃς ἐσύ; Στοχάζεσαι νἆναι δικό σου τὸ πρᾶμα τὸ Ρονκαλέϊκο ποῦ μὲ τόση εὐκολιὰ τὸ μοιράζῃς; Δὲν τὸ ξέρεις ποῦ δὲν θὰ γράψω τὄνομά σου 'στὸ δένδρο τῆς γενεαλογίας μας διὰ νὰ μὴν τὸ 'ντροπιάζῃς μὰ θὰ βάλω εὐθὺς ἔπειτα ἀπὸ μὲ τὸ 'γκόνι ποῦ ἀπὸ σὲ θὰ λάβω; Καὶ τοῦτα ποῦ μοῦ λὲς τώρα μοῦ ςαθερώνουν περισσότερο τὸν ςοχασμό μου νὰ κοντιτσιονάρω (α) καὶ ταῖς ἀγοραῖς μου καθὼς εἶναι τὸ ἄλλο πρᾶμα τῆς φαμελιᾶς.

ΡΟΝ. Διατὶ ἀγαπᾷ τὴν ἀδελφή του τὸν ἀποπαίρνεις; δὲν εἶναι καὶ τοῦ λόγου σου θεγατέρα σου; ἢ τὴν ἔκαμα μὲ κανέναν ἄλλον ἄνδρα; δὲν ἠξέρω τὶ λέω ἡ κακορρίζικη.

ΔΑΡ. 'Ντροπή σου, γρῆα, 'ντροπή σου!

ΔΡΑΓ. Εἶσαι νοικοκύρης νὰ κάμῃς ὅ,τι ὁρίζεις, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται ὅτι δὲν ἠμπορεῖς νὰ ἀρνηθῇς τῆς θυγατρός σου τὸ μερτικὸ

(α) νὰ τὸ θέσω ὑπὸ......, καταπίστευμα condizione—fideicommesso,

της όσον τῆς 'βγαίνει.

ΔΑΡ. Τί μερτικό; τί μερτικό;—ἡ γυναῖκες δὲν ἔχουν μερτικό. Τὸ προικιὸ ποῦ λαβαίνουν εἶναι διὰ συγκατάβασι, διὰ ψυχικό. Αὐταῖς δὲν πιάνουν τόπον εἰς τὰ δένδρα τῆς γεννεαλογίας. Λοιπὸν εἰς ταῖς φαμελιαῖς ποῦ κατὰ δυστυχία ἤθελε γεννηθοῦν πολλὰ θηλυκὰ, ἤθελες νὰ καταντήσῃ εἰς τὸ οὐδὲν τὸ εἶναι τῆς φαμελιᾶς, 'βγάνωντας ἀπὸ γενεὰ εἰς γενεὰ τὰ προικιά; Ἔτση ἡ σοφία σου τὸ 'βρίσκει εὔλογο; Δὲν πρέπει διὰ νὰ εὐχαριστήσουμε τὴν ἐπιθυμία μίας γυναικὸς, ποῦ διὰ λίγο φαίνεται εἰς τὸν κόσμο, ἔπειτα περνᾷ καὶ χάνεται, νὰ βλάψουμε τὴν περιουσία τῆς φαμελιᾶς, ποῦ αὐτὴ σώζεται διὰ πάντα καὶ ἀκούεται. Μάλιστα τῆς φέρνει ὑπόληψι καὶ τιμὴ ἂν εἰς τὰ κλαδία τοῦ γενεαλογικοῦ δένδρου της ἀπανταίνεις εἰς τὴν σειρὰ τῶν χρόνων καὶ καμμία καλόγρηα καὶ καμμία Γουμένη.

ΔΡΑΓ. Ἐγὼ θαῤῥῶ πῶς ἡ ἀδελφή μου δὲν ἔχει καμμία διάθεσι νὰ γένῃ Ἡγουμένη, καὶ δὲν θέλω νὰ τῆς γένω ἐγὼ αἰτία μίας παντοτεινῆς δυςυχίας ὑποχρεόνωντάς την νὰ ὑποταχθῇ εἰς μίαν ζωὴν τὴν ὁποίαν αὐτὴ ἀποςρέφεται, διὰ νὰ ςολίσω μὲ τὸν τίτλον Ἡγουμένης ἕνα πρᾶγμα φαντασιῶδες, καθὼς εἶναι τὸ γενεαλογικὸν δένδρον.

ΡΟΝ. Καλὲ μιλῆτε καθαρὰ νὰ σᾶς ἀκούω. Ἐγὼ ἔχασα ἡ δύςυχη τὸν νοῦ μου.

ΔΑΡ. Σῶπα, σὺ, καὶ δὲν καταλαβαίνεις. *(τῆς γυναικός του.)* Καὶ σὺ *(τοῦ υἱοῦ του)* κάλλιο σου νὰ ἦσουν κούτσουρο νὰ μὴν χωράῃ τίποτε ςὸ μυαλό σου παρὰ νὰ 'ντροπιάζεσαι μὲ τέτοιους παράλογους καὶ χυδαίους στοχασμούς. Μὰ εἶμαι ἐγὼ τρελὸς νὰ θέλω νὰ λογομαχῶ μὲ σέ. Δὲν σ' ἔχω δοκιμασμένον τόσαις φοραῖς; Ὅ,τι εἶπα ἔχει νὰ γένῃ ἐξ ἀποφάσεως καὶ ὅλαις σας ἡ ἀντίςασες βαροῦν τὸν ἀέρα. Νᾶλθῃ ἡ Γαρουφαλιὰ εὐθὺς ἐδῶ καὶ θέλει ἰδεῖς πῶς ἐκείνη θὰ κλίνῃ εὐθὺς καὶ θὰ καταλάβῃ τὸ καλὸ ποῦ βούλομαι νὰ τῆς κάμω.

ΡΟΝ. Ἄφισέ την, μὴν θέλεις κ' ἐκείνην νὰ τὴν φαρμακίσῃς, τύραννε, ἀλιτήριε· φθάνει ποῦ μᾶς ἐφαρμάκισες ἐμᾶς μὲ τὰ λόγια σου, διατὶ δὲν ἐλπίζω νὰ κάμῃς ποτὲ ἐκεῖνο ποῦ ὁ

σὲ σπρώχνει νὰ λές.

ΔΑΡ. Ἐσὺ εἶσαι ξεμυαλισμένη. Νἄλθῃ εὐθὺς ἡ Γαρουφαλιά. *(ἀνοίγει τὴν πόρτα καὶ φωνάζει.)* Λανάρω.

ΛΑΝ. *(τρέχωντας ἔρχεται συμὰ καὶ ἀποκρένεται ἀπὸ μέσα.)* Τί ὁρίζεις;

ΔΑΡ. Τῆς Γαρουφαλιᾶς νἄλθῃ εὐθὺς ἐδῶ. *(τῆς Λανάρως ἡ ὁποία ἀναχωρεῖ τρέχωντας καὶ αὐτὸς ἀκολουθᾷ νὰ λέγῃ εἰς τὸν υἱόν του.)* Ἀνόητε, δὲν γνωρίζεις τὸ ὄφελος ἀπὸ τὴν ζημία τοῦ σπιτιοῦ σου. Δὲν διακρένεις τὴν τιμὴ ἀπὸ τὴν ἀτιμία. Ποῖος δαίμωνας ἐφώλιασε εἰς τὸ κεφάλι σου καὶ σὲ κάνει νὰ κρένῃς πάντα ἀνάποδα τὰ πράγματα τὰ πλειὸ φανερά· νὰ μὴν βλέπῃς...... *(βλέπωντας ποῦ ἔρχεται ἡ Γαρουφαλιὰ τῆς λέγει.)* Ἔμπα, ἔμπα, τί δειλιάζεις;

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Γαρουφαλιὰ καὶ αὐτοί.

ΓΑΡ. Δὲν δειλιάζω—μοῦ κακοφαίνεται νὰ σὲ βλέπω θυμωμένον.

ΔΑΡ. *(πηγαίνωντας νὰ κλείσῃ τὴν πόρτα.)* Ἂν εἶμαι θυμωμένος δὲν τἄχω μὲ σέ.—Νὰ ποῦ εἶμαι τέλεια ἥσυχος καὶ ϛάσου μὲ προσοχὴ νὰ μὲ ἀκούσῃς διὰ τὸ καλό σου.—Ἐγὼ σ' εἶχα καὶ σ' ἔχω διὰ κοπέλα γνωϛικὴ καὶ φρόνιμη, κ' ἤθελε εἶσαι περισσότερο γνωστικὴ ἂν ἦθε ἀφίσουν τὸ μυαλό σου εἰς τὴν φυσική του διάθεσι χωρὶς νὰ σοῦ τὸ παραγιομίσουν μὲ χίλιαις φλυαρίαις, καὶ μὲ πράγματα ποῦ ἂν ἦτον καὶ σωστά, καθὼς εἶναι ἀλλόκοτα καὶ τρελά, δὲν εἶναι διὰ γυναῖκες, διὰ νέαις, ἡ ὁποίαις ἄλλη ἔγνοια ἀπὸ πότε νὰ ἀποπλέξουν τὸ σκαλτσοῦνί τους, πότε ἀπογνέσουν τὴν τουλοῦπά τους δὲν πρέπει νὰ ἔχουν. Ἔϐλεπα ἐγὼ τὸν κίνδυνον εἰς τὸν ὁποῖον εὑρισκόσουν, ἀλλὰ 'ἡ ὑπόθεσές μου δὲν μὲ ἄφισαν ποτὲ νὰ σὲ διορθώσω μὲ τὸ ἔργο καθὼς ἐπάσχισα πολλαῖς φοραῖς μὲ τὸν λόγο νὰ μὴν χάνῃς τὸν καιρό σου διὰ νὰ κάθεσαι ν' ἀκοῦς τὰ ὀνείρατα ἑνὸς φαντια-

βάλουν αὐτὰ θεμέλειο εἰς τὸν νοῦ σου, ἐπειδὴ ἐξάνοιξα πῶς ἤσουν γνωστικότερη ἀπὸ ἐκεῖνον ποῦ ἐπάσχιζε νὰ σοῦ τὸν ἀναποδιάσῃ ὡσὰν τὸν ἐδικό του.—Διὰ νὰ μὴν πολυλογάω, ἐσὺ ἔχεις γνῶσι καὶ γνῶσι ἀρκετὴ διὰ νὰ ἰδῇς καὶ νὰ καταλάβῃς τὴν τύχη ποῦ θέλω νὰ σὲ κάμω νὰ χαρῇς, καὶ θὰ ἔχῃς αἰτία νὰ μὲ καληνωρᾷς ζωντανὸν καὶ νὰ μὲ συγχωρᾷς, ὅταν 'πάω κ' ἐγὼ νὰ σμίξω τοὺς προσγονέους μας.

ΓΑΡ. Τὸ πρῶτο τὸ κάνω πάντα, καὶ παρακαλῶ τὸ Θεὸ νὰ μὲ ἀξιώσῃ νὰ τὸ κάνω ὅσο δύνεται πλέον πολυκαιρινὰ καὶ ὅσον δύνεται ἀργότερα τὸ δεύτερο νὰ συνέβῃ—καὶ ἐλπίζω ὅτι διὰ πολλοὺς χρόνους θὰ μᾶς ἀξιώσῃ ἡ χάρις του, Πατέρα μου, νὰ σὲ χαροῦμε.

ΔΑΡ. Ὅσον κι' ἂν ἀργά, θὰ φθάσῃ ὅμως ἐκείνη ἡ ὥρα. Ἡ φαμελιαῖς ἡ καλὰ θεμελειωμέναις μένουν σχεδὸν αἰώνιαις, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι ποῦ ταῖς παρασταίνουν ἔρχουνται καὶ διώχνουν ἄλλους καὶ φεύγουν κι' αὐτοὶ διὰ νὰ δώσουν τόπον ἀλλουνῶν. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ πασχίζουμε 'σερνικοὶ καὶ θηλυκοί, τὸ σπίτι ἡ φαμελιὰ νὰ μένῃ ϛέρεα μὲ τιμὴ καὶ πλούτη εἰς τὸν κόσμο κ' ἐμεῖς ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα μας ἦλθε, δὲν 'μποροῦμε νὰ τὴν ἀποφύγουμε. Ἔτση στοχάζουνται ὅλοι οἱ γνωστικοὶ κ' ἔτση 'σὰν γνωστικὴ ποῦ εἶσαι πρέπει καὶ σὺ νὰ στοχάζεσαι.—Βλέπω ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος νὰ σὲ κυριεύῃ ἀπὸ μερικοὺς μῆνες κ' ἐδῶ μία ἀσθένεια, καὶ ἀφοῦ διὰ τόσον καιρὸν δὲν ἔγιανες ἀπὸ τὸ πάθος σοῦ εἶναι πιθανὸ ὅτι θὰ μείνῃς διὰ πάντα......

ΡΟΝ. Μπὰ καλήωρα! ματατόπησε. Τί κακὰ μεριμνήσματα εἶναι τοῦτα ποῦ κάνεις!—Τί τὴν πικραίνῃς μὲ παρόμοια βρωμόλογα;

ΔΑΡ. Κύτταξε, γρῆα, μὴ ματαβγάλῃς ἄχνα διατὶ 'στὸ φτῦσμα σοῦ σκροπάω τὰ μυαλά.

ΡΟΝ. (*ἀναστενάζει.*)

ΔΑΡ. Τούταις ἡ ἀσθένειαις, μὴν πικραίνεσαι, ἀγκαλὰ καὶ δὲν εἶναι ἡ κοπέλαις ποῦ ταῖς ἔχουν διὰ 'παντρεία, δὲν φέρουν βλάβη 'ϛὴν ζωή τους. Διὰ τοῦτο ἀποφάσισα νὰ σοῦ κάμω ἕνα καλό, νὰ σὲ κάμω νὰ ζήσῃς μὲ ἡσυχία καὶ μὲ δόξα, καὶ νὰ μὴν ἔχῃς φόβο νὰ χειροτερεύσῃ ἡ ὑγεία σου—καὶ νὰ δώσ-

τιμὴ, ἄξησι καὶ λάμψι τοῦ σπιτιοῦ σου καὶ ὅλης τῆς γεννιᾶς σου. Ἡ Γουμένη τοῦ Μοναςηριοῦ τοῦ Κάςρου εἶναι ὑπέργερη, καὶ γλήγορα θὰ λάβῃ τέλος. Δὲν ἐκάναμε πρᾶμα θεάρεςο, πολὺ ὠφέλιμο εἰς ὅλους μας, καὶ ὁποῦ πολλοὶ τὸ ζηλεύουν ἂν ἐπιτυχαίναμε νὰ ἔμπῃς εἰς τὸ πόδι της!—Αἴ! τί λὲς Γαρουφαλιά! διατὶ δὲν ἀποκρένεσαι.

ΡΟΝ. *(ἀναστενάζει.)*

ΔΡΑΓ. Βλέπεις πῶς εἶναι πολὺ συγχισμένη. Μοῦ δίνεις τὴν ἄδεια ν' ἀποκριθῶ ἐγὼ δι' αὐτήν; καὶ ἂν δὲν εἰπῶ ἐκεῖνο ὁποῦ στοχάζεται μὲ ἀντισκόβει.

ΔΑΡ. Δὲν χρειάζεται. *(εἰς τὸν Δραγανῖγο μὲ θυμό. ἔπειτα ἀκολουθεῖ τῆς θυγατρός του.)* Ἔχεις δίκῃο νἆσαι συγχισμένη. Σοῦ φαίνεται τούτη τὴν τύχη νἆναι δύσκολο νὰ τὴν ἀπολαύσῃς εἰς τοὺς χρόνους σου ὦντας συνήθιο ἡ Γουμένη νἆναι προχωρημένη 'στὴν ἡλικία. Ὅμως σὺ γνωρίζεις ποῦ ὅταν ἐγὼ θέλω νὰ γένῃ ἕνα πρᾶγμα γένεται. Ξέρεις τὰ μέσα ποῦ ἔχω καὶ δὲν πρέπει νὰ βάνῃς ἀμφιβολία. Ἀλλὰ χρειάζεται νὰ εἴμαστε ἕτοιμοι διὰ νὰ μὴ μᾶς φύγῃ ἡ περίςασι καὶ ἀποθάνῃ ἡ γρῇα Γουμένη πρὶν φορέσῃς τὸ ἐπανωμάντι τὸ καλογρήστικο καὶ διὰ τοῦτο, τὸ γουργὸ καὶ χάριν ἔχει, πρέπει τὸ πλέον καὶ γλήγορα νὰ γένῃς καλόγρῃα.—Δὲν μοῦ ἀποκρένεσαι;

ΓΑΡ. Τί ὁρίζεις νὰ σοῦ 'πῶ;

ΔΑΡ. Τί ὁρίζω νὰ μοῦ 'πῇς; *(μὲ ὀλίγο θυμό.)* Ὁρίζω νὰ μοῦ 'πῇς, ἂν τούτην τὴν τύχη, ἂν τοῦτο τὸ καλὸ ποῦ προσπαθῶ νὰ σοῦ κάμω τὸ ἐκατάλαβες ἢ ὄχι διὰ νὰ λάβῃς τὴν πρεπούμενη χαρὰ καὶ νὰ μοῦ δώσῃς τὴν πρεπούμενη εὐχαρίςησι διὰ ταῖς ἔγνοιαις ποῦ παίρνω διὰ σέ.

ΓΑΡ. Ἡ ἡλικία μου καὶ τὸ 'λίγο πνεῦμα ποῦ ἔχω.....καὶ ἡ λίγη πράξι τοῦ κόσμου.....δὲν μὲ κάνουν ἀρκετὴ....νὰ διακρίνω τὸ καλὸ....ἀπὸ τὸ κακὸ....τὰ ὁποῖα πολὺ περισσότερο.... πρέπει ἡ ἀφεντιά σου νὰ ἠμπορῇς νὰ διακρίνῃς....καὶ διὰ τοὺς χρόνους σου καὶ διὰ τὴν πράξι σου.—'Σὰν γονέος ποῦ εἶσαι....δὲν πρέπει νὰ πασχίσῃς παρὰ τὸ καλό μου....εἶσαι νοικοκύρης εἰς ἐμὲ.....κ' ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ κάμω παρὰ

τοὺς ὁρισμούς σου....καὶ θέλει σὲ εὐχαριστήσω ὅταν δύναμαι νὰ γνωρίσω ἀπὸ λόγου μου....ὅταν γένω ἀρκετὴ νὰ καταλάβω.....τὸ καλὸ.....ποῦ λέγεις νὰ μοῦ κάμῃς. *(ὁμιλεῖ πάντα κυττάζωντας χάμου καὶ μὲ φωνὴ κλαυτερή.)*

ΔΑΡ. Εἶναι πολὺ φανερὸ καὶ δὲν χρειάζεται πολλῶν χρόνων πράξι καὶ μεγάλος νοῦς διὰ νὰ τὸ καταλάβῃ, κ' ἐμπόρεις νὰ μ' εὐχαριστήσῃς συμπεραίνωντάς το ἀκόμη ἀπὸ τὴν θέλησι τοῦ πατρός σου ποῦ δὲν δύνεται νὰ θέλῃ παρὰ τὸ καλό σου. Ἂν ἦτον ὅμως καὶ κακὸ ἔπρεπε νὰ ὑποταχθῇς, ἔπρεπε νὰ θυσιασθῇς διὰ τὴν τιμὴ, διὰ τὴν ἀξία τῆς φαμελιᾶς σου, καὶ τοῦ παλαιοῦ δένδρου τῆς γενεαλογίας σου τὸ ὁποῖο μέλει νὰ λάβῃ μεγάλη λάμψι ἀπὸ τὴν ἀξία τὴν δική σου. Μ' ὅλον τοῦτο ἐγὼ εἶμαι εὐχαριστημένος εἰς τὴν ὑπακοή σου, καὶ πηγαίνω εὐθὺς νὰ μιλήσω....

ΔΡΑΓ. Στάσου μία στιγμή.

ΡΟΝ. Στάσου μία ςιγμή. Μὴν ἔχῃς τόση βία...Ἄχ! δυςυχία μας!

ΔΑΡ. *(τοῦ υἱοῦ του.)* Ὅ,τι ἔχεις νὰ μοῦ 'πῇς μοῦ τὸ λὲς ἔπειτα, δὲν θέλω τώρα ν' ἀκούσω τίποτες ἀπὸ σέ.

ΔΡΑΓ. Σὲ παρακαλῶ στάσου.—Πρέπει νὰ μὲ ἀκούσῃς. *(κτυπῶντας τὸν τόνον ἐπάνω εἰς τὸ πρέπει.)*

ΔΑΡ. Πρέπει! *(μὲ θαυμασμόν.)* Μίλεις.

ΔΡΑΓ. Ἂν αὐτὴν ὁ φόβος, καὶ σχεδὸν ἡ ἀκμὴ τῆς ἀπελπισίας ἔκαμαν νὰ κλίνῃ μὲ τὰ λόγια εἰς ταῖς πρoσταγαῖς σου, ἐγὼ δὲν τὸ ἀκούω νὰ τὴν θυσιάσω μὲ τόσην εὐκολιά— νὰ τὴν κάμω νὰ ὑποταχθῇ εἰς μίαν ζωὴ τὴν ὁποίαν ἡ καρδιά της ἀποςρέφεται—νὰ τὴν κάμω δυςυχισμένην διὰ πάντα. Καὶ ἂν ἡ ἀφεντιά σου δὲν λυπᾶσαι τὴν θεγατέρα σου, λυποῦμαι ἐγὼ τὴν ἀδελφή μου, καὶ τὴν ἀγαπῶ, καὶ ἀγαπῶ καὶ τὸ δίκαιο, καὶ ἐλπίζω νὰ μὴν μὲ ςενοχωρήσῃς νὰ ἐναντιωθῶ παρὰ μὲ ταῖς παρακάλεσες ποῦ τώρα σοῦ κάνω, εἰς τὴν κακὴν ἀπόφασιν ποῦ ἔκαμες.

ΔΑΡ. Ἔχε χάρι ποῦ ἂν σὲ σκοτώσω ξακληράει τὸ σπίτι μου, ἀλλειῶς δὲν ἐξέρνας ἄλλα λόγια τολμηρὰ καὶ αὐθάδη 'σὰν τοῦτα.

ΡΟΝ. Μὲ τὸ καλὸ, παιδί μου, διὰ τὸν Θεό!—Ὤ! συφορὰ ποῦ θὰ μᾶς πλακώσῃ!....

ΓΑΡ. Μὴ, ἀδελφέ μου, νὰ ζῇς· ἄφισέ τον καὶ ἂς μὲ κάμῃ ὅ,τι ἔχει εὐχαρίστησι. Εἶμαι ἕτοιμη νὰ ὑποφέρω κάθε πρᾶγμα.

ΔΑΡ. Ἀκοῦς, μωρὲ, τὰ λόγια της; τὴν ὑπακοή της; τί ἐσὺ θέλεις ἀκόμη νὰ κάνῃς τὸν τρελό;

ΔΡΑΓ. Ἀκούω τὰ λόγια της, καὶ τοὺς δίνω ἐκεῖνο τὸ νόημα ποῦ πρέπει. Μοῦ κακοφαίνεται ποῦ δὲν τὰ πέρνεις καὶ τοῦ λόγου σου τὸ ἴδιο, καὶ ἀπὸ αὐτὸ καταλαβαίνω, μὲ μεγάλη μου θλίψι, πῶς εἶναι ἀδύνατο νὰ σὲ καταπείσω νὰ ἀλλάξῃς βουλή. Εἶμαι λοιπὸν στενοχωρημένος νὰ σοῦ 'πῶ, ὅτι πρέπει καὶ εἶναι χρέος μου ἀπαραίτητο νὰ ἀντισταθῶ μὲ ἔργο καὶ μὲ λόγο εἰς ὅ,τι μελετᾷς νὰ πράξῃς κ' ἐλπίζω ἔπειτα νὰ μ' εὐχαριστήσῃς.

ΡΟΝ. Ὠϊμέ!

ΔΑΡ. Ἀκοῦτε αὐθάδια! καὶ μὲ τί ἡσυχία ποῦ μοῦ τὸ λέει! μὲ τί ἡσυχία μοῦ χάνει τὸ σέβας, κ' ἐγὼ στέκω καὶ τὸν ἀφουγκράζουμαι! Μὰ 'γὼ δὲν ἄκουσα ποτὲ ἀπὸ σὲ λόγια ἔτση τολμηρά!

ΔΡΑΓ. Ὄχι τολμηρὰ, ἀλλὰ βέβαια πολὺ ἐλεύθερα, ὅμως δίκαια καὶ δὲν ἄκουσες παρόμοια διατὶ δὲν ἦλθε ἡ περίστασις, ἤγουν διατὶ τὴν ἀπόφευγα ὅσον ἐδυνόμουν, καὶ εἶναι μὲ πολλήν μου πίκρα, ποῦ ἦλθα εἰς αὐτὸ—διὰ νὰ ἐμποδίσω ἕνα μεγάλο ἄδικο, μία βλάβη, μία ἁμαρτία....

ΔΑΡ. Ἁμαρτία! Ἐγὼ σαστίζω.—Τί νοῦ ἔχεις ἐσὺ νὰ πέρνῃς ἀνάποδα τὰ πράγματα!

ΔΡΑΓ. Ἐγὼ δὲν τὰ παίρνω ἀνάποδα, ἀλλ' ἡ ἀφεντιά σου θέλεις νὰ τὰ φέρῃς ἐμπρὸς 'στὰ μάτια σου κατὰ τὸ μέρος τὸ λιγότερο κακὸ, καὶ νὰ τοὺς σκεπάσῃς ὅλα τους τὰ ἐλαττώματα—διατὶ ἔτση θέλουν τὰ πάθη ποῦ γενικῶς σχεδὸν ὅλους ἐδῶ κυριεύουν. Ἡ ἀληθινὴ αἰτία ποῦ θέλεις νὰ ϛολίσῃς μὲ τὸ παραμάντι τὴν θεγατέρα σου εἶναι διατὶ δὲν θέλεις νὰ τῆς δώσῃς καμπόσο προικιό.

ΔΑΡ. Ψέματα λές. Ἡ πρώτη αἰτία εἶναι ἡ τιμή της καὶ ἡ τιμὴ ποῦ θὰ λάβῃ τὸ σπίτι μας, ἔπειτα διατὶ δὲν βλέπω πῶς 'μπορεῖ νὰ 'πανδρευτῇ καθὼς τῆς τυχαίνει.

ΔΡΑΓ. Διατί δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπανδρευθῇ καθὼς τῆς τυχαίνει;

ΔΑΡ. Διατὶ εἶσαι αὐθάδης, ἀνόητος, γάϊδαρος, τοῦτο εἶναι τὸ διατί.

Τὰ πρῶτα σπίτια δὲν εἶναι τὰ περισσότερα ἐχθροί μας; ἀπὸ κανένα ποῦ μένει ἀδιάφορο ποῖος ἦλθε νὰ τὴν ζητήσῃ;

ΔΡΑΓ. Ἂν δὲν ἦλθαν, δύνεται νὰ ἔλθουν, ὅμως....

ΔΑΡ. Ὅμως ἐγὼ δὲν τοὺς τὴν δίνω.

ΔΡΑΓ. Διατί;

ΔΑΡ. Διατὶ θὰ ζητήσουν πολλὰ προικιά. *(πάντα μὲ ἀγανάκτησιν.)*

ΔΡΑΓ. Νὰ λοιπὸν ἐκεῖνο ποῦ λέγω.—Ἐμὲ μοῦ φαίνεται πῶς μποροῦμε νὰ δώσουμε ἀρκετὸ, ἀλλ᾽ ἀφοῦ ἡ ἀφεντιά σου ἔχεις ἄλλην γνώμη, ἂς ἦναι.—Ἐκεῖνοι ὅμως ἠμποροῦσαν νὰ εὐχαριστηθοῦν καὶ μὲ λίγον.—Ἀλλὰ τὶ νὰ γυρεύουμε....

ΔΑΡ. Κ᾽ ἐγὼ δὲν θέλω νὰ δώσω λίγο.

ΔΡΑΓ. Πῶς λοιπόν; Δὲν καταλαβαίνω.

ΔΑΡ. Καταλαβαίνω ἐγὼ,—καὶ σὺ σύρε πνίξου. Ἄχ! τί νὰ σοῦ κάμω, σοῦ λέω, τί νὰ σοῦ κάμω! *(κτυπῶντας τὸ πόδι του.)* Εἶμαι στενοχωρημένος νὰ ὑποφέρω τὴν αὐθάδια σου, τὰ παραλοϊτά σου!...Ἂς εἶχα ἕνα ἄλλο παιδὶ, καὶ τότες σοῦ ἔδειχνα ἐγὼ νὰ καταλαβαίνῃς καὶ πῶς νὰ φέρνεσαι ἐμπρὸς εἰς τὸν πατέρα σου. *(μὲ θυμό.)*

ΡΟΝ. Ὠιμέ! μὰ τί βαρεῖο λόγο σοῦπε; ἐγὼ δὲν ἠξέρω δὲν ἠξέρω ἡ κακοῤῥοίζικη.

ΔΡΑΓ. Ἀφοῦ μὲ ὑπόφερες τόσο, σὲ παρακαλῶ ὑπόφερέ με διὰ ὀλίγον ἀκόμη νὰ σοῦ εἰπῶ δύο λόγια μόνον. Καὶ ἄλλαις φοραῖς ἄρχησα νὰ σοῦ τὰ εἰπῶ καὶ δὲν μὲ ἄφισες ποτὲ νὰ ὑπάγω ἐμπρός.

ΔΑΡ. Χά! χά! χά! *(γελῶντας σαρδωνικῶς.)* Λέγε, λέγε, καταλαβαίνω ποῦ θἄβγῃς.

ΔΡΑΓ. Ἡ ἀφεντιά σου λὲς πῶς τὰ πρῶτα σπίτια εἶναι ἐχθροί μας καὶ ἂν κανένα δὲν ἔχει ἐχθροπαθίαις μ᾽ ἐμᾶς δὲν ἐζήτησε τὴν Γαρουφαλιὰ, καὶ ἴσως δὲν θέλει τὴν ζητήσει διατὶ εἶναι πολλαῖς νέαις διὰ ὑπανδρεία καὶ ὀλίγον ζητοῦνται.

ΔΑΡ. Βέβαια.

ΔΡΑΓ. Ἂν τὴν ζητήσῃ καὶ κάνεὶς θὰ γυρεύῃ προικιὰ ὑπέρμετρα, καὶ ἡ ἀφεντιά σου νομίζεις πῶς τὸ σπίτι δὲν εἶναι εἰς κατάστασι νὰ τὰ δώσῃ, ἀγκαλὰ κ᾽ ἐγὼ νὰ στοχάζουμαι τὸ ἐναντίον.

ΔΑΡ. Μὰ δὲν θέλω νὰ δώσω οὔτε ᾽λίγα σοῦ λέω. Καμμία ἀπὸ

τὴν γεννειά μας δὲν ἐπῆρε λίγα προικιά. Ἐγὼ δὲν ἔχω μετρητά, δὲν ἔχω πολὺ σκρόπιο πρᾶμα διὰ νὰ δώσω πολλὰ προικιὰ χωρὶς νὰ κόψω τὰ μετόχια μου.

ΔΡΑΓ. Δόσε ὅσον εἶναι σωστό, τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖς νὰ τὸ κάμῃς ἀκολουθῶντας καὶ αὐτὸν τὸν στοχασμόν σου. Ὅσον διὰ ἐμέ...

ΔΑΡ. Τί 'μπαίνεις ἐσύ; δὲν σοῦπα νὰ μὴν βάνεσαι στὴν φαμελιά μου διατὶ σ' ἐξέγραψα.

ΔΡΑΓ. Δὲν εἶμαι παιδί σου;

ΔΑΡ. Εἶσαι διὰ δυστυχία μου.

ΔΡΑΓ. Λοιπὸν νὰ ποῦ εἴμεσθεν σύμφωνοι. Ἀφοῦ ἔχω τὴν κακὴ τύχη, νὰ μὴν ἔχω, καὶ νομίζω πολὺ ἄδικα, τὴν ἀγάπη σου, σοῦ ἦτον εὐχάριστον πρᾶγμα τὸ μεγαλήτερο μέρος τῆς περιουσίας σου νὰ τὸ δώσῃς τῆς ἀδελφῆς μου δίνωντάς της ἕνα τίμιον ἄνδρα, ποῦ ἂν δὲν ἦτον καὶ πολὺ πλούσιος, τὸ προικιὸ ποῦ ἤθελε λάβει....

ΔΑΡ. *(μὲ ἀδημονία.)* Μὰ ποῖος μπορεῖ νὰ τὸν ἀκούῃ καὶ νὰ βαστιέται! Μωρέ, τί σκαλικαντσάρους ἔχεις 'στὸ μυαλό σου; Ποῖος μπορεῖ νὰ σ' ἀκούῃ καὶ νὰ λογιάζῃ πῶς κατάγεσαι ἀπὸ παλαιότατη φαμελιά! Ἐγὼ θαυμάζω μὲ τὸν ἑαυτόν μου πῶς στέκω καὶ σ' ἀκούω μὲ τόση ὑπομονή!

ΔΡΑΓ. Μὲ ἀκοῦς μὲ ὑπομονὴ διατὶ ἡ πρόληψές σου εἶναι πολὺ δυναταῖς, καὶ ἐναντιούμεναις ἀπὸ τὰ λόγια μου σὲ κάνουν νὰ θυμώνῃς, ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι τόσον διαπεραστικὴ ποῦ ἡ ἀκτίνες της δὲν ἀφίνουν νὰ μὴν σχίσουν τὸ σύγνεφο τῶν προλήψεων καὶ νὰ λάμψουν εἰς τὰ μάτια σου. Ἀλλὰ σὲ παρακαλῶ, πατέρα, κάμε διὰ αὐτὴν τὴν ἰδίαν τιμὴν καὶ ὑπόληψιν τοῦ σπιτιοῦ σου, ποῦ τόσον σ' ἐγγίζει. Εὐσπλαγχνίσου τοὺς ἀνθρώπους τῆς φαμελιᾶς σου, ποῦ ἀπὸ σὲ κρέμεται ἡ τύχη τους, καὶ ποῦ ἐπάσχισαν πάντα νὰ μὴν σοῦ δώσουν αἰτίαν νὰ μεταχειρισθῇς ἐναντίον τους τὴν αὐστηρότητα. Ἄφισε τὴν ἀλήθειαν νὰ σὲ ὁδηγήσῃ καὶ βάλε μία φορὰ κατὰ μέρος ταῖς κακαῖς πρόληψες ποῦ δὲν κάνουν ἄλλο παρὰ νὰ καρποφοροῦν δυστυχίαις. Ἐγὼ γνωρίζω πῶς ἂν ἐλευθερώσῃς τὸν νοῦν σου καὶ τὴν καρδία σου ἀπὸ τέτοια μιαρὰ γεννήματα τῆς βαρβαρότητος ἡ καρδία σου καὶ ὁ νοῦς

σου δύνανται νὰ δεχθοῦν κάθε ἀληθινὰ εὐγενικὸν αἴσθημα; διατὶ ἔχει καλὴ διάθεσιν ἡ ψυχή σου. Ἀλλὰ πῶς δύνεται νὰ θέλῃς τὴν δυστυχίαν ἐκείνης τῆς ὁποίας ἐπροξένησες σὺ ὁ ἴδιος τὴν ὕπαρξιν; διατί νὰ τὴν κάμῃς ὅταν εἶχες τὴν γνώμην νὰ τὴν κάμῃς δυςυχισμένην; καὶ ἡ δυςυχία της δὲν προῆλθε ἀπὸ συμβεβηκότα ἀπροσδόκητα; Μὴ θέλεις αὐτὴ ἐκεῖνον ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔλαβε τὴν ζωὴ νὰ αἰτιολογᾷ στὴν δυστυχίαν της. Πατέρας εἶσαι!... Ποῖος ἄλλος περισσότερον ἀπὸ τοὺς γονέους ἠμπορεῖ νὰ θέλῃ τὸ καλὸ τῶν παιδιῶν τους; Ἂν ὁ γονέος τ' ἀπαρατᾷ, τὰ ἀποδιώχνει, πολεμᾷ νὰ τὰ δυστυχεύσῃ· εἰς ποῖον ἠμποροῦν νὰ ἐλπίσουν καταφυγή; Λυπήσου τὰ νειάτα της, στοχάσου πόσους χρόνους δυστυχισμένους τὴν καταδικάζῃς νὰ περάσῃ, ἂν ἀντὶς, καθὼς εἶναι χρέος ἑνὸς γονέου, νὰ προσπαθῇς νὰ τὴν ἀσφαλίσῃς ἀπὸ δυστυχίαις, ὅσο 'μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ προβλέψῃ, ὅσο μπορεῖ νὰ προβλέψῃ ἡ πατρικὴ ἀγάπη, ἡ ὁποία δίνει ἄπειρην δύναμιν εἰς τὸ προνοητικὸν τῶν γονέων διὰ νὰ προβλέπουν τὰ βλαβερὰ καὶ τὰ ὠφέλιμα τῶν τέκνων τους, ἂν ἀντὶς, λέγω, αὐτὸ, τῆς κτίσῃς τοῦ λόγου σου ὁ ἴδιος τὴν δυςυχία. Δὲν σὲ ταράζουν οἱ ἀτελείωτοι χρόνοι διατὶ ἀτελείωτος εἶναι ὁ καιρὸς διὰ τοὺς δυςυχεῖς ποῦ θὰ ἔχῃ ἀφορμὴν νὰ σὲ ἀναθεματίζῃ; Αὐτὸ ἴσως δὲν θέλει τὸ κάμει διατὶ ἡ εὐγενικὴ της καρδία δὲν τῆς τὸ συγχωρεῖ, καὶ τοῦ λόγου σου πολλαῖς φοραῖς ἐκαυχήθηκες διὰ τὴν ἀρετήν της. Λοιπὸν τόσον περισσότερον πρέπει νὰ τὴν πονέσῃς καὶ νὰ πράξῃς διὰ αὐτὴν 'σὰν καλὸς πατέρας. 'Σὰν καλὸς πατέρας ἔπρεπε νὰ μὲ μέμφεσαι ἐμὲ ἂν ἔθρεφα στοχασμοὺς βλαβεροὺς διὰ τὴν θυγατέρα σου. Σοῦ φαίνεται ὅτι ἐκεῖνο ποῦ μελετᾷς διὰ αὐτὴν δὲν τῆς εἶναι βλαβερό; Ἀλλὰ ποία ἄλλη μεγαλήτερη βλάβη εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ νὰ ἦναι ἕως ζωῆς του εἰς τὴν φυλακὴ, καὶ νὰ ἦναι νεκραῖς διὰ αὐτὸν ὅλαις ἡ ἐλπίδες, ποῦ εἶναι ἡ μοναχαῖς του παρηγορίτραις εἰς τὸ κοπιαστικὸ ταξείδι τοῦ κόσμου κ' ἐκείναις ποῦ κάνουν ὑποφερτὴ καὶ συχνὰ ἐπιθυμητὴ τὴν ζωή του; Ἡ μοναστικὴ ζωὴ ἔχει μόνον θέλγητρα διὰ τοὺς ἐνθουσιασμένους, εἶναι καταφυγὴ τῶν ἀπελ

πισμένων καὶ ἀποῤῥιμένων, εἶναι ἀδιάφορη διὰ τὸν φιλόσοφον. Ἀλλὰ μία κόρη εἰς τὸ ἄνθος τῆς νεότης της ποῦ θέλει νὰ ζήσῃ εἰς τὸν κόσμον καὶ διὰ τὸν κόσμον, ποῦ δὲν βλέπει τὴν ὥρα πότε νὰ βαςᾷ καὶ αὐτὴ εἰς ταῖς ἀγκάλαις της ἕνα τέκνον ἐβγαλμένον ἀπὸ τὰ σπλάχνα της, ἠμπορεῖ δίχως φρίκην ν' ἀκούσῃ νὰ κλεισθῇ ὀπίσω της ἡ θύρα τοῦ κόσμου, 'σὰν νὰ τὴν ἔχωναν ζωντανὴν καὶ ν' ἀκούσῃ νὰ κλειςῇ ἐπάνω της ἡ πλάκα τοῦ τάφου της; καὶ κάθε στιγμὴ τῆς ζωῆς της δὲν θὰ ἦναι φαρμακισμένη ἀπὸ τὴν ἰδέα τοῦ χαϊμοῦ ποῦ ἔκαμε χάνωντας τὸν κόσμο τοῦ ὁποίου μόνον τὰ καλὰ θὰ ζωγραφίζωνται εἰς τὸν νοῦν της; Μὰ ἐγὼ ἴσως τοῦ κακοῦ πολυλογῶ. Σοῦ ἐμίλησα ἔτση διατὶ εἶμαι βέβαιος πῶς ἡ ἰδέα νὰ ἁρμώσῃς τὸ ὄφελος τοῦ σπιτιοῦ σου μὲ ἐκεῖνο τῆς θυγατρός σου σὲ ἐπαρακίνησε νὰ τὴν κάμῃς καλόγρηα. Τὸ σπίτι ἔχει ἀρκετὴν ουσίαν, καὶ ἠμπορεῖ νὰ μὴ μικρύνῃ δίνωντας ἕνα προικιό, καὶ αὐτὸ τὸ λέγω διὰ νὰ κλίνω εἰς ταῖς ἰδέαις σου. Μὰ σοῦ φαίνεται ἀτιμία νὰ συγγενεύσῃς μὲ ἀνθρώπους, ὀλίγον κατωτέρους σου, διατὶ μὲ ὅμοιούς σου τὸ βλέπεις δύσκολο. Ἐγὼ σοῦ λέγω πάλι πῶς ἡ ἀτιμία ςέκει εἰς ταῖς ἄτιμαις πράξαις, καὶ ἄτιμο ἤθελεν εἶναι νὰ συγγενεύσῃς μὲ ἀτίμους, καὶ ἀτιμία ἤθελεν εἶναι ἂν διὰ νὰ μὴν δώσῃς προικιὸ ἐπρόκρινες νὰ φυλακώσῃς τὸ παιδί σου. Τί ἀτιμία εἶναι νὰ συγγενεύσῃς μὲ ἐκεῖνον ποῦ τόσαις φοραῖς σοῦ ἐπρόβαλα; Ἕναν ἄνθρωπον ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἔχουν τὰ ὀλιγότερα ἐλαττώματα εἰς τὸν τόπον μας, ποῦ ἔχει ὄχι ὀλίγην περιουσίαν, καὶ ποῦ ἂν δὲν ἦναι ἀπὸ τὰ πρῶτα σπίτια, εἶναι ὅμως ἀπὸ τὰ ἀρχοντικὰ, καὶ ὁποῦ σὲ παρακαλεῖ, τὸ ὁποῖον εἶναι πολὺ διαφορετικὸν ἀπὸ τὸ νὰ πηγαίνῃς ἡ ἀφεντιά σου παρακαλῶντας. Τί ἀτιμία εἶναι νὰ δεχθῇς διὰ γαμβρόν σου....

ΛΑΡ. Στάσου ἕως ἐδῶ. Σὲ ἄφικα νὰ πολυλογήσῃς διὰ νὰ ἰδῶ ποῦ ἔχεις νὰ τελειώσῃς, νὰ ἰδῶ τί 'βγαίνει ἀπὸ σέ· μὰ ἔλαβα αἰτία περισσότερο νὰ σὲ κλαίω, διατὶ πότε ἐμίλειες 'σὰν πελελὸς, πότε 'σὰν χήρα γυναῖκα. Ἀκαρτέρεια παρακαλῶντάς με νὰ τραβίξῃς καὶ τὰ μάγουλά σου. Αἴ δὲν 'ντρέπεσαι! δὲν ἀρχηνᾷς νὰ στοχάζεσαι ἀνδρίκια, νὰ στοχάζεσαι καὶ νὰ πρά-

ζῃς ἀρχοντικὰ, καθὼς εἶσαι γεννημένος. Ἔπρεπε ποτὲ νὰ ἀναφέρῃς πάλι τὸ ὄνομα ποῦ σ' ἐπρόςαξα νὰ μὴν ματαμελετήσῃς;

ἈΡΑΓ. Τὰ λόγια μοῦ κάνουν ἐναντίαν ἐντύπωσιν εἰς τὸν νοῦν σου ἀπὸ ἐκείνην, ποῦ ἐπιθυμῶ καὶ τὸ ἐπρόσμενα, ἀλλὰ δὲν ἤξευρα μὲ τί ἄλλον τρόπον πλέον νὰ σοῦ μιλήσω. Ἂν δὲν ἠμπορῶ ὅμως νὰ σὲ καταπείσω νὰ μὴν ἐκτελέσῃς τὴν κακήν σου βουλὴν, ἠμπορῶ νὰ τὴν ἐμποδίσω, καὶ θέλει τὴν ἐμποδίσω μὲ ὅλα τὰ μέσα ποῦ δυνηθῶ. Δὲν 'βγάνει ἡ ἀδελφή μου τὸ πόδι της ἀπὸ τὸ σπίτι μας παρὰ διὰ νὰ περάσῃ εἰς σπίτι γαμβροῦ καὶ τοῦτο σοῦ τὸ τάζω—διατὶ μὲ στενοχωρᾷς νὰ πράξω εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον.

ΡΟΝ. Ὢ συφορά! ὢ συφορά! ποῦ θὰ μᾶς πλακώσῃ!

ΓΑΡ. Ἐγὼ εἶμαι ἡ δύςυχη αἰτία νὰ ἐχθρεύωνται πατέρας καὶ υἱός. Σᾶς παρακαλῶ εἰρηνεύσετε καὶ ἂς γένῃ εἰς ἐμὲ ὅ,τι θέλετε. Φαρμακῆστέ με, στραγγουλῆςέ με, φθάνει νὰ μὴν κακομελετῆστε τὴν τιμήν μου, διατὶ ἄτιμη δὲν εἶναι ἡ καρδιά μου. Δὲν εὑρέθη στραγγουλισμένη τὴν ἴδια αὐγὴ ποῦ ἐγεννήθηκα, ὡς μοῦ εἶπε ἡ μάνα μου, μία ἀρχόντισσα νεόνυμφη ἀπέξω ἀπὸ τὴν πόρτα της; Δὲν τῆς ἔδωσαν τέτοιο θάνατο ὁ ἄνδρας της καὶ ὅλη του ἡ φαμελιὰ, καὶ δίχως νὰ φταίῃ; Ἀκολουθήσετε τὸ παράδειγμα, ἀκολουθήσετέ το, πατέρα. Εἶναι παράδειγμα ἄρχοντος. (13) Μὰ συμπαθήσετέ με, δὲν ἠξέρω τί λέω. Τοῦτο μοναχὰ ἀκούσετε—σᾶς παρακαλῶ, εἰρηνεύσετε, καὶ κάμε εἰς ἐμὲ ὅ,τι εἶναι τὸ θέλημά σου, πατέρα, ὅ,τι εἶναι τὸ θέλημά σου.

ΔΑΡ. Βλέπεις, μωρὲ, ἀγκαλὰ καὶ παραστρατισμένη ἀπὸ τὰ λόγια σου, πῶς ἔρχεται εἰς τὸν νοῦ της καὶ γνωρίζει πῶς πρέπει νὰ ὑπακούῃ εἰς τὴν θέλησί μου; Μὰ ἐσὺ θέλεις μὲ τὸ ςανιὸ νὰ συγγενεύσῃς μ' ἐκεῖνον ποῦ ἐγὼ ἔκρινα ἀνάξιον νὰ ἑνωθῇ μὲ τὴν φαμελιά μου. Μὰ μὴ φοβᾶσαι, σοῦ ἐσήκωσα τὴν ἀφορμὴ νὰ τὸν ξαναμελετᾷς. Ἔτσι ἐγὼ παιδεύω τοὺς αὐθάδεις, καὶ δίνω καὶ καιρὸ νὰ διορθωθοῦν οἱ ἄνθρωποι τῆς φαμελιᾶς μου, ἂν θέλουν.

ΡΟΝ. Ὠϊμέ! τί λέει τοῦτος ὁ τύραννος; μὴν ὁ φόβος μου...

ΔΑΡ. Φόβο μὴν ἔχῃς, γρήα, δὲν τὴν πέρνει καθὼς τοῦτος ὁ τρε-

λὸς μᾶς φοβερίζει, ἡ μπάλα (α) ποῦ τοῦ ἐσκρόπισε τὰ μυαλὰ δὲν τὸν ἀφίνει πλειὸ νὰ γυρεύῃ γάμους ἐκεῖ ποῦ δὲν τοῦ 'βγαίνουν.

ΡΟΝ. Ὢ βρωμόσκυλο τί ἔκαμες! Ὢ συφορά! ὢ συφορά!

ΔΡΑΓ. Μὰ τοῦ κακοῦ ὁρίζεις ·μὲ παρόμοια ψέματα.... Γαρουφαλιά! Γαρουφαλιά! τί ἔχεις; *(τρέχει καὶ τὴν ἀγκαλιάζει ποῦ ἐλειποθύμησε.)*

ΡΟΝ. Ὢ συφορά μου! ὢ κακοῤῥοίζικη!

ΔΑΡ. Καὶ πῶς; διατί; τί ἔπαθε; μὴν λάχῃ......

ΔΡΑΓ. Γαρουφαλιά, δὲν εἶναι ἀλήθεια, φέρε τίποτες νὰ τὴν ῥαντίσω.

ΡΟΝ. Ὠϊμέ! ὠϊμέ! θεγατέρα! πεθαίνει, τὴν χάνω. *(σχεδὸν ἔξω ἀπὸ τὸ λογικόν της.)* Εἶναι ὀκτὼ μηνῶν καὶ θὰ σκοτωθῇ. Ὠϊμέ! *(κτυπᾷ τὸ κεφάλι της καὶ πηγαίνει συμὰ εἰς τὴν Γαρουφαλιὰ καὶ τῆς βαστᾷ τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν ἀγκαλιά της.)*

ΔΑΡ. Αἴ; Λοιπὸν πήγαινε μ' ἐδαύτη καὶ σύ. *(εὐγάζει ἕνα μαχαίρι ποῦ ἔχει ςὴν ζῶσιτου καὶ χύνεται ἐπάνω εἰς τὴν γυναῖκάτου.)*

ΔΡΑΓ. Ἄχ! τί κάνεις; *(ἀφίνει μὲ μιᾶς τὴν Γαρουφαλιὰ καὶ τρέχει καὶ τοῦ ἁρπάζει τὸ μαχαίρι καὶ τὸ πετᾷ μακρὰ, καὶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν πιάνει τὸν πατέρα του καὶ τοῦ βαστᾷ τὰ χέρια δυνατά.)* Στάσου, σοῦ λέγω, τί κάνεις;

ΔΑΡ. *(πολεμᾷ νὰ ἐλευθερωθῇ.)* Τί μ' ἐξαρμάτωσες, μασκαρᾶ! ἄφισέ με κᾄνε νὰ ταῖς ξεσχίσω μὲ τὰ χέρια μου.

ΡΟΝ. *(εἰς καιρὸν ποῦ παλεύουν ὁ Δραγανῖγος μὲ τὸν πατέρα του.)* Σκότωσέ με, ἄπιστε· τί μοῦ μνέσκει ἄλλο; Ἄχ! Γαρουφαλιά μου, σ' ἔχασα, σ' ἔχασα, Γαρουφαλιά μου.

ΔΡΑΓ. Δὲν δύνεται νὰ σὲ ἀφίσω ἂν δὲν σοῦ παύσῃ ὁ θυμὸς, δὲν δύνεται.

ΡΟΝ. Ἄφισέ τον, παιδί μου. Ἐγὼ ἐπιθυμάω νὰ μὲ σκοτώσῃ. Ὠϊμέ!

ΔΑΡ. Δὲν μὲ ἀφίνεις, μωρὲ, δὲν μὲ ἀφίνεις, ποῦ νἄχῃς τὴν κατάρα μου.

ΔΡΑΓ. Τάξε μου 'ςὴν τιμή σου πῶς δὲν πράζεις κανένα κακὸ εἰς αὐταῖς.

ΡΟΝ. Ὠϊμὲ, θεγατέρα, ὠϊμέ! Γαρουφαλιά μου, ἄνοιξε τὰ μάτια σου, ὠϊμὲ πῶς σ' ἔχασα!

ΔΑΡ. Μωρὲ μουντσουρομένε, θέλεις ν' ἀφίσω τὴν μουντσοῦρα 'στὰ μοῦτρά μου νὰ μὴν ταῖς σκοτώσω; Σὲ ξακληράω.

(α) palla di schioppo τὸ βόλι τοῦ τουφεκίου.

ΡΟΝ. Μὰ τί νὰ κάμω ἡ δύστυχη νὰ τὴν συνεφέρω, ἂν ἦναι δυνατὸ νὰ συνέλθῃ, καὶ πῶς νὰ κράξω βοήθεια διὰ νὰ μᾶς ἰδοῦν εἰς τούτην τὴν κατάςασι; *(ἡ Ῥονκάλερα μιλεῖ πάντα ἔπειτα ἀπὸ τὴν λειποθυμία τῆς θυγατρός της συγχρόνως μὲ τὸν διάλογον μεταξὺ ἀνδρός της καὶ υἱοῦ της, εἰς τρόπον ποῦ οἱ θεαταὶ νὰ ἠμποροῦν ν' ἀκούωσι καὶ τοὺς τρεῖς χωρὶς σύγχισιν.)*

ΔΡΑΓ. Ξακλήρησέ με, εἶσαι νοικοκύρης, κάμε ὅ,τι ὁρίζεις εἰς ἐμὲ, ἀλλὰ δὲν σὲ ἀφίνω νὰ πράξῃς κανένα κακό. Ἤθελες ἔπειτα τὸ μετανοήσῃς. Μόλις μοῦ τάξῃς εἰς τὴν τιμήν σου ἐγὼ δὲν σοῦ κάνω πλέον τὸ βίασμα ποῦ μὲ πολλήν μου πίκρα μεταχειρίζουμαι.

ΔΑΡ. Ὦ Δάρειο Ῥονκάλα! πῶς ἐκατάντησες! ὢ πῶς ἐκατάντησε τὸ σπίτι σου, τὸ ἴδιο τὸ παιδί σου νὰ θέλῃ τὴν ἀτιμία του καὶ νὰ πασχίζῃ νὰ σὲ κάμῃ νὰ τὴν ὑποφέρῃς καὶ σὺ μὲ τὸ θέλημά σου! Ἄφισέ με, καταραμένε! *(πολεμᾷ νὰ ἐλευθερωθῇ.)*

ΔΡΑΓ. Τί μὲ στενοχωρᾷς νὰ μεταχειρίζουμαι περισσότερο τὸ προτέρημα ποῦ μοῦ δίνει ἡ ἡλικία; Ἂν δὲν μοῦ τάξῃς πῶς ἡσυχάζεις δὲν σὲ ἀφίνω ποτέ.

ΔΑΡ. Τί ἄνθρωπος εἶναι τοῦτος; Τί παιδὶ ἐγέννησες, Ῥονκάλα; τί παιδὶ ἐγέννησες νὰ σὲ καταντήσῃ νὰ σοῦ δέσῃ τὰ χέρια;

ΔΡΑΓ. Δὲν κάνω ἄλλο παρὰ νὰ ἐμποδίσω τὸ ἄδικο ποῦ ὁ θυμὸς σὲ κεντᾷ νὰ πράξῃς. Ἡσύχασε καὶ εὐθὺς εἶσαι ἐλεύθερος, διατὶ ὁ θυμός σου εἶναι ἐναντίον εἰς ἄφταιστους—θέλει ἔπειτα τὸ ὁμολογήσεις καὶ ὁ ἴδιος.

ΔΑΡ. Νὰ, καταραμένε. Σοῦ τάζω νὰ γένω γυναῖκα.—Σοῦ τάζω μήτε μὲ τὰ λόγια νὰ μὴν ξεθυμάνω. Τί θέλεις περισσότερο;

ΔΡΑΓ. Τώρα εἶσαι νοικοκύρης νὰ πράξῃς εἰς ἐμὲ ὅ,τι βούλεσαι. *(τὸν ἀφίνει καὶ τοῦ φιλεῖ τὸ χέρι.)*

ΡΟΝ. Ἔλα, σκυλὶ, ἔλα φάγε με, ποῦ μοῦ ἐσκότωσες τὸ παιδί μου.

ΔΡΑΓ. *(πηγαίνει κατὰ τὴν ἀδελφήν του.)* Γαρουφαλιά! *(τῆς μάνας του.)* Κόπιασε νὰ φέρῃς ὀλίγο ξύδι, βλέπω καὶ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ συνέλθῃ καὶ ἀρχηνῶ νὰ φοβοῦμαι.

ΡΟΝ. Τώρα, παιδί μου, τώρα. Ὠϊμέ! ὠϊμέ! *(πηγαίνει νὰ φέρῃ τὸ ξύδι κ' ἐβγαίνωντας κλεῖ τὴν πόρτα.)*

ΛΑΡ. Θέλεις λοιπὸν δεμένα τὰ χέρια νὰ κάθουμαι 'σὰν ἕνα ὤμορφο παραμύθι ν' ἀκούω ταῖς 'ντροπαῖς τῆς ἀδελφῆς σου; Ἄχ! πῶς ἐκατάντησα, ἄχ! πῶς ἐκατάντησα! *(κάθεται εἰς μίαν καθήκλα καὶ σκεπάζει τὸ πρόσωπό του μὲ τὰ χέρια του.)*

ΑΡΑΓ. Γαρουφαλιά! Γαρουφαλιά! Παντελῶς δὲν αἰσθάνεται!— Στοχάζεσαι *(πρὸς τὸν πατέρα του)* νὰ βλέπω ἐγὼ μὲ ἀδιαφορία αὐτὰ τὰ πράγματα; Ἀλλ' ἔγιναν δίχως σχεδὸν πταίσιμον κανενός, ἡ ἴδια σου ἡ ὁρμὴ ἐμπόδισε μίαν γλήγορην διόρθωσιν. Τώρα....

ΡΟΝ. *(ἔρχεται μὲ τὸ ξύδι, καὶ ἀφοῦ τὸ δώσῃ τοῦ υἱοῦ της, κλεῖ τὴν πόρτα.)* Νὰ, παιδί μου, κάμε ὅ,τι 'μπορέσεις. Ἄχ! σ' ἔχασα, Γαρουφαλιά μου!

ΑΡΑΓ. Μὴν φοβᾶσαι, ἐλπίζω νὰ μὴν ἦναι τίποτες. *(τὴν ῥαντίζει.)* Σὲ βεβαιώνω *(τοῦ πατρός του)* πῶς ἡ ὁρμὴ τοῦ θυμοῦ σου ἔκαμε νὰ μὴν μάθῃς πρωτήτερα, καὶ νὰ ἰδῇς πῶς εἶναι ἄπταιστη, καὶ πῶς ἦτον χρεία νὰ γένῃ τὸ γληγορώτερον ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον σ' ἐπαρακαλοῦσα. Τώρα ἐπάσχιζα νὰ σὲ καταφέρω, ἀλλὰ τὸ ψεῦμα ποῦ ταῖς εἶπες διὰ νὰ ταῖς φοβίσῃς...

ΛΑΡ. Δὲν ἠξέρω νὰ λέω ψέματα, καθὼς δὲν ἠξέρω νὰ 'βγαίνω ἀπὸ τὸν λόγο μου, καὶ διὰ τοῦτο μίλειε θαῤῥετὰ μὴν φοβᾶσαι.

ΑΡΑΓ. Ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι· ὅμως ἂν ἔδωσες καμμία κακὴ προσαγὴν πρέπει, *(δὲν παύει νὰ ῥαντίζῃ τὴν ἀδελφήν του μὲ τὸ ξύδι)* δόξα τῷ Θεῷ, νὰ μὴν ἔλαβε ἐκτέλεσι. Μὰ νὰ ποῦ συνέρχεται ὀλίγο. Γαρουφαλιά, ἄκουε, ἀδελφή, δὲν εἶναι ἀλήθεια, ἄνοιξε τὰ μάτια σου.

ΛΑΡ. Μὰ πῶς ἔχεις τέτοια βεβαιότητα;

ΓΑΡ. *(ἀναστενάζει ὡς μία λειποθυμημένη ποῦ συνέρχεται.)*

ΡΟΝ. Ἔλα, θυγατέρα, Δόξα σοι ὁ Θεός. Ὠϊμέ! ἦλθε ὁ νοῦς μου εἰς τὸν τόπο του.

ΑΡΑΓ. Γαρουφαλιά, ἄνοιξε τὰ μάτια σου. Δὲν εἶναι ἀλήθεια. Τώρα λίγο ὅ,τι μ' ἔκραξε ὁ πατέρας τὸν εἶδα κ' ἐπέρασε ἐδῶθε, καὶ δὲν δύνεται....

ΓΑΡ. Ὢ βαθεία ποῦ ἐκοιμώμουν. Ἄχ! νάθε ἡ δύστυχη ἡσυχάσω διὰ πάντα, μὴν προξενήσω κηἄλλους σκοτωμοὺς κηἄλλα σκάνδαλα. Ὠϊμέ! Μὰ ἐπῆρα ἀπόφασι δὲν δύναμαι νὰ βαστάξω

πλειὸ τὴν ζωή.

ΑΡΑΓ. Παρηγορήσου, σοῦ λέγω πῶς τὸν εἶδα πρὶν ἔλθω ἐδῶ καὶ δὲν εἶναι δυνατὸ....

ΓΑΡ. Τί τοῦ κακοῦ μοῦ δίνεις μάταιαις παρηγορίαις διὰ νὰ ξαναπέσω χειρότερα εἰς τὸν βυθό;

ΡΟΝ. Όταν σοῦ τὸ λέει ὁ ἀδελφός σου!

ΑΡΑΓ. Δὲν ἐμπιστεύεσαι εἰς τὸν λόγο μου;

ΓΑΡ. Μὴν ἐπῆρες λάθος.

ΑΡΑΓ. Παντελῶς. Ἂν μ' ἐχαιρέτησε.

ΛΑΡ. Σ' ἐχαιρέτησε, αἴ; Ἄχ! Μπουσάκα, καὶ σὺ ἀκόμη μὲ γελᾷς; Θὰ ξεθυμάνω κἄνε εἰς ἐσέ. Ἢ ἐκατάντησα νὰ μὴν 'μπορῶ νὰ ἐκδικηθῶ οὔτε ἐναντίον σ' ἕνα βουνήσιο.

ΑΡΑΓ. Δὲν χρειάζουνται ἐκδίκησες. Εἶναι χρεία νὰ διορθώσουμεν τὸ κακὸ ποῦ μᾶς συνέβη, καὶ νὰ διατηρήσουμεν τὴν τιμήν μας, καὶ νὰ μὴν ἔχουν ἀφορμὴν νὰ γελοῦν μ' ἐμᾶς.

ΛΑΡ. Τώρα ἄνοιξες τὰ μάτια σου; τώρα;

ΑΡΑΓ. Δὲν ἄνοιξα τὰ μάτια μου τώρα, μόνον δὲν ἤξευρα τὶ ςράτα νὰ πιάσω διὰ νὰ ματαιώσω τὸν θυμόν σου ποῦ τὸν ἤξευρα πόσον εἶναι δριμύς.

ΛΑΡ. Τὸν ἐματαίωσες, ἀλλὰ ἐκατάστησες τὸ σπίτι σου περίγελο τοῦ κόσμου—τοῦτο θὰ ἐπροσπάθιζες.

ΡΟΝ. Δὲν παύετε τὰ λόγια, παιδί μου, καὶ νὰ ἰδοῦμε τί μέλει γενέσθαι;

ΑΡΑΓ. Ἔχεις δίκηο, μάνα μου. Χάνουμε εἰς λόγια τὸν καιρὸν εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ πράζωμεν. Δὲν μᾶς μένει ἄλλο πάρα ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον τόσο σ' ἐπαρακάλεσα. Νὰ εὕρω εὐθὺς τὸν Φιλιππάκη......

ΛΑΡ. Ἀφοῦ δὲν ἠμπόρεσα νὰ τοὺς σωτερέψω καὶ τοὺς δύο· ἀφοῦ δὲν ἠμπόρεσα σβένωντας τὸ ὄνομά τους ἀπὸ τὸν κόσμο νὰ σβύσω καὶ τὴν ἀτιμία τοῦ σπιτιοῦ μας, ἄλλο βέβαια δὲν μένει. Ἂς τὴν πάρῃ μὲ τὴν κατάρα μου, μὰ νὰ χαθοῦν τὸ γληγορώτερο ἀπὸ τὰ μάτια μου—δὲν θέλω νὰ τοὺς βλέπω πλειό· τοὺς εἶναι ὠφέλιμο νὰ στέκουν μακρυὰ ἀπὸ τὴν ὀργή μου.

ΑΡΑΓ. Ἀφοῦ σοῦ διηγηθοῦμε ὅλα τὰ περιςατικὰ τούτης τῆς δυςυχίας, θέλει βρεθῇς ςενεμένος νὰ τοὺς συγχωρέσῃς διατὶ σχεδὸν κανένας δὲν φταίει, ἢ μόνον ὁ Φιλιππάκης, ἀλλὰ ὄχι

πρὸς τοῦ λόγου σου, ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζε ὅτι ἡ μιαρά του πράξις ἔβλαβε τὴν φαμελιάν μας. Πταίει ἐμπρὸς εἰς τὴν τιμὴ ὅλων τῶν φαμελιῶν, καὶ εἰς τὰ καλὰ ἤθη. Ὅμως τὸ σφάλμα του προῆλθε ἀπὸ κακαῖς ἕξεις καὶ κακὴν περίστασιν, ἐπειδὴ εἶναι ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἔχει καλὴ διάθεσιν ἡ καρδιά τους καὶ εὔκολα διορθώνουνται ἂν ἡ κακὴ συνήθεια τοὺς ἔκαμε νὰ ἀποκτήσουν ἐλαττώματα καὶ νὰ φανερώσουν μία κακὴ διαγωγή. Ὑπάγω εὐθὺς νὰ τὸν εὕρω. Συχνάζει εἰς τὸ Σπετσαρίο (α) ἐδῶ συμὰ κ' ἐλπίζω εἰς ὀλίγα λεπτὰ ......Μὰ δὲν ἦτον καλὸ νὰ ὑπάγουν ἡ Γαρουφαλιὰ καὶ ἡ μάνα μου στὴν κάμερά τους;

ΔΑΡ. Ἂς μείνουν ἐδῶ. Τί φοβᾶσαι; Δὲν μ' ἐξαρμάτωσες; δὲν μοῦδεσες τὰ χέρια; δὲν μ' ἐκατάστησες μπαίγνιο; τί φοβᾶσαι;

ΔΡΑΓ. Δὲν ἀμφιβάλλω εἰς τὸν λόγου σου. Ὑπάγω λοιπὸν εὐθὺς.. ...διατὶ δὲν εἶναι χρεία οὔτε καιρὸς νὰ ἀργοποροῦμε διὰ νὰ κάμωμεν τὰ πράγματα μὲ ταῖς συνηθισμέναις παράταξες καὶ προετοιμασίαις.

ΔΑΡ. Ἂν ἀρνηθῇ νὰ ἔλθῃ, ἔρχουμαι ἐγὼ καὶ τὸν φέρνω κολοσυρτὰ ἀπὸ τὴν πλεξύδα καὶ τὸν......

ΔΡΑΓ. Μὴν ἀμφιβάλλῃς, θὰ ἔλθῃ πετῶντας. *(φεύγει γλήγορα.)*

ΔΑΡ. *(ὕστερα ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν σιωπῆς εἰς τὸν ὁποῖον στέκει μὲ τὸ βλέμμα ἄγριον πρὸς τὴν θυγατέρα του, ἡ ὁποία ἔχει πάντα τὰ μάτια κατὰ γῆς ὡς καὶ ἡ μάνα της.)* Ἔτση ἀρχοντοποῦλα; Τούταις εἶναι ἡ καλοσύναις, ἡ φρονιμάδαις σου; Ἔτση ἐφύλαξες τὴν τιμή σου καὶ τὴν τιμὴ τῆς φαμελιᾶς σου; Ἀπὸ ποίαις παλαιαῖς ἀρχοντοπούλαις ἐπῆρες παράδειγμα; ἀπὸ ποίαν ἔμαθες παρόμοιαις 'ντροπαῖς; Κ' ἐγὼ στέκω καὶ σᾶς κυττάζω ποῦ ἔπρεπε νάσαστε κ' ἡ δύο εἰς τὸν λάκο! Ἄχ! Δραγανίγο! Δραγανίγο! ἄρχησα νὰ γεράω καὶ μ' εὔρηκες τοῦ χεριοῦ σου. Ἄχ! *(κτυπᾷ τὸν γρόθον του εἰς τὸ ταυλί.)* Μὰ δὲν θὰ λείψῃ ὁ καιρὸς νὰ λάβω τέλεια ἐκδίκησι νὰ σβύσω τὴν μουντσοῦρα παντελῶς τοῦ σπιτιοῦ μου. Μὲ πολλοὺς ἔχω νὰ κάμω. Ὅλοι ἑνώθηκαν μὲ τὸν

(α) Φαρμακοπωλεῖον Speciaria.

ὑγειό μου, ὡς καὶ ὁ Μπουσάκας, ὁ πιστὸς Μπουσάκας.... Μὰ τί σ' ἐπαρακίνησε νὰ ἔλθῃς εἰς τέτοια καταισχύνη; νὰ κάμῃς τέτοια ἐντροπὴ τῆς γεννειᾶς σου;

ΡΟΝ. Μὴν τὴν μαρτουρεύῃς περισσότερο τὴν κακοῤῥοίζικη. Δὲν ἔχω ἤπατα νὰ μιλήσω, καὶ δὲν μὲ ἀφίνεις κηόλας, ἀλλειῶς ἔβλεπες πῶς......

ΛΑΡ. Γρῆα, ποῖος κακός σου ἄγγελος σὲ σπρώχνει νὰ μιλῇς; Στέκα αὐτοῦ 'σὰν νᾶσουν πεθαμένη—ἀκοῦς; 'σὰν νᾶσουν πεθαμένη—νὰ μὴν καταλαβαίνω πῶς σ' ἔχω ἐμπρός μου. Ἔχουμε καιρὸ νὰ τὰ ποῦμε· μοῦ τὰ λὲς ὅλα ὅσα ἔχεις νὰ μοῦ 'πῇς· σοῦ τὰ λέω κ' ἐγὼ μὴ φοβᾶσαι, μὰ τώρα βουβάσου, βουβάσου, διατί......Ἄχ! τί θὰ λέτε ὁλοένα τιμιότατοι προσγονέοι μου; θωρῶντάς με εἰς τέτοιαν κατάστασι, ἀνεκδίκητον! καταφρονεμένον! Ἄχ! δὲν μπορῶ νὰ ὑποφέρω πηλειὸ τὸ βίασμα ποῦ κάνω τοῦ ἑαυτοῦ μου. *(κουρταλοῦν.)* Ποῖος εἶναι;

ΛΑΝ. *(ἀκούεται ἀπὸ μέσα ἡ φωνὴ τῆς Λανάρως ποῦ λέγει.)* Ἀφέντη ἕνας Ἀστὴς (α) σὲ ζητᾷ.

ΛΑΡ. Τί θέλει;

ΛΑΝ. *(πάλι ἀκούεται ἀπὸ μέσα.)* Ἔχει μία γραφοῦλα εἰς τὸ χέρι νὰ σοῦ δώσῃ.

ΛΑΡ. 'Πές του νὰ σοῦ τὴν δώσῃ νὰ μοῦ τὴν φέρῃς. *(τῆς Λανάρως.)* —Τί διάολο πάλι εἶναι αὐτό; Δάρειο Ῥονκάλα, βάςα τὸν νοῦ σου. Πράματα ἀσυνήθιστα διὰ σέ. Ὁ λόγος σου δὲν εἶναι πηλειὸ ὡς μία φορὰ 'σὰν προςαγὴ τοῦ Θεοῦ. Ἀτιμάςηκε τὸ σπίτι σου, τὰ ἴδια σου τὰ παιδία, ἡ ἴδια σου φαμελιὰ ἐπροσπάθησε νὰ τὸ ἀτιμάσῃ. Ποῦ εἶναι ὁ ςαθερὸς χαρακτῆράς σου; ποῦ εἶναι ἡ προςαγαῖς ποῦ ἔδινες; ποῦ εἶναι ἐκεῖνοι ποῦ ἐπαράτρεχαν νὰ ταῖς ἐκτελέσουν; Μὰ μοναχὸς ἐγὼ νὰ γκρεμισθῶ; νὰ μὴν κολοσύρω κανέναν; Ὦ ἀδοκίμαςη ἀδημονία!

ΡΟΝ. Μὰ παῦσε μία φορά, παῦσε, ἡσύχασε. Ὦ Δέσποινά μου! φέρε γλήγορα τὸ Δραγανίγο!

(α) Ὑπηρέτης τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἐνετῶν ὡς ὁ Κλητήρ.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Λανάρω καὶ αὐτοί.

ΛΑΝ. *(ἀνοίγει τὴν πόρτα κ' ἐμπαίνει.)* Μοῦ εἶπε μοναχὰ νὰ σοῦ τὴν δώσω καὶ ἔφυγε. *(τοῦ δίδει τὴν γραφή.)*

ΛΑΡ. *(πέρνει τὴν γραφή.)* Πήγαινε. *(τῆς Λανάρως ἡ ὁποία φεύγει καὶ κλείει τὴν πόρτα.)—(ἀνοίγει μὲ βία τὴν γραφή, καὶ κυττάζει τὴν ὑπογραφή.)* Ὁ Καντσηλιέρης τοῦ Πρεβεδούρου! Τί διάολο θέλει; *(διαβάζει τὸ γράμμα μὲ σπουδὴ χωρὶς νὰ διακρένεται τὶ λέγει.)* Μπά! τεἶναι τοῦτο; Καταλαβαίνω τί διαβάζω ἢ ὀνειρεύουμαι; Νὰ τὸ διαβάσω ἐξ ἀρχῆς. (14)

'Απὸ τὸ Παλάτι εἰς τὸ Κάστρο τῆς Ζακύνθου

1712 Σεπτεμβρίου 29.

Ἐκλαμπρότατε Αὐθέντη.

Μὲ πολύτου κακοφανισμὸν ἔμαθε ἡ αὐτοῦ 'Εξοχότης ὁ Πρεβεδοῦρος, ὅτι τὸ ἀποψινὸ φονικὸ ποῦ ἔγεινε ὑποκάτω ἀπὸ τὸ ἀρχοντικό σου, τοῦ Κοσμᾶ Καραπάτη, εἶναι μεγάλαις ὑποψίαις ὅτι ἔγεινε διὰ προσταγῆς σου. Εἶναι στενοχωρημένος λοιπὸν νὰ ἀρχίσῃ προτσέσο (α) ἐναντίον εἰς τὴν 'Εκλαμπρότητά σου. 'Αλλὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὸν θλίβει νὰ βάλῃ εἰς τὴν ὀργὴν τῆς Δικαιοσύνης ἕνα ὑποκείμενον ἀξιοσέβαστον διὰ τὸ ὁποῖον ἔλαβε πάντα αἰσθήματα φιλίας καὶ ὑπολήψεως. Διὰ τοῦτο ἀργοπόρησε ἕως τὴν ὥρα νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν ἐκεῖνο ποῦ τὸν

(α) processo κατηγορία.

διορίζει τὸ χρέος του, ὡς διοικητὴς τοῦ τόπου καὶ ἐγκληματικὸς Κριτής, μὲ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐκλαμπρότης σου ἤθελε πασχίσει νὰ δώσῃς εἰς κάποιον τρόπον ἀπόδειξιν τῆς ἀθωότητός σου, ἡ ὁποία ἀπόδειξις νὰ ἠμπορῇ μόλις ἀνοιχθῇ τὸ προτσέσο νὰ τοῦ διακόψῃ τὴν ἐξακολούθησιν. Αὐτὸ ἐπιθυμᾶ ὁ Ἐξοχώτατος Πρεβεδοῦρος, καὶ μὲ διώρισε νὰ σοῦ τὸ φανερώσω διὰ νὰ ἠμπορέσῃς νὰ πάρῃς τὸ γληγορώτερο τὰ μέτρα ποῦ κρίνεις ἁρμόδια.—Λαμβάνω κ᾽ ἐγὼ ἐνταυτῷ τὴν εὐχαρίστησι νὰ προσθέσω εἰς τὴν Ἐκλαμπρότητά σου ὅτι δὲν θέλω λείψει ὅσο στέκει εἰς ἐμέ, νὰ παῤῥησιάσω ἀπὸ τὸ μέρος ποῦ μᾶς ὠφελεῖ περισσότερο καὶ νὰ δώσω τὴν μεγαλητέραν δύναμιν εἰς τὰ δικαιολογήματα ποῦ ἡ Ἐκλαμπρότη σου θέλει προβάλεις. Διὰ νὰ μὴν μείνῃ ὅμως ἀνεκδίκητη ἡ Δικαιοσύνη θέλει ῥίξουμε τὸ ἔγκλημα ἐπάνω εἰς ἄλλους, κακοποιοὺς ἀνθρώπους—ποῦ νὰ μὴν σοῦ παρθενεύουν. Μάλιστα ἂν ἔχῃς κανένα τοιοῦτον ποῦ νὰ σοῦ χρησιμεύῃ νὰ πέσῃ ἐπάνω του ἡ κατηγορία, πρόβαλέτον, καὶ θέλει σοῦ εὐκολύνω τὰ μέσα διὰ νὰ ἀποδειχθῇ αὐτὸς πταίστης.—Δὲν εἶναι κανένα ἄδικον εἰς αὐτό. Ἕνας ἄνθρωπος ποῦ εἶναι εἰς τὴν ὀργήν σου δὲν δύνεται παρὰ νὰ ἦναι κακότροπος, καὶ δὲν βλάβει μὲ ὅποιον τρόπον καὶ ἂν παιδεύωνται οἱ κακοί. Φθάνει ἡ παίδευσίς τους νὰ φέρῃ ὄφελος εἰς τὰ ἄξια ὑποκείμενα ὡσὰν τὴν Ἐκλαμπρότητά σου εἰς τοῦ ὁποίου τὴν δούλευσιν ἀφιερώνω ὅλον τὸν ἑαυτόν μου καὶ μὲ τὴν προθυμία νὰ σὲ δουλεύσω τὸ γληγορώτερον καὶ προσμένωντας τὴν τιμὴν ἀποκρίσεώς σου μένω μὲ ὅλον τὸ σέβας

τῆς Ἐκλαμπρότητός σου ταπεινὸς δοῦλος

(διαβάζει τὸ ὄνομα εἰς τρόπον ποῦ δὲν ἀκούεται.) ΚΑΝΤΣΕΛΛΙΕΡΗΣ.

Τοῦτο εἶναι περίεργο πρᾶμα. Δὲν θυμοῦμαι πλειὸ μήτε τὸ ὄνομα τοῦ σκοτωμένου. *(διαβάζει ἀπὸ τὴν ἀρχὴν γλήγορα*

μουρμουρίζωντας.) Κοσμᾶς Καραπάτης. Τὸν ἐγνώριζα, μὰ τί εἶχα ἐγὼ νὰ κάμω μὲ τοῦτο τὸ θρασύμι; Ἢ ἐκαταδεχόμουνα νὰ βάλω νὰ τὸν σκοτώσουν; Ἔφθανε ἂν ἦθε μοῦ φταίση νὰ τοῦ δώσω δύο κλοτσίαις, ἢ νὰ βάλω νὰ τοῦ τσακίσουν τὰ κόκκαλα μὲ τὸν ἀκοῦτι τοῦ τσεκουρόπουλου. Μὴν ἦτον ἐχθρός τοῦ Μπουσάκα;—Ἂν δὲν κάμω νὰ τὸν κρεμάσουν ζωντανὸν ἀπὸ τὸ παΐδι εἰς ἕνα λειόφυτο διὰ νὰ σκιάζῃ τοὺς σπουργίτας! Ὢ πόσους εὑρίσκω φταίςαις εἰς τὴν ἴδιαν ςιγμὴ ἐναντίον μου! Διὰ τοῦτο δὲν ἐκαταλάβαινα τὸν Γερασιμάκη καὶ τὸν ἔπερνα διὰ τρελὸ ἢ πονηρό. Ἀμὴ τώρα; Εἶναι εὔκολο τὸ 'ξέρω νὰ μὴ μελετηθῇ παντελῶς τὸ ὄνομά μου. Καὶ τί ἀπόδειξες ἔχουν πῶς ὁ Μπουσάκας τὸν ἐσκότωσε, ἂν τὸν ἐσκότωσε κηόλας αὐτὸς, ἢ πῶς ἐγὼ τὸν ἔβαλα, ποῦ δὲν εἶναι παντελῶς ἀληθινό; Μὰ δὲν τὸ ἀκούω ἐγὼ τοῦτο τὸ σκυλὶ τί βαβίζει; *(δείχνωντας τὴν γραφὴν ποῦ κρατεῖ εἰς τὰ χέριά του.)* Δὲν τὸν τρώει πάλι ἡ παλάμη του διὰ λάδι, καὶ τοῦτο καὶ τὸν ἀφέντη του; (15) Μὰ δὲν εἶμαι τόσο τρελός! Μὴν τὸ ἐλπίζουν. Ἂς ἔλθῃ ὅ,τι κι' ἂν ἔλθῃ. Ἐγὼ δὲν μετέχω εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. *(βλέπωντας τὸν Δραγανῖγο ποῦ ἔρχεται τραβιέται εἰς τὴν ἄκρη τῆς κάμερας καὶ περπατεῖ στοχασμένος.)*

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

Δραγανῖγος καὶ αὐτοί.

ΡΟΝ. Τί ἔκαμες, παιδί μου; ἔβγαλέ μας ἀπὸ ἀδημονία.

ΔΡΑΓ. Ἀργοπόρησα ὀλίγο......

ΔΑΡ. Ἆ δὲν τὄλπιζες πῶς τώρα θὰ σὲ γελάσῃ; Μὰ τί καρτερῶ ἐγὼ ἀπὸ ἀνόητους καὶ μπαίγνια! Πές μου ποῦ τὸν ἄφισες

νὰ τὸν φέρω ἐγὼ κολοσυρτὰ ἀπὸ τ' αὐτὶ τὸν χαϊμένον καὶ νὰ τὴν ςεφανωθῇ εὐθὺς κ' ἔπειτα νὰ τοὺς σφάξω καὶ τοὺς δύο.

ΔΡΑΓ. Τοῦ κακοῦ συγχίζεσαι. Εἰς μίαν στιγμὴν εἶναι 'δῶ. Δὲν ἀφίνεις τοὺς ἀνθρώπους νὰ μιλήσουν.

ΡΟΝ. Δὲν ἀφίνεις ποτὲ νὰ σοῦ μιλήσουν.

ΓΑΡ. *(ἀναστενάζει.)*

ΔΑΡ. Ποῦ εἶναι λοιπόν;

ΔΡΑΓ. Τὸν ηὗρα εἰς τὸν Καφέ. Εὐθὺς ποῦ τὸ ἄκουσε....

ΓΑΡ. Ἔλα, μάνα μου, γλήγορα ἐδῶ πιάσε με. *(ἀρχίζουν νὰ τῆς ἔρχουνται νευρικοὶ σπασμοί.)*

ΡΟΝ. Ἐδῶ 'μαι, παιδί μου. Τί ἔχεις;

ΓΑΡ. Τίποτε, τίποτε. Ἔλα ἐδῶ κοντά μου. *(πηγαίνει κοντά της ἡ Ῥονκάλενα καὶ αὐτὴ ἀκουμπᾷ τὸ κεφάλι της ἐπάνω της.)*

ΔΡΑΓ. Δὲν ἠμπορῶ νὰ σοῦ εἰπῶ πόση ἐστάθη ἡ χαρά του.....

ΔΑΡ. Ὁ γάϊδαρος!

ΔΡΑΓ. Εὐθὺς ἐτρέξαμε διὰ ἐδῶ. Ἀλλὰ μᾶς ἐβάσταξε ἕνας φίλος καὶ μᾶς εἶπε πῶς ὅλος ὁ φόρος βουΐζει ὅτι ἡ ἀφεντιά σου ἔβαλες νὰ σκοτώσουν τὸν Καραπάτη.

ΔΑΡ. Νὰ καὶ μία γραφή. Ὅμως ἐγὼ δὲν γνωρίζω τίποτες.

ΔΡΑΓ. Δὲν ἠξεύρω πῶς στέκει αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις.

ΔΑΡ. Τί πῶς στέκει; Σοῦ λέω......

ΔΡΑΓ. Δὲν βλάβει. Ἡμεῖς εἰς μίαν στιγμὴν ηὕραμε μέσον, καὶ θέλω σοῦ διηγηθῇ μὲ εὐκαιρίαν πῶς καὶ ποῖον, νὰ τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ ἴδιου τοῦ λαβωμένου, διατὶ δὲν εἶναι σκοτωμένος ὁ Καραπάτης. Ἡ μπάλα τὸν ἐπῆρε 'ξώπετσα καὶ φαίνεται ὅτι νὰ ἐκτύπησε μὲ τὸ κεφάλι εἰς ταῖς πλάκαις ὅταν ἔπεσε, καὶ αὐτὸ τὸν ἔκαμε νὰ μείνῃ ξερὸς διὰ πολλαῖς ὥραις. Ἔπειτα ἐσυνῆλθε καὶ ὁ γιατρὸς λέει πῶς δὲν ἔχει χρεία ἡ ζωή του. Αὐτὸ πολὺ μὲ χαροποιεῖ. Ὡς τόσο ἐστοχασθήκαμε πῶς ἦτον καλήτερα νὰ μιλήσῃ εὐθὺς ὁ Φιλιππάκης τοῦ Νοδάρου καὶ δύο μαρτύρων, ὡσὰν νὰ ἦτον πρᾶγμα μελετημένο πρωτήτερα, διὰ νὰ γράψουμεν εἰς τὸ βιβλίον του τὴν ἀρεσκιὰν καὶ προικοπαράδοσι, ταῖς ὁποίαις εἴχαμε τάχατες συμφωνισμέναις καὶ σχεδιασμέναις μερικῶς,—καὶ γλήγορα ἀκολούθως νὰ γένῃ τὸ στεφάνωμα—

νὰ τοὺς εἰπῇ νὰ ἔλθουν εὐθὺς ’ξωπίσω, καὶ νὰ ἔλθῃ πρῶτα αὐτὸς νὰ παρηγορήσῃ τὴν γυναῖκά του.

ΓΑΡ. (ἀναστενάζει.)

ΔΑΡ. Ὦ Ῥουκάλα! Ῥουκάλα! Μὲ τέτοιους ἀναμπεσμένους τρόπους ἐμεταχειριζόσουν ταῖς ὑπόθεσες ὅταν εἶχες τοὺς χρόνους τουτουνοῦ; Τέτοια γυναικοκαμώματα ἔκανες; Ποῖος ἤθελε σοῦ ’πῇ πῶς θὰ τὰ ὑποφέρῃς καὶ πῶς θὰ στέκῃς νὰ τ’ ἀκοῦς ’σὰν θεατὴς εἰς ἕνα θέατρον. Ἄχ!.....Μὰ τὸ προικιὸ τὸ γνωρίζει; Εἴκοσι χιλιάδες δουκάτα θέλω νὰ γράψω.

ΔΡΑΓ. Μοῦ φαίνουνται ἀρκετά. Ὅμως ἂν καὶ περισσότερα ὁρίζεις...

ΔΑΡ. Καὶ εἴκοσι χιλιάδες καὶ περισσότερο ἀκόμη θέλεις νὰ δώσω; Τί πόνο ἔχεις διὰ τὸ πατρογονικό σου! Πῶς γνοιάζεσαι νὰ βαστάξῃς ἀκαίρεη τὴν οὐσία τῆς παλαιῆς φαμελιᾶς σου! Μὲ τί εὐκολιὰ ποῦ μοιράζεις ἐκεῖνο ποῦ ὁ πατέρας σου καὶ τόσοι εὐγενέστατοι προγόνοι του ἐκόπιασαν νὰ στερεώσουν! Καὶ ποῖο, μωρὲ, ἀπὸ τὰ μετόχια μου ’μπορῶ νὰ κόψω χωρὶς νὰ βλάψω τὴν ὑπόληψι τοῦ σπιτιοῦ μου;

ΔΡΑΓ. Δὲν εἶπες ἡ ἀφεντιά σου τώρα νὰ δώσῃς εἴκοσι χιλιάδες; Ἔχεις μετρητά; Ἂν ἔχῃς;....

ΓΑΡ. Οἴμέ!

ΡΟΝ. Ὦ κακοῤῥοίζικη, ποῦ εἶμαι! ὢ δυστυχισμένη θεγατέρα! Διατί δὲν κάνει τὸ ἔλεος ὁ Θεὸς νὰ μᾶς σηκώσῃ καὶ τῶν δύο τὴν ζωὴ νὰ μὴν μαρτουρευόμαστε ἄλλο καὶ νὰ μὴ βάνουμε εἰς τόσα βάσανα καὶ τοῦτο τὸ μαῦρο τὸ παιδί;

ΔΑΡ. Βάδιζε, βάδιζε, παληόγρηα.—Ἐγὼ εἶπα νὰ γράψω, ἀνόητε, δὲν εἶπα νὰ δώσω. Δὲν θέλω νὰ τῆς δώσω τίποτες τῆς ’ντροπιασμένης παρὰ ὅ,τι φορεῖ ἐπάνω της. Ἂν θέλῃ τῆς δίνω τὴν μάνα της διὰ προικιὸ, διὰ νὰ τὴν φάγουν ἀφοῦ ψοφίσει, καὶ ἀφοῦ ἡ κατάρα μου, διατὶ τώρα βλέπεις δὲν ἔχω νὰ δώσω παρὰ τὴν κατάρα μου ’σὰν ταῖς ἀπελπισμέναις χήραις, ἀφοῦ ἡ κατάρα μου τοὺς κάμει νὰ λιμάξουν καὶ νὰ φάγουν τὰ κρεάτα τους.

ΡΟΝ. Σώνει σου, κηόλας, θερίο ἀνήμερο! σώνει σου κηόλας, κακοπροαίρετε ἄνθρωπε.—Τόσα κακὰ διὰ τὰ παιδία σου, διὰ τὸ αἷμά σου! Μπὰ ποῦ νὰ φᾷς τὴν γλῶσσά σου!

ΔΡΑΓ. Ἄφισέ τον, μάνα, μὴν τοῦ ξανάφτης τὸ θυμό.—*(πρὸς τὸν πατέρα του.)* Λοιπὸν πῶς ὁρίζεις;....

ΔΑΡ. Σοῦ λέω—θέλω νὰ γράψω ταῖς εἴκοσι χιλιάδες πῶς ταῖς περιλαβαίνει εὐθὺς μετρητά, εἰς τόσα τσεκίνια πρὸς λίτραις πέντε τὸ δουκάτο, καὶ κατὰ πῶς τρέχουν τὰ τσεκίνια καὶ νὰ μὴν λάβῃ τίποτες.

ΔΡΑΓ. Ἀλλὰ δὲν ἠξεύρω ἂν στέρξῃ εἰς αὐτό.

ΔΑΡ. Τί μὲ γνοιάζει ἂν δὲν στρέσται. Ἔτσῃ θέλω σοῦ λέω, ἔτσῃ θέλω.

ΓΑΡ. *(ἀναστενάζει.)*

ΔΡΑΓ. Ἂς ἦναι ὅπως ὁρίζεις.—*(τῆς μάνας του μὲ χαμηλὴ φωνή.)* Ὁ Φιλιππάκης τὴν ἀγαπᾷ τόσο ποῦ κάνει ὅ,τι τοῦ εἰποῦμε.—Τοῦ κάνω ἐγὼ ἕνα χαρτί, ἀγκαλὰ καὶ δὲν ἀξίζει ἡ ὑπογραφή μου ὑποκάτω εἰς πατέρα........'Αλλ' αὐτὸς ἐμπιστεύεται εἰς τὸ λόγο μου.

ΡΟΝ. *(μὲ χαμηλὴ φωνή.)* Μά, παιδί μου, κύτταξε μὴ δὲν χαριστηθῇ, κύτταξε μὴν κάμουμε ἀναποδίαις.

ΔΡΑΓ. Μὴ φοβᾶσαι. Ἡσύχασε. Σὲ βεβαιόνω πῶς κάνει ὅ,τι τοῦ ποῦμε.

ΡΟΝ. Ὁ Θεὸς νὰ τὸν φωτίσῃ.

ΛΑΝ. *(ἀπὸ μέσα.)* Ἐπλάκωσε.

ΔΡΑΓ. *(πρὸς τὸν πατέρα του.)* Σὲ παρακαλῶ ἡσύχασε.—Ἔλα ἐδῶ, Γαρουφαλιά, σήκω, κάμε καρδία, σήκω νὰ τὸν δεχθοῦμε.

ΔΑΡ. *(τραβιέται εἰς τὴν ἄκρη τῆς κάμερας καὶ περιφέρεται λέγωντας.)* Κάνε, κάνε τώρα, ἀναμπαισμένε, ὅτι θὲς ἀπ' αὐτὰ τὰ γυναικοκαμώματα. Στοχάζου ὅσο θὲς πῶς θὰν τὰ χωνέψω. Θἄλθῃ κ' ἐμὲ ἡ ὥρα μου. Ὄχι δὲν θὰ γελοῦν οἱ ἐχθροί μου διὰ πολὺν καιρό.—Ἄ! κλέφτη Μπουσάκα!

ΡΟΝ. Ἀκόμη τὰ ἴδια; Ὦ δυστυχία μας!

ΓΑΡ. Ὤϊμέ! δὲν 'μπορῶ νὰ πατήσω τὰ πόδια μου, δὲν 'μπορῶ νὰ σταθῶ.—Ἀφίσετέ με.

ΔΡΑΓ. Ὄχι, ὄχι, κάμε καρδία, μὴν τὰ χάνῃς, ἐγὼ σὲ βοηθάω· ἔλα ἐδῶ. *(σηκώνεται ἡ Γαρουφαλιὰ καὶ ὁ Δραγανῖγος τὴν βαστᾷ καὶ πηγαίνουν ἀντίκρυ τῆς πόρτας ἐνῷ εἰς τὴν αὐτὴν στιγμὴν φθάνει καὶ ὁ Φιλιππάκης.)*

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ.

Φιλιππάκης καὶ αὐτοί.

ΦΙΛ. Γαρουφαλιά!

ΓΑΡ. Φιλιππάκη, ἐσὺ εἶσαι; *(ἐνῷ πηγαίνει ὁ Φιλιππάκης νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ κλείεται ἡ σκηνή.)*

ΤΕΛΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Tosto che un poeta dipinge un popolo, deve dipingerlo fedelmente come è in natura............Il poeta riussirà a guadagnare in una nuova e grata maniera alla poesia ciò che fin ora fu si poco appariscente, e si trovò si meschino da non potersene servire appena in un idillio o in una farsa. Egli potrà rilevare d' uomo comune del popolo, solo perchè appartiene a quel popolo, a quello stato, a quella contrada, a quel tempo, e gli darà una attrattiva romantica che non abbisogna di alcuna personalità distinta. Noi non vedremo in lui il personaggio, l' eroe, il pastore, la caricatura; ma solo il rappresentante del suo tempo co' suoi costumi. La vaghezza romantica, che di già questa fisionomia gli comunica sarà rilevata inoltre dal contrasto: finalmente noi non vedremo solamente schierarsi uomini con faccia, gesti, e tratti diversi come nel abbiccì, ma li vedremo vivere ed operare nel loro tempo, e rendercelo presente con tutte le sue propietà.

Delle Poesia Tedesca di W. Menzel
versione dal Tedesco di G. B. P.
Lugano, Tipografia Ruggia e. c. 1831.

(1) Ἀρχὴ τραγουδιοῦ τοῦ λαοῦ εἰς Ζάκυνθον ὅπου ὑπάρχει αὐτὴ ἡ βρύση εἰς ἕνα περιβόλι εἰς τὸν περιοχὴ τοῦ Ἀργασίου, λεγόμενο τοῦ Τσανπίκουλου τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἀνῆκεν εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν Προξένους Ἄγγλους εἰς Ζάκυνθον, καὶ τώρα εἰς τὸν Τοποτηρητὴν τοῦ Ἁρμοστοῦ.

(2) Μίμησις τοῦ Γαλλικοῦ τραγουδιοῦ τοῦ Μολιέρου εἰς τὴν Κωμῳδίαν ὁ Ἰατρὸς στανικῶς του. (Le médecim malgré lui.)—Ἰδοὺ τραγοῦδι.

Qu' ils sont doux,
Bouteille jolie,
Qu' ils sont doux,
Vos petits glougloux!

Mais mon sort ferait bien des jaloux
Si vous étiez tonjours remplie.
Ah! bouteille ma mie,
Pourquoi vous vuidez-vous.

---

(3) Μίμησις τοῦ ἀκολούθου Ἰταλικοῦ τραγουδίου (arietta.)
Quand' io mi trovo a tavola
Non cedo al re del Messico,
Nè mai pensier di debiti
Allor mi viene in cor.
Seggiamo allegramente,
Beviam tranquillamente
Ci pensi il creditor.

---

(4) Ἀντὶς τηλεγράφου ἐσυνήθιζαν νὰ βάνουν εἰς τὰ τείχη τοῦ Κάςρου μεριχαῖς παντιερούλαις ἡ ὁποίαις κατὰ τὴν θέσιν ποῦ ἦσαν ἐσημάδευαν καὶ ἀπὸ ποῖον μέρος τῆς νήσου ἤρχετο τὸ πλοῖον. Ἦτον ὑποχρεωμένη ἡ Κοινότης τῶν Ἑβραίων νὰ δίδῃ τὸ πανὶ διὰ αὐταῖς ταῖς παντιερούλαις ἡ ὁποίαις ἐκράζοντο panicelli, πανάκια, καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγοντο παντσέλια.

---

(5) Εἰς τοὺς 1712 Μαρτίου 5 τὴν καθαρὴ τετράδη ἄρχισε ὁ Πρεβεδοῦρος Πιέρος Μπεργαντὴς (Proveditor Piero Bragadin) νὰ φτιάσῃ τὸν Φόρο μὲ ταῖς πλάκαις.— 1717 Φεβρουαρίου 2 ἐμπῆκε ὁ Πιέρος Ζαμπέλης Πρεβεδοῦρος. (Proveditor Piero Zambelli.) Ἐναντίον εἰς αὐτὸν ἐσυνάχθησαν οἱ Ἄρχοντες διὰ τὰ νεωτερίσματα ποῦ ἤθελε νὰ κάμῃ, καὶ διατὶ ἐκαταδίκασε εἰς ποινὴν ἀσπρῶν τοὺς Τσεσταδουρέους (Giustizieri) καὶ τοὺς Σοβραβουτουβαρέους. (sopra le vettovaglie.)—Χρονικὰ ἀνέκδοτα.

---

(6) Ἡ γυναῖκα ἑνὸς Πρεβεδούρου ὅταν συνέβαινε κανένα φονικὸ ἐπρόβαινε 'στὸ παρεθύρι καὶ τρίβωντας τὰ χέρια της ἔλεγε (ladi, ladi, ladi,) ἤγουν λάδι, λάδι, λάδι.—Ἀνέκδοτον γνωστὸν κατὰ παράδοσιν.

---

(7) Κοινὸν ῥητὸν εἰς τὴν Ζάκυνθον.

---

(8) Letture di Famiglia.—Trieste, Tipografia del Lloyd Austriaco anno 1854. Vol. 111. Puntata 10ma.—L' Elisir d' amore Pag. 248.

———

(9) Ὢ πόποι, οἷον δή νυ θεοὺς βροτοὶ αἰτιόωνται·
Ἐξ ἡμέων γάρ φασι κάκ' ἔμμεναι· οἳ δὲ καὶ αὐτοὶ
Σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπέρμορον ἄλγε' ἔχουσιν.
Ὀδυσσείας Α. στ. 32.

———

(10) Da Vopisco abbiamo quella (canzone) che cantavano i soldati di Aureliano.

Mille, mille, mille, mille mille decollairmus
Unus homo mille, mille, mille decollavt
Mille, mille, mille vivat qui mille occidit:
Tantum vini bibit nemo quantum fudit sanguinis.

Storia Universale di Cesare Cantù. Documenti. Volume III. Puntata 18. *N. XIV. Della Canzone e della poesia popolare.—S.* 1. *Canti antichi. Pag.* 1100.

Ὁ περίφημος Κωμῳδοποιὸς Ἑνετὸς Γολδόνης χαρακτηρίζει ἕνα πενισιάρη μὲ ταῖς ἀκόλουθαις ὑπερβολαῖς.

Songo chi songo;
Songo lo Capetano Cacafuoco
Chissa figura mia grante e terribile
Chissa spata che taglie come un fulmene
Tutto lo munno farò andar in cenere. κ. τ. λ.

———

(11) Ἦτον παραδειγματικὴ ἡ ἀδιαφορία καὶ ἡ ἀδρἀνεια μὲ τὴν ὁποίαν οἱ Ἑνετοὶ στρατιῶται ἐκτελοῦσαν τὰ χρέη των, ὥστε ὅταν ἦτον καμμία ὑπόθεσις σοβαρὰ οἱ Κυβερνῆτες ἐδιώριζαν τὴν ἐκτέλεσιν εἰς τὸ τάγμα τῶν Σκλαβούνων. (Regimenti Schiavoni.)

———

(12) Les Venitiens, aprés avoir longtemps canonné la Ville, parvinrent à l' aide de la mine, à ouvrir une brêche

praticable; mais dit l' observateur contemporain (a) «la la-«cheté et la bonhomie de leur soldats, que les prières, l' «autorité, les menaces et les coups de leurs Capitaines ne «purent jamais determiner a tenter l' escalade, firent échou-«er cette entreprise.»

Histoire de la Republique de Venise par P. Daru Livre XXX. Paragr X. Guerre dans le rioul. Siege de Gradisca par les Venitiens. 1616.

(a) Lettres de Leon Bruslart ambassadeur de France à Venise.

---

(13) 1693 Φεβρουαρίου 29. Εὑρέθη τὴν αὐγὴ τὴν τρίτη ἡ γυναῖκα τοῦ ......στραγγουλισμένη καὶ ῥιμμένη 'στὴν σκάλα, καὶ τὴν ἐχώσανε στὸ κάστρο.— 'Εφορμάρανε προτσέσο διὰ τὴν ἄνωθε καὶ εἰς τὰς 6 Μαρτίου ἐπροκλαμάρανε τρία ἀδέλφια......τὸν ἄντρα της καὶ τὰ δύο ἀδέλφια, τὴν μάνα τους, τὴν μητρυιὰ τοῦ πατέρα τους καὶ τὸν ὑγειὸ της....ὅλους ἔξη νομάτους. πῶς τὴν ἐσκοτώσανε, καὶ ἦτανε θεγατέρα τοῦ......ἡ σκοτωμένη χωρὶς ἀφορμή.—Χρονικὰ ἀνέκδοτα.

---

(14). 'Εὰν κριθῇ εὔλογον δύναται εἰς τὴν παράστασιν νὰ μὴν ἀναγνωσθῇ ἡ ἐπιστολὴ ἀπὸ τὸν 'Ρονκάλα πάρεξ μὲ χαμηλὴν φωνὴν καὶ μουρμουρίζοντας, ὥστε νὰ μὴν ἀκούωνται πάρεξ κάποιαις λέξαις, 'η πλέον ἀναγκαίαις.—

---

(15) Εἰς σιμότερην ἐποχὴν ἐκείνης εἰς τὴν ὁποίαν ἡ σκηνὴ τοῦ παρόντος Δράματος ὑποθέτεται, ἕνας Ζακύνθιος ἔχων χρισολογίαν μὲ ἄλλον συμπολίτην του, ἐσυμβουλεύθη ἀπὸ φίλον του νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Πρεβεδοῦρον ἕνα μπουλετὶ λάδι. (biglietto o consegnarò, γραμμάτιον τοῦ ἐλαιοαποθηκαρίου.) 'Ο Πρεβεδοῦρος τὸν ἐδέχθη μὲ φιλοφροσύνην αὐτὸν καὶ τὸ δῶρόν του καὶ τοῦ εἶπε νὰ μὴν φοβᾶται, ὅτι καὶ ἄδικον ἂν ἔχῃ θέλει τοῦ δώσει δίκηο. «Non dubitè, perchè se anche ghaverè torto, mi ve darò rason.»

'Ανέκδοτον γνωστὸν κατὰ παράδοσιν.

'Η ἀδικοκρισίαις εἶναι αἰτία ἐνταυτῷ καὶ ἀποτέλεσμα ξεπεσμοῦ εἰς ταῖς πολιτείαις, καὶ ὁ ξεπεσμὸς τῆς 'Ενετικῆς Πολιτείας εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ παρόντος Δράματος εἶχε προοδεύσει ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα ἀποσπάσματα διαφόρων συγγραμμάτων.

La Repubblica Veneta era allora tanto scaduta dall' an-

tica grandezza, che attruppamenti di ladri scorrevano e devastavano impunemente i Villagi ed i Borghi della nostra provinzia. Gli Eccellentissimi Rettori trovandosi impottenti a debellarli, e a tutelare le sostanze e le vite dei sudditi, avevano promulgati un ordine nel Giugno del 1723 che obbligava tutte le terre a mantener delle guardie sulle torri onde suonar campana a martello contro i ladri che le infestavano.

L' anno 1725 si nota come uno de' più quieti per aver il Potestà Grimani *fatti dar la corda a molti che portavano armi senza licenza* (Cazzago); ma se questo barbaro spediente era valso a scemare non avea però tolto quel disordine che restava un obbrobrio di quella un di si possente e allora si inetta repubblica. (Irene. Racconto.—Letture di Famiglie.—Trieste, Tipografia del Lloyd Austriaco 1854.—Vol. III. Puntata 12ma. Pag. 289.

'Αταξίαι συνέβαινον, ἀρχοντικαὶ ἔριδες πολλάκις διετάραττον τὸν τόπον. 'Αλλ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν διηγείρετο ζωή τις, ἀῤῥύθμιστος, σπασμώδης, ἀλλ' οὐχ' ἧττον ζωὴ, δι' ἧς ἀνεπτύσσετο ἡ προσωπικότης μετὰ τῆς ἀγερωχίας, τῶν ἀπαιτήσεων καὶ τῶν δορυφόρων αὐτῆς. Ἔνθα συγκρούονται σφοδρὰ πάθη, ἐκεῖ ἀναφύονται καὶ ἀρεταί.....................Ἂν δὲ οἱ κυβερνῆται ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς 'Ενετικῆς κυριαρχίας ἦσαν πρὸς τὴν δωροδοκίαν οὐχὶ παντάπασιν ἄτρωτοι, αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἐξηυτέλιζον, ἐπαυξάνοντες τὴν ἀξίαν τῶν ἀγοραζόντων αὐτοὺς . . . .

. . . .

Ἡ δύναμις τῆς Ἑνετίας εὐθὺς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΗ'. ἑκατονταετηρίδος ἀποσύρεται ἐκ τοῦ ἐνεργητικοῦ βίου καὶ εἰς παθητικὴν ἢ μᾶλλον ἀδρανῆ καταπίπτουσα κατάστασιν ἀπομονοῦται ἐν μέσῳ ἀκμαζόντων Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν. 'Ατάραχος ἐν τῇ ἀπομονώσει αὐτῆς, τυφλώττουσα ὡς πρὸς τὰ συμφέροντά της, ἀναίσθητος κατὰ τῶν προσβολῶν, τὰ πάντα θυσιάζει εἰς τὴν μόνην ἐπιθυμίαν νὰ μὴ δώσῃ εἰς τ' ἄλλα κράτη περὶ ἑαυτῆς ὑποψίαν καὶ τοιουτοτρόπως διατηρήσῃ αἰωνίαν εἰρήνην. 'Αλλ' ἡ ἀκίνητος καὶ ἀδρανὴς στάσις ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν θάνατον καὶ οὕτω φθείρεται ἡ 'Ενετία ἐν μέσῳ ἀνάνδρου ἀναλγησίας καὶ ληθάργου, μεταδίδουσα τὸ καταβιβρῶσκον αὐτὴν μίασμα τῆς διαφθορᾶς καὶ εἰς τὰς ὑποκειμένας χώρας. 'Απωλεσάσης μίαν πρὸς μίαν τὰς πλείστας τῶν ἐπιθαλασσίων κτήσεων αὐτῆς, καταστραφέντος τοῦ ἐμπορίου, ἕνεκα τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ 'Ακρωτηρίου τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος, ἄλλην ὁδὸν βαδιζούσης τῆς ναυτιλίας, καὶ ἐκλείψαντος παντὸς πόρου τοῖς πενομένοις εὐπατρίδαις, εἰσήχθησαν εἰς τὰς νήσους, ψυχορραγούσης ἤδη τῆς κυριάρχου, αἱ καταχρήσεις, τῶν ὁποίων ἡ ζωηρὰ μνήμη ἐξήλειψε τὴν τῶν προγενεστέρων εὐεργετημάτων. Μὴν ἔχουσα πλέον πολέμους μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ

θάλασσαν δι' ὧν νὰ ὠφεληθῇ ἀπό τε τῆς στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς ὑπηρεσίας τῶν ὑπηκόων, περὶ ὀλίγου ποιεῖται τὴν τύχην αὐτῶν· ἀνίκανος δὲ νὰ διατηρήσῃ διὰ τῆς ἀσθενοῦς ἑαυτῆς δυνάμεως τὴν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων λαῶν ἐξουσίαν, καὶ φοβουμένη μήπως αἰσθανόμενοι οὗτοι πόσον νωθρὰ ἦτο ἡ χεὶρ ἡ κρατοῦσα τὸν χαλινὸν, ἀφηνιάσωσιν, ἐνθαῤῥύνει τὰς πρὸς ἀλλήλους τῶν ἐγχωρίων τυρανίσκων καὶ τὰς ἀναμέσον τούτων καὶ τῶν πολιτῶν τῶν λοιπῶν τάξεων ἔριδας, τὸ παλαιὸν ἐφαρμώζουσα ἀξίωμα. «Διαίρει καὶ Βασίλευε.»

Περὶ τῆς πολιτικῆς Καταστάσεως τῆς Ἑπτανήσου ἐπὶ τῶν Ἐνετῶν ὑπὸ Κόμ. Ἑρμάνου Λούντζη. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Χ. Νικολάου Φιλαδελφέως 1856.—Ἐπίλογος Σελ. 215. 215. 217.

Ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ τῆς τελευταίας ἐποχῆς τῆς Ἐνετοκρατίας, καθ' ἣν ὁ κακοῦργος διεπραγματεύετο μετὰ τοῦ Προβλεπτοῦ ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ σφαγέως ἀφ' ἑτέρου περὶ τῆς τιμῆς τοῦ αἵματος........ περιττὸν νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς ἐποχὴν ἀπωτέραν. (Σχέδιον Τροπολογήσεων τινῶν ἐπὶ τοῦ Καθεστῶτος Δικαστικοῦ Συστήματος τῶν Ἰονίων νήσων ὑπὸ Μάρκου Ῥώσση Δικηγόρου Κερκυραίου. Ἐν Ζακύνθῳ ὑπὸ Κωνσταντίνου Ῥωσσολίμου 1856.)

Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν φανῇ μία ὑπερβολὴ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Γραμματέως (Cancellier Pretorio) ἀναφέρονται καὶ τὰ ἀκόλουθα ἀποσπάσματα.

.... A più penosa condizione stavano i paesi sudditi della Svizzera, pessima sempre riuscendo la dominazione delle republiche......... Quindi giustizia vendereccia prepotenze tollerate. Che più? vendute impunità in bianco per delitti da comnuttersi. In Valtelline poteasi redimere a danaro ogni delitto, salvo l' omicidio qualificato, e poichè le cause fruttavano danaro, i Potestà erano attenti non solo a scoprir delitti; ma a farne commettere: tenevano sciagurate che seducessero, poi accusassero il correo; destavano sommosse per toglierne pretesto a confische.

Storia Universale di Cesare Cantù Vol. VI.
Cap. XXVII.—Corpo Elvetico.
Epoca XVII il settecento Pap. 311.

Ἡ ἀριστοκρατία αὐτῆς (τῆς Ἐνετίας,) κατὰ τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα, εἶχεν ἐκπέσει τῆς προγονικῆς εὐκλείας. Οἱ τῆς Ἐνετίας ὑπάλληλοι κατήρχοντο εἰς τὰς νήσους μόνον ὅπως ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν πλουτήσωσιν· ἡ διαχείρισις ἦτο εἰς χεῖρας πρακτόρων καταχραστῶν, οἵτινες τὰ πάντα καπηλευόμενοι ἐξήντλουν ἀναιδῶς τοὺς πόρους τοῦ τόπου.............. ἀργυρώνητος, τέλος, δικαιοσύνη, οὐδὲν παρεῖχεν ἐχέγγυον πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἐγκατοίκων.

Τὸ Ἰόνιον Ζήτημα ἐνώπιον τῆς Εὐρώπης ὑπὸ Φραγκίσκου Λενορμάντ.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ . . . . . Ἑπτανησίου. Ἐν Ζακύνθῳ, 1859.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Σελ.	6	Στίχ.	24	ἀντὶ	ἐγελάσαν	γράφε	ἐγέλασαν
»	8	»	16	»	ὀβρήα	»	ὀβρῆα
»	13	»	27	»	μάσκαραις.	»	μάσκαραις;
»	15	»	25	»	χουρνιασμένη,	»	χουρνιασμένη.
»	»	»	27	»	Ἐβγαίνει	»	Ἐβγαίνει.

» 16 Εἰς τὸ τραγοῦδι μετὰ τὸν τελευταῖον στίχον τῆς δευτέρας στροφῆς ἀναγίνωσκε εἰς τὴν ἑπομένην σελίδα 17, καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν ἐπάνελθε εἰς τὴν 16, ὡς οὕτως·

Τὸ γαλατάκι
Ὁποῦ μὲ ἀνάστησε,
Εἶν τὸ κρασάκι
Ὁποῦ σοῦ ῥέει,
Γλυκειὰ τσιτσίτσα μου
Ἀπ' τὸ βυζάκι.

—

Ἔλα, τσιτσοῦλά μου,
Νὰ σ' ἀγκαλιάσω, κ.τ.λ.

»	19	»	20	»	Γερασιμάκης;	»	Φιλιππάκης;
»	28	»	22	»	βλάβη	»	βλάβει
»	46	»	30	»	δέομαι	»	δέουμαι
»	55	»	25	»	Ἡρώδοτο.	»	Ἡρόδοτο.
»	75	Εἰς τὴν σημείωσιν πρόσθες· Τραπεζαρία, Ἑστιατώριον.					
»	83	»	26	»	σπάρο	»	σμπάρο
»	85	»	11	»	συμπάθησέ μου,	»	συμπάθησέ με,
»	96	»	24	»	Κάθεσε.	»	Κάθησε.
»	98	Εἰς τὴν σημείωσιν πρόσθεσε· Φενάκη.					
»	101	»	12	»	λειοστάσι,	»	'ληοστάσι,
»	»	»	23	»	χάρν,	»	χάριν,
»	102	»	1	»	ἐλειὰ	»	ἐληὰ

